

DEBRECZENI UJSÁG

HÁJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁRA FÉLÉVRE 12 P, NEGYED-
ÉVRE 6 P, EGY ÓRA 2 P, EGYES SZÁM ÁRA
HÉTKÖZNAP 8 FILLÉR, VASÁRNAP 16 FILLÉR.

KER. POLITIKAI NAPILAP

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL, NYOMDA
ÉS APRÓHIRDETÉSEK FELVÉTELI HELYE:
JÓZSEF KIR. HERCEG-U. 16. TELEFON 23-48.

(TRIANON 16.) 1935 DECEMBER 25.

SZERDA

XXXIX. ÉVFOLYAM, 294. SZÁM.

"...és e földön
békesség!"

Irta: vitéz Besseney Lajos dr.

Közel kétezer év távlatából hangzik felénk ez az angyali szózat és azóta erejében nemhogy növekednék, hanem egyre csökken, hatása nemhogy egyetemessülne az egész földkerekségén, hanem mindinkább összehúzogódik, parányokra bomlik. Milyen felemelő híradás lehetett e kijelentés a bethlehemi csillagvilágos éjszakában, hogy kezdett hinni, bízni, reménykedni a meggyötört, kínlódo emberiség, az óriási római világhíradalom háborúk vértengeritől elárasztott, örökös nyugtalanságtól és bizonytalanságtól zaklatott sokmillió tömege, miként terjedt, szállt, repült a boldogító és gyönyörűsége evangélium: "...és e földön békesség!" És lám, teltek-múltak a századok, borzasztó eseményekén vergődött át az emberiség, de a béke, a várvavárt és sóvárgott földi békesség nincs meg, talán ma messzebb van, mint bármikor azelőtt? Úgy tűnik fel, hogy velünk, „földiekkel csak játszott az égi tünemény”, mi „hittünk a szép szavaknak és mégis megcsalhatók”.

Vajjon lehet-e csak egy pillanatra is kétséges, hogy hol a — nem a hiba, mert ez gyöngé és alkalmatlan kifejezés lenne, — hanem a bűn, a súlyos, a rettenetes, a halálos bűn? Csakis mi bennünk, nyomorult és elromlott, megvetemedett és eltévelyedett emberekben. Hiszen a bethlehemi jászol szülötte, az isteni Gyermekek, maga a tökéletes jóság és a jóságos tökéletesség, aki megmutatta, megadta és vérehullásával örökre ki-nyomdokolta számunkra e földi békesség egyetlen lehetséges és helyes útját. „Új parancsolatot adok néktek — hangzik az Üdvözítő rendelkezése —, hogy egymást szeressétek; amint én szeretlek titeket, úgy szeressétek ti is egymást” (János 13. 34.). — Új ez a parancsolat, az ó- és újvilág határköve, a pogányság és kereszténység mesgyéje, a szent éjszaka folyton megújuló, mindenütt megzendülő harsonázása. De mit ér ez a parancsolat, ha a látszólag haladó és művelődő emberiség mindig visszatér az óvilágba, ha csak látszat-keresztényen, de valójában pogány, ha süket fülekkel egyáltalán nem érzékeli a karácsonyi éjszaka üdvözítő riadóját? Óh, talán is túlzás azt mondani, (Folytatás a második oldalon)

VITÉZ GÖMBÖS GYULA nyilatkozata a Debreczeni Ujság-nak

A magyar kül- és belpolitika nagy kérdéseiről, a gazdasági javulásról és az Alföld problémáiról beszélt a miniszterelnök

Budapest, december 24.

(A Debreczeni Ujság tudósítójától)

Jákfai vitéz Gömbös Gyula, Magyarország miniszterelnöke karácsony szombatján fogadta a Debreczeni Ujság munkatársát, akinek kérdéseire a következőkben tájékoztatta a magyar vidék közvéleményét a legfontosabb kül- és belpolitikai problémákról, valamint a kormány legközelebbi programjáról.

Nem segítjük elő olyan konfliktus keletkezését, amely a békét veszélyezteti

— Miként ítéli meg Nagyméltóságod az ország külpolitikai helyzetét?

— A magyar kormány úgy bel-földi, mint külföldi viszonylatban is realpolitikai célokat tűzött ki maga elé. Magyarország következetes tudatossággal, minden cselekedetével a nemzetközi béke gondolatát szolgálja. Ragaszkodik barátaihoz, teljes erővel törekszik a magyar kisebbségek jogainak fokozottabb érvényesítésére. Ki akarjuk vinni egyenjogúságunkat, érvényesíteni akarjuk nemzetközi vonatkozásokban is az ország gazdasági és pénzügyi

igényeit. És amiként a legtöbb kormány, mi is azon az állásponton vagyunk, hogy nem segítjük elő semmiféle olyan nemzetközi konfliktus keletkezését, amely az európai békét veszélyeztetné. — Meggyőződésünk az, hogy ezeknek az elveknek hangoztatása visszhangra talál nemzetközi relációkban is és növeli Magyarország tekintélyét. Az 1935. évet azzal zárhatjuk le tehát, hogy Magyarország külpolitikai súlya növekedett s hogy nemzetközi viszonylatban a béke nagy ügyét szolgálta, amivel az egész emberiség javát mozdította elő.

Magyarország gazdasági téren kivívja a külföld elismerését

— Folytatjuk a nemzetközi gazdasági kapcsolatok további ki-mélyítését s a piacok szerzésére irányuló politikát a legfontosabb gazdasági érdekek minősítjük, nemcsak mezőgazdasági, de ipari vonatkozásban is. És jóllehet most még azt látjuk, hogy az autarchikus törekvések mellett egyes országok pénzügyi gazdálkodása is akadályozza a szorosabb és élénkebb nemzetközi gazdasági relációk kifejlődését, mégis azt hisszük, hogy a nyugodt atmoszférában általában jellemzi országunkat, továbbá termelésünk realitása és kereskedelmi cikkeink minősége lényegesen

hozzájárultak az utóbbi időkben ahhoz, hogy Magyarország gazdasági tekintetben is kivívja magának a külföld elismerését.

— Külön rá kívánok mutatni arra a jóviszonvra, amely Ausztria és Magyarország között fennáll. Gazdasági vonatkozásban némelykor vannak ugyan zökkenők, — hiszen mindegyik fél természetesen a saját érdekét törekszik érvényre juttatni, — a vezetők azonban tanácskozásai során mindenkor ki tudják küszöbölni az ilyen zökkenőket és így ezen a téren is megelégedéssel állapíthatjuk meg a gazdasági kapcsolatok fejlődését.

Tervszerűen megvalósítottuk programmunkat

— Mi a véleménye Nagyméltóságodnak a belpolitikai helyzetről?

— Az ország közvéleményének az elmúlt hónapok során kifejtett munkásságuk eredményei-

ből meg kellett győződnie arról, hogy mi nemcsak programot hirdetünk, hanem tervszerűen meg is valósítjuk a hirdetett programot. Olyan fontos problémákat oldottunk meg kormányzati tevékenységünk során, amelyekre a kritikusok talán soha nem is számítottak. Az az ellenzéki politika tehát, amely eddig azt hangoztatta, hogy semmit sem váltunk valóra, most pedig leki-csinyl — például — a hitbizományi és a telepítési javaslatok jelentőségét, célt fog téveszteni, mert hiszen e törvényjavaslatok rendelkezéseinek higgadt és tárgyvilágos megítélése alapján mindenki megállapíthatja, hogy általuk igenis nagy lépést tettünk előre. Azt, hogy az ország közhangulata nem változott, sőt javult a kormánypolitikával szemben, bizonyítja a legutóbbi, — nyílt és titkos kerületekben tartott, — időközi választások eredménye is.

Világnézeti ellentétek miatt nem valósulhat meg az ellenzéki front

— Valószínűnek tartja Nagyméltóságod az egységes ellenzéki front kialakulását?

— Megmondom őszintén: nem hiszek benne. A világnézeti és politikai felfogások az ellenzék soraiban annyira szétágazóak és ellentétesek, hogy emiatt teljesen lehetetlennek tartom az egységes ellenzéki front kialakulását. Annál kevésbé, mert hiszen az ellenzék csak személyek megbuktatására kíván és képes szövetkezni, — az ily irányú szövetkezés pedig komoly értelemben vett „egységes ellenzéki frontnak” nem tekinthető.

(A vezéréikk folytatása)

hogyan nekünk kevés lenne, ha minden karácsonykor valóban egy-egy új Krisztus születnék meg, mert mi keresztre feszítenénk őket egymásután és a parancsolatait semmibe se vennénk.

Mert nézzetek körül és láthatjátok szemekkel: mi történik a nagy világban? Karácsony ünnepét üljük és Afrikában százezrek rohannak egymásnak, ott ömlik a vér, Európában pedig a népek nagyurak hónapok óta tanácskoznak, bizottságokat alakítanak, terveket formulálnak, jönnek-mennek, hűhóznak és sugdosznak az állítólagos békéért, de valójában minden nap egyet lépünk egy újabb világháború felé. Ha e nagyurak, e vezető diplomaták lelkében csak félig-meddig is ott élne a krisztusi új parancsolat, ha csak egy kicsit is szeretnék a másik embert, a másik nemzetet úgy, mint saját magukat és a saját magukét, akkor minden másképpen lehetne és lenne, akkor „a földön békesség” volna. De képmutatók nemcsak a Jézus korában éltek; az aranybortól nemcsak a régiek imádták; a templomot nemcsak Jeruzsálemben aljasították kufárok és latrok barlangjába. Ma is ámitanak azzal bennünket, hogy a békéről színes és pompás szónoklatokat mondanak, de ugyanakkor milliárdokat költenek legyverkezésre; ma is az üzlet, a pénz a keresztyén világ titkolt és be nem vallott bálványja, amelynek tözsdei árfolyamát százszor jobban figyelik, mint egyházuk őszes szellemi és anyagi ügyeit együttvéve; ma is konganak rendes körülmények közt az ürességtől Isten háza, csak a pirosbetűs ünnepnapon felnek meg olykor-olykor az álarcos farizeusok mutogatási hajlandóságából. A genfi népszövetség hangadó vezérei most is egy rabszolgatartó állapot védenek egy régi kultúrnapel szemben, amint hogy másféltizede itt Európában is a kisebbségeket rabszolgasorsban tartó kisanatant támogatják a magasabb kulturájú magyarsággal szemben. Közben nem átalják a humanizmus és igazság jelszavait hitvány szemforgatással szavalgatni, hátha akadna még ügyefogyott és jámbor, aki hisz is nekik?

„...és e földön békesség”, hangzik az angvli szózat ma is, amelyre kínos sóhajok, gyötrelmes panaszok, fel-felzokogó sirások válaszolnak százezrek és százmilliók ajkáról. Vajjon csüggedjünk-e, zúgolódjunk-e, lázadozunk-e? Csak egy lehet a válaszunk: soha! A jászoltól a sziklasírig, karácsonytól húsvétig, a keresztia alatt nagypénteken vezet az út: a kálváriákat végig kell szenvedni és meg is halni, csak akkor jöhet a feltámadás. Ez bizony sötét földi vándorlás és bolyongás, de ragyogó túlvilági út és cél. Ha eldobnád magadtól e hitet szegény földi ember, szegény magyar nép, akkor céltalan lenne egész életed, minden küzdelmed. Ma csupán ez a hit a „békesség e földön!”

Karácsonyi öröme teljes lesz,

ha karácsonyfája alatt lefénképezted magát családja körében. Kérjük címét adja le Berzéki „Fotóriport” osztályának. Piac-u. 38. Telefon 31-35.

A reformjavaslatok fellendülést hoznak az ország gazdasági életébe

— Milyen hatást vár Nagyméltóságod a reformjavaslatok gyakorlati megvalósításától?

— Ezeket a javaslatokat minden vonatkozásban alaposan előkészítettük és arra is igen nagy súlyt helyeztünk, hogy gazdasági és szociális szempontból mindenük hatása produktív legyen és kedvezően befolyásolja a széles néprétegek életviszonyait. Ennek fogva e javaslatok keresztülvitélének hatása feltétlenül fellendülés lesz. Így a telepítési javaslat végrehajtása során érdekelt sok kisexisztencia földjének átvételkor nyomban hozzálát a munká-

hoz és berendezkedik, ami egy-magában is mozgást és lendületet hoz majd a vidék gazdasági életébe. Azzal pedig, hogy az igénybevett földeket majdnem hetven százalékig készpénzben kilíztetjük, a birtokok, akinek ingallanát átvettük, forgótökéhez jut, amellyel existenciáját újból megalapozhatja; adósságokat fizethet, instrukcióját fejleszheti. A nagyszámú új magángazdaság keletkezésével igen számos új munkahely is nyílik meg, ami viszont a fogvasztás megnövekedésében jelent pozitív előnyt a nemzet számára.

A miniszterelnök a Tiszántúl helyzetének megjavításáról

— Miként gondolja Nagyméltóságod megoldhatónak a magyar vidék legfontosabb kérdését, az Alföld problémáját?

— A magyar vidék agrárius lakosságának kétségkívül legfontosabb kérdése az Alföld problémája. Ha összehasonlítjuk a Dunántúl helyzetét a Tiszántúléval, meg kell állapítanunk, hogy a Dunántúl gazdasági és földrajzi viszonyai sok tekintetben előnyösebbek a Tiszántúléval. Hogy csak egy példát ragadjak ki: a mezőgazdasági export lebonyolításánál a felvevő piacok közelsége a dunántúli gazdasági élet számára igen nagy előny a Ti-

szántúllal szemben. Ezt nem szabad Dunántúltól irigyelni, viszont arra kell törekednünk, hogy az Alföld számára céltudatos gazdasági, — talajjavító, termelést fokozó, — közlekedést előmozdító és egyéb, — eszközökkel pótoljuk a földrajzi helyzet előidézte hátrányokat.

— Tagadhatatlan, hogy az Alföldet a múlt idők alatt, — nem utolsósorban politikai okokból, — meglehetősen elhanyagolták. Debreceni beszédemben három szóban foglaltam össze a kormány Alföld-segítő programját: fa, víz, közlekedés! Más szavakkal: erdősítés, vízellátás, útépités és tarifareform.

Tíz év alatt százezer hold új erdő lesz az Alföldön

— Az Alföldön évente legalább százmillió esemetét kell elültetnünk, hogy a fásítás komoly lépésekben haladhasson előre. Ebben a tekintetben a szegedi állami erdőhivatal közreműködésével harmincegy közműre osztottuk fel az Alföldet. Tudományos szakzszerűséggel megállapítottuk a legalkalmasabb fánemeket és én azt hiszem, aki ma az Alföldet járja, sokszor találkozik hivatalnokokkal, erdészekkel és mérnökökkel, akik ezt a nagy feladatot, az erdősítés munkájának előkészítését végzik. Elgondolásom szerint tíz év alatt több százezer

katasztrális hold erdőterülettel gvarapszik az Alföld faállománya.

— Ami a vízellátás ügyét illeti, megállapítottuk, hogy a múltban a lecsapolási és folvamszabályozási munkák hibáikat is követtek el. A lecsapolási munkálatok végeredménye vízelvonás lett és nem — amire szintén gondolni kellett volna, — víztárolás. Már pedig az aszályos vidékeken elsősorban ez a fontos, valamint a víz gazdaságos elvezetése a vízszegény helyekre, hogy az ott öntözési célokra eredményesen felhasználható legyen.

Megépül a hortobágyi csatorna-hálózat

— Tervünk az, hogy a tiszamelléki vidékeken a Tiszából való vízkivétel útján vizet bocsássunk a termelők rendelkezésére, mert hangszólvoztom, maga az öntözés már nem a kormány, hanem az érdekelt gazdák feladata. Egy másik megoldás a Hortobágyon keresztül csatorna-hálózatot teremteni, hasonló hivatással. Miután itt a víz elvezetéséről nem kell külön gondoskodni, az olcsóbb megoldás volna. Mind a fásítás, mind a vízzel való ellátás, igen jelentékeny tömegű napszám-munkát jelent éveken át és ha ehhez hozzávesszük még a körösi duzzasztógát megépítését, akkor a kormány e tervek következtében a kubikosok és földmunkások megélhetésének problémáját is közelebb viszi a megvalósuláshoz. Ez pedig a gazdasági jelentőségen kívül szociális szempontból is nagyon fontos. Hogy ha ezt a két nagy programot megvalósítottuk az Alföld és az alföldi népsorsán lényegesen javítottunk és megteremtettük az alapjait annak a mezőgazdasági kultúrának,

amely specifikusan alföldi kultúra ugyan, de intenzitását tekintve hasonlít majd a dunántúli kultúrához.

— A harmadik probléma az útkérdés, vagy mondjuk: az Alföld közlekedésének problémája. A tarifa tekintetében már eddig is adtunk kedvezményeket. — A transzkontinentális út megépítése közelebb hozta a Duna-Tiszaközét a fővároshoz. És, ha majd megépítettük a tervbevetett dunántúli műutat is, akkor a következő években sor kerül az Alföld útszükségleteinek nagyvonalú kielégítésére is. Ha végül mindehhez hozzávesszük a kultuszminiszter úr iskolareformját, amely az Alföldet is közelről érinti és a belügyminiszter úr tervbevetett egészségügyi intézkedéseit, akkor azt mondhatom, nyugodt a lelkiismeretem: korszakalkotó, tervszerű munka ez, amelyet a kormány az Alföld érdekében végzett és végez. — a végleges siker érdekében azonban nem elég a kormány tevékenysége, ahhoz minden magyar közreműködése is szükséges.

Programm a magyar ifjúság számára

— Mi a véleménye Nagyméltóságodnak arról a mozgalomról, amellyel a magyar ifjúság gazdasági téren kíván érvényesülni?

— A magam részéről nagyon helyeslem azt a mozgalmat, hogy a magyar ifjúság, — elsősorban az az ifjúság, mely a bajtársi szövetségekben, rendre, fegyverre és öntudatosra nevelte magát, — nagy számban helyezkedjék el a gazdasági pályákon, természetesen megfelelő előtanulmányok után. Örömmel kell megállapítanom, hogy a magyar közgazdasági élet vezető tényezőinek, amint a velük legutóbb folytatott megbeszélésem alkalmával tapasztaltam, megvan a helyes érzékük a jogos és méltános kívánság megértése és teljesítése iránt. Örömmel tapasztaltam az utóbbi időkben azt is, hogy igen sokan jutottak közgazdasági vezető pozícióba a keresztény magyar társadalom értékes tagjai közül. Senki ne várja azonban tőlem ifjú bajtársaim közül, hogy azonnal vezérigazgatókat és alelnököket nevezünk ki soraikból, — ezt felelősségérzetem is tiltaná. Ha valaki jól megtanulta mesterségét, annak érvényesülnie kell. Álljanak tehát a keresztény magyar fiatal emberek is a pult mögé, legyenek előbb egyszerű kiszolgáló segédek a kereskedőnél, vagy mint utazók járják a nemzetközi piacokat. Ismerjék meg, mi a „követel és tartozik” jelentősége, — melyek azok a realitások, amelyek mind nemzetközi, mind hazai vonatkozásban a gazdasági életnek fel kell épülnie. Ha kell, kezdjék mint ipari munkások, még akkor is, ha mérnöki diploma van a troslyukban. Az olyan vállalati főmérnök, vagy vezető ugyanis, aki ismeri az alsóbb tisztséget viselő munkáját, jobban tud vezetni, mint az olyan, aki felülről csempen be állásába. És tanulják meg ifjaink a bankokban a pénz életét és misztikumát: hatoljanak be annak szövevényes törvényeibe. Ismerkedjenek meg a pénzvilág struktúrájával is és foglalkozzanak vele, — természetesen a mi etikánk szabályai szerint, — úgy, ahogyan ezt ott a többi beosztott tisztviselő teszi, akkor egészen biztosan révbe jutnak majd ezen a területen is. Mert célt csak az tud elérni, aki felolvad a maga munkakörében, aki fanatikusan szereti azt a feladatot és munkát, amelyet rábízta. — Ha az ifjúság így cselekszik, nemcsak a saját existenciáját helyezi biztos alapokra, de örösi áldozatokat tesz a nemzetnek is.

— Végül ezúton is ismételtén felhívom a vállalatok, intézmények, munkahelyek vezetőit, alkalmazzanak minél több munkanélküli magyar ifjút. Mert a magyar ifjúság szociális helyzetének rendezése, jövőjének biztosítása, családalapításának elősegítése olyan nemzeti érdek, aminek előmozdítása és megoldása a kormány gondviselésének mindig legfőbb tárgya lesz.

— Izületi csúznál és ischiásnál, neuralgikus és arthritikus fájdalmaknál egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz, reggel éhgyomorral bevéve, gyorsan előmozdítja a gyomor és a belek működését s igen könnyű, lagy székletet, jó emésztést és kellemes közérzetet biztosít.

*védi
cipőjét*

Az ünnepek ünnepe

Irta: Dr. Karl János

A karácsonyfa gyertyáinak zvenge a fénye. Erősségük eltörpül a mai világmosságai mar nagyszerű alkotásai mellett. Gyér világosságuk mégis elegendő ahhoz, hogy bizonyos igazságokat a maguk szédületes mélységében meglássunk. Aki életében csak egyszer is ott állott csillogó szemű apák és anyák körében a szentestén az illatos fenyőfa alatt és hallgatta a karácsonyi dalokat éneklő gyermeket, az megérezte és megértette, hogy valami erős, ősi és elpusztíthatatlan gránitsziklán áll. A történelem szürke és vérzivataros napjaiban sok minden változik körülöttünk. Új eszmék szöknek fel a szellemi égboltra. Társadalmi osztályok semmisülnek meg. Merész gazdasági rendszerek, szokatlan társadalmi berendezkedések s államformák kopogtatnak az érvényesülésért. Ebben a fontos átalakulásban azonban létének lényegének legmélyén egy mindig változatlan marad s ez a család.

A múlt század egyik tudományos irányzatának hatása alatt hozzászoktunk ahhoz, hogy az élők világát s a vele kapcsolatos összes megnyilvánulásokat s jelenségeket a fejlődés elvével értelmezzük. Ma a növények és állatok sokaságát a francia Lamarck és az angol Ch. Darwin nyomán fejlődési fokokba állíthatjuk. Hozzávetőlegesen megjelölhetjük még az okokat is, amelyek hatására a haladásnak, ha úgy tetszik, a tökéletesedésnek egyre magasabb és magasabb fokára jutottak. A merész gondolatrendszer nem állott meg a növény- és állatvilág határán. Szempontjait, vizsgálódó módszerét kiterjesztette az emberre is és alkalmazta annak összes intézményeire és társadalmi jelenségeire. Így született meg azután a társadalomtudományok az az irányzata, amely a családot is, mint az emberi nem fejlődésének egyik állomását értelmezi. Fokozatnak tekintjük csupán, amelyre a fejlődés későbbi szakán, mint idejétmúlt berendezkedésre már nem lesz szükség. Sajnos, ez a tudományos látású feltevés nem maradt meg sok száz korcszülött társával egyetemben a könyvtárszobák poros polcán. Kivándorolt a zajos életbe. Ott azután örök szüként kikezdte a fajok, népek és nemzetek életét.

Sörnyű pusztítását ma már az egész Földön érezzük. A fajok, népek és nemzetek ugyanis kischb-nagyobb vérségei, szellemi és hatalmi közösségei. Az egységes emberi test szövetszereit, amelyek egymást sajátlagos, különleges, úgy is mondhatnók: öröktől fogva kielöltött egyéni munkáikban, földi hivataluk betöltésében támogatják. A természet

törvényei szerint azonban alkotó elemei nem állandók. Az ékopotiak és elhasználtak helyét új erőtelű, dúzadó fiatalok foglalják el. Ez a megújulási és felújulási folyamat pedig a családban és a család által történik. Eppen ennek a nagyhorderejű ténynek megismerése készítette az utolsó évtizedek néprajzát, etnológiáját arra, hogy vizsgálat alá vegye: miszerint a tudományok együttes munkájában a szociológia fentebb említett irányzata nem ad-e hamis hangot. Nem lehet ugyanis másnak minősíteni az olyan eredményt, amely létrehozójának elpusztítását vonja lassan mag után. Nehéz munka volt. Az újkor technika hőselkü kutatókkal szövetkezett. Érintetlen, fehér embert még sohasem látott, ősi életmódot őrző emberszilletekre nyomultak, ahol valósággal a történelemelőtti időkét éltek. Szokásaikat és társadalmi berendezkedéseiket tehát mindenképpen kiindulónak, kezdetnek tekinthetők a fejlődés elvét vallók előtt. A kutatók eredményéről súlyos kötetek beszélnek. A belőlük levonható igazság pedig ezeket mondja: az elhalt tagok utánpótlása sohasem történt az állati ösztön merő kielégítésével. A vérségi, szellemi és hatalmi közösség tudatának kiariadását és megerősödését sohasem a határozott céllal rendelkező intézmények és társulatok szolgálták, hanem a család. Minden közösségnek tehát ez az alapsejtje. Egyidős az emberiséggel.

Szerepét tehát sohasem pótolhatják gyermekklinikák és menhelyek, hasonlóan eszményiesen berendezett és vezetett nevelőintézetek sem. Az általa vetett alapokra épít mindenféle köztudomány és szellemi ismereteket közlő iskola az ovodától az egyetemig. Testi és lelki egészségét pedig nem nélkülözheti semmiféle honvédelmi intézmény és alakulat. Megrendítő igazságok ezek! A magasságok és mélységek mindig közös helyre vezetnek. S ezért ne csodálkozzunk, hogy ez az építő jellegű tudomány a maga megállapításaival találkozik a karácsonyfa gyertyáinak pislogó fényénél a lélek mélységeiből felfakadó megsejtésekkel és megérezésekkel. Megbűvölő szimfónia ez!

A mai magyarság véreinek mennyiségét tekintve a Föld népei között elenyészően kicsi. A sors mostohasága következtében hatalmi megnyilvánulása ugyancsak csekély. Szellemi életének kifejtésében és kibontakoztatásában is lépten-nyomon akadályokra talál. Ebben az igazán apokaliptikus állapotban csak kettő kö-

zött választhatunk. Vagy elsorvad lassan, senkítől sem megsiratva, vagy pedig tovább róla történelmi küldetését. Az utóbbi és egyedül magaslatos út pedig a családból indul ki s azon át vezet. A mai hivatalos élet tehát, amikor a magyar családot védi s erősíti minden elképzelhető eszközzel, valahogy a nemzet élni akaró ösztönét tolmácsolja.

Karácsonyfa kicsi csengője segít te is ebebn a titáni munkában! Lásd, csilingelő szavadra mint siet a fenyőfa szélhajtó ágai alá a napi robotjából fáradtan hazatérő családapa s az otthon tűzifelyét és melegét ánozni hivatott családanya. Köréjük gyűlnek az utódok. Gondolkodásban, érzésben és akaratban most valamennyien egyek, amint ez az ünnepek ünnepehez illik!

Bornemisza miniszter nyilatkozata az ifjúság elhelyezéséről

Bornemisza Géza iparügyi miniszter karácsonykor érdekes nyilatkozatot tett a magyar sajtó képviselői előtt. Nyilatkozatában részletesen foglalkozott az ifjúság helyzetével. Rámutatott arra, hogy a miniszterelnök az ünnepek után foglalkozni fog azzal a kérdéssel, hogy lehetővé váljék az ifjúság elhelyezése az ipari és kereskedelmi vállalatoknál. Egyelőre a vállalatokkal szemben nincs szó kényszerrendszabályok alkalmazásáról. — Gondoskodni kell azonban arról is, hogy ha egy fiatalember megfelelő kezdő pozíciójában, akkor megfelelő előmenetelhez juthasson a magánvállalatoknál is. Természetesen nem lehet úgy képzelni a dolgot, hogy máról holnapra egy-egy ifjúsági vezér üljön be a angvállalatok igazgatósági székébe. Kíváncsi azonban, — mon-

dotta — hogy azok a fiatalok, akik bekerülnek egy vállalathoz, ne üljenek örökké a gyakornoki asztalok mellett reménytelenül. Ezekben a fiatalokban meg kell lenni annak tudatnak, hogy az előrehaladásnak, a vezető pozíció elérésének nem lehet akadály a az, hogy a bajtársi egyesületekben nevelkedtek.

Evenként négyezer diplomás és ugyanannyi érettségizett fiatalember szeretne elhelyezkedni. Ezek közül 2000 számára kell elhelyezkedést teremteni, mert a természetes utánpótlás évente 6000 embert vesz fel.

A magánvállalatoknál azt kell elérni, hogy aki megfelelő időt kiszolgált és teljes nyugdíja van, azt a vállalatok ne tartsák vissza.

A miniszter végezetül azt hangsúlyozta, hogy jobb gazdasági kiképzést kell adni az ifjúságnak.

A „GAMBRINUSZ”-BAN

karácsony első és második napján és
SZILVESZTERKOR

KISSJÓSKA

és cigányzenekara muzsikál

ÖRÖM • ÉRTÉK • IRÓGÉP • HURAY

MERCEDES IRÓGÉPEK KÉPVISELETE WERBŐCZY-U. 2. IPARKAMARA-ÉPÜLET. TELEFON: 17-93.

Törökország Keresztes
Futószőnyeg, paplan,
függönyök, takarók
nagy választékban

Erdélyi szőnyegház

PIAC-U. 34. — Telefon 32-45.

**A MENETTÉRTI JEGYEK
ERVÉNYESSÉGE
AZ ÜNNEPEK ALATT**

Budapest, december 24.
A Máv igazgatósága közli, hogy a szilveszteri és újévi ünnepek alkalmából a hétfői menettérti jegyek érvénytartamát december 28. déli 12 órától 1936 január 2. déli 12 óráig terjeszti ki.

**MEGTALÁLTAK
MÁTYÁS KIRÁLY
PALOTÁJÁNAK RONCSAIT**

Visegrád, december 24.
A Korona-uradalom közelében végzett ásások során Mátyás király egykori palotájának romjaira akadtak. Már is számos értékes lelet került napvilágra.

**CJRA VÁLASZTÁS LESZ A
NYIRBÁTORI KERÜLETBEN**

Politikai körökben elterjedt hírek szerint a legközelebbi jövőben megüresedik a nyirbátori mandátum: Nánássy Imre, a nyirbátori kerület képviselője, a hírek szerint, rövidesen közjegyző lesz Nyiregyháza és kinevezése után természetesen lemondana mandátumáról. Ilyen körülmények között rövid idő alatt most már harmadszor kerülne választási küzdelemre sor a nyirbátori kerületben.

Mesebellárai!

- Corysdor csodaszép illatszerkette, dupla selyem bélessel, garanciával . . . 5.50
- Corysdor kölnivíz, kis üveg 0.50
- Corysdor kölnivíz, közép . . . 1.20
- Corysdor kölnivíz, nagyobb . . . 2.—
- Corysdor kölnivíz, óriási . . . 3.60
- 2 drb Neo shampon, csak . . . 0.38
- 1 tubus mentholos fogkrém . . . 0.24
- 4 soros cell. fogkefe . . . 0.36
- 3 drb 10 filléres extra penge . . . 0.20
- 1 borotvatíró és 1 vér-elállító slílt együtt . . . 0.24
- Hezolute Rapid nagy tubus 88 fillér helyett . . . 0.50
- Óriási kerek Tallér szappan dupla alumínium szappantartóval együtt . . . 0.88
- Tetszés szerinti összeállítású ajándékesomagok színes cellophánzacskóban 1.20, 1.—, 0.61.
- Illatszerpermetezők legújabb modern szereléssel. Parfúmok, kölnivizek díszdobozokban is.
- Corysdor, Tsukuó, Crepnoir modern kölnivizek kimérve is.
- PAPP LAJOS illatszertárában
- Kossuth-u. 1. Csapó-u. 58.

Törökország békevizitót követel és felépíti a Dardanellák erődjét

Páris, december 24.
A török kormány a lausannei békeszerződés revíziójára akarja kihasználni a nemzetközi helyzet kiéleződését. Az Oeuwre jelentése szerint Rüzsdí Arrasz török külügyminiszter azért kereste fel hétfőn Laval miniszterelnököt a Quai d'Orsayn, hogy megkérje őt, vigye keresztül az angol kormánytól a lausannei békeszerződés legfontosabb katonai rendelkezéseinek revízióját és tegye lehetővé, hogy Törökország újból felépíthesse a Dardanellák partvidékét védő erőidőményeket, amelyeket a békeszerződés értel-

mében annakidején le kellett rombolni.

A török kormány csak kedvező alkalomra várt. — írja az Oeuwre — s az adott körülmények között bizonyosra veszi, hogy Anglia csakis beleegyező választ adhat, miután az angol kormány éppen most kérte Törökország katonai segítségét arra az esetre, ha olasz részről megtámadnák a Földközi tengeren felvonult angol hajóhadat. Anglia beleegyező válasza után természetesen a francia kormány is minden bizonnyal hozzájárul a Dardanellák part erőidőményeinek felépítéséhez.

Vitézi nap Hajdúdorogon

Vitéz Berényi István székkapitány nagy beszéde

Hajdúböszörmény városi vitézi hadnagyságához tartozó vitézek nagy sikerű vitézi napot rendeztek 22-én Hajdúdorogon. A vitézi napon vitéz Kőszeghy Frigyes ref. gimn. tanár, vitézi hadnagy és az egyes községek vitézi őrmestereinek vezetésével — Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúhadház, Hajdúdorog, Téglás és Józsa vitézei vettek részt. Hadúvármegye vitézi széke részéről vitéz Berényi István vitézi székcapitány és vitéz Porubszky András vitézi székcapitány jelentek meg. A nemzetes aszszonyokat vitéz Kőszeghy Frigyesné képviselte.

A reggeli vonattal Hajdúdorogra érkező vitézi székcapitányt az állomáson levante és cserkész díszszakasz fogadta, a község frontharcos társadalmának a nevében pedig dr. Darvas Aladár ügyvéd meleg szavakkal üdvözölte Hajdúvármegye vitézi székcapitányát.

Ezután a pályaudvaron felsorakozott vitézek, továbbá a lovaslevente, a cserkészek és levante díszszakaszok a község háza udvarára vonultak, majd pedig a görög kath. és ref. templomokban tartott Istenhiteliken vettek részt.

Istentisztelet után a község háza ta-

nácstermében vitézi értekezlet volt, amelyen belső ügyeket beszéltek meg.

Értekezlet után a „Novella” vendéglő nagytermében 150 terítékes ünnepi ebéd volt, amelyen a vitézek kívül Hajdúdorog község egyházi és polgári társadalmának vezető tagjai nagyszámban vettek részt. Papp János gör. kath. esperes lelkész, kanonok és Gedeváry László községi főjegyzővel az élükön.

Az ebéd után az első felköszöntőt Magyarország Kormányzója a Vitézi székcapitány mondta. Utána vitéz Kőszeghy Frigyes vitézi hadnagy a megjelent vendégeket köszöntötte fel.

Vitéz Berényi István ny. ezredes, vitézi székcapitány mondott ezután beszédet. Beszédében ismertette a vitézi rend célkitűzéseit és rámutatott a vitézi rend egyik kimagasló célkitűzésének, az ősi magyar katonai tulajdonságok ébrentartásának és erősítésének a nagy fontosságára.

Megemlékezett a megszállott területen szenvedő magyar testvéreink anyagi megsegítésének szükségességéről és a Debreczeni Ujság egy nemrégben megjelent vezércikkéről, amely éles szavakkal elítélte azt a felfogást, amely az anyagi segítség-

nél fontosabbnak tartja az országzászlók felállítását és dörgedelmes beszédekkel és vezércikkkel.

Papp János gör. kath. esperes lelkész, kanonok, Hajdúdorog község társadalmának a nevében meleg és szeretetteljes szavakkal köszöntötte fel a vitézeket és vitéz Kőszeghy Frigyes járási hadnagy és feleségének egészségére üritette poharát.

Bence István felszólalásában szintén a magyar katonai tulajdonságok fenntartásának és erősítésének a fontosságát fejtegette.

Az ünnepi ebéd után műsoros előadás volt a Novella-vendéglő nagytermében, amelyet a helybeli cserkészek közreműködésével a község társadalmának rendezett a vitézek tiszteletére.

A műsoros előadásban vitéz Kőszeghy Frigyes vitézi hadnagy mondott bevezetőt, majd Bence István tartotta meg alkalmi beszédét. A műsor egyéb számai a cserkészek zenészei és végül „Ocskay brigadéros” színmű három felvonása volt.

Az egész vitézi nap a vitézek és a vitézi renden kívül álló polgári társadalom lelki összelelkézése volt. Meglátszott ez nemcsak az ünnepi ebéden, hanem különösen a műsoros előadásban, amely alkalommal a község társadalmának zsúfolásig megtöltötte a vendéglő nagytermét.

A vitézi nap sikeres megrendezése elsősorban Gedeváry László főjegyző és Réthvy Zsigmond polgári iskolai tanár érdeme, akiknek egy lelkes csoport segédkezett, akiknek az élén Szöllősi Géza és Bence István fejtettek ki buzgó közreműködést.

**SZETTEPTÉK A CÁPÁK
ÖT MEGSZÖKÖTT FEGYENCET**

Newyork, december 24. A közép-amerikai Panama köztársaság egyik városából, Davidból fegyencet szállított egy hajó Coiba szigetre, ahol a súlyosan elítélt bűnözőket őrzik. Öt fegyenc leugrott a hajóról, hogy egy elhagyott sziget partjára úszon. A szökevényeket cápák rohanták meg és a hajó legénységének szemeláttára percek alatt széttették.

P. H.

T A V I R A T .

Feladó hiv.:

Debrecen

Év:

1935.

Hó:

december

Nap:

karácsony

*Kellemes karácsonyi ünnepet kíván
kedves vásárlóközönségének*

a „Takarékoság R. T.”

Debrecen, Deák Ferenc u. 6.

„Olaszország sohasem felejt el a magyarok férfias, becsületes viselkedését“

Mussolini szenzációt keltő karácsonyi nyilatkozata — A Duce békét akar, de nem lehet tudni, hogy a megtorlások lejtőjén hol lesz megállás

Róma, december 24.
Mussolini a karácsonyi ünnep alkalmából szenzációt keltő nyilatkozatot tett a sajtó számára. Nyilatkozata a következőképpen hangzik:

— Nem értem, miért nem hagyják, hogy simán, nyugodtan elintézzük saját gyarmati kérdéseinket. Mindig újra és újra le kell szögeznem, hogy az abesszín kérdést tisztán gyarmati kérdésnek tekintem és soha eszembe nem jutott és nem is jut ebből európai konfliktust felidézni. Felelősségem teljes tudatában maradok hű ehhez az állásfoglalásomhoz, néha még a nép harciasabb közvéleménye ellen is.

Amennyire lehet tompítom a szenvedélyeket... de természetesen csak addig, amíg ez lelkiismeretemmel, hazafias lelkiismeretemmel összefér.

— Azt hiszem, Európa most valóban sorsdöntő órákat él át. Mi a békét akarjuk. De a megtorlások mégis olyan lejtőt jelentenek a világ számára, melyen nem tudni, hol van megállás.

— Számomra a világ két részre oszlik: azokra, kik mellénk álltak és azokra, kik ellenünk vannak. Ezért volt olyan nagy öröm számomra, hogy Magyarország ilyen becsülettel viselkedett, ennyire hű maradt történelmi tradícióihoz. Soha nem felejtjük el.

— Soha nem felejtjük el! Barátaink nevét, akik megértették, hogy semmi más nem akarunk, csak jogot az élethez, jogot a munkához, soha el nem múló arany betűkkel lesz történelmünk márványtáblájába vésve! Ezért örülök Magyarország becsületes, férfias viselkedésének!

tomány székhelye. A három napig tartó ütközésben az abesszínnek legalább 600 halottat és ezer sebesültet vesztek. Az olaszok azonkívül igen sok abesszín foglyot ejtettek. Az aszkirek vesztesége mintegy száz ember.

Ujabb csaták Sire tartományban

Addis-Abeba, dec. 24. Sire tartományban ismét kiújultak a csatározások. Az abesszínnek részéről különösen a lovasság vesz részt a küzdelemben. A hadműveletek Akszum és Adua irányában folynak. Az abesszín csapatok soraiban az olasz repülőgépek bombái igen nagy pusztítást végeztek. Különösen erős az olaszok repülő tevékenysége az északi hadszíntéren. Makale környékén az abesszín csapatok északi irányban igyekeznek előre.

Alaptalanok az angol-olasz összecsapásról szóló hírek

Kairo, december 24. Hivatalos körökben a leghatározottabban cáfolják azokat a szállongó híreket, amelyek szerint az eritreai határon olasz és angol őriátlakok összeütköztek.

Londoni jelentések szerint Spanyolország, Jugoszlávia és Görögország kielégítő választ adott Angliának arra a kérdésre, hogy minő hadirengerezési vagy katonai segítséget nyújtanak, ha Angliát Földközi-tengeri támadás érné.

Puskaporos az európai karácsony levegője

Milánó, december 24.
A nemzetközi helyzet szemléletében rosszabbodott. — írja Mussolini lapja, a Povojo d'Italia mai számában. A lap összefoglalóan ismerteti, hogyan került sor a párisi béke-tervezet megbuktatására, majd a következőképpen folytatja:

Laval francia miniszterelnök minden igyekezetét latbavetette, hogy megvalósítsa a párisi béke-tervezetet, a szankciós államok azonban megelégelték a béke hajóját. Európa ma háborús veszedelem előtt áll. Olaszországot semmi felelősség nem terheli a párisi béke-terv kudarcáért.

Eden külügyminiszter békét akar

London, december 24.
Nem értik angol politikai körökben, hogy Anthony Eden külügyministerségét a külföldön mindenfelé aggodalommal fogadták és a legsötétebb jóslatokkal kísérték. Az angol közvélemény meg van arról győződve, hogy sikerülni fog a háborús bonyodalmat Olaszországgal elkerülni.

Nem tagadják, hogy az utóbbi napok fejleményei következtében a régi feszültség Olaszország és Anglia között újból elmérgesedett, de ezzel szemben a földközi-tengeri államok részéről beérkezett megnyugtató válaszok, hogy végső szükség esetén flottáikkal készek támogatni Angliát, a biztonság érzését úgy megerősítették és ezenkívül a francia és az angol szárazföldi és tengeri haderők vezérkarai között létrejött meg egyezés az együttműködés tekintetében olyan messzemenő, hogy az angol kormány a Földközi-tengeren lévő brit flotta egy részét már legközelebb vissza fogja rendelni, amittől a feszültség megnyhulását várja.

Figyelemre méltó körülmény, hogy a nagy petróleumvállalatok illetékes angol részről biztató ígéretet kaptak, hogy nem fog sor kerülni az ásványolajkivitel tilalom elrendelésére, ami kétségtelen bizonyítéka annak, hogy Anthony Eden külügyminiszter

beéri az eddig elrendelt gazdasági és pénzügyi szankciók végrehajtásával.

MEGNYILT!

Gróf Dégenfeld Pál tüzifa és műfa telepe

Telefon: **KISHEGYESI-UT 4.** Telefon: **11-17.**

Tüzifa-szükségletét itt szerezheti be legolcsóbban! Fáraak métermázsánként:

akác **2*80** fűrészelt **3*—** aprított **3*04**
hasábfá P (kuglifa) P fa P P

Házhozszállításért, métermázsánként 16 fillért számítunk

A legbeavatottabb helyen szerezte azt az értesülést az United Press, hogy miután az angol közvélemény sóvárgóan várja és sürgeti a keletafrikai háború befejezését, másrésztől nem tudná elviselni, hogy a támadó a büntetéstől szabaduljon, az angol kormány a Népszövetség előtt, ép úgy, mint eddig követelni fogja a megtorlások szigorú végrehajtását, de nem olyan mértékben, hogy Mussolini abból katonai következtetéseket vonhasson le Anglia ellen.

Három napig folyt a vér Abi Addi birtokáért

Aszmara, december 24.

A Takazze mentén lefolyt nagy csatáról újabb és újabb részletek válnak ismertté. A csata három teljes napig tartott. A harcok időnként az éjszakai órákban is fellángoltak. Mint most kiderült, az abesszínnek csak szombaton délelőtt tartották kezükben Abi-Addi városát, mely Tembien tar-

A francia és angol vezérkar rejtélyes tárgyalásai

Az angol és francia vezérkar kiküldötteinek tárgyalásai a francia fővárosban a legnagyobb titoktartás mellett folynak. A két vezérkar kiküldöttei, mint ismeretes, a két flotta együttműködéséről tanácskoznak a francia fővárosban. A francia közvélemény a legnagyobb meglepetéssel értesül a két vezérkar kiküldötteinek tárgyalásairól. A Jour hangoztatja, hogy a francia közvéleményt nyugtalanítja a vezérkarok kiküldötteinek megbeszélései. Annak ellenére, hogy a francia segélynyújtás csak a nem provokált támadás esetére szól, mégis nyílt a kérdés, hogy Franciaországot ez az egész ügy nem viszi-e túlmészire?

Fekete viharfelhők

Washington, december 24. Az amerikai lapok többsége Eden külügyminiszterre történt kinevezésében a nemzetközi feszültség kieledződéjét látja. Egyértelműen megállapítják, hogy Európa egészen egyre tornyosulnak a viharfelhők. Az angol békegalamb ezúttal bombát hord a csőrében.

Telefunken rádióval.

REGÖS MESTERSUPER NAVIMEMBRÁN-ORSZÁGSKALA

Egyedárusító: **SOLTÉSZ**
Kálvin-tér 2.

Világgraszoló ünnepséggel ülik Budapest visszavételének 250-ik évfordulóját

Budapest, december 24.

Buda várának a törököktől való visszafoglalása kétszázötvenedik évfordulójára nagyszabású ünnepséget tervez a főváros. Az új Bécsi-kapunál szobrot emelnek és művészi díszborműveken öröklük meg az ostromban résztvevő nemzetek címereit. — Díszalbumot is ad ki a főváros az ünnepségek előkészítésére 50,000 pengőt fordít. A jubileumi programot a főváros közművelődési ügyosztálya csinálja. A történelmi évforduló oly jelentős esemény, hogy erre egész Európa felfigyel.

Kisebbségi nyelvek a magyar iskolákban

Budapest, december 24.

A hivatalos lap legközelebbi számában a kisebbségi tanítási nyelvi iskolák ügyében mezejelendő kormányrendelet újabb fontos fejlődési fázist jelent a magyarországi kisebbségi iskolák ügy történetében. A kormányrendelet mindenekelőtt elvileg szabályozza a kisebbségi nyelvek a népiskolai oktatásban való érvényesítésének kérdését és pedig az úgynevezett szülői jog elvének megvalósítását. Olkféppen, hogy valamely nyelvkisebbséghez tartozó 40 tanköteles gyermek szülőinek ezirányú kívánásaitól tetten függetlenül a kisebbségi nyelvek népiskolai oktatásban való használatát. Az emult évfizet tapasztalatai arra mutatnak, hogy az eddigi háromféle típus megszűntetésével egységes rendszerre kell áttérni, ami teljes mértékben ki kell, hogy érje a kisebbségek részéről támasztott igényeket s emellett megfelelő biztosítékot kell, hogy nyújtson az állam nyelvének elsajátítására is. Az új szabályozás szerint az anya-nyelv és szülőföldismertető tárgyat, valamint a számtani, természet- és gazdasági ismereteket a tanuló anyanyelvén tanítják, a magyar nyelvet és a nemzetismereti tantárgyakat, valamint a testnevelést az állam nyelven. A kisebbségi nyelven tanított számtani, természeti és gazdasági ismereteket a négy-hatodik osztályban magyar nyelven kell ismertetni. A nemzetismereti tárgyakat pedig kisebbségi nyelven.

ÜNNEPI AJÁNDÉK az egész életre a

MERCEDES

hordozható IRÓGÉP

HURAY IRÓGÉPÜZEMBŐL
Werhőczy-u. 2. Tel. 17-93

Ronániában megjelentek az első lovasbanditák

Bukarest, december 24. Ploestiből jelentik, hogy Miklós János ploesti munkás a karácsonyi ünnepekre gyalogszerrel hazafelé indult Tömösre. Útközben a Prahova-völgyben két lovasbandita támadta meg. Az utonállók botra kötözött késekkel összeszúrkálták Miklós Jánost és amikor a szerencsétlen ember súlyos sebeitől összeesett, a lovakkal még meg is tapostatták. Ezután elrabolták a munkás minden pénzét, majd elváltatták a hegvek közé. Miklós Jánost nem sokkal a merénylet után megtalálták és életveszélyes állapotban szállították kórházba. A banditák felkutatására erélyes nyomozást indítottak, mert első eset, hogy lóháton támadnak az elhagyott vidéken az áldozatokra.

EGY NEMESSZIVŰ ASSZONY NYOLCVAN SZEGÉNYT VENDÉGELT MEG

Kedves ünnepség színhelye volt kedden délután Papp Ferencné Apafy utca 71. szám alatti lakása, ahol mintegy nyolcvan embernek adott ez a jószívű asszony és férje kenyeret. Maguk megsütötték a kenyeret és maguk osztották ki a nyomorgó embereknek. Papp Ferencné régi előfizetője a „Debreczeni Ujság-Hajdúföld”-nek és lapunk szegényebb lapkihordóiból 15 embernek juttatott kenyeret a karácsonyi ünnepre. Jószívű adományáért ezúton mondunk hálás köszönetet, megvendégelt alkalmazottaink nevében.

Az árpádtéri egyházzsérz karácsonyfa-ünnepélye

(A Debreczeni Ujság tudósítójától) Igen kedves karácsonyfa ünnepélyt rendezett az Árpád-téri egyházzsérz és nőegylet a Kassai u. 12. sz. alatti gyülekezési otthonban. Több mint 100 felnőtt szegény részesült élelmiszer és ruha adományban. Száz gyermeket ruházott fel az egyházzsérz és látott el cipő adománnyal. Az ünnepélyen a karácsonyfa alatt Maklár Károly lelkipásztor szólt délelőtt a felnőtt szegényekhez, délután pedig a megajándékozott 100 iskolás gyermekhez, akiket az Árpádtéri Nőegylet szeretettel uszomával is ellátott. A megajándékozott gyermekek nevében Nagy Lajos tanító mondott köszönetet az egyházzsérz vezetőségének, Maklár Károly lelkipásztornak, valamint a nőegylet buzgó tagjainak élükön Maklár Károlynéval és Péterffy Lászlóné elnökkel. A karácsonyfa-ünnepélyt az iskolás gyermekek ügyes szavalatai és énekszámaj tették változatossá.

A JÁNDÉKNAK tökéletes

2+1 „Béby“ P 110

3+1 „Super X“ P 240

Népvevő P 75

„Ingem” gyártmány **TELEFUNKEN** szabadalom **RÉSZLETRE IS!**

MAYER EMIL okl. gmérnök **Burgondia-u.15. Tel.:15-79**

Karácsonyi amnesztia

A kormányzó a karácsonyi ünnepek alkalmából az idén is több, nem közönséges bünteselekmény miatt elítélt bűnözőknek adott kegyelmet. Az Államfő kegyelmi ténye következtében az amnesztiát nyertek közül többen mentesültek kisebb fogházbüntetésüktől, több esetben a fogházbüntetést kegyelemből pénzbüntetésre

változtatták át és voltak olyanok, akiknek a még hátralévő büntetésüket engedték el.

A legfőbb kegyelmi ténnyel kapcsolatos rendelkezéseket az egyes fogházigazgatóságok már megkapták és még karácsony ünnepe előtt elhagyhatták a fogházat azok, akikre a Kormányzó kegyelme kiterjedt.

Hatvan éves az országszerte híres Szliuka-szikvízgyár

Debrecen nagyipari üzemének sorában már több, mint félszáz év óta jelentős szerepet játszik az az arányaiban hatalmas méretű s egész strukturájában tökéletesen kiépített szikvízgyár, amelynek alapítója Szliuka István besztercebányai születésű magyar hazánkfia nevéhez fűződik s amely már közel 25 év óta a Fritsch-család tulajdonában van. — Szliuka István 1875-ben alapította ezt a gyárüzemet a Teleki-utca 100.

renciával kell megküzdenie, hiszen ma már közel huszonöt szikvízgyártó van Debrecenben. Mégis a Szliuka-szikvízgyár a legelső sorában, verhetetlenül dolgozik ma is. Érdekes, hogy a szikvízgyártáshoz szükséges vízmennyiséget most is az a régi, híres kút adja, amelynek egykor a esodáira jártak s amelyről azóta a hatósági szemlék és hivatalos kémiai vizsgálatok egész sora állapította meg, hogy páratlan a maga nemében.

50 éves jubileuma alkalmával tekintse meg **KOSTYA** ékszerész dusan felszerelt raktárát **5-10%-os jubileumi árengedmény!**

F i l l é r e s

ujévi ajándékok!

számú telken, ahol egy bővizű, óriási és egészségi szempontból kifogástalan kút szolgáltatja a szikvízgyártáshoz szükséges vizet.

A Szliuka gyárban palackozott szódavíz csakhamar híressé vált, — nemcsak Debrecenben, hanem a messzszakorányékon is s állandóan 25—26 munkást foglalkoztatott. A gyárüzemet 1911-ben néhai Fritsch Károly vette meg, akinek akkoriban az Arany Bika-szállodával szemben, a Piac-utcán volt kitérő fűszerüzlete. A Szliuka-gyárat ő vezette egészen 1926-ban bekövetkezett haláláig, s azóta fia, Fritsch Géza áll az ipari nagyüzem élén. Néhai Fritsch Károly egyike volt a régi szellemű debreceni nagykereskedőknek, aki mint nemes ember, a tiszta, becsületes üzleti szellemet érvényesítette vállalkozásában. Ennek a szellemnek letéteményesse és továbbvivője a fiatal Fritsch is, akinek már nagy konkuru-

Tiszta, fűdítő, kellemes vize a legmegfelelőbb a szódavízgyártáshoz. A kút vízbőségére és a gyár termelési képességére jellemző, hogy naponta 10.000 liter szikvizet tud előállítani. A gyártáshoz modern, párisi kiállítású, villanyerőre berendezett gépek és önműködő töltők állanak rendelkezésre. Az egész telepet s a palackok kezelését tökéletes higiénia jellemzi.

A Szliuka-szikvízgyár hatvanéves jubileumán, amely két magyar család szorgalmas munkáját, szaktudásának eredményét és üzleti tisztességét hirdeti, a Debreczeni Ujság-Hajdúföld is szeretettel csatlakozik az üdvözlők seregéhez, mert ez az évforduló is eklatáns példája annak, hogy a régi magyar vállalkozó szellem, mely Debrecen kereskedelmi és ipari történelmében annyi sok értéket halmozott fel, tudással, hittel s becsületes munkával párosulva hatalmas alkotásokra képes.

Adományok a csapókertróm, kath. templom javára

- 1 P 50 fill.: Danóuser Józsefné, Szófi László, Kompass Lászlóné, Auspitz Józsefné,
- 1 P 40 fill.: Török Józsefné,
- 1 P: Pataky István, Boros István, Schöffer Odón, Lukács Albert, Babics Sándor, Csenger György, Hrabovszky Pál, Pásztor Lászlóné, Kalap István, Eröss Antal, Soltesz Antal, W. E., Tóth Lajos, M. L., Bumbéra István, N. N., N. N., Steinhart Györgyné, Nagy Teréz, Kelemen István, Kelemen Margit, Grizmann Gyula, dr. Sztankay Áha, özv. Lehozky Lajosné, N. N., Seprényi Sándor, Végli Imre, Bösenyel János, Kiss Sándor, Jákó József, Pál Mikály, Dürög Márta, Horváth Sándor, Pongor István, Szűcs Sándorné, Erdi Pál, Takács Géza, özv. Orszószkárné, Helfrich Margit, Mikula Teréz, Balogh Sándorné, özv. Kiss Lajosné, Fallar Gusztávné, Dull Gyula, Viskyovszky Ödöné, Kovács Károly, özv. dr. Tóty Eleké, Diczaj Géza, Belló Ernőné, Osgyán Sándorné, Münzger Gyula, özv. Gréger Józsefné, Bánvai Bélné, Czuczor Ferenc, Nagy Kálmáné, Mózes Kálmáné, Szimics Tivadár, Nanczinszky Elek, Fülöp Jánosné, özv. Tomaga Jánosné, Tóth, Kolbay Oszkár, Temesváry Gerőné, özv. Bahunek Ignácné, özv. Pongrácz Antálné, Papp Lajosné, Varsányi Tiborné, Tasnady Ferencné, dr. Ludányi Lászlóné, dr. Erdélyi, özv. Edvi Ilés Istvánné, Dömök Bélné, Bekk Ferenc, Vesz Zoltánné, dr. Fazakas Sándorné, Lovassy Anna, Kóródy Istvánné, Szmracsányi Pál, Szabó István, Korbély János, Hajnal Mátvás, S. K. né, Szalai József, Olvashatlan, Klein László, Bankovác Alfréd, Szilágyi Gáborné, Róza Irén, Gáspár Józsefné, Radó Miklós, Molnár Sándorné, Fekete Pálné, Szeiter János, N. N., Tatár Györgyné, Ferenczy Emma, Tóth Vilmos, Jónás Sándorné, Bánhegyi József, dr. Réthelyi Rudolf, Er Béla, Fábán Lajos, Mocsáry Zoltán, Botos Mihály, N. N., szent kénkből, B. özv. Szokolay Jánosné, Váci Mihály, Papp János, Petrányi Ede, özv. Soltesz Gyuláné, Udvari János, Pozsonyi Jenő, Kukk Mihály, Béres Miklós, Peszle József, Wibirál Jánosné, Füzesséry Barna, Fischer Mihály, dr. Liszkáné, Csank István, Temesváry Gerőné, özv. Kocsis Imréné, özv. Szabados Gézné, Szand József, Laczkó Sándor, Miskolczi Lajosné, Benyáts Emil, Schmidt Mária, Pálkás Zoltánné, Draugentz Jánosné, Róza Irénke, özv. Koncz Gáborné, dr. Cseke Sándorné, Ferencz József, Popovits Bálintné, Fekete Lászlóné, Tárnok Dezsőné, Elek Irénke, Roiko Lajosné, Mikó István, Szabó Jenőné, Kertész Kálmáné, Réthy Jánosné, özv. Alber Józsefné, Diószegi Ferenc, Várady Sándor, Szemerédy Szilárd, Surányi Erzsébet, Kisfaludy Dezső, Végli Imre, Benkő Jánosné, Wenk János, özv. Öze Imréné, Tölgyesi Adolf, Csank Istvánné, Fekete Lajosné.

80 fill.: Koroknai Károly,
70 fill.: Görögé.

A nehéz gazdasági viszonyok

mellett senki sem tud előre tartalékolni megfelelő összegeket azon esetekre, ha hosszantartó súlyos betegség éri a kenyérkereső családfőt vagy a család hármely tagját, ha baleset folytán beteg lesz, ha gyógyszerre, műtétre beavatkozásra, klinikai ápolásra, stb. lesz szükség. Halogatjuk a gyógykezelést és így kisebb ártatlan bajokból gyógyíthatatlan betegség származik és idő előtt fogunk megrokkanni. Esetleg vagyunk megmaradt részeiből és kölcsönpenzből fogjuk magunkat gyógyíttatni és ekkor anyagiilag jutunk a tönk szélére. A betegbiztosítás mentesít ezektől a gondoktól! Forduljon tehát mindenki sürgősen bővebb felvilágosításokért a „Nemzeti” Balesetbiztosító R.-T. betegbiztosítási osztályához, Debreceni fiók: Deák Ferenc-utca 6. sz. Szabad orvosválasztás!

Valfay Margit táncintézte

zártkörű Szilveszter-estét rendez. Meghívók igényelhetők. Ünnep mindkét napján délelőtt és este összlánc.

Egységes néplélek kialakításáért dolgoznak az újjászervezett tankerületi főigazgatóságok

Öt vármegyére, ötezer tanerőre és 1615 iskolára terjed ki a debreceni tankerületi főigazgatóság hatásköre — Beszélgetés vitéz dr. Bessenyei Lajos-sal, az 1935. évi VI. törvénycikkről, amely új korszakot jelent a nemzeti művelődés történetében

(A Debreceni Ujság tudósítójától.)

Debrecen az iskolák városa, a magyar kultúra fejlesztésének egyik legősibb és legtermékenyebb talaja volt évszázadok óta az ország összes városai között, beleértve a székeslővárost is. Hogy milyen ködbevesző, messiási évszázadokba nyulik vissza Debrecen színtiszta magyar népének rajongása és áldozatkészsége a művelődés és tudomány iránt, annak egyedülálló tanúbizonysága a debreceni református Kollégium négyszázados alapításának évfordulója, amelynek jubileumi megünneplésére éppen most készül fel neincsak Debrecen és az egész ország művelt népe, de túlzás nélkül állíthatjuk, hogy az egész kulturvilág világ is. Ha viszont a legújabb időköt nézzük, Európa legszebb egyetemének megteremtéséért, a világháborút követő legkeservesebb gazdasági válságok korszakában, ennek a nagy civis városnak adófizető polgársága alig pár esztendő alatt sok-sok millió pengőt ajánlott meg és fizetett ki, nem panaszkodva és kényszeredetten, hanem büszkén, mint egy belülről sugallt kötelezettség-tesztelését.

Ennyi példaadó áldozatosság után nem is várhat más Debrecen, mint azt, hogy a mindenkori államhatalom is értékelje azt a felbecsülhetetlen szolgálatot, amit a nemzet egyetemének érdekében végeznek ennek a kulturális gócpontnak hivatott irányítói, tudósai és szakavatott munkásai. Es ezen a téren nem is maradt el az elismerés a kormányhatalom részéről, de talán a legnagyobb értékelője az itt lankadatlan kitarással végzett nemzetnevelő munkának éppen vitéz Gömbös Gyula nemzeti kormánya, amely Debrecennek a magyar kultúra terén eddig kimunkált kivételes pozícióját tovább erősíti és fejleszti. A nyár folyamán talán csak szakemberek figyeltek fel arra a kormányintézkedésre, amellyel Debrecen az ország keleti felének tankerületi főigazgatói székhelyévé avatta a vallás- és közoktatásügyi miniszter s ugyanakkor annak élére mint kiterjesztett hatáskörű tankerületi főigazgatót, vitéz dr. Bessenyei Lajost nevezte ki.

Akkor ennek a kivételes jelentőségű kormányintézkedésnek kihatásait, értelmét és lényegét fel sem tudta értékelni Debrecen közvéleménye, nem is jelentek meg arról a sajtóban méltató, vagy az

esemény horderejét megvilágító cikkek, most azonban, amikor az év végével számot vetünk az esztendő folyamán történekről, első helyen kell megállapodnunk ennél a legfrissebb debreceni kulturális létesítménynél és magától vitéz Bessenyei Lajostól kérünk tájékoztatást a város közvéleménye számára.

Beszélgetés Bessenyei Lajos tankerületi főigazgatóval

Amikor belépünk a debreceni tankerületi főigazgató dolgozószobájába és megpillantjuk vitéz dr. Bessenyei Lajos markáns arcát, amelyből mindig egy kutató, de jóságot sugárzó szempár szegeződik a szembenállóra, önkéntelenül emlékeztetünkbe tolul az a tizenöt esztendővel ezelőtti logika és lélektan tanár, aki előtt annyiszor álltunk, hogy számot adjunk felkészültségünkről, amikor feleletre hívtak ki az iskola padjaiból. Az a másfél évtizeddel ezelőtti nyolcadikos diák akkor is megkülönböztetett tisztelettel övezte körül tudós professzorát, mert megérezte, hogy a szigorú tekintetű pedagógus már ott az iskola padjaiban nemcsak a tantervben kijelölt anyagra tanítja, hanem az életbe kilépő ifjúnak igazi atyai tanácsokat, útmutatást és irányítást nyújt, amire különösen az 1918—1921. évek megpróbáltatásai után a forradalmak kábulatában tévelygő s a zavaros világnézeti és eszméaramlatok között tanácstalanul álló magyar ifjúságnak annyira szüksége volt.

De ugyanilyen vezetője és irányítója volt az elkövetkező években is vitéz dr. Bessenyei Lajos ennek és az ezt követő korosztályoknak attól az időtől kezdve, amikor az ellenforradalom Debrecenben is elseperte a vörös baloldal élősdi sáskahadát a város közéletéből. Hiszen az ő nagyteknélyű egyénisége, az a díszes pozíció, amit a debreceni ifjúság nevelése és vezetése terén mint igazgató betöltött épúgy, mint publicisztikai tevékenysége és minden nyilvánosságra adott írása világító fáklyaként állt és egyenesen mutatta azt az egyedül helyes utat, amelyre a hazafias magyar ifjúságnak fel kellett sorakozni és hogy Debrecen nacionalista magyarsága úgy megizmósodott, abban mulhatatlan érdeme van.

Es most szemben áll a volt tanítvány professzorával és engedelmel kér, hogy az interjú tartamára szerepet cserélhessen. Most mi tesszük fel a kérdést és a tankerületi királyi főigazgató lekötelező készséggel ad feleletet.

Oriási változás a tankerületi főigazgatóságok szervezetében

— Mi a jelentősége az új tankerületi királyi főigazgatóságok-

HUNGARIA FILMSZÍNHÁZ

(volt URANIA)

Ma, karácsony első napján

délután 3, 5, 7 és 9 órakor

nagy

megnyitó előadás!

Műsoron: a szezon egyetlen

GARBO

filmje:

„KARENINA ANNA”

Előadások: Karácsony másodnapján d. u. 3, 5, 7, 9 órakor

Pénteken: 5, 7 és 9 órakor

nak? — ez az első kérdésünk vitéz dr. Bessenyei Gyulához.

— Az új tankerületi királyi főigazgatóságok — hangzott a válasz —, az 1935. évi VI. tc. létesítette, amely törvény szentesítést nyert még 1935 június havában. De ez csak a kereteket szabta meg, a részletek kitöltése és végrehajtása a további időknek a feladata. E keretek szerint is óriási a változás és az eltérés a multhoz képest. A régi tankerületi főigazgatóságok csak a területükön lévő középiskolákra terjedtek ki hatáskörileg, ellenben az új főigazgatóságok hatáskörébe bele fog tartozni az ovodáktól elkezdve minden iskolatípus, kivéve a főiskolai jellegű intézményeket.

— Így a régi debreceni tankerületi királyi főigazgatóság alá mintegy 23 középiskola tartozott, más semmi, a mostani debreceni tankerületi királyi főigazgatóságnak a területe pedig öt vármegyét, úgymint Szatmár, Szabolcs, Hajdu, Bihar és Jásznagykunszolgolnok, 14 vármegyék összes lakossága 1.428.000 fő, és e főigazgatóság hatásköre alá fog tartozni 163 ovoda, 1124 elemi népiskola, 155 gazdasági irányú továbbképző iskola, 21 önálló gazdasági népiskola, 59 iparostanonciskola, két kereskedőtanonciskola, hat gyógy-pedagógiai intézet, öt felső kereskedelmi iskola, 49 polgári iskola,

két kereskedelmi szaktanfolyam, 7 továbbképző intézet és 22 középiskola, úgyhogy az összes tanerők száma mintegy ötezer főt tesz ki.

Márciusban hajtják végre a nagy végrehajtási utasítást

— Végre van-e már hajtva a törvény minden részletében, vagy nincs?

— Amint jeleztem — válaszolja a tankerületi főigazgató —, a törvény csak keret-törvény és így a teljes végrehajtás további miniszteri rendelkezéseknek és rendeleteknek a feladata, amelyek sorozatosan fognak megtörténni. Eddig a nyolc tankerületi főigazgatóságnál megtörténtek az új helyiségekbe való átköltözések, a hivatalok személyzetének és tisztviselőkarának nagyobb részben való összeállítás és több előkészítő munkát, azonban lényegileg eddig a főigazgatóságok hatásköre alá fogja rendelni a többi iskolafajtákat is, valószínűleg csak 1936 márciusában vagy áprilisában fog elkészülni és életbe lépni. Mindenesetre a kultuskormány arra törekszik, hogy a tanév vége előtt ez a végrehajtás megtörté-
jék.

A nagy tanügyi reform hármass célja

A tankerületi főigazgatóságok újjászervezésének óriási jelentőségét az a szabatos és világos válasz illusztrálja legelősebben, amelyet utolsó kérdésünkre adott vitéz dr. Bessenyei Lajos. Azt kérdeztük ugyanis, hogy miben áll ennek az egész reformnak a főcélja?

— Erre a kérdésre azt lehet válaszolni, hogy három nevezetes és fontos célja van az 1935. évi VI. törvénycikkeknek. Az első a neve-

lési szempontoknak az eddiginél fokozottabb mértékben való érvényrejtetése. Az iskolák ne csak tanítsanak, ne csak tudománnyal igyekezzenek megtölteni a tanulók fejét, hanem neveljék is a rájuk bízott növendékeket, és pedig különösen valláserkölési alapon.

— A második főcélja az egyetemes nemzetnevelési elveknek egyöntetű érvényesítése.

Karácsonyra

legszebb ajándék
egy szép fénykép

Liener Béla utóda

TOKÉS ICA

Csapó-u. 1.

Takarékosság

Fenyőtolvaj suhancok megtámadták a városi kertészet őreit

ugyanis a körülbelül tíz-tizenkét különféle iskolatípusnak nem volt meg az egységes célkitűzése, hanem mindegyik iskolafaj a maga külön speciális érdekei szerint tűzte ki a maga tanítási célját és iparkodott azt megvalósítani.

— A jelenlegi közoktatásügyi miniszter ezt az eljárást „atomizálásnak” nevezte. Ez természetesen egészségtelen állapot volt, amely szolgálhatta ugyan a szakzerű kiképzésnek a feladatát, de semmiesetre sem volt előnyére az egységes magyar nemzeti léleknek a kialakulására. Márpedig a mai sorsdöntő nehéz időkben, amikor különben is világszerte kezd eluralkodni a fajtság érzése, az egységes nemzeti lelkeknek az uralkodó szempontja, nekünk is elsőrendben arra kell törekednünk, hogy nemzetünkben egységes fellegású, célkitűzésű és akarat-elhatározású néplelek alakuljon ki, amely a népeknek mai élet-halál harcában képessé teszi nemzetünket további nehéz és sikeres küzdelmek lefolytatására.

— A harmadik célja pedig a szakzerű és hatékony iskola-felügyelet rendszerének egységes szempontok szerint való kiépítése. Ha ezeket a célkitűzéseket nagyjában és egészében sikerül a törvény végrehajtása útján megvalósítani, akkor elmondhatjuk, hogy az 1935. évi VI. törvények új korszakot fog jelenteni a magyar nemzeti köznevelődésnek és a magyar köznevelésnek a történetében.

A nemzetevelés céljának klaszszikus meghatározását foglalja magában vitéz dr. Bessenyei Lajos nyilatkozata, olyan határozott éleslátással és mindenki számára érthető közvetlenséggel, hogy ezzel kapcsolatban a beszélgetés krónikásának már csak az a könnyű feladata marad, hogy pontot tegyen az interjú végére.

(Dr. Nagy Imre.)

Philips-készülékek
legnagyobb választékban
Mayer Emil okleveles gépészmérnök
Burgondia-u. 15. Tel. 15-79

Január 17.-én lesz a Jogász-est

(A Debreczeni Ujság tudósítójától)
Farsang közeledtével való tekintettel máris megindult a munka a jogász szakosztály „Jogász-Est”-jének megrendezése érdekében. Ez az estély hivatott arra, hogy visszavártszolja azokat a régi, híres jogászbálokat, melyeknek emléke ma is kitűnőülhetlenül él a résztvevők lelkében. A leromlott gazdasági helyzet nem engedi meg, hogy most bált rendezzen az ifjúság, helyette estélyt rendez: különbség csak a címben van, mert előkelőség, siker és hangulat tekintetében ez a január 17.-én megrendezendő estély a régi Jogászbál elődök méltó utóda lesz. A múltban tartott jogász estélyek sikere is igazolja ezt és fényes bizonyíték arra hogy ez a mulatság az idei farsang kiemelkedően legelőkelőbb és legifjesebb sikerű mulatsága lesz. A már most megnyilatkozott érdeklődésre való tekintettel a rendezőség — az est szigorúan zártkörű voltát szem előtt tartva — megkezdte a számozott meghívók szétküldését Debrecen és Tiszántúl elit társadalmának.

A Debreczeni Ujság tudósítójától)
Már többször felemelte szavát a „Debreczeni Ujság—Hajdúföld” az ellen a vandalizmus ellen, melyet lelkiismeretlen suhancok követnek el a város íjával és parkjaival. Naponta érkeznek feljelentések a rendőrkapitánysághoz ismeretlen tettesek ellen, akik vagy a fákat húzgálják ki, vagy a bokrokat rongálják állandóan.

Nagy János városi kertész hétfőn este észrevette, hogy a Hajnal utcai és Dobozi utca előtt lévő parkban két fiatal suhanc fűrészszel neki-

eselt két három méteres fenyőnek és annak koronáját másfél méter magasban lefűrészeltte. A két suhanc ezután futólépésben igyekezett a Kossuth utcai temető felé és bemenekültek a sötét temetőbe. Nagy János kertész és társa nyomban futólépésben követették a két tolvajt. Mikor a temető széléhez érkeztek nyolc-tíz főből álló suhanc banda éktelen káromkodással, fenyegetőzéssel a két embert. Közben lucfenyő tolvajok elrejtőztek a temetőben és így nem lehetett őket elfogni.

Hátsó-Indiában is hódít a magyar tánc és művészet

Érdekes karácsonyi levelet kapott Penangból a Debreczeni Ujság

A trianoni béke sok magyar embert fosztott meg a szülőföldjéről. Sokan a csonka hazába menekültek, sokan pedig szét szedtek a szélrózsa minden irányában, hogy hazájuknak hírt és dícsőséget szerezzenek. A napokban Hátsóindiából kapott szerkesztőségünk egy levelet, amelyben Kraft Györgyné, Kutron Erzsébet artistánő igen érdekes részletekről számol be.

Kutron Erzsébet Nagyváradon született 1903-ban. Szülei korán elhaltak testvérei pedig szétszóródtak a világ különböző részeiben, hogy mindennapi kenyerüket megkeressék. Ő így egyedülmaradva az oláh

megszállás után nem tehetett mást, mint kezébe vette a magyar rors tragikus vándorbotját és elindult a rejtélyes hátsó Indiába, ahol a mai nap is, mint táncművésznő és artista nő tartja fenn magát és szerez dícsőséget Magyarországnak. Napolyig vonaton utazott, ott pedig hajóra ült és Singapóréra ment. Az ottani szokásokról igen érdekesen számol be a művésznő. A férfiaknak a feje szerzetesszerűen le van borotváltva. A legfinomabb kínai és japán selymekből készült inget viselnek, ennek ellenére mezüláb járnak. A nőknél még nem divatozik a rövid haj. — Annyi ékszert viselnek, hogy való-

sággal vagyont érnek. Fülbevalójuk aranyból van és sokkal nagyobb, mint az európai. Az orruk szintén átúrva és benne rubinkő ékeskedik. Ami a legszokatlanabb az európaiak számára a jegygyűrű, amely ezüstből készült a lábuknak a középső ujján hordják. Itten minden nőnek két férje van, de van olyan amelyiknek több is. Férjüket nagyon szeretik változtatni, de a jegygyűrűt továbbra is viselik. Öltözetük mondhatni lehet nagyon egyszerű, amely — gyölesből áll. Ez körül van tekerve a testen. A balvállánál igen súlyos, tiszta gyémántköves brosz fogja össze. A derékon pedig széles aranyövet viselnek. Lakik ebben az országban európai, maláj, kínai, indiai és arab, de az angol királyt mindenki úgy tiszteli, mint saját királyát és a világ leghatalmasabb urát.

A kitűnő táncosnő magyar táncával valószínűleg elbűvölte az egész Hátsó-Indiát. Jelenleg Wednesday-ban tartózkodik és ott olyan nagy sikert ért el, hogy a város angol nyelvű megjelentő lapja a Pinang Gazette And Straits Chronicle november 20-iki száma hozza a művésznő fényképét és egy oldalas cikkben méltatja azt a sikert, amelyet magyar táncával és akrobata mutatványával kivívott magának. Mint a lapból értesülünk a nagy sikert elért művésznő közelesem Jáva szigetére utazik, hogy az ottani néppel megismertesse a magyar táncot.

Tizenegy gyermekkel éheznek a világháború hőse

Pass László alesperes, a debreceni evangélikus egyház nemes szívű, kitűnő lelkésze egy megdöbbentő sorsú magyar családra hívta fel lapunk olvasóinak megértő figyelmét. Bereczky Sándor 62 éves, debreceni, Vendég-utca 49. szám alatt lakos az illető. Van felesége és 11 élő, 3 holt gyermeke. Bereczky Sándor a világháborút végigküzdötte a magyar házáért, mint 3. honvéd ezredbeli szakaszvezető. Négyeszer sebesült meg és összesen 11 sebe volt, lövések a tüdőben, jobb láb-száron, jobb lapockán, bajonett-szúrás a kezefején. — Ezenkívül erős sérve van. A sok éhség miatt igen megtört ember. — Felesége Nagy Juliánna 14 élő gyermeket hozott a világra és azok közül éleiben van 11. Az asszonynak cpeko-kólikái vannak. — Dolgozni emiatt nem igen bír. Gyermekeik: Zsuzsa (férjes), Julis, vidéken szolgál, Margit Bősörményben szolgál, Sándor 19 éves, József 17 éves, Imre 16 éves, János 12 éves, István 9 éves, László 7 éves, Gábor 4 éves. Fényes Bálint, debreceni, Vendég-u. 49. számú házában laknak. Egy havi lakbérük: 8 pengő. Két hónapi lakbérrel el vannak maradva. A család fő havi 14 napot dolgozhat az inségmunkán, bár csaknem munkaképtelen erős sérve és elesigázottsága miatt, a népkönyhán 3 és fél aduc ebédet kapnak. Egyébként legfőbb ször fött kukoricát esznek, ha van miből.

Hathatós egyke elleni eszelekedet volna, ha ezt a 11 gyermekes, éhségszenvedő magyar anyát és anyát a magyar társadalom felszámolná.

Táncra, kölcsön gramofonerősítők

Különleges gépek — legolesőbb áron. Alkatrészek, javítások, készülékek.
Mayer Emil okl. gépészmérnök, Burgondia-u. 15. Telefon: 15-79.

a világ kedvence

Érdekes történet Izgalmas jelenetek

Vigszinház

Unnepnep 3, 5, 7 és 9 órákor,
hétköznap 5, 7 és 9 órákor

Jegyét előre biztosítsa!

KARÁCSONY
AJDUFÖLDEN

Muska énekelek Duhajföldi tájról,
Sok lanyar enérül, sok fekete márról,
Tollforgató kéznek dítsérem az mántsát,
Reakció pantsát, redaktió brantsát.

Fücském sorban, amint a lan készül,
Kinc-kinc fején tornyosuló vérszél,
Ki hogy sürg-örög s mint őli az napot,
Amíg elkészítjük az reggeli lapot?

Első: Directorunk... mármint hogy a Kölyu,
Piziny iródnak hatalmas lakója,
Bér-hartzok, él-hartzok szanaszét szaktják,
Pézdnek isillogásai egész elvaktják.

Nyomdánk vezetője: jó Liptay mester,
Tikkért torskodni ő soha nem restell,
Vasárnapi brokit kétfőn kéri tőlem
S péntek délután még mints szedve belőlem!

Lapunk felelősségét Marslakónak híjják,
Munkatársak véle tsatáitok vijják,
Pestre készülődik zohorálni, sirm,
Operettel, regényv, vezértájkot írni.

Ezer títulusnak Lászlus az hőse,
Mindennapi kin-rim örc hecedőse,
Abbul ő, hogy mündék tervekét sző másban:
Allandóan van egy állás kitárában.

Zengi szavaimban hírnevét ez önk
Legtöbbet gúrtzó doctor Nagy Imrének,
Aktá-laskájából irat-tömeg kilök:
Egyes trászai több rendbéli kök.

Lászlus kerekét pótolja az srólunk:
Emberévek közül idetévedt Gróink!
Ez' szép von palástban, ragzóva ironján,
Koronával fején Madagaszkár trónján.

Ezer szemrehányást Kerekéstől kapunk,
Létsős hirdetéssel megtömi az lapunk,
Jaj, ha egy kimarad! — egész nan napolja
S párbajban a Sasát összekaszabolja!

Házi elme-trószánk abesszin agy-lábor:
A legtöbbet lot-lut kis-bajtán Nagy Gábor:
Virtadatul estig futkóroszm tud ám
Tanya hiramnyagok s szép leányok után.

Szerkesztőknek során úgy teljes a lista,
Ha hérohog este az jó Tsávás Pista,
Ékor már az papir tornyal magos árba:
Ki megy a szedőhöz, ki papirkosárba.

Ferenczy, a metiór készíti az yáral,
Vagy azt mondja: „Nem kell”...
Vagy azt mondja: „Szász!”
Kakoszgaja ömot s közléteknék rezté,
Tördelt az lapot, közben meg a kezét.

Mikor kész van egy-egy kefe-korrektúra,
Közbizuk aztat mi egy korrekt írta...
Léven Kovács Imre sajtóhíhük atya:
Legszébb példányokat mindig benne hagyta.

Ki-ki az munkáját idején keresi:
Für, tarag, katapál s tömböt az Kerecsy,
Génet olajozzák, indítják az hengert,
Tsodalatba ejtven ezáltal az embert.

Allig leksztük rá az napi hira-datra,
Már is készen vagyunk másnan virradatra...
Rotációs póki lapozreink halmat
S átveszi az rikkane hangos bírodalmát...

LISZTIUS.

Bonyodalmak egy ötletes találmány elbitorlása' miatt

Veress Ferenc debreceni mechanikus nemrégiben igen elmés találmánnyal lepté meg a gyermektársadalmat, Felalálta az automatikusan mozgó és járó lovat, amely abban a pillanatban, amint a gyermek ráül, elindul. A találmány körül azonban bajok lettek. Ugyanis egy Lakatos nevű fiatalember Veress feljelentése szerint elleste a találmányt, bár azt ő szabadalmaztatta is. Ezért feljelentette Lakatos szabadalombitorolását s az ügyben most tartott tárgyalást a debreceni járásbírószágon Bónyi Bertalan bíró. A tárgyaláson kérte Veress Ferenc az elbitorolt találmány lefoglalását, amit a bíróság el is rendelt s egyúttal elrendelte tanúk kihallgatását is arra nézve, hogy miképpen történt a különleges találmány elbitorolása.

Közlismerten o l c s ó a **Lipcsei és Szörme ház SZÖRMÉI és BUNDÁI** PIAC UCCA 59. SZ.

A debreceni háztulajdon terheinek csökkentése

A Háztulajdonosok Egyesületének fontos közgyűlése

A Debreceni Háztulajdonosok Egyesülete a városháza nagytermében rendkívüli közgyűlést tartott, melyen a tagok nagy számban jelentek meg. Az üresedésben levő egyesületi elnöki állásra a jelölt bizottság dr. Hódy Béla eddigi ügyvezető elnököt jelölte, mire a közgyűlés dr. Hódy Bélát egyhangú lelkesedéssel elnökké választotta.

Dr. Kovács Béla egyesületi ügyész meleg szavakkal köszöntötte az új elnököt. A mai súlyos helyzetben mit vár az egyesület a vezetőjétől? Önzellenség, erélyt, tudást és tehetőséget és végül szellemi és anyagi függetlenséget. Egyhangú vélemény az, hogy ezeket a tulajdonságokat dr. Hódy Béla egyesíti magában s ezért választották meg őt elnökké.

Dr. Hódy Béla megköszönvén az

üdvözlést, kifejtette, hogy ő viszont a háztulajdonosok mentől nagyobb tömegeinek a támogatását várja, mert enélkül nem lesz eredmény. Ezután dr. Hódy Béla előterjesztette az általa készített emlékiratot, melyet a HOSz már elfogadott. Intézményesen biztosítandó, hogy a háztulajdonosok bruttó bevételét állami, köz-ségi, egyházi, vagy bármely más adó, vagy köztartozás címén 30 százalékon felül ne lehessen igénybe venni, ezenkívül a következő kérdéseket kell sürgősen megoldani:

A háztulajdonosok részére moratórium engedélyezése és a gazdátlanul elhagyott ingatlanok, az adóhátralékra 10 év alatti kamatmentes törlesztés engedélyezése, a magántartozások kamatlábának 2 százalékra való leszállítása, a saját lakásnak: 1 szoba

és mellékhelyiség erejéig minden adótól való mentesítése, az adótörvények megkönnyítése és gyorsítása, a házádómentességnek az elavult házak újjáépítésére való kiterjesztése, a lakbérpererekben az ellátás gyorsítása, a közterületek burkolási költségeinek közadókából való fedezése és a nosztrifikált hadikötelezőknek legalább 15 százalék erejéig adófizetés céljára való elfogadása. Külön kiemelte a kis házak és családi házak védelmének fontosságát, mert nemzeti érdek az, hogy még a proletárokból is kisháztulajdonosok váljanak, nem pedig megfordítva.

Cheh Czeglédy András az Országos Intéző Bizottság eddigi munkáját ismertette és előadta, hogy a pénzügyminiszterrel tárgyalás fojyik a rendkívüli pótlék eltörlése és a kamat mérséklése iránt.

Csomor Gyula indítványára a közgyűlés az egyesület vezetőségének és választmányának egyhangúlag bizalmat szavazott.

Ezután dr. Kovács Béla ügyész ismertette a háztulajdon helyi jellegű közterheinek csökkentését. Indítványára a közgyűlés kimondta, hogy a vízdíj, villanydíj, csatornadíj és a pótdíj leszállítása, az adótörvények gyorsabb elintézése, a saját lakás tényleges hasznóértékének megállapítása és a lakbér letiltások mérséklése, a miniszteri biztos hatáskörének Debrecenre vonatkozólag megszüntetése és a háztulajdoni érintő kérdésekben az egyesület véleményének kikérése iránt megkeresést intéz az illetékes hatóságokhoz. Egyben a közgyűlés a köz- és magánterhekre vonatkozó összes javaslatokat elfogadta.

Dr. Kovács Béla, dr. Szalay Gy., Csomor Gyula, Tarr István, Szőke Dániel és Megyery Gábor felszólalásai után a közgyűlés még a következő fontosabb határozatokat hozta:

A Dobozi temető, Kincseshegyi, Kónya-telepi és Nyulás telepvek tartozásának gyökeres rendezése iránt a város törvényhatóságához fordul. A burkolási járulékok ügyének jelenlegi megoldását tartja napirenden. A Séta és Sestakeri szabályozások költségei ügyében a közeljövőben készítenendő új szabályrendelet megalkotásánál fogja az érdekeit ház- és telektulajdonosok szempontjait érvényre juttatni.

Dr. Kovács Béla ügyész közölte még, hogy a salakiárdák burkolási hozzájárulását a város nem hajtja be a háztulajdonosokon és az új kurkolási kivételek folytán a régi kivételesek hivatalból érvényüket veszítik, akik pedig esetleg már befizették a járulékokat, azoknak úgy a járda, mint az úttest burkolásánál a túlfizetett összegeket a város vissza fogja téríteni.

Néhány lésebb ügy letárolvása után a közgyűlés dr. Hódy Béla zárszavaival ért véget.

A Jótékony Nőegylet karácsonyfa-ünnepélye

Igen bensőséges, meleg hangulatú karácsonyfa ünnepélyt rendezett a Jótékony Nőegylet Magoss Györgytéri árvaháza dísztermében december 23-án, öt órai kezdettel. Megható volt látni a kis árvák örömtől sugárzó szemét a gyönyörű, hatalmas karácsonyfa és a szébbnél-szebb és hasznos ajándékok láttára. A karácsonyfa alatt dr. Erdős Károly egyetemi tanár, a Jótékony Nőegylet igazgatója olvasott bibliát és tartott megragadó bibliamagyarázatot. A szép ünnepélynek az árvaházi növendékek szavalatai és énekszámai adtak keretet. Az igen szépen sikerült karácsonyfa ünnepély megrendezése, amely annyi örömet és boldogságot hozott a kis árvák szívébe, Sass Béláné elnök, dr. Kesserű Lajosné és Rásó Istvánné elnökök érdeme.

NAGY SZILVESZTER-EST az ARANY BIKÁBAN

A díszteremben:

br. Vay Lászlóné

őméltósága védnöksége alatt, a vezetése alatt álló inségakció jávára:

Az ujjonnan díszített díszteremben az est szenzációja

Bordy Bella

a m. kir. Operaház primaballerinája táncszámaival,

POLONYI ELEMÉR

a budapesti zeneakadémia tanárának kíséretével.

BÁRHANGULAT.

FEJES—CSANÁK jazz mellett.

Tánc

Hideg konyha. Fehér szalon árak.

Megjelenés estélyi ruhában.

Asztalokat csak asztalbiztosítással tartanak fenn.

Üvegterem és Bocskay terem:

Üvegterem kizárólag a vacsorázó vendégek részére fenntartva.
KÖCZÉ GYULA közkezdvelt kombinált cigányzenekara.

Tánc

Teríték ára (előétellel P 3.80.)

Fehérszalon:

A közönség kedvencei:
MARTON LENKE,
GYÁRFÁS LÁCI és
FERENCZY GYÖRGY
vidám, hangulatos jazz triója.

Tánc.

Kávéház és söröző:

KÖZNAPI ÁRAK.

Asztalrendelések: Személyesen az éttermi főpincérnél, vagy telefon: 27-99.

KARÁCSONYFA ÜNNEPELYEK

„Minden erőnk a magyar munkásság felkarolására fordítjuk!”

A pallagi munkásság ígéretet tett a gazdasági akadémia „Festetich” bajtársi egyesülete által felállított „Mindenki karácsonyfája” alatt

A Debreczeni Ujság tudósítójától)
A „Turul Szövetség”-be tartozó gazdasági akadémiai hallgatók „Festetich” bajtársi egyesületének vezérsege tegnap este állította fel Pallagon a szegénysorsú munkásbajtársak részére az akadémia fenállása óta először a „Mindenki karácsonyfáját”. A megható, lélekemelő ünnepegen, — mely ismét hű bizonyítékát adta a gazdaság bajtársi ifjúság és a magyar munkásság szoros együttműködésének. — megjelent többek között dr. Juhos Lajos, a gazdasági akadémia igazgatója, Boda Károly tanársegéd, Kisfaludy Mihály és Seres Ferenc dominus bajtársak, valamint a Festetich tagjai és a pallagi munkásság 200 főnyi csoportja. Az ünnepegen kezdete előtt a munkások tisztelgő felvonulást tettek a hősök emlékművénel. Az iskola termét zsűfőliség megtöltötte a nagyszámú közönség, kik szívvel-lélekkel küzdenek a Turulista eszmék diadalrajutásáért. Ammer: Nem! Nem! Soháiával kezdődött az ünnepély, amit tökéletes előadásban mutatott be a Turul Szövetség munkás dalárdája Lucia J. István főudvarnagy-karnagy vezénylete mellett. Majd Molnár József gyakorlati, örökös alvezér, dominus lendületes szavakkal mutatott rá a karácsony-est jelentőségeire. Felhívta a magyar munkásságot hazafias kötelességére s irányt mutatott a kérgeskezű munkásságnak, mely irány vezethet csak a boldogabb magyar jövő felé. A beszéd után a munkás dalárda Ave Mariát intonálta a legtökéletesebb előadásban. A dalárda nagy tetszést arató száma után Lucia János István főudvarnagy, a

Turul Szövetség debreceni kerületének udvarnagya átadta a Mindenki karácsonyfáját a pallagi munkásságnak. Világítson jelkezetekben ez a gyertyaláng állandóan, mely a magyar tanult ifjúság és a pallagi munkásság kölcsönös támogatásából és szeretetéből gyuladt! Ne hagyjátok kialudni azt a lángot, mi meggyújtottuk s nektek kötelességeitek ezt a lángot ápolni. A Turul Szövetség nem hangzatos frázisokkal, hanem tettekkel akarja bebizonyítani szeretetét és ragaszkodását ahöz a magyar néphez, kit nehezen akar megismerni a lársadalom. Nem szabad pusztulni hagyni azt a magyar népet, amely mindenkor bebizonyította hazaszeretét. Nem szabad ezt a népet a vörös áram alá hajtani, sem pedig a zsidóság karjaiba. (Helyeslés.) A lelkes beszéd végén átadta a fát a dolgozó magyar népnek. Ezután a Festetich bajtársnői kiosztották a szeretetesomagokat, amit a bajtársnők Bagyó Erzsébet, Horváth Manyi és Kovács Gabriella hallgatónők fáradságot nem ismerő munkával gyűjtöttek össze önkéntes adományokból. T vezérseggel ezúton mond köszönetet az alantinak, kik lehetővé tették a pallagi szegénysorsú munkásság felkarolását. Így: Harmathy F., Tóth Gy., Springer, Csáthy F., dr. Bertók, Vámosi, Kontsek Kornél és Géza, Hangya Rt., Antalffy, Szent István Társulat, Petrik, Benyás E., Bézler és Dávid, Kardoss G., Kovács G., Jankovich A., Bagyó, Horváth M., Kulcsár K., Lavolta L. A rendezésben jelentős szerepet töltött be: Jankovich Adrienne udvarnagy bajtársnő és Bacsó Magda hallgatónő.

A „Nemzeti Egység” leánykörének karácsonyfa-ünnepélye

A Nemzeti Egység leányköre alig egy éve alakult meg, máris tevékeny szociális munkásságot fejtett ki. Ennek tanubizonyosága az is, hogy a karácsony szent ünnepe előtt mintegy nyolcvan szegénysorsú családnak juttatott részben ruhaneműt, részben csomagokat.

Megható ünnepélyes keretek között osztotta ki a NEP leányköre a karácsonyi szeretet adományait az Arany Bika kistermében 23-án, hétfőn délután négy órakor. A fiatal úrleányok már november óta készültek, hogy az arra ráutalt családoknak a karácsony napján örömet szerezzenek. A szeretetadományokat Molitorisz Gizella és Báthory Matild fáradhatatlan buzgalommal gyűjtötték össze a jószívű adakozóktól.

Íj. Báthory József a leánycsoport elnöke igen meleg szívből jövő őszinte szavakkal üdvözölte a nagyszámú megjelent közönséget és gyermekeket. Rámutatott a NEP leánykörének áldásos munkásságára és kéri, hogy továbbra is az eddigi példaadó módon folytassa emberbaráti működését és gyakorolja jótékonyágát ezután is azzal az áldozatkészséggel, amelynek nagyszerű eredményeként a tavalyi tizenöt-let szemben most nyolcvan családot tett boldoggá a szent ünnepen. Szeley Kató leánykörü tag

kiforrott művészességgel, teljes átérzéssel költeményt adott elő. Kovács Baba leánykörü tag kellemes hangján irredenta nótákat énekelt. Karácsonyi szavallatot adott elő Janovics Pubika. A szegény gyermekek részéről köszönetet mondott László Margit és Kovács Olga. Páros jelenetet adtak elő, élénk derűltég kísérete mellett, Csuha Rózsi, Wicht Katóka és Janovics Pubika. A közönség nagy tetszettel jutalmazta a kis kezdő művészeket. A szép

ünnepély a Himnusz eléneklésével ért véget.

A Nemzeti Egység leánykörének helyiségebe az alábbiak juttatták el adományait: Pénzadományok: dr. Szabó Sándor 5 pengő, Wiener-testvérek 5 pengő. Természetbeni adományokkal hozzájárultak: Kontsek Géza 1 kg sütemény, Horváth András 1 kg virsli, Gáll Erzsébet s Marika, Hernády Magda és Irén, Illyés Malvin, Kaisz Ella, Lámor Mária, Molitorisz Gizella, Nagy Klárka, Papp Mária, Párkányi Magdolna, Planka Ella és Ircsi, Báthory Kató, Tóviski Ica, dr. Kiss Gáborné, Varga Istvánné, Veszprém Margit és Wild Margit. A leánykör vezetősége ezúton mond köszönetet a nemesszívű adakozóknak.

Karácsonyi szeretet-ünnepély és kiosztás a MANSz vasutas csoportjánál

A MANSz vasutas csoport minden évben, ez évben is megrendezte karácsonyi segélyezését. A szeretetből fakadt hőseges adományokat, amelyet a vasutas MANSz csoport agilis vezetősége páratlan agilitással gyűjtötte össze tagjai és a vasutas társadalom körében. 23-án, délután fél 4 órakor lett kiosztva a 8—10 tagú csekély fizetésű vasutas családoknak, a csekély nyugdíren élő elagott öregeknek, özvegyeknek, árváknak, több nem vasutas családoknak. Tüzeles utáni járással állapította meg a választmány a segélykiosztás alkalmával kit, milyen összeggel kíván a karácsony szent ünnepére segélyezni. 53-an részesültek adományokban. — Pénzadományok 3, 5, 6, 8, 10 pengőjével, a család viszonya szerint és minden szegény egy 2 P 50 fillér értékű szeretetesomagot kapott, a melyben különféle élelmiszerek voltak. Kiosztásra került 300 pengő, egy mázsa liszt, 10 kg cukor, 10 kg szalonna, sok tenertő, sertéshús, 60 drb kalácska, 50 kg szalonna, szaloncukor, sok viselt ruha új és óska cipő, sapkák, sálak. A kiosztáson a MANSz központi igazgatója, Urav Sándor felkészítőt tartott gyönyörű beszédet, majd egy betlehemi játék következett s végül megkezdődött a kiosztás.

A Szociális Missziótársulat karácsonya

A társadalmi megmozdulások terén nem utolsó helyen áll az a széles körű tevékenység, melyet a Szociális Missziótársulat lelkes hőlegységű gondnoka állított a nyomoronyhűtés szolgálatába. Bár még csak egyes

szakosztályok működéséről van tudomásunk, de már ezekből is megállapíthatjuk, az előző évek arányait messze felülmúló munkateljesítményt. A szegénygondozó szakosztály a novemberi utcai gyűjtés eredményéből eddig 60 szegény iskolás gyermeket látott el ruhával, cipővel, csizmával. Eddig kiosztottak 30 pár cipőt, 10 pár csizmat, 22 öltözet fiuruhát és 4 leánykaruhát. A ruhák és lábbelik tartós anyagból, mérték után készültek, s a reászorultak abban a sorrendben vitték el, amint azok elkészültek. Ünnepe volt a lelkekben és öröm a szívekben. A társulat kiterjesztette gondoskodását a Zita árvaházi szegény gyermekekre is, kik közül 28 gyermeket látott el tanszerrel, részben ruhaneművel és szeretetadományokkal.

Külön beszámolás tárgya lesz a természetbeni adományokban megnyilvánuló jótékonykodás. Meleg szívek szalata száz meg száz kezelt hoz mozgásba, hogy segítsenek ott, ahol arra legnagyobb szükség van. Ugyancsak külön beszámolás tárgya lesz a kórházmisszió értékes munkájának eredménye, valamint a fogházmisszió. Ezeket a jótételekedeteket azonban előbb össze kell gyűjteni és csak utána kötni, mert máskülönben befedi a feledés szürke homókja.

A PIAC-UTCAI EGYHÁZRÉS FELRUHAZÁSI ÜNNEPELYE

A piacutcai egyházzrész a miklósutcai és a kisgyűlötközi növényekkel közül nyolcvan gyermeket ruházott fel meghatón szép ünnepegen keretben.

A 81. díszeset eléneklése után Koppányi Juliska imádkozott. Ima után Szentes László s. lelkes intezett szép beszédet a gyermekekhez. — Czinege Johann szavalt, Seres Emmi énekelt. Ezután Kecskés Mária, Seres Emmi duettben énekelt el: A jászolban ki az ott? c. gyönyörű éneket. A harmóniumkíséretet íj. Diószegi Lajos ref. tanító látta el.

A felruházott gyermekeket azután szeretetvendégségen látták a szülőkkel együtt.

A felruházáshoz és a szeretetvendégséghez a következők járultak hozzá adományokkal:
Bada Rezsóné 25 darab, ruha, 5 pár csizma; idős Dalmi Balázs 70 drb, fél kg-os kalács; Urav Sándorné 1 doboz pogácsa; Szilágyi Eleméne 36 drb, fonott kalács; Kerekés Margit 2 fonott kalács; özv. Baranyai Kálmánné 2 drb, kalács; Bada Ernőné 1 drb, kalács és kakaó; Leánykörü: ruhák; Diószegi Mária 1 doboz sütemény.

A KATHOLIKUS NÉPSZÖVETSÉG FELRUHAZÁSI AKCIÓJA

Katholikus Népszövetség II. kerületi Széchenyi-Tócsa, valamint a Vargakerti csoportja 22-én, vasárnap fél 6 órakor tartotta a K. Tóth-utca 15. szám alatti Otthon helyiségében karácsonyi ünnepséget.

A lányok csoportja megható karácsonyi betlehemi játékot adott elő. Liszt Nándor ez alkalomra írt határos imáit áhítatos szeretettel hallgatta az igen szép számban egybegyűlt közönség. Halász Ferenc kerületi elnök bevezető szavai után 18 szegény család s különösen gyermekek kaptak meleg ruhákat és ruházati cikkeket, valamint kalácsot, lepertőt, cukrot stb.

— A karácsonyi nagymisén a Szent László dalárda énekelt. Ma, karácsony első napján a fél 10 óra ünnepi nagymiséjén, melyet dr. Lindenberger János csoportot kormányzó pontifikált, a Szent László dalgylet vegyeskora Filipe Esdur miséjét énekelt. Változó részek: Introitusra Bárdoss; Adjunk hátát. Graduale és Communio Griesbacher ezúttal. Offertóriumra Harmath; Túl súa coeli... Vezényel Kollwenz Rezsó.

Olcsó árak!
Nagy választék!
Mielőtt
ujévi ajándékát megvenné,
keresse fel véteknyszer nélkül
Kaszanyitzky Endre
üveg-, porcellán-,
dizsműáru-üzletét
Főület: Piac-u. 57. Fióküzet: Piac-u. 5.

Hírek

1935 december 25. Szerda.
Prot.: Karácsony, Kath.: Karácsony.
1936 december 26. Csütörtök.
Prot.: István Kath.: István vt.
1935 december 27. Péntek.
Prot.: János, Kath.: János ap.

Ma a következő gyógyszerárak tartanak éjjeli szolgálatot:

„Megváltó” Piac-u. 18., a Bikával szemben. — „Tisza” Jónap Aladár Magass György-tér 9., a kórházzal szemben. — „II. Rákóczy” Aranyi S. A. örökselei Küldővárszék és Miklósv. utca sarok. — „Nádor”, dr. Sztankay Aba, Szt. Anna-u. 64., Vigkedvő M.-u. szemben.

**Rendőrségi telefonszám: 20-45.
Mentők telefonszáma: 0-4.**

IDŐJÁRÁS

A debreceni egyetemi meteorológiai intézet jelenti december 24-én:

A meleg levegő nyugatról és délről áramlik Közép-Európába, és az idő Dél-mérsékletű kivételével borult és esapadékos.

Hazánkba a Balkán feletti enyhe fölközi tengeri levegő hatolt, amely az ország déli részén már a reggeli órákban a fagyvonal fölé emelte a hőmérsékletet. Gyenge havazás az ország északi részén lépett fel. A esapadékok mennyisége azonban alatta maradt az 5 mm-nek.

A tisztított állomások közül Tokaj 3. Kisvárda és Tiszaföld 2. Tiszafüred 14. Debrecen 0,7 mm-t mért. A hőmérséklet a keleti országrészben emelkedik. A legalacsonyabb értékek nyugaton -4-9, keleten 0-4, a legmagasabbak északon és nyugaton -1-3, délen 1-5 fok között váltakoztak.

PROGNÓZIS: Keleti, majd déli szél, borult, ködös idő, a hőmérséklet tovább emelkedik. Az ünnepek alatt valószínűleg enyhe lesz az idő, legfeljebb gyenge fagyok lesznek. Levegőszélre is van kiállítás, azonban egyelőre inkább eső és havasodás várható.

Üzenet Erdélyből...

írta: HÓDY KATALIN.

Havas eső veri az ablakot.
A kályhában vígan pattog a tűz.
A lány feláll, az ablakhoz lép,
kitekint a sáros utcára. Brrr...
de csúf idő van. Mindegy. Meg
kell venni a karácsonyfad, mert
holnap már a szenteste... Egészen
kicsit... a tavalyi nagy volt,
pedig kicsit akart.

Kilép az utcára. Összebb húzza
nyakán a gallért. Meg-megáll egy-
egy kapu előtt, ahol jenyőfát
árulnak.

„Tessék kisasszonyka, tessék
megtekinteni...” szeme kutatva
jár végig a fákön.

Nincs olyan... Tovább... már
csak egy van hátra. Megáll. Ku-
tató tekintete végig suhan a fá-
kon... Ott!... és megindul a
jenyő felé...

A báránybőrű ember már
áll a fa mellett... „A legszebb
ezüstszenyő... Erdély...”

A lány csak szőfőszőnyegeket
hall... Eltűnik a sáros utca,
...el a nagy város... havas
hegyormon áll a jenyő, az ezüst-
jenyő... lent a völgyben jégpán-
cél alatt kanyarog a Maros...

Csörren a pengő a székelly ke-
zébe. A fűrgő gyermek már át is
nyalábolta a fát és szinte eltűnik
hatalmas koronája alatt.

És megindulnak hazafelé...
Eppen delet harangoznak... Kül-
önösen zeng a harang... Er-
dély... Erdély... és a jenyő
ezüstső ágai bölintgatnak hozzá...

Becsenget. A gyermek már el-
ment. All egyedül a fával... Az
ajtónyílásban ott áll az Édesapja...
„Üzenet hoztam Apám...” „Ki-
től?”... „Erdélyből...” Mind a
ketten könnyű csillogó szemmel
nézik az ezüstszenyőt...

— Eljegyzés. Beliczai Simkovits
Irma (Debrecen) és Luca János
István (Kispest) jegyesek.

— Eljegyzési hír. — Kovács
Mária és Szakács József jegye-
sek. (Minden külön értesítés
helyett.)

— Eljegyzés. Juhász Erzsébet
és Vértessy Géza jegyesek.

— Házasság. Balogh Lajos és
Arany Erzsébet f. hó 24-én házasa-
gát kötötték. (Minden külön
értesítés helyett.)

— Megnyílt a Nemzeti Egység
IV. városrészének olvasóköre.
A Nemzeti Egység debreceni tör-
vényhatósági szervezete elhatá-
rozta, hogy tagjai számára város-
részenként külön olvasókört állít
fel. Ezt a tervet először a IV. vá-
rosrész választotta meg, amennyi-
ben az elnökség megbízta dr.
Blaskovits Zoltán vezetőt a kör
felállításával. Ennek eredmé-
nyeképpen a mai napon már meg
is nyílt a Nemzeti Egység első
olvasóköre Széchenyi-utca 54. sz.
alatt, ahol a helyi és budapesti
lapok rádió és játékok állanak
a tagok rendelkezésére.

SZLIUKA

— Műkedvelő előadás a Tég-
laskertben. Az „Egyesült Tég-
laskerti Olvasókörök” műkedvelő ifjú-
sága december 25-én, Karácsony elő-
ső napján délután 5 órakor a kör
előadó termében (Balaton-utca 26.
szám alatt) nagyszabású jelmezes
magyar néptáncokkal egybekötött mű-
kedvelő előadást rendez. Az előadást
betanította és rendezte: Mészáros
Sándor főrendező. A magyar néptánc-
este közreműködik: Molnár Irénke,
Ujváry Ilonka, Mészáros Sándor,
Kovács Mihály, Boros Gyuszi és ze-
nekara muzsikál. Műsor után tánc.

— Józsvivó adomány. Toronyai
Sándor és nyomorgó családjá részére
egy magát megnevezni nem
akaró úriasszony nagyobb szere-
tetesomágot juttatott el szerkesz-
tőségünkbe, amelyben ruhák és
élelmiszerek vannak. A csomagot
rendeltetési helyére küldtük és
ezúton mondunk érte köszönetet.

— Statárium a bagaméri erdő-
ben... Keczan Lászlónak tizen-
hat pulykája legelészt a baga-
méri erdő szélén. Egy csoport-
ban békésen szemecskéltek a jó-
szágok, közben azonban belé-
vedtek a káptalan erdőbe, melynek
felügyeletével Suhajda Dé-
nes erdőmérnök volt megbízva.
Suhajda észrevette, hogy a puly-
kák a filosban legelésznek, mire
statáriális úton intézkedett. Az
ítéletet nyomban végre is hajto-
ta és mind a tizenhat pulykát
„agyonlőtte”. Keczan feljelen-
tette Suhajdát s azt állította, hogy a
jószágok egy csoportban legel-
tek, nem kellett volna lelőni azo-
kat, egész szépen be is terelhette
volna. Suhajda azzal védekezett,
hogy az úgynevezett szaladó jó-
szágok joga volt lelőni. Gyön-
gyössy József járásbíró azonban
Keczanak adott igazat és Su-
hajdát harminc pengő pénzbün-
tetésre ítélte, amit a vádlott meg-
fellebbezett.

Tokaji borozóban karácsonyi és újévi diszkosarak és diszládák

a legszebb és legjobb ajándékok

a legfinomabb tokaji borokkal

A legfinomabb tokaji bor már 90 fillértől!

Püspöki palota

Hatvan-utca

— Debrecenbe hozták a sik-
kasztó postafőtisztet. Legutóbbi
számunkban részletesen beszám-
oltunk arról, hogy a csepeli
rendőrség Liszka Ödön posta-
tisztviselő segítségével elfogta a
debreceni vasúti posta sikkasztó
főlisztviselőjét, Lőrinczy Dezsőt.
A megtevédt hivatalnokot az el-
fogás után nyomban kihallgatta
a csepeli rendőrkapitányság és
intézkedett Debrecenbe való szál-
litásáról. Kedden a kora délutáni
személyvonattal erős fedezet mel-
lett Debrecenbe szállították Lőr-
inczy Dezsőt és a rendőrség fog-
házába vitték. Kihallgatását az
ünnepek után kezdi meg vitéz
Tóth Gyula rendőrkapitány, a
bűnügyi osztály vezetője.

— Hirtelen halál a bagaméri
erdőben. Hétfőn délelőtt a baga-
méri erdőben munkások fát rak-
doltak. Munkaközben Balogh
Dániel huszonhét éves fiatal nap
számos hirtelen rosszul lett és
mire szállították társai a baga-
méri lakására, meghalt. A közsé-
gi orvos megállapította, hogy
halálát szívizélhűdés okozta. A
debreceni ügyészség megadta a
temetési engedélyt.

SZIKVIZGYAR

— Karácsonyi táncestély a Ko-
ronában. Első nap táncvizsga
reggelig, iparosoknak és keres-
kedőknek. Másodnap ösztánc.
Új tanfolyam harmincadikán kez-
dődik.

— Hogyan kell a csecsemőket
és gyermekeket helyesen táp-
lálni. A Katolikus Népszövetség
második körzete, amely Aczél
Annus elnöklése alatt működik,
a Szoboszlói-úti elemi iskolában
minden kéthétben nagyon fontos
kérdésekről érdekes és értékes
előadásokat rendez. Most a leg-
közelebbi ilyen előadás január
második vasárnapján lesz. Dr.
Erdélyi László, a kiválóan kép-
zett gyermek- és belgyógyász tart
előadást a csecsemők és gyerme-
kek heves táplálkozásáról. Az
előadásra mely minden szülő
kell, hogy érdekeljen, felhívjuk
olvasóink figyelmét.

— Nyolchónapi börtönrre íté-
tek egy sikkasztó bejárónót. —
Tóth Istvánné debreceni bejárónő
az év elején özvegy Bogdán
Mihálynénál volt alkalmazásban.
Az úrnő megbízta azzal, hogy
három alkalommal tegyen csek-
ken tiz-tiz pengőt postára. A
pénzt Tóthné át is vette s ahe-
lyett, hogy postára tette volna,
elkeltette és korábbi csekkek-
nek a dátumát hamisította meg.
Csakhamar kiderült a turpisság
és Tóthné ellen közokirathamisi-
tás és sikkasztás miatt megin-
dult a bűnvádi eljárás. A debre-
ceni törvényszék dr. Tóth Kál-
mán-tanácsa tegnap Tóth István-
né beismert vallomása után
nyolchónapi börtönbüntetésre
ítélte jogerősen.

— Tanoncvizsgáló bizottságot
választottak a borbély, női fod-
rász és kozmetikusok szakosz-
tálya. A debreceni ipartestület
borbély, női fodrász és kozme-
tikus mesterek szakosztálya múlt
nap tartotta ülését, amikor a
tagok nagy érdeklődése mellett
titkos szavazás útján választotta
meg a tanoncvizsgáló bizottság
elnökeit és tagjait. A borbély és
férfifodrászok részéről elnök lett
Nagy Gábor, alelnök Erdélyi Fe-
renc, a női fodrászok részéről el-
nök Polgár Lajos, alelnök Bod-
nár Mihály. A kozmetikusok ré-
széről elnök Ramminger István,
alelnök özv. Komáromy Józsefné.
A megválasztottak tisztége a vo-
natkozó rendelkezések értelmé-
ben három évre szól.

— A szenvedő beteg nőket,
reggel éhgyomorral egy kis pohár
természetes „Ferenc József” ke-
serűviz 2-3 óra alatt könnyű,
lágy bélkiürüléshez segíti és ez-
által igen sok esetben rendkívül
jótékony hatással van a beteg
szervekre. A női betegségek
vonalozó tudományos irodalom
több nagynevű alapvetője írja
műveiben, hogy a Ferenc József
vízzel elért kitérő eredmények-
ről saját kísérletei útján is
alkalma volt meggyőződést sze-
rezní.

**Unnepi megrendelést elfogad
TELEFON: 21-11.**

— A Csokonai-Kör 27-én vá-
lasztmányi ülést és közgyűlést
tart. A Csokonai-Kör 27-én, pént-
eken délután öt órakor a Déri-mú-
zeum Csokonai termében közgyűlést
tart. A közgyűlés tárgysorozata a
következő: 1. Jelentés a Kör műkö-
déséről. 2. A költségvetés és záró-
számadás tárgyalása. 3. A tisztikar
és választmány kiegészítése. 4. Eset-
leges indítványok.

— A borbély és nőifodrász üz-
letek zárórája Szilveszterkor és
január 1-én. A szakosztályunk el-
nöksége értesíti a nagyközönsé-
get, hogy Szilveszterkor este 9
óráig tartják nyitva üzleteiket,
január első napján pedig 12
óráig. Déli 12 órától pedig üzle-
teiket zárva tartják.

— Rendőrségi hírek. Győrössy
Gábor Aczél-utca 48. szám alatti la-
kos feljelentést tett a rendőrség-
nek, hogy az elmúlt éjszaka ismeretlen
tettesek betörték az udvarán lévő,
lakattal lezárt tyúkólba és onnan el-
vittek nyolc darab tyúkot. — Özv.
Halmi Józsefné Csillag-utca 78. sz.
alatti lakos feljelentést tett a ren-
dőrőrségnek, hogy ismeretlen tettesek az
elmúlt éjszaka folyamán fel akarták
törni Aponyi-utcai pajtáját. Ugy lát-
szik azonban, hogy valaki megza-
varta őket és így semmit sem vit-
tek el.

Ritka alkalom,

hogy a család teljes számmal
együtt van — ezt az alkalmat
megörökíti Berzéli fényképész
„Fotoriport” osztálya, ha címét
leadja. Fiac-u. 38. Telefon 31-35.

Karácsonyi istentiszteletek a templomokban

A református templomokban:

Karácsony első napján, szerdán: Nagytemplomban délelőtt 10 órakor prédikál dr. Baltazár Dezső; ágendázik dr. Soós Béla, délután 5 órakor Orosz Árpád, Kistemplomban délelőtt 9 órakor prédikál Uray Sándor, ágendázik Szentes László, délután 5 órakor Murányi Árpád, Kossuth-utcai templomban délelőtt 10 órakor prédikál Baja Mihály, ágendázik dr. Farkas Ignác, délután 5 órakor Bécsi István, Árpádtéren délelőtt 10 órakor prédikál Maklary Károly, ágendázik Márki Kálmán, délután 3 órakor Gönczy István, Ispoltáiban délelőtt 10 órakor prédikál Molnár Ferenc, ágendázik Kulesár Dezső, délután 5 órakor Gaicsályi Károly, Homokkertenben délelőtt 10 órakor prédikál Kovács József, ágendázik Horváth György, délután 3 órakor Kovács József, Kerekteletelen délelőtt 10 órakor prédikál és úrvacsorát oszt Vitéz Szabó Endre, délután 3 órakor Gaicsályi Károly, Wotaffka-telepen délután 3 órakor prédikál és úrvacsorát oszt Kovács József, Nyilastelepen délelőtt 10 órakor prédikál Papp Imre, ágendázik Benkő Károly, délután 3 órakor Orosz Árpád, Csapókertenben délelőtt 10 órakor prédikál dr. Danesházy Sándor, ágendázik Bárdi Ferenc, délután 3 órakor Murányi Árpád, Nyúlason délelőtt 10 órakor prédikál és úrvacsorát oszt dr. Farkas Pál, Teglavetőben délután 3 órakor prédikál Koltósvári Kés László, ágendázik Kovács Árpád, Egyeken délelőtt fél 11 órakor Siposs Imre, Nagyhegyesen délelőtt 9 órakor prédikál és úrvacsorát oszt Halász András, Kunpáhalmon délután 2 órakor prédikál és úrvacsorát oszt Halász András, Belsőhatáron délelőtt fél 9 órakor Siposs Imre, Kismecsen délelőtt 9 órakor Nagy Dezső, Ebesen délelőtt 11 órakor Magyar Bertalan, Etelepen délután 2 órakor Mezey Béla, Határon délelőtt 9 órakor Bagdy Dániel, Hármashatgyén délelőtt 10 órakor Vajda László, Hegyeken délelőtt 10 órakor Mezey Béla, Macson délelőtt 10 órakor Kántor József, Szikgáton délután 2 órakor Kántor József, Ondód-Vedresdülőn délelőtt 9 órakor Magyar Bertalan, Ohat-Telekházán délután 3 órakor Siposs Imre, Tegláskertben délután 3 órakor prédikál és úrvacsorát oszt Murányi Árpád, Sámsoni-úton délután 4 órakor prédikál és úrvacsorát oszt Magyar Bertalan.

Karácsony második napján, csütörtökön: Nagytemplomban délelőtt 10 órakor dr. Soós Béla, délután 5 órakor Gaicsályi Károly, Kistemplomban délelőtt 9 órakor Gaicsályi Károly, délután 5 órakor Orosz Árpád, délután 5 órakor Bécsi István, Kossuth-utcai templomban délelőtt 10 órakor Harsányi András, délután 5 órakor Murányi Árpád, Árpádtéren délelőtt 10 órakor Murányi Árpád, délután 3 órakor Orosz Árpád, Ispoltáiban délelőtt 10 órakor Gönczy Sándor, délután 5 órakor Gönczy Sándor, Homokkertenben délelőtt 10 órakor Vitéz Szabó Endre, délután 3 órakor Gönczy Sándor, Kerekteletelen délelőtt 10 órakor Kovács József, délután 3 órakor Bécsi István, Nyilastelepen délelőtt 10 órakor Bécsi István, délután 3 órakor Murányi Árpád, Csapókertenben délelőtt 10 órakor Csáky Gábor, délután 3 órakor Kovács Kálmán, Lukaházán délelőtt 10 órakor prédikál és úrvacsorát oszt Halász András, Horthy közpórházban délelőtt 9 órakor Siposs Imre, Cucán délelőtt 8 órakor Mezey Béla, Dombostanyán délelőtt 8 órakor Bagdy Dániel, Fancsikán délelőtt 9 órakor Magyar Bertalan, Pacson délelőtt 11 órakor Bagdy Dániel, Diószegi úton délelőtt 11 órakor Kántor József, Nagyecserén délelőtt 11 órakor Magyar Bertalan, Ondód-Kádárdülőn délelőtt 10 órakor Mezey Béla, Pálagon délelőtt 10 órakor prédikál és úrvacsorát oszt Uray Sándor, Szegényházban délelőtt 10 órakor prédikál és úrvacsorát oszt Szentes László.

A római katolikus templomban és az iskolakápolnában:

Karácsony vigiliáján éjjel 12 órakor éjjeli mise. Pontifikálja teljes segédlettel dr. Lindenberger János apostoli kormányzó. Karácsonyi népének: „Mennyből az angyal...”, „Püszörök...”, „Az Ige megtestesült...” Karácsony első napján ünnepi misemrend, Minden aldozópap három szent-

Szilveszterkor újabb kedvezményes utazást rendez a Provincia utazási iroda

Kedden délelőtt 12 órakor a sebesvonattal indul az új csoport. Hétfőn délelőtt 11 óráig jelentkezhetnek az utazni szándékozók a Belvárosi Takarékpénztár fiókjában

A Provincia utazási iroda akciója hamar nagy népszerűsége lett szerel a közönség körében, amit bizonyít az is, hogy már az első csoportban vasárnap délelőtt százharmincnyolc, míg kedden a másodikban százötvenketten utaztak Budapestre.

A közönség kérésének tesz eleget a Provincia iroda, amikor Szilveszterkor újabb csoportot indít útnak. Kedden délelőtt 12 órakor indul az új csoport a sebesvonattal.

Az utazásban résztvenni kívánók mielőbb jelentkezzenek a Belvárosi Takarékpénztár itteni fiókjában. Bár-

ki tevézs szerinti kocsiosztályban utazhat.

Legalább 8 jelentkező esetén 20 százalékos, legalább 25 jelentkező esetén 33 százalékos kedvezményvel utaznak a csoportban résztvevők.

Ugyancsak a Belvárosi Takarékpénztár itteni fiókjában szerezhetők be a Provincia pengő utalványok, melyekkel nagyon sok pénz lehet a Budapestre utazóknak megtakarítani, mert ezeket a pengő utalványokat taxin, éttermekben, színházakban használva, mindenütt nagy engedményeket adnak.

Szereteladomány kiosztás a Szeretet asztaltársaságban.

A katolikus otthonban működő Szeretet asztaltársaság 22-én három órakor rendezte szereteladományának kiosztását, amelyben 32 iskolásgyermek és tíz felnőtt is résztvett. A szeretetcsomagok tartalma szvetter, harisnya és ételmezer voltak, külön egy szegényfű teljes öltönytben is részesült. A kis ünnepség megalom szép volt, a gyermekek imádkozással, majd énekléssel nyitották meg. Azután a Szeretet asztaltársaság díszelnöke, Kummergruber Emil kegyesrendi tanár tartott nagyon szép beszédet. Az iskolás gyermekek és a szegények nevében a külsőségi iskolák igazgatója mondott köszönetet a Szeretet asztaltársaságnak.

DAROCZY DUCZI kozmetikai intézet.

ét újévkor Simonffy-u. 5. szám alatt (l. em.) megnyitja. Bejárat Simonffy-u. 5. sz., vagy József kir. hg.-u. 8. sz. — Legmodernebb arcápolások, pakkolások, nappali és esti kikészítések.

— Frontharcos táborozás. Ma este 6 órai kezdettel nagyszabású karácsonyi táborozás lesz a Frontharcos Otthon összes helyiségeiben (Piac-u. 26.). Az újonnan átalakított helyiségben igen kellemesen fog szórakozni a megjelenő közönség.

— Dugulás és aranyeres bántalmak, gyomor- és bélzavarok, máj- és lépduzzadás, a has állandó puffadtsága és a rekeszizom gyvakori felfoldása, hát- és derékfájás ellen a természetadta „Ferenc József” keserűviz, kisebb adagokba elosztva, naponta többször bevéve, hathatós segítséget nyújt.

Megörökítjük karácsonyfáját

gyermekével, családjával, ha címét közli Berzéki „Fotoriport” osztályával, Debrecen, Piac-utca 38. szám. Telefon 31-35.

ANYAKÖNYVI HIREK

Házasságok: Szabó Lajos esendőrliszth.,—Fialkócs Irma; Balogh Lajos fecműves—Arany Erzsébet.

Születések: Nagy István fm., leány Róza, Vitéz Antal Sándor fm., fiú Sándor Szabó Gábor npsz., leány Júlia, Balács József m. tisztviselő, fiú Zoltán.

Halálozások: Sas Istváné ág. ev. 62 éves, Ruyter-u. 26.; László József ref. 74 éves, Bercsényi-u. 24.; Ozv, Felhási Péterné r. kath. 52 éves, Pósa-u. 31.; Lócs Júlia ref. 2 éves, Tegez-u. 12.; Tótvai Istvánné r. kath. 75 éves, O'ah K. utca 37.; Galóczi Jánosné ref. 87 éves, Ruyter-u. 48.; Molnár Sándor ref. 8 éves, Pesti-u. 33.

Király Júlia meghalt

Súlyos vesztéség érte most Debrecen város társadalmát. Karácsony szombatjára virradó éjszaka váratlanul meghalt Király Júlia, akinek a neve valósággal fogalom volt a szociális és kulturális tevékenykedések terén. Edesapja, Király József Debrecen város gazdasági tanácsnoka volt, testvére, Király Gyula apja utódi lett és mindketten Debrecen gazdasádmának legnagyobb elismerését érdemelték ki önzetlen szelha és alkotó munkájukkal. Amikor az apa, majd a testvér a gazdasági kérdések terén dolgoztak, addig Király Júlia egész életét a szociális, jótékony és kulturális munkának szentelte. Mint a Jótékony Nőegylet, a MANSZ, az evangélikus Filéregylet és a Dóczy Iskolatársak Szövetségének vezető tagja éveken keresztül olyan fáradságtalan munkát fejtett ki nemcsak hazájáé, hanem főképpen ezotális és kulturális terén, amely felelhetetlenné teszi a nevet a szegények előtt építve, mint Debrecen város egész társadalmában is. Király Júlia a szegények áldott szívű istápotója volt egész életében és a jótekonkodás mellett ideje legnagyobb részét annak szentelte, hogy résztvegy minden kulturális és házifios megmozdulásban s ezeknek mindenkor lelkes és odaadó léve volt. Szeretettreméltó egyénisége, halálán purtánúsága és önzetlensége nemcsak Debrecenben, hanem az egész körletben népszerűvé tették. Mindenki szerette és szinte odadással, tisztelté nagy megbecsüléssel a nemesszívű nőt, akinek egyetlen ténykedésén sem szerezett az egyéni érvényesülési vágy helye, ő mindig mindenkor és mindenben önzetlen volt. A közért, a hazáért, a szegényekért és a kultúráért küzdött, harcolt, ahogy az csak egy magyar nő tud harcolni ezekért a nemességért.

Király Júlia az utóbbi időkben kezdett gyengélkedni, de még ennek ellenére is résztvegy a közéletben, Jótékony ünnepélyeken, szeretetösszejöveleteken, kulturális estélyeken vett részt. Végül annyira gyöngye lett, hogy képtelen volt felbuzyni a közéleti szereplésről, aminek pedig nagy hátrányát jelentett a debreceni jótékony alakulatok. Az elmúlt éjszaka hirtelen rosszul lett és karácsony szombatjára virradó éjszaka meghalt. Megszünet nagy és érző megemlékezés dobozul. Vele a debreceni úri hölgytársadalmunk egy nagyon értékes, szinte pótolhatatlan vezető egyénisége lépett ki az élők sorából. Halálhíre az egész városban s a környéken is a legnagyobb megdöbbenést és őszinte részvételt keltette. Temetése karácsony másodnapján, csütörtökön délután három órakor lesz a református egyház szertartásán szerint a Köztemető díszavatózóitól. A temetési szertartást Baja Mihály ref. lelkész fogja végezni. — A temetést Gebauer temetkezési vállalat rendezi.

Sas Istvánné temetése karácsony első napján 3 órakor lesz a Köztemetőben. Lakás Ruyter-utca 26. Gebauer temetkezési vállalata rendezi.

— Kössön betegbiztosítást!! Nemzeti Balesetbiztosító R.-T. — Debreceni fiók: Deák Ferenc-utca 6. sz. Szabad orvosválasztás!

— Vegyes bizottság az egyházi adó városi kezelési költségének megállapítása végett. A református egyház átiratban kérte a város vezetőjét, hogy az egyházi adó beszerzéséért eddig szedett hét százalékos kezelési költséget szállítsa le a város. A polgármester az adóügyi tanácsnok javaslatára a kérdés megvitatására vegyes bizottságot küldött ki. A város részéről a főügyész és főszámvevő és egy adóhivatali tisztviselő vesz részt a bizottságban, az egyházi részéről pedig a püspök fogja kijelölni a bizottság tagjait.

PÁRISI DIVAT szerint készített estélyi frizurát POLGÁR, Svetits palota

Mindennapi regölés

Haj, regő-rejtem,
Nagy a rumli... rejtem...
Rengeteg a tennivaló:
Most készül az ennivaló...
Cselekvésre kész a
Diós-mákos tészta...
A kis család fal a tokból.
Haresa, potyka falatokból...
Sül a pulyka teste,
Rucát eszünk este...
Hurka, kolbász: a tor táru!
Lekvár csepeg a tortáról.
Fölfalod a krémet,
Meg a többi rémet,
Úz a gyomrod, hajszol májad,
Szaloncukrot májszol szájad,
Hab a zsírral szövetkezik:
Gyomorrontás következik!

(LISZTIUS)

Karácsony második napján is nyitva lesz a grafikai kiállítás. A Déri-múzeumban rendezett grafikai és exlibris kiállítást a nagy érdeklődésre való tekintettel meghosszabbították és még az ünnep második napján is nyitva lesz. A kiállítás meghosszabbítását a közönség nagy érdeklődése és még az lette indokoltá, hogy Nyíregyházán és Miskolcon is szerepel a közeli napokban a kiállítás anyaga. A kiállítás megtekinthető délelőtt 9-1 és délután 4-7 óra között.

Orvosi hír. Dr. Erdélyi László gyermek- és belgyógyász szakorvos Belhelen-utca 26. szám alatt nyitotta meg orvosi rendelőjét.

Karácsonyra propaganda árban készülnek művészi fényképek. Szipál udvari fényképész, Piac 44.

Megnyílt a nagyerdei jégpálya. A debreceni nagyerdei városi jégpálya első idej premierje nagy sikerrel járult. Az első napon 35 ember váltott idényjegvet, míg a pénztárnál több, mint ötven ember igényelt napijegvet. A korcsolyapályán kitűnő jég van, szórakoztató zene mellett a legjobb hangulatban korcsolyázhatnak a téli sportot kedvelők.

ÖZV. KARDOS GÉZÁNÉ, MAGOSS OLGA tisztelettel értesíti a nagyerdemű közönséget, hogy dohánvárudáját, melynek berendezése Torockai Oswald festőművész tanár tervei szerint készült, 1935 december 28-án nyitja meg a városháza épületében, a volt Medvigy-féle trafik helyén.

Ejféli mise a katolikus templomokban. A római katolikus egyház Debrecenben is hagyományos keretek között ünnepelte meg karácsony szent estjét. Éjszaka fél 12 órakor megkondultak a templomok harangjai s a hívek ezren és ezren zárandokoltak el az éjféli misékre. A Szent Anna-utcai róm. kath. plébánia templomban éjfélkor dr. Lindenberger János apostoli kormányzó, prépost kanonok pontifikálta a nagymisét teljes napi segédlettel. Csernus Gáspár tanár intonálásában egymásután esendültek fel a régi magyar egyházi népének: A menyből az angyal, a Dicséret dicsőség, pásztorok stb. dallamai. A templomot olyan hatalmas közönség töltötte meg, hogy több százra becsülhető azoknak száma, akik már nem tudtak beférni. — A görög szertartású római katolikus templomban Papp Gyula szentszéki tanácsos mondott ünnepélyes szentmisét, majd körmenet következett. Éjféli szentmise volt még a Péterfia utcán a róm. kath. Zita árvaházban.

Karácsonyi színház

Minapiban egy előkelő nagyműveltségű úriember keresett fel a szerkesztőségben.

— Meglértem! — mondotta csendesen. — Jöttem mea culpa pázni!

Egy kicsit csodálkozva néztünk rá.

— Igen, igen! — mondotta, — az utolsó két esztendőben én is sokat szídtam a debreceni színházban. Engem is megszálalt az a tömeghisztéria, amely itt eluralkodott. Most azután végig jártam — hivatalos uton — a magyar vidéket. Esténként beültem a színházakba és nyolc nagy elő-

receni társulat, amelyet olyan sokszor becsürelnek a direktor személyes ellenfelei, hasonlíthatatlanul jobb és különb akarmelyiknél.

— Hol van ma a magyar vidéken egy Halassy Mariska, a maga csodálatosan nagy, fővárosi kereteket is szétlesztő művészetével, hol egy Kardoss Géza, akinél különb magyar urat nem tud személyesíteni senki, hol van egy Thuróczy Gyula, a maga csodálatos kiegyensúlyozottságával, ösztönös, tudatos, lekrisztályosodott művészetével. Hol van egy Eszenyi Olga finomsága, lelki mélysége, hódító egyénisége? Allítom, hogy Szegedet kivéve nincs sehol se. Még sötétebben néz ki az operett Abesszíniája. Mázsás súlyú, kedvesen kövérkés primadonnákat, bizonytalan koru és hangu szubretteket, Voronoffhoz kívánczó honvivőket látunk, akik után valóságos felüdülés ma itt Debrecenben látni az elegáns

MANICUR-FÉSŰ és ILLATSZER KAZETTAK
legolcsóbb, legnagyobb raktára
Központi Drogeriában
Városháza épület.

kelő vidéki város társulatának megismerése után visszajöttem, hogy bevalljam, a nyilvánosság előtt világgá kiálttam: nem szabad bántani a debreceni társulatot.

Nem mondom, — hangzott az őszinte vallomás. — Szeged az különb. Szegeden dupla a színház befogadóképessége, jobb, nagyobb a társulat, hasonlíthatatlanul gazdagabb a díszletezés. A „Sonja” egvellen képerces jelenetében 18 méter hosszú, kilenc méter magas piros-fehér-zöld lamé-selyem kortina tündökölt a reflektor fényében. Nagyobb a kórus, hatalmasabb a szemlézeti létszám, de nagyobb a támogatás, a városi áldozatkészség. Másfelé? Jobb nem beszélni róla. Ez a deb-

LEUTHERIC PARIS
Csoda-szép illatszer-kazettái a
Központi Drogeriában
Városháza épület.

csoda-szép hangú Radnóthy Évát, a sikkes, finom, nagyvonalú Gellért Marikát, a széphanjú Szalma Sándort, Selmeczy Mihályt és a többiket.

A különbség művészi szempontból tehát óriási Debrecen javára. Hátrányára, társadalmi téren csak annyi, hogy másutt a legközönségesebb tag is megválogatja, kit fogad a társaságába. Debrecenben jobb a szín-

ház, más városokban előkelőbb a társulat színházon kívüli érintkezése, ami kihatással van a nézőtér teltségére vagy ürességére is. Ez azonban már legfeljebb a direktor igénytelen üzleti szempontja.

Ha a közönség igényét nézzük, akkor azt ajánljuk a kényes, nagyvárati debrecenieknek jöjjenek át a többi elsőrendűnek állított vidéki színházakba, nézzék meg mit tudnak produkálni máshol, aztán jöjjenek haza és meg fogják érteni, miért van szükség Kardoss Géza kipróbált művészi vonalvezetésére, s meg fogják látni, hogy az általuk lekicsinyelt debreceni színház nyóva — Szegedet kivéve — ma is toronymagasan áll a többiek felett.

Eddig tartott az őszinte vallomás, amit lejegyeztünk szóról-szóra, mindenki okulására, azzal a hittel, hogy Debrecen közönsége legalább karácsony ünnepén behízonvitja, mennyire értékeli ezt a kitűnő társulatot és zsűfölség fogja megtölteni a nézőteret. (mars.)

HETI MŰSOR:

December 27., péntek este 8-kor: **AZ ESERNYŐS KIRÁLY.** (B. 11. bérlet.)
December 28., szombat este 8-kor: **AZ ESERNYŐS KIRÁLY.** (C. 11. bérlet.)

Karácsony első napján: **IGAZI LEANY**
Katherine Hepburn, John Barrymore világhírnéje. Megelőzi: **Szív a törvény előtt**
Irene Dunne leghatalmasabb drámája.
Karácsony második napján: **ARANY**
Izgalmas kalanddráma Hans Albers, Brigitte Helm főszereplésével. — Megelőzi: **Kairó.**
Előadások: 3, 5, 7, 9 órakor.

A Csokonai színház karácsonya
2 nap 6 sláger!

1-ső nap — Szerda | **2-ik nap — Csütörtök**

Délután 3 órakor olesó helyárrakkal az idény sláger operettje:

3 ember a hóban

Délután 6 órakor olesó helyárrakkal a vígjátékok vígjátéka:

120-as tempó

Este 9 órakor a legnagyobb operett sláger:

Esernyős király

Délután 3 órakor olesó helyárrakkal Kacagató operett sláger:

Aki mer, az nyer

Délután 6 órakor olesó helyárrakkal **KARDOSS GEZA** felléptével, cigányzenés vígjáték sláger:

3 sárkány

Este 9 órakor a legnagyobb operett sláger:

Esernyős király

Nyugalomba vonuló tisztviselők és munkások bucsúztatása a MAV műhelytelepen

A debreceni MAV műhely tisztviselői kara és egész személyzete négyezerterítékes társasvácsora keretében bucsúztatta el azokat az értékes kiváló tisztviselőket és munkásokat, akik az év folyamán nyugalomba vonultak. A bucsúzők között volt Felei Sándor ellenőr, Sidó Géza, Moldoványi Jakab, Benedeky József, Gyulay Papp Imre és Papp

Géza főművezető, Csernák István segédtiszt, Lovász János gépfelügyelő. A munkástársadalom tagjai közül Székely Károly, Palotás János, Sarkady István, Trencsényi József, Belváry Károly, Komlóssy István, Ottó Lajos, Mátra Miklós, Papp Lajos, Varga Sándor, Bányaszeghy Albert, Dobrossy Lajos és Kézdy Ferenc bucsúztak.

A vacsorán megjelent Kamarás Gyula műhelyfőnök vezetése alatt a gépjavitó műhely egész tisztikara, a munkásság. Az iparkamarát Olasz Vilmos, az Ipartestületet Vági István és id. Variassy Imre képviselték. — Jelen voltak a műhelytelepi egyesületek is.

A kitűnően sikerült vacsora elején az Egyetértés dalárda énekelt bucsúdalokat az ünnepltek tiszteletére, majd Kamarás Gyula műhelyfőnök gyönyörű beszéddel bucsúztatta a műhely kitűnő tisztviselőit, munká-

sait. Benedek Sándor főmérnök a VOGÉ nevében mondott gyönyörű beszédet, míg Olasz Vilmos a kamarara, Vági az ipartestület nevében, Ferkó Gyula és Pénzes Imre a továbbra is szolgálatban maradó munkások nevében beszéltek. Benedeky József meghatott szavakkal mondott köszönetet a lelkes ünneplésért.

A vacsora alatt Csalogány József kitűnő műhelyi zenekara játszott és a megjelentek a késő éjeli órákig maradtak együtt a legkitűnőbb hangulatban.

Morfiuum

Írta: MARSCHALKÓ LAJOS

I. FEJEZET.

Batáry Gábor később maga sem tudta volna megmagyarázni, mint keveredett bele abba a különös históriába, amely hetekig foglalkoztatta a várost. Az egyetlen magyarázat Szilassy Marietta, a Kisfaludy Színház észvesztően szép táncos szubrettje volt, akinek kedvéért minden héten lerándult egyszer Budapestről ebbe a nagy vidéki városba, ahol az egész aranyifjúság reménytelenül szerelmes volt Mariettába.

Batáry Gábor ebben az időben már a legkeresettebb írók közé számított. A kiadók tekintélyes pénzt fizettek regényeiért, amelyeket rekord-példányszámban lehetett piacra dobni. Jövedelmével egyenes arányban növekedett a népszerűsége is. A mondain életben és a félvilágban egyaránt körülrajongott alak volt az elegáns fiatal író. Hölgy-imádói egyedül ezeket a vidéki kiruccanásokat nem tudták neki megbocsátani. Nyilván sejtették, hogy a szabályos időközökben megismétlődő utazások mögött valami nagy-nagy szerelem lappang.

Pedig Batáry Gábor azt hitte, hogy nem is szerelmes Mariettába. Mióta a kislány kikerült a színiiskolából, valami sajátos, meleg barátság kötötte össze őket. Látszólag tényleg több volt a pajtáskodásnál, valójában soha sem terjedt túl egy meleg tekinteten, egy kézszorításon és azon a baráti csókon, amely minden érkezésekor kijárt Mariettától. Ezt pedig még Marietta udvarlói és megbocsátották, mert általában meg voltak győződve róla, hogy Marietta szívtelen démon, afféle vidéki Greta Garbo, akinek lábai előtt összetört szívek hevernek.

Schüller Károlyon, a Kisfaludy Színház öreg karmesterén kívül egyedül Batáry Gábor tudta, hogy Szilassy Marietta nemcsak a színpadon játszik, hanem kint az életben is végig komédiázza ezt a különös vampszerepet.

— Vidéki szubretnek — mondogatta bizalmas körben — legrosszabb ajánlólevél, ha azt hiszik róla, hogy megközelíthetetlen.

A százezer lakosú alföldi városban szerencsére éppen százezer ember volt meggyőződve ennek az ellenkezőjéről. Schüller Károly és Batáry Gábor voltak a kivételek, akik a szabályt erősítették.

Batáry mindig úgy érezte magát Mariettánál mint valami tiszta kis forrás mellett. Számára a csönd, békesség, felüdülés forrása volt Szilassy Marietta. Szerette nemcsak a meleg mosolyát, ragyogó szemét, hanem a friss üde lelkét és játékos szellemét is. Mindezenfelül kitűnően szórakoztatta az a fölény, amellyel ez a lány királynőként tartotta féken az udvarlók hadát.

Ezen az estén, amelyen a hírhedt vált Bicskey-ügy kezdődött a „Vadászkürt” megszokott asztaltársaságába, amelyben Marietta oldalán Schüller Károly karnagy prezideált estéről estére.

Marietta egy vidám sikollyal, aztán a szokott csókkal ugrott a nyakába.

— Hurrá Gabi! Honnan kerülsz te ide? — Most jöttem az esti gyorstól. Nem akartam elmaradni azok közül, akik Greta Garbocskának boldog születésnapot kívánnak.

Batáry Gábor közben kezet nyújtott a két apródnak, a fiatal Vécsey grófnak és Bicskey Bélának, akik nap mint nap rendületlenül kitartással ültek Marietta királynő asztalánál.

— Születésnap! — kacagott Marietta. — Látod, el is felejtettem, hogy születésnapom van.

— Elég, ha én tudom — mondta Batáry s az asztalon lévő vázába beallította a magával hozott nagy rózsacsokrot.

Marietta egy kis meghiúsultsággal ültette maga mellé az író.

— Látod kis pajtás — mondta melegen — mindig mondtam, hogy te vagy a leghüségesebb cimborám. Nem feledkezél el rólam. Ezek az urak... — mutatott egy gúnyos mosollyal a két apróra, aztán nem fejezte be a mondatot, csak legyintett egyet. — Eh, ünöm már őket.

— Még nincs veszte semmi! — vágott közbe Vécsey László. — Ma este annyi pezsgőt iszunk meg, ahány éves Marietta.

— Huszonegy! — csengett fel Marietta friss kacagása. — Két ilyen kis gyereknek azt hiszem sok volna!

— Az őszi vadászaton egymagam tíz üveget nyakaltam be — berzenkedett Bicskey Béla, a főispán fia.

— Lehet — vont vállat Marietta —, ma azonban nem isznak egyet sem. Pezsgő nélkül is épp eleget szórakoztatnak mostanában.

— Valami rossz fát tettek a tűzre? — kérdezte Batáry, aki észrevette, hogy Marietta homlokán egy árnyék fut végig.

— Eppen elég bajom van nélkülük is — szólalt meg újra a lány. — A grófoeska reggelig húzatja a szálloda folyosóján. Nem hagy aludni. Bicskey öngyilkossággal fenyegetődik, ha nem hallgatom meg. Ráadásul itt van Gergely Tamás, a grafológus, aki szerelmével üldöz. Végül Dezső Ervin író-társad mindennap lekritizál a „Reggeli Hírek”-ben, mert nem vagyok hozzá eléggé kedves.

— Legvégül itt vagyok én — mosolygott az öreg karmester —, aki morgok és zsörtölödök, mert örökké lekésed a próbát.

— Ezenkívül mi baja még a királykisasszonynak? — tréfálkozott Batáry Gábor.

— Van komolyabb is, de azt majd elmondok holnap — legyintett Marietta. — Elég érdekes közlendőim lesznek — tette hozzá szokatlan komolysággal.

Batáry Gábor még kérdezni akart valamit, de hirtelen arra lett figyelmes, hogy Feri, az étterem piccolója egy levelet ad át

Bicskey Bélának, aki átfutja, aztán valami csodálatosan megdőbbsent, álmélkodó arccal fordul Marietta felé. A fiú keze reszkett, amint zsebébe gyűrte a levelet.

Az öreg karnagy hirtelen az órájára nézett s Marietta észrevette Schüller türelmetlen pillantását.

— Jól van kapi! Megyek már. Látom attól félsz, hogy reggel megint nem tudok felkelni.

— Lekésed a próbát! — Azért se fogom lekésni! — nyelvelt Marietta kedvesen.

— Már is üthagysz? — kérdezte kissé csalódottan Batáry.

— Öregem! — mondotta lágyan Szilassy Marietta —, a születésnapot majd holnap ünnepeljük. De csak hármásban. A két fiatal urat felmentjük a szolgálat alól.

— Kegyetlenség! — szólalt meg Bicskey, aki még mindig idegesen rágta a szája szélét.

— Sajnálom! — kacagott Marietta. — A királynő parancsol, az apród engedelmeskedik.

— Akkor hát halljuk a napiparancsot! — szólalt meg Batáry Gábor.

Marietta komolyan ráncha vont a szemöldökét:

— Te Gabi — rendelkezett —, lefekszel és reggel megkeresel a próbán. Kapi hazamegy a Hársfa-sorra és útközben vigyáz a grófoeskára, hogy haza találjon az édesmamához. Bicskey úr felkísér három percre a szobámba!

Marietta odafordult Batáryhoz: — Semmi féltékenység, kis pajtás! Nekünk egy kis leszámolni valónk van egymással.

Batáry kacagva nézte Bicskey Bélát. — Nem szeretnék a bőrödben lenni, öcskös!

Hirtelen Mariettára pillantott. Mintha valami baljós tűz lobbant volna meg a lány szemében. Egy pillanatig tartott az egész. A következő percben Marietta meleg száját érezte az arcánál.

— Holnap valami nagyon fontosat mondok! — suttogta halkán a lány. Szerveusz!

Néhány másodperc múlva Batáry egyedül maradt az asztalnál. Azon vette észre magát, hogy ott áll, mereven, elgondolkozva és néz Marietta után, akít talán még soha nem látott ilyen szépnek, hódítónak, mint ma este. Milyen finom, karcsú alakja van! Milyen forró a szája. És milyen különös volt az előbb...

Hirtelen egy hang riasztotta fel álmodozásából.

— Mariettát nézed Batáry?

Mici kisasszony, Gergely Tamás megünt barátnője állott az oldala mellett. A szép Mici, aki valami csodálatos, beteges szerelmmel ragaszkodott a morfinista grafológushoz, most különös macska-mosolya mögött rosszul titkolt félelemmel tekintett a távozó szubrett után.

— Batáry! Ha szereted Mariettát, vigyázz rá! — szólalt meg a lány.

— Mire vigyázzak? — kérdezte álmélkodva az író.

Mici már a másik asztalnál járt s éppen csak elmenőben szólt vissza halkán:

— Mire? Talán az életére is!

(Folyt. köv.)

50 éves jubileum

Arany gyűrűk, függők, nyakláncok, óraláncok, karékek stb., ezüst cigaretták, tárcák, díszlárgyak (ügymint serlegek, kosarak, virágvázá, dobozok, gyümölcsaljak, cukortartók) ezüst evő-, likőrös- és dohányzó-készletek, arany-, ezüst-, cróm-, női- és férfi zseb- és karórák (a világhírű Alpine svájci órák egyedárusítója) china-ezüst és alpacca-ezüst tárgyak, különböző tárgyakból összeállított női- és férfi ajándék dobozok a legnagyobb választékban 50 éves jubileumom alkalmával mélyen lezártított árakon Kostya ékszerész, Kistemplom mellett.

Hócipőt tökéletesen javít Orbán gumüzem, Piac-utca 7., az udvarban.

Ha betegség győzti, arra legyen gondja: „Igná”di”-vaj emésztését mindig rendben tartsa.

SPORT

SIZÓINK KÉRELME

A város vezetősége az inszermunkák során a volt katonai lőtér golyófogójánál olyan síesikló- és ugrópályákat létesített Debrecen haladó sízői részére, amilyen síkságon épült városban sehol a világon nincs, de hozzáunkban is kevés hegyvidéki városban van. Illo tehát, hogy gondját viseljük, úgyjék s ne rongáljuk városunk vezetősége a sízők részére létesített pályáját.

Ezek előrebocsátása után városunk sízői nevében is tisztelettel kérem városunk minden rendőri és rendőri lakosságát, hogy se ne gyalogoljon, még kevésbé lovagoljon fel s le a pályákon, mert a lovak patái valószággal szétvágnák a pályát, a gyalogosok pedig használhatatlanná tennék azt. A havat, de kérjük a kezdő sízőket, azoknál a számközlőket s rödlizőket is, hogy erre a célra a víztoronytól északra a klínikával szemben létesített megfelelő területet használják, míg a golyófogó pályájánál számközlő, rödlizni s a kezdőknek sízni — amellet, hogy a haladó sízők pályáját erősen rongálják — még veszélyes is. Hadházy Dezső testnevelési tanár.

repét használják, míg a golyófogó pályájánál számközlő, rödlizni s a kezdőknek sízni — amellet, hogy a haladó sízők pályáját erősen rongálják — még veszélyes is. Hadházy Dezső testnevelési tanár.

A DEAC BIRKOZÓVERSENYE

A DEAC folyó hó 26-án délután 3 órai kezdettel a központi egyetem díszudvarán helyi ifjúági és junior birkozóversenyt rendez. A versenyre nevezett a DTE, a DVSC, a DMTE és a rendező egyesület. A verseny célja a birkozási tehetséges versenyzők kuttatása. A belépőjegy ára 20 és 40 fillér.

KÖZGAZDASÁG

KIS FORGALOM A TŐZSDÉN

A hozzánk legközelebb eső tőzsdéken szünetel az értéktőzsdéi forgalom. A Budapesti értéktőzsdén egy órási forgalmat bonyolítanak le, amely tartott irányzattal indult. A vállalkozási kedv elcsúszta csekély, később azonban a bányapapírok megszárulása következtében megéledt az üzlet. Az

értéktőzsdéi előterében a Bauxit, a Kohó, a Kőszén, az Urkányi és a Rima részvények állnak. A malompapírok közül a Hungária-malom részvényeket favorizálták.

A tőzsdei második felében megállt az üzlet, ekkor már csak névleg állottak azok az árfolyamok, amelyeket a tőzsdei első felében jegyeztek.

A fixpiacra jól tartott az irányzat, nagyobb forgalom ma itt sem alakult ki. A fővárosi kötvények közül az 1910. évi 2.5, az 1914. évi I. pengővel magasabb áron eszelt meg a gazdát. A népszövetségi kölcsönben is volt ma üzlet 68-70 pengős árfolyamon.

DEBRECENI ALLATVÁSAR

Felhajtás 16.155, eladás 34. Szarvas-mahalafelhajtás 364, eladás 276. Árak állományban. Kilogramonként: vágó 30-40, kivételesen 42. Borjú 48-74, kivételesen 79. Növendék 30-42 fillér. Késonfolnivaló marha 18-22 fillér. Feljötték 150-280 pengő, vágó 30-75 pengő, sárgy igazló 20-70 pengő, közepes igazló 80-160 pengő.

Szerkesztésért felelős:

MARSCHALKÓ LAJOS.

APRÓ HIRDETÉSEK

LEVELEZÉS

Katonatisztek, altisztek, katonai hivatalok. „Unió”-tagok elsőrendű tűzfát, szén, kokszt, brikettet havi részletfizetésre, készpénz aron kapnak, 100 kg-ot már házhoz szállítva. Halász, Bertalan tűzfát- és szénkereskedőnél a Margit-fürdő mellett. Telefon 1024.

Hócipőt tökéletesen javít Orbán gumüzem, Piac-u. 7., az udvarban.

HÁZASSÁG

Saját ingatlanai férjhezmenne jóméglelésű özvegyasszony 30-40 kath. nyugdíjkereshez. „Szolid” jelzésre. 1347

Szigorúan magánhirdetés! Kinevezett tanárnőt vagy tanítónőt felcélegül vennék. Régi erdélyi, keresztény tonári családjából származom. Harmittas évek derekán lévő, több nyelvet beszélő, zenetudó, biztos állásban lévő dupla diplomás vagyok. Válaszleveleket küldőhivatalba kérek „Viribus Unitis” jelzésre. 1320

Férjhez menne 36 éves gyermektelen özvegy nyugdíjas tisztviselő. Erdéklődőknek felvilágosítást ad Pozsgay újságüzlet. Ulféhartó. 3675

HÁZASSÁG-KÖZVETÍTŐ IRODA

Házasságlendők vagy férjhezmenni óhajtók fegyedjanak bizalommal nagy összeköttetéssel rendelkező irodámhoz. Házasságközvetítő iroda, Debrecen, Széchenyi-utca 7. 1009

NYOMOZÓ IRODA

Gálócsy sikeres nyomozását, évtizedes magánpraxisával szerzett szakfudésán és lelkiismereteségén alapszanak. — Teleki-utca 45. 345

Magánnyomozó Iroda I

Szabó ny. detektív a legmegbízhatóbban nyomoz, megfigyel, informál. Kálvin-tér 5. 956

BÜTOROZOTT SZOBA

Bütorozott, tisztie, kényelmes szoba különbejárattal, ellátással is kiadó. Csepő-utca 19. 946

Különálló különbejárattal utcai elegáns bütorozott szoba áttutazóknak is kiadó. Páczta-u. 11. 1350

Egyetemhez közel bütorozott szoba kiadó, olesó, kényelmes, esetleg ellátással. Andrassy-út 18. 1331

Különbejárattal bütorozott szoba azonnalra kiadó. Dózsa-u. 6-a. 3689

Bütorozott utcai szoba január 1-re kiadó. Vigkedvü M.-u. 39. 1357

Utcai és udvari bütorozott szoba azonnalra kiadó. Simonffy-utca 15. 1360

Egy szép utcai bütorozott szoba kiadó és egy kitűnő állapotban lévő Kálor-kályha eladó. Teleki 25. 3684

Különbejárattal szép bütorozott utcai szoba kiadó. Hatvan-u. 2. I. em., folyosón jobbra 2. ajtó. 3684

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS NŐKNEK

Gyermekszertő főző mindenek január 1-re felvétetik. Értekezni dr. Széll, Piac-ú. 77. 1317

Mindenek 40 éves bizonyítvánnyal, jól főzőt január elsejével felveszek. — Szilvássy, Szent Anna 56. 1338

Perfekt szakácsnő 40 éves bizonyítvánnyal január 1-re felvétetik. Ferenc József-út 31. I. em. 1332

Január 1-re szobaleány éves bizonyítvánnyal felvétetik. Ferenc József-út 31. I. em. 1333

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS FÉRFIAKNAK

Gyermektelén házaspár házmesternek felvétetik, hol a férfi kertészethez, az országos mozdáshoz, bakartáshoz ért. Széchenyi-utca 100. 1343

Egy fiú kenyérkihordásra felvétetik. — Késes 74. 3683

Keresők azonnalra önálló cipészt vagy eszmadját heti-húsz pár aljammunka elkészítéséhez. Grosz Gyula, Polgár. 3679

ÁLLAST KERESŐ FÉRFIAK

Béresgazda április elsejére megfelelő állást keres 19 éves gyakorlatlalt, Szabó Antal Monostorpályi, Kövesdy-tanya. 1311

Egy nagyobb családú ember komenciósnak, kocsisnak ajánlkozok. Szilágyi János, Hajdú-böszörmény. Déli-lucernáe 927. 1339

KIADÓ LAKÁS

Háromszobás lakás üzleti célra kiadó. Csepő-utca 10. sz. 1356

Egy szép újonnan festett utcai szoba, konyha, fákamara mosóházzal esendes udvarban kiadó azonnalra jutányosan. Apaffy-utca 20. 840

Kiadó háromszobás, fürdőszobás — füvegés verandás lakás azonnalra és négyosztos teljes komfortos lakás 1936 május 1-ére Békési 8. ajtó. Értekezni kereszttérletben. — Ugyanott hegadó, Agyszórony eladó. 1212

Kétszobás lakás egész udvarral minden óráni kiadó. Dévai-u. 13. 1337

Kiadó szobán telepen egy vagy kétszobás lakás. Értekezhetni Gazdák Bankja, Kossuth-utca 1344

Nagyerdőnél egy szoba, konyha 900 □-ös földdel kiadó. Értekezhetni Monti ezredes-utca 9. 1344

3 szoba, konyha, modern komfortos lakás azonnalra kiadó. Vörösmarthy-u. 2. 3680

Kétszobás és egyszobás lakások összes mellékkeliségekkel azonnalra kiadók. Zúgó-u. 4. 1356

Egyetemmel szemben minden komforttal felszerelt, központi fűtéses, modern vilámat parkirozott kerttel berbeadnam 1936 május 1-re. — Cim a kiadóhivatalban. 3671

3 szoba, konyha, modern komfortos lakás azonnalra kiadó. Vörösmarthy 2. sz. 1352

Kiadó két szép fekvésű szoba esetleg bütorozva, Vilmos császárkört 36. 1356

Kétszobás, egyszobás lakás kiadó. Vénkert, Domokos Lajos-utca 26. 1361

Kiadó azonnalra háromszobás modern lakás. Ferenc József-út 22-24., III. emelet. Értekezni Eisz Tikarekpenztár. 678

Központi fűtéssel különbejárattal, csinosan bütorozott szoba kiadó. Ferenc József-út 43., III. lépéső. II. em. 8. 3647

Kiadó két nagy szoba, Baranyi 32. Baross-utcaból nyíló. 1331

Orvosi rendelőknek vagy lakásnak a Horthy-kórházhoz szemben 2-3 szoba, előszoba, fürdőszobás lakás. Halásznál azonnalra kiadó. 1329

Kiadó 1936. évi május 1-re az Iparkamara Werbőczy-utcai házában egy I. emeleti 6 szobás, II. és III. emeleti 3-3 szobás lakás teljes komforttal, központi fűtés- és melegvíz-szolgáltatással, valamint földszinten egyszobás lakás. 1334

AJÁNLAT

OLCSÓ CIPŐKI Kevés költséggel udvarban nyitottam meg üzletemet, ahol a legjobb minőségű cipőket feltűnő olcsó árban árusítom! Igyekezzem meggyőződni, hogy hirdetésem nem nagyhangú reklám, hanem valóság. Duplatélpú Iskolacipőimre külön felhívom a szűlők figyelmét.

BURGER ISTVAN, Piac-utca 42. (Pannónia-udvar.)

Gyermekjátékok, díszműtárgyak, praktikus karcsonyfatalapok, számkök, rödlők, erők, háztartási fanyaműek csak a készítőnél! Jegolcsőbb és legjobb. Gebel Antal díszműszertárgyosnál. Kossuth-utca 18. (utcai pince.) 1283

Fájós lábakra kényelmes cipőt készít Ökrös úridivat cipész. Sas-u. 1. 1257

Vétkezék, ha bütor, szőnyeget, szövetelet, vásznat, paplant stb. nem a Lakáshozrendező képviselőtől rendel, 8-24 havi hitel. Folyószámka Állapítással meg hitelkeretét. Műtáinkat lakásán vételkényszer nélkül bemutatassuk. Piac-utca 42. — udvarban. 1141

Nemesi címerek családifák, ősfák, mindenféle heraldikai munkák festése szakszerűen, művészi kivitelben. Magoss György-tér 20. 1816

Földek, házak, telkek eladása, vétele, bérlete ügyében forduljon bizalommal DIENES JOZSEF O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához, Debrecen, Fűvészker-t utca 16. szám.

KIRÁLY KÁVÉI
MÉGIS A LEGJÓBBAK.
AROMÁS, ZAMATOS KÁVÉT!
KIRÁLY ÜZLETÉBEN A VEVŐ
ELŐTT PÜRKÖLIK.
DÉGENFELD-TÉR 11. SZÁM.

Betétekre
a megállapított legmagasabb
betétkamatot adja Bazdák
Bankja, Kossuth-utca. 1340

Paplanvarrodában
készülnek a legmodernebb
paplanok nehelyből, gyapjú-
ból, vattából, Debreczeninél,
Kossuth 11. 475

ELISMERTEN
a legmegbízhatóbb házikoszt
és legmegbízhatóbb
diétás koszt betegeknek
Batthányi-utca 9. szám alatt
kapható
mérsékelt árák mellett,
PAUCHLY BELÁNE

Karácsonykor
együtt a család, készítsen
felvett Liener Béla utóda,
Tökés Ica műtermében Csapó
utca 1. Takarékoság.

Korcsolyák.
cipő, evőeszközök, kályhák,
zománc tűzhelye, hűsítők,
zsírhődönők, köresövek, kály-
hajlenők, székupák, kalit-
kák, aquariumok Nagy vasüz-
letében, Csapó-kanyar.

Ujhután.
Bükkegyesében, 630 m. ma-
gason villámán fizető vendé-
get egész télen elfogadják. —
Napfény, fenyvesek, síterepék
villa mellett, Roth Arthur ny.
márv. főigazgató, Ujhuta. 3670

Ócska vásár.
fémek, gépeket legmagasabb
nap áron vesznek, meghívásra
házhöz megyek. Ugyanott
krumplifőzők, ústházak, mjt.
denfite új és ócska gazdasági
szépek eladók Vaskovits M.
hály, Bocskai-tér 7. 803

Báránbőrbeült
autó, hajtó, szarvasbőrke-
tyűk, fűzők, melltartók, hae-
kötők, mosható szarvasbőr-
ízlapok. Ezüst retikülök bele-
lést, keztük javítását vállá-
lom, Kiss Béláné fűzőzeme,
Kossuth 59. 1037

Elsőrendű
hazai és import tűzifa, egy-
csehl. ózdi, berentei szén leg-
olcsóbban Székely és Csáky
cégnél, Ispotály 3-b, Telefon:
30-31. 795

Hőcipőt
jökéletesen és olcsón javít
Ókros cipész, Sze-u 1. 1258

Cipőszükségletét
leghatékonyabban Nagy Béla cipő-
üzletében szerezheti be. Női,
férfi gyermek duplatalpú va-
dászcipők Nagy vásártájkban,
Dezsenfeld-tér 11. Nagy Béla.
1011

Ebédkoszt
kapható kihordásra a Turul-
vár étkezdéjéből a legolcsóbb
árban Piac-u, 4. sz. I. em. 1057

A jól öltözködő urak
figyelmébe!
75 pengőtől készítek finom
nyáriúszóruhát a legszébb ki-
vételben kétszeri próbával —
u. m.: öltönyt, felöltőt és téli-
kabátot. Ezre öröberendelés és
állandó vevőim marad. Kun
Oriszhó, Piac-utca 58. —
Lineoleum-udvar. 510

P É N Z

Kölcsonkötet
föld, vagy házigatlanra fo-
lyosított, Kényszerkölcsönt vá-
sárol Bleuer bankház, Piac-
utca 87., udvarban. 1293

OKTATÁS

Zongoróórát
adok akadémiai rendszerrel,
olcsó tandíjjal. Magyar nota-
kat is tanítok gyors mód-
szerrel, Kossuth-u. 39., I. 654

ÉLELMISZER
ITAL

Fajbor!
Tessék megköszönni, ha nem
nagyon jó, ne tessék Venki,
Rajnai rizling, Nemes kadarka
borjamat literenként is árusítom,
Litereknél 50-60 fillér,
Bíró, Rákóczi-utca 20. 1278

Fajbor.
Szentannapusztói 25 literen-
ként kapható Lorántffy 42. —
Ugyanitt szőlőmunkára ma-
gános embert felveszek. 1275

Fajborok
6 és új megafokúak literen-
ként is alacsony áron, Arany
János 36., Blázsek termelő. 1277

Ujletal
sajáttermésű kitűnő új- és
őborjamat 50, 56 és 60 fillérről
árusítom Kérem megköszönni
a jóminőségéről, Arany Já-
nos 19. 3626

Sajáttermésű
igen jó bor literenként kapható,
Csonka-utca 18. 1310

44
fillértől literenként fajborok,
eszervő, rizling, nemes kadarka,
termelőnél, Széchenyi-utca 29.
1270

KERESLET

ÓLMOT
vesz lapunk nyomdájá, Jö-
zsef kir. hg.-u. 16. 694

Dróterítést.
drótot, használtat vevők. —
Homok-utca 72. 1289

Házat
keresek megvételre, lehetőleg
adómentes, üzemhelyiséggel,
5-6000 pengőig. Ajánlatokat
a kiadóba „Olcsó vétel” jelleg
alatt kérek. 1336

ÖZLET-MÖHELY
RAKTÁR

Bolthelyiség
kiadó, Széchenyi-utca 14. sz.
1213

Kiadó
üzemhelyiség Hunyadi-u. 18.
Ertekezhetni az Angol-Magyar
Bank főkönyvénél. 3631

Háromszobás lakás
üzleti célra kiadó, Csapó-utca
10. sz.

Hentesnek.
mészárosnak szép nagy üzlet-
helyiség a Horthy-kórházzal
szemben. Halász-nál azonnal
kiadó. 1329

Üzlet
műhely vagy raktárnak, nagy
helyiség kiadó, Piac-u. 83. sz.
(Király-u. sarok). 3674

Kiadó azonnalt
a Werbőczy-utcai részen egy
üzemhelyiség, a Deák Ferenc-
utcai részen kettő üzemhelyi-
ség és egy 3 szobás komfortos
lakás. Ertekezhetni a hivatal-
ban. 1335

Tíz éve fennálló
tűzifa- és szénkereskedés nagy
vevőkörrel, vezetés hiánya
miatt azonnalt átadó. Komoly
érdeklődők adják le címüket
„Párizs”-jellegre a kiadóba,
3687

BIRTOKBÉRLET

Házszőnyegbe adó
Nagyzepece 38. sz. a. 96. h-
oldas tanyabirtok 1936 október
1-től. Ertekezhetni ügyvédi
irodában Piac-u. 63. 3689

GAZDASÁGI
ESZKÖZÖK

Gazdasági eszközök
Harangjörgény.
szecekvágó, Kühne-féle kis
népvágó, tűz- és képek, eladók.
Klein, Bethlen-utca tizen-
kilenc. 3682

RÁDIÓ

Orion.
Eka, Philips, Standard, Tel-
funken rádiókészületek rész-
letei Királynál, Royal-épü-
let. Telefon 20-66.

AUTÓ-MOTOR
KERÉKPÁR

Kerékpárok.
külföldi és magyar gyártma-
nyok, Csepel segédmotorok,
Puch, Indian, Rudge-Witt-
wort motorkerékpárak rész-
letei is Királynál, Royal-épü-
let.

Hatszemerés
Fiat és Minerva autó olcsón
eladó, Debreceni Műkönyár,
Fűrdő-utca 2. 1246

Autókat.
traktoriát motorkerékpárját
levittassa Pustainál (Post-
riki) Nyll-utca 15. szám alatt.
Telefon 16-76. 808

Motorkerékpár
sóló 500 köben, másfél éve je-
állított, kigenerált, olcsón
eladó, esetleg részletre. Nög-
rády Mátyás-u. 10. 1346

Csepel
motorkerékpár kifogástalan
állapotban, világítással száz-
búszerrel egyszerűen eladó, Had-
bázis-utca 27.

BUTOROK

GYERMEKKOCSIK.
biciklik modern eszbutorok,
kerti butorok, ányvathetek
matracpárnák stb. lenet-
működésben, avári árban ked-
vező fizetési feltételek mel-
lett a Vas- és Rézbátorgyár
Rt.-nél Ispotály-u. 5. és váro-
s-jerakájában Royal-épület
szerezhetők be

Diófa-
telehálók, konyhaberendezé-
sek modern kivitelben, jótal-
lással, nagy választékban. —
Kombinált szobák megrende-
lése, Csapó-u. 67. sz., Bábut
asztalosmesternél. 320

Eladó
szép ruhaszekrény, madracok,
gyermekágy, nagy asztal, bör-
fényképezőgépen jutányosan. —
Irány-u. 7., esendőrpajtánál. 1359

ELADÓ
ALLATOK

Fajsalombok
tűzstaporodás és helyszöke
miatt mélyen leszállított ár-
ban eladók Apafi-utca 20

Eladó
egy kis fias fejőtehen. Hat-
van-utcai kert. Halastó-utca 7.

Eladó
selyem pincsi, samottos nagy
kályba, dupla áttó, felújítá-
sítóval Arany János-u. hat sz.

Eladó
harci kanári madarak, hímek
és nőstények. Hatvan-utca 43.
vagy Kossuth 31. 1330

170 kg-os
egy darab hízott sertés eladó,
Böszörményi-út 5-d. (Volt
Stern-kefegyár.)

Eladó
egy 140 kilós hízott sertés,
Sebes-utca 18, Fűrészi Ferenc
1345

ELADÓ HÁZ

ELADÓ INGATLANKI
Előnyös és kedvező fizetési fel-
tétellek! Házak: Pest-utca 39.,
4 szobával 7000 P., felével át-
vehető. Teleki-utca 25., Budai
Ézsaiás-utca 3 szobás ház
4000 P., Böszörményi-út
79. szob. 2 szobás, adómentes
ház, 462 öf területtel, 6000 P.,
felével átvehető, Turi András
utca 6. számú szép 4 szobás,
adómentes úrház, Erzsébet-u.
89. szám 8000 P., párezer pen-
gővel is megvehető, Boldogfal-
ya-utca 21, 4000 P., 1000 P.-vel
is megvehető, építkezésre igen
alkalmas, Nap-utca 13. számú
4 és 3 szobás úrlakásokkal,
520 öf területtel, építkezésre
igen alkalmas, Diószegi-utca 8,
szám, Árpád-tér mellett 1x2,
3x1 szobás lakásokkal 3800 P.,
Tengerész-utca 5., vágóhid
melletti szép 2 szobás, elő-zo-
bás, adómentes ház 5800 P.,
1300 P.-vel is megvehető, Ispotály-
utca 7. és 19., Hajnal-
utca 5., Eötvös-utca 67., Ist-
ván-malom szomszédságában
szép 5 szobás, parkettes, für-
dőszobás villa. — Földek Bi-
harban 1500 holdas kastélyal,
egészben vagy kisebb tételek-
ben, előnyös fizetési feltételek
mellett eladó. Szabolcsban 345
hold parcellázva is Bakon-
szegben 80. Létán 53 holdas,
Óndódon 12, 22, 10, 3, Ebesen
13, 6, Bánkon 21, Elepen 24,
Nádudvaron 116 hold 22,000 P.
A fenti ingatlanok megbízottja
SAMU JÁNOS OFB, engedé-
lyes, Hunyadi-utca 24.

Eladó
ház Lachner-u. 48., 2 szoba,
konyha, istálló, 600 négyzsög-
öl telek. 1315

Eladó
a Szent Anna-utca 9. számú
modern felszerelésű bérház,
felújítást ad a Széche-
nyi-utca 14. szám alatti ügy-
védi irodá. 1211

Eladó
Budai Ézsaiás-utca 26. számú
ingatlan részbeni készpénz-
fizetéssel is. 1348

Boldogkert.
Borsovay-utca 5-7. sz., 15-20
négyzsögöl gyümölcsös, új la-
kóházzal eladó. Kertészre
kitűnő telek. Ertekezni Virág-
utca 11. 3172

Házak
és házhelyek előnyös feltéte-
lek mellett eladók, Gazdasági
Takaréks. 1253

Nyilasstelepen.
Márton Kálmán-utca 38.
szám alatti sarok üzletház,
melyben korlátlan italmérés,
fűszerüzlet és a Népkör he-
lyisége van, eladó az üzletek-
kel együtt. Bővebb
helyszínen a tulajdonostól
tudható meg. 1765

Barna-utca 17. számú
adómentes sarokház jutányo-
san eladó. Vagyonszerzés-
miatt. 3677

Debrecen legszebb
helyén, Kálvini-tér 14. sz ház,
mely áll 1 utcai és szobás és 1
udvari lakásból, jutányosan
eladó. — Ertekezni Budai
Ézsaiás-utca (33) 51. szám. 154

ELADÓ FÖLD

Házhelyeimet
a Homokkertben és a Simonyi
úton árusítom Rajeczki Bu-
rián Zoltánnal. Ertekezni dr.
Kovács és dr. Papp ügyvédek
Batthányi-utca 14. irodájá-
ban. 1065

Eladó
város alatt kővesút mellett
20 holdas tanyaföld-gazda-
sági épületekkel, szőlő, gyü-
mölcsösök, Ertekezhetni Gaz-
dak Bankiátnál. 1342

Eladó föld
egyszázhusz katasztrális hold
épületek nélkül, melyből het-
ven hold szántó, a többi leg-
elő, holdenként háromszáz-
ötven pengő készpénzért
eladó — Ertekezhetni lehet Or-
szágh József községi főjegyző-
nél Furtán, vagy Debrecen-
ben a Bakóczy ingatlanirodá-
ban. 1326

ELADÓ INGÓSÁG

Eladó
egy 5 hűres brács tanulósa,
Göblen-képek, évszabórágy
egy 6 személyes ebédő szer-
vez, Nemzetőr-u. 3. földsz. 3.
áltó.

Iróasztalok
redőnyös szép, új, olcsón el-
adók, Boldogfalya-u. 4. 3636

Irógépek.
használt, jókárban, Adler és
Smith, Premier eladó, Csillag-
utca 23. 3685

Könyvhadsz.
rézmaolika, asztaleparhelt el-
adó, Bercsényi-utca 83. 3676

Egyőzre való
teljes észszámkészlet és egy
felhasználható gyermekágy jutá-
nyosan eladó. Cím a törvény-
széki kapunál. 1358

Eladó
férfi télikabát, gyermekszék,
gyermek sportkosci, Zongora-
gyakorlót, válltájk. — Kendia I.
3688

KÖLÖNFÉLE

Elesterélném
Vörösmarty 9. számú családi
házamat nagyobb családi ház-
zat. — Ugyanott többféle bú-
torok eladók. 1343

Nyomatott a Magyar Nemzet
Könyv- és Lapkiadóvállalat R.-T.
körforgórésze.

Technikai vezető: Lióty András

PROHÁSZKA OTTOKÁR: Karácsonyi gondolatok

Ha a karácsonyfa tűzben égne s el nem égne, s ha bámulattal oda-szegeződnie lelkünk, s néznénk meg-merevedve s mégis szent élvezettel telítve, ha damaszkuszi kapuk előtt elragadó élményekben volna részünk s porba omolva szétomolva mondanók: ki vagy Uram? s hallanók: én vagyok Jézus, az Isten örök fia... ha közeledését érezném, mint reggel, mikor a természet május a fölött fölkel a nap, vagy mikor ólmos felhőkbe burkolózik a júliusi déltáj, vagy mikor bibortüzek gyulnak ki s lila omlatag palást redőibe búcsúzik az est... s megérezem őt s csodálom s mosolygok s borzadok s könnyek szöknek a szemembe...

Azután üdvözlöm az Ur Jézust — ezt az oltárt, ezt a harmaleppet, mely belénkoltódott; tiszta élet esermelyet, mely a világtörténelmen áthalad, mindenki, aki iszik belőle, — tisztul: az örök szomi az igazi szépség, állászsóság után itt iszik s enyhül; s az élet vágya s az erény jut locsolja fel leveljt s indítja illatait; s aki piszkos lett, itt mosja; s aki magát látmi, s mikor meglátja, a csúf vonásokat levetni tudja, az belenéz tükrébe...

S az a nagy erős, kit fölszerelt, fölvertezett s fölavatott erővel, lelkiségekkel, fényekkel s szépségekkel belül, s természet adott neki, gyermektestet, arcot, vonást, szemet, ajkát, mosolyt, búhajt, vonzalmakat, hódító igézetet, ki megszállta lelkünket s hevítette szemünket; s kinek gravitációja alatt áll a világ, az is, mely nem ismeri, az is, mely megtadja s kicsinyli; az is, mely nem hisz régi hite szentélyének romdarabjaival hajigálkozik feléje... Az a nagy erős, ki a sátánt egymaga legyőzi, kinek az erő jutott az örök szent szándékok praderinációjában, kinek szárából villámlik az Ige kardja s patakszik az éltető, erős ige... Az a nagy erős, ki behat a szívek s lelkiismeretek mélyébe, ott szel szét, választ szét velőt csonttól és lelkiségi szöveteket.

Az az édes gyermek, ki az Isten fia, ki született az Atyának a Szent Szűztől, ki minden atyaság és eredés forrása: kitől való minden alakítás s teremtés öröme s kinek az időben Fia lett... Az antiquus diernum, az élő örökkévalóság itt van jelen. A századok, ezredek, milliárd évek egy aktusba való összefoglalása, s mérli és számítja, hogy mióta van Fia itt: kilenc hónap óta fogantatott, s ma született, az újszülött örökkévaló, a gyermek Isten... Ha egy százados torzonborz tölgynek egy makkja volna, s az leszállt a földre s kihajlott s levélkét pirosos-zöld pompában hontogatja: a százados élet fia... Ha az óceánokból egy gyöngyesepp kiválnék, egészen tisztán, átlátszóan reszkette egy rózsagőzön, s a tengerek mélységei azt néznék, s néznék szeretettel s tisztelttel s mondanák: te mi vagy?... Mi te vagyunk s ő-energiánkat beléolítottuk.

Karácsony

Karácsony este!... Szent Karácsony este!...
Mosolygó álom... örök tiszta fény!
Mint angyal szárnyak hozta égiszépség:
Világíts át az emberek szívén!

Komor, sötétlő önzés köde ül itt;
A Krisztus-arcnak fénye elveszett,
És sebet, sebre tépő szörnyű harcban
Szenvedjük már csak ezt az életet!

A hit helyébe üres, balga gőg jött;
Törtető vad láz, dűrva, féktelen...
És már, már holt a szeretet hatalma:
A Krisztusé!... Az örök, — végtelen!

... Karácsonyágak csipkés gyertyalángja
Hogy minden, minden — tűnő, gonosz álom:
Te gyűjts szívünkben új hitet nekünk,
Krisztus fénye áttör a világon,
S egy szebb, egy jobb jövőbe ébredünk!

ZIVUSKA ANDOR.

A BETHLEHEMI BÖLCSEK

Ragyogó romantika: széles aranykerete övezi a karácsonyi képet, hangulatot és ünneplést. Mindenki vár valami örömet és mindenki kész örömet szerezni. Mindenki szeretne kapni valamit, de mindenki kész adni is. Még a legháborzóbb kedélyek is megcsendesednek, ellenségek engesztelődnek, összezördült családok békülnek, messze földről összefőnnek, távol tartózkodásból kilépnek a familia tagjai s együtt töltik el a karácsony estét s költik el az ünnepi ebédet. — Csendesek az iskolák, nem szoronganak a diákok, a hivatalokban is enyhül a szigor, a szabadságolási létszám magasra megy, sok katonai egyenruha jelenik meg a vidéken anyai szívnek is, más szívnek is örömet hozva... Arvaházakban is nagy karácsonyják gyűlnek, a szegények és elnyomorodottaknak is esik ilyenkor egy kis táplálék, egy kis meleg, egy kis fény... Valakitől jön, ered mindez. Annak a végtelenül erős sugárzásából származik, aki 1935 évvel ezelőtt egy kis gyermek formájában született, de ezelőtt is, azután is örökké él... és hat...

Ennek a született királynak a tiszteletére megjelentek a jászol-

bölcsönél a bölcsék, királyi lelkű és gondolkodású emberek, talán koronájuk is volt, de bizonyosan levették a királyok királya előtt... És piciny gyermeki lábaihoz odahelyezték a királyi hatalmat és gazdagságot jelentő aranyat, a királyi erkölcsiségnek hódoló tömjént, s a királyi jöletnek kedveskedő myrrhát... Földig hajoltak az ösbölcsesség előtt... érezték, hogy abból való az övük is... Onnan árad minden erő és fény sugárzás... a többi csak annak a része... A kis Betlehem a világ közepe lett...

Hamar elmúlik a Karácsony, forog a mutató s hamarosan megint nehéz munkahelyünkön talál bennünket. Halványodik, halál a hangulat és az ajándékok fénye... a legfőbb hó is elolvad... szürke, sötét lesz az életút, borzolnak a kellemetlenségek: akadályok, gondok, bajok halmozódnak megint... Hogyan lehetne az erőt, derűt, meleget állandósítani? Ez kellene az embernek. Ez volna az életbölcsesség. Itt lenne a bölcsék köve... A templomokban most mindenütt ezt magyarázzák, hirdetik. Ki az, aki ne menne templomba? De mégis milyen kevesen tudnak belekerülni az örök Szeretet fényes, meleg, sodró áramába,

amely a Jézus Krisztusból árad, aki a mennyből jött, hogy nekünk erőt és bölcsességet adjon erre a nehéz földi életre. Ma legtöbb ember sorsa körül bizonytalan köd gomolyog. A társadalom tele van kétséggel, de nyomorúsággal is. Az emberiség, mint összefüggő egész történelme folyamán sohasem érezte és hitte azt az egyetemes válságot, amit érez és tud ma. Amely válság v ált a g nélkül nem múlik el... A bethleemi bölcsék ezt mondanák...

Kicsi ország Svájc, az a városa se igen nagy, ahol a világ bölcsői összeszóltak gyűlni... a világot kormányozni... A mi sorsunkat eddig nagyon szomorúra el kormányozták... Ezeknek a bölcséknek mindent kellene tudni, ha az emberek mindentudók lehetnének. De ha nem, akkor is bölcséknek tartatnak és mondatnak és küldetnek határozni gyerekek és nemzetek élete és halála felett. Tényleg a világ bölcsői és sok mindent is tudnak. Tudják, mennyi ember van egy országban, és mennyit esznek. Tudják, mi lelkesíti és mi dühíti meg őket. Tudják, mit jelent az arany és papíros pénz. Tudják, mi a tenger, szárazföld és a levegő. Tudják, mit jelent az olaj, repülőgépek és a csatajólta. Tudják, hogy mire való az újság és a rádió. És állítólag tudják, hogy mi a civilizáció és kultúra... Néha az az impresszió, mintha akadnának a világ bölcsői, vezetői, diplomatai, irányítói közt, akik engednek a szelíd, áldott bethleemi kised hatásának... Különben nem bízhatunk bennük, különben inséget és nyomort, jajt és vért, lángot, gőzt, gázt, halált érezhetnek erre a földre, ahol most még ünnepe-lünk, s a romcsok és romok felett a néma halál veszi át sötét birodalmát...

Az emberiségnek, ha élni akar, rá kell jönnie, hogy nem a földben és az anyagban, hanem a mennyben és a lelkekben van az élet. Rá kell jönnünk, hogy világnézet nélkül sem a magunk piciny sorsát, sem a nagy társadalomét nem lehet irányítani, vezetni, javítani, boldogítani. Rá kell jönnünk, hogy ez a világnézet csak a bethleemi, csak a keresztényi lehet, ahogyan nézte a szent kisgyermek a jászolbölcsőből és nézték a bölcsék.

Az emberi élet, jólét, műveltség és boldogulás a szellemi-kölcsei élet gránitszikláján alapul és annak forrásából táplálkozik. Ennek a szellemkölcsei kultúrának elemei, részei, töredékei és sugárkévei nagyon régóta mutatkoznak az emberiség történelmében, de igazi és teljes kultúra azon kultusz óta van, melyet az igazi bölcsék a bethleemi jászolbölcső előtt 1935 esztendővel ezelőtt bemutattak.

ÜNNEPLŐ.

Adalék a Hortobágy csatornázási terveihez

A Tisza szabályozása előtt az a hatalmas terület, melyen az 1716-ban készült levelező csatorna a Tisza kiöntéseit a csegei határból a debreceni határon keresztül a Sárre-re vezette, csaknem évről-évre víz alatt feküdt. Gazdasági szempontból tehát teljesen haszon nélkül állott az óriási pusztaság. Megmentésére és kihasználására a XIX. század elején különböző tervek merültek fel. Megvalósításukra komolyabban azonban csak akkor gondoltak, mikor már attól kellett tartani, hogy az árvizek megülte vidék gazdasági szempontokból hovatovább értéktelenné válik.

Az árvizek előidézésében jelentős részre volt a Hollós, Szandalk, Hattyas, Sebes, Nagyrét egyesüléséből előállított Hortobágy.

A szolnoki levéltár adatai

Szolnokon, a vármegyei levéltárban mind a régebbi, mind a közelebbi múlt viszonyait között megmaradt néhány olyan irat, mely beszámol: milyen úton-módon igyekeztek a múlt század első felében az örökös árvizek ellen védekezni. Nyilván nem tervszerű elgondolás, hanem csupán jóakarati kísérletezés eredménye az a tervezet, mely az iratok között ilyen megjelöléssel fordul elő: „Különös előterjesztése azon munkáknak, hogy a Hortobágy, Kadarc és Árkos név alatt ismeretes Tisza-szakadékjai által okozott mocsarak és nádasok kiszáradtassanak, azaz, hogy a vidék e káros árvizektől megszabaduljon.” (1844.)

A Hortobágyra vonatkozólag ebben a „különös előterjesztés”-ben azt találjuk, hogy több ízben történetek már kísérletek az árvíz-pusztítások megelőzésére, ám eredménytelenül. 1828-ban a Helytartótanács vette a kezébe az ügyet s mint királyi biztost, gr. Zichyt, kiküldte az Alföldre a Körösök, valamint a Hortobágy—Berettyó vizeinek szabályozására. Gr. Zichy időt és fáradságot nem kímélve járta be az egész vidéket. Azután összehívta a törvényhatóságokat s előadta tapasztalatait. A királyi biztos különösen a Körösök regulációját szorgalmazta. Míg a Hortobágy—Berettyó szabályozás, az összejövetelen elhangzott hozzászólásokból ítélve, külön nyert volna megoldást, a Hortobágy ügyében Zichy gr. felterjesztéssel élt a Helytartótanácshoz. A választ a budai főépítető kormány adta meg a felterjesztésre. Nem határozott utasítás formájában: a helyszíni szemléltől teszi függővé az intézkedéseket.

A budai bizottság (az „országos főépítő és hajókázó igazgatóság” két kiküldöttje, öt mérnök s az érdekelt földbirtokosok megbízottjai) csakhamar kiszállott a Hortobágy mellé. A felirathat foglaltakat valóban találta. Megállapította, hogy a Tisza árja magasabban fekszik s áradáskor „először is azon kivölgyelt és nádas térségre, melyet veres nádznak és Bágynak neveznek, úgy szinte a többi lapos részekre foly.” Innen a már kimosott árokban elmegy a Berettyóig s százezer mérföld területet borít el.

Megejtén a terepszemlélt, a bizottság Váradon tanácskozott, hol is határozatba ment: „mivel a Hortobágy a Berettyóba, ez pedig a Körösbe szakadván, ezeknek folyását feletté akadályozhatná s némely idő tájban, kivált tavaszkor, midőn a hóolvadás miatt a Tisza megárad, tökéletesen gátolná, mind addig a fent említett folyókat jó sikerrel szabályozni, nem lehet, míg a Hortobágy

a Mirhó kiszakadás példájára mindenekelőtt végképen el nem tömöltek.”

Ilyen értelemben ment fel a határozat a királyi biztos közvetítésével a Helytartótanácsához. Ez jóváhagyta és elrendelte a munkálatokat. Utasításokat küldött a nagykun és hajdú kerületekhez. Am mikor e felsőbb rendelkezések értelmében kirendelt munkások a megjelölt helyre megérkeztek, Szabolcs megye, melynek képviselője a váradi tanácsközsökon, szintúgy a határozatokban részt vett s melynek kebelében a Hortobágy százezer holdnyi területet elborít s azt nemcsak a magán, de a nemzeti gazdálkodásnak is kimondhatatlan kárára hasznavehetlenné teszi, azon ürügy alatt, hogy a kebeléből e célra megbízott küldöttség jelentését e munkálatokról még nem adta be, legfelsőbb parancs ellenére a végrehajtást tetlegesen megátolta; így a váradi tanácsközsáknak, a kormánynak öfélése által is hasznosnak vélt munkája ennek az egy törvényhatóságnak az ellenszegülése folytán hajótörést szenvedett s teljesedésbe azóta sem ment. 1830-ban s 1837-ben a Tisza áradása következtében a posta és közlekedési utak több hónapig víz alatt feküdtek, amiből az egész országra töméntelen kár háramlott.

Kelemen János felirata a nádorhoz

A váradi tanácsközsákkal csaknem egy időben Kelemen János személynöki ítélmester, püspökladányi bírtokos levélben fordult a nádorhoz s mintegy panaszosan említi meg, hogy a Hortobágy mennyi kárt okoz a kun kerületeknek, melyek eddig úgy szólván évről-évre tetemes anyagi áldozatot hoztak a veszedelem elhárítására, de hiába. Itt volna az ideje, hogy az eddigi költségek megmentésével a munkákat mielőbb megkezdjék. Ajánlja tehát: hívja össze a nádor az érdekelt bírtokosokat: akár egyenként, akár egyetemlegesen folyamodjanak öféléségéhez, hogy a „Mirhó-gátnak példájára zárássék el a Hortobágy s ezen munkának teljesítését az illető törvényhatóságoknak kegyesen és hathatósan parancsoja meg.”

A nádor azonnal továbbította ezt a

levelet a kun kerületekhez, mint ebben az ügyben a legilletékesebb tényezőkhöz. A kun kerületek külön kigyűlés keretében foglalkoztak ezzel az ügyvel.

Talán az ítélmester levele, talán a Zichy-féle felterjesztés indította a nádort arra, hogy miután Szabolcs megye ellenzése folytán meghiusult a Hortobágy Tiszadob határában való regulációja, a folyó szabályozására máshol keressen lehetőséget. A nagykun kerülettel és a püspökladányi királyi alapítványi uradalommal kezd tehát tanácskozásokat. S ezek eredményeképpen az a megoldás kínálkozott, hogy a Hortobágyból egy hat öl szélességű csatornát vezetnek a karcagi, kúsziszállási s a turkevei határon át egyenesen a Berettyóba. A csatornából kikerülő földet a jobb oldalra hanyják, ami által olyan védgát keletkezik, amely az 1830. évi árvíz színén felül emelkedik; így remélhető, hogy jelentékeny esése lesz a víznek s biztos úton folyhatik a legnagyobb vízroham idején is. Az eddigi víztömeg egész testben nem ostromolhatná a vidéket s a legnagyobb áradás esetében sem mehet át az ár a jobb oldalra, ami természetesen mentesülne az árvízről, másrészt a tulsó oldalon levő víztömeg is, mielőtt a víz-ár a Berettyón át a Körösökbe fut, rövid idő alatt a tervezett csatornába folyhat. Ezt a tervet a nagykun kerület kapitánya, hogy időt nyerjenek, mert akkor várták Pozsonyba a kir. biztoshoz a Körös—Berettyó szabályozás igazgató mérnökét, Beszédes Józsefet, azzal a kéréssel terjesztette fel a nádornak, hogy utasítsa a nádor Beszédesnek annak a tervnek tavasszal a helyszínen való megvizsgálására, valamint erre vonatkozó észrevételeinek megtételére.

A nádor, mint a nagykun kerületek ispánja, a kerületi kapitány kérése értelmében jár el s miután Zichy gr. királyi biztos is a helyszíni szemlélt kívánta, megbízta Beszédes József mérnököt, hogy Szent György hava végén vizsgálattétel s a költségek felvetése végett jelenjék meg az említett helyen. A további eljárást Beszédes mérnök jelentéséből teszi függővé. Erről az intézkedésről értesíti a kerületi kapitányt, akinek egyúttal elküldi Beszédes Józsefnek a Hortobágy—Berettyó szabályozási tervéről készített technikai észrevételeit.

Bármennyire fájlaljuk is, de bele kell nyugodnunk, hogy a nagykun—püspökladányi tervezet egyelőre nem áll rendelkezésünkre. A szolnokmegyei levéltár mutatókönyvei, valamint az előző iratok is arról ta-

nuskodnak, hogy ez a terv valamikor megvolt a levéltárban, azonban a jelzett iratok mellől elkallódott. Talán örökre elveszett vagy csak lappang valahol: bizonytalan.

A Benedes-féle technikai terv

A szóbanforgó terv hiányában így csupán a Beszédes-féle „technikai észrevételek”-re szorítkozhatunk s ennek ismertetésével igyekszünk némiképpen bevilágítani a bizonytalanságba.

Beszédes azt látja, hogy a tervezet a töltési rendszerre van alapítva s mellékes gazdálkodási okokból nagy teret enged az árvíznek; a nagyobb tavak által a töltéseket is kiteszi a habok dűhének. Ideiglenes javaslatnak tekinthető, de kivételre belekérül ugyanannyi munkába, mint egy gyökeres szabályzaté. Ő úgy gondolja, hogy a tervezett csatorna az ágotai hídól a turkevei határ alsó széléig, vagyis a simaj átmetészig reguláztassék tökéletesen és pedig úgy, hogy a csatorna a kun kerületek s a püspökladányi uradalom határa szélén vonuljon, de kerülje el a hegyesbori határt.

A határon átszó csatornát tíz öl feljebb kerüljenek a határvonalától, így nem lesz a kelleltnél több tér víznek kiszolgáltatva s eleget tesznek a karcagiak igazságos és jogos kívánságának is. Mivel pedig a Nagyvíván felől tödlög víztömeg nemcsak Madaras határát, hanem más kun határokat is előntéssel fenyeget, szükséges lenne a madarasi határban a határvonalon belül kb. 10 ölnyre húzni egy levelező csatornát; a kihányandó föld jobb oldalra, azaz Madaras felé kerül s kb. négy ölnyi magas párkányt alkot.

Az ágotai hídól a simaj esárdáig (20.347 vont öl távolságra) 10 láb 3 hüvelyk s 11 vonásnyi a víz esése, vagyis 164 vontöltre esik 1 hüvelyknyi esés. Ez annyira kevés, hogy a szabályozást csak akkor lehet biztosítani, ha a Hármas—Körös munkában levő szabályozást folytatják s Dob helységnél a Tiszának a Hortobágyba való szakadása ellen megteszik azokat az intézkedéseket, amiket a királyi biztosság 1829 óta már annyiszor sürgetett. Köteletségének tartja Beszédes mérnök mintegy figyelmeztetésül előadni, hogy a Hortobágy és Berettyó által előnteni szokott térségeken segít ugyan a helybeli munkálat, a baj gyökeres orvoslása csak úgy remélhető, ha a Tisza kiszakadását Dob alól a Takta közbe helyezik át. Ennek a tervnek a megvalósítását Szabolcs és Zemplén megye is kívánja — amint felterjesztéseik mutatják. Ha valóra is válik ez az óhajtat, a Hortobágy és Berettyó rendezése mindig szükséges leendő. Szükséges leendő Turkeve alsó határától felfelé egy két öl közép szélességű s egy öl mélységű vezérárok ásása, hogy a tökéletes szabályozásra az árvizes föld alkalmassá váljék. Ez a munka több évig eltart. A kikerülő földet eleinte két oldalra hanyják, mivel a föld dudvás és töltésnek nem való, később, ha a tavakat a vezér-csatorna feliszapolja, az alacsonyabb partokat lehet emelni a vezérárok mélyítése és szélesítése által. Személyesen fog maga is lemenni a helyszínrre. — Óhajtatja, míg oda érkezik, ne tegyenek mást, mint — ahogy a víz engedi — új részletes vízesség-mérést eszközölienek. A további munkák részleteit s a költségvetést a helyi szemle után fogja kidolgozni.

Adatunk emyit mondanak. Hogy a Hortobágy elzárásából, a tervezett levelező-csatorna megadásából, Beszédes József ígéretéből lette valóság, arról nem tudunk. A jó számúék mindenesetre meg volt: tervezetében nem volt hiány.

Közli: SCHLEICH LAJOS.

DEBRECENI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR

ALAPITATOTT

1846

FOGLALKOZIK
A TAKARÉKPÉNZTARI ÉS
BANKÜZLET MINDEN ÁGÁVAL

Hogyan fejlődött tizenhárom év alatt a debreceni tűzoltóság

A lófogatú kocsiaktól és kúrtyótól a modern autóiig és szirénáig

Debrecenben talán egyetlen közintézmény sincsen, amely — egyes külsőségektől eltekintve — olyan modernül volna felszerelve és annyira hivatása magaslatán állana, mint a tűzoltóság és mentők. Tizenhárom évvel ezelőtt, 1922 februárjában vette át a debreceni tűzoltóság vezetését víféz dr. Roncsik Jenő főparancsnok, aki ez idő alatt mintaszerűvé fejlesztette ki a debreceni tűzoltó- és mentőszolgálatot. A Debreceni Ujság—Hajdúföld munkatársa felkereste víféz dr. Roncsik Jenő főparancsnokot, aki igen érdekes dolgokat mondott el a tűzoltóság legutolsó évi működéséről.

Tizenhárom év eredménye

Tizenhárom évvel ezelőtt még lófogatú kocsiaktól látták el Debrecenben a tűzoltó és mentő szolgálatot. Akkor még kúrtyóval vonultak ki az egyes esetekhez. Ma már két autófecske, három motorfecske, egy Magirus tolólétra és két modern mentőautó áll rendelkezésre. — Olyan felszerelés ez, amellyel kevés más magyar város dicsekedhetik, sőt a külföldön is híres a debreceni tűzoltóság arról, hogy minden igényeknek megfelelő felszereléssel dolgozik. Természetes, hogy mindezek felül megfelelő légénység és elsősorban tisztikar szükséges ahhoz, hogy a közönség élet- és vagyonbiztonsága teljes legyen. Ez a légénység meg is van. Soha még nem hallottunk olyan esetet, hogy a tűzoltók vagy mentők hibát követtek volna el. A legteljesebb fegyelem és százszázalékos kötelességtudás jellemzi úgy a tisztikart, mint a légénységet. — A százhuszezer lakosú Debrecen mentő- és tűzoltó szolgálatát ma is három tiszt és negyvenhét légénységi állománybeli látja el a legtekélyesebben.

Egy kis statisztika

Hogyan mit jelent ez a munka, arra jellemző néhány adat. Ebben az évben december közepéig összesen nyolcvan tüzeset volt a városban és közvetlen környékén. A múlt évben százhusz tüzhöz vonultak ki a tűzoltók. Azért mutatkozik ez a lényeges csökkenés, mert az utóbbi időkben a debreceni ipari üzemeknek egy tekintélves része leállt, márpedig a legtöbb tüzeset ipari üzemeknél történik. Másrészt az is javítja a statisztikát, hogy a közönség sokkal jobban vigyáz, nagyobb elővigyázatosságot mutat a tűzoltóság a megelőző tüzrendszeli intézkedésekkel is előmozdítja, hogy a debreceni tüzesetek száma a lehető legminimálisabbra csökkenjen le. Régente, alig két-három évvel ezelőtt csaknem napirenden voltak a tetőtűzek, míg ebben az évben havonta alig egy-két eset adódik elő. Komoly tűz már évek hosszú sora óta nem történt. Amire vissza lehet emlékezni, a legutóbbi nagy tüzeset az volt, amikor 1926-ban az Arany Bika teje égett.

A mentők működése

A tűzoltói működés mellett óriási figyelmet és állandó készenléttel okoz a mentői szolgál-

lat. Öröndetes, hogy ezen a téren visszacsésést mutat a statisztika, mert amíg 1934-ben 8046 esetben vették igénybe a mentőket, addig 1935 december közepéig 5700 alkalommal kellett a mentőknek kiszállniuk. Ezek között is a legtöbb eset betegszállítás volt. Emelkedett a balesetek száma, ami a gépjárművek nagyarányú elterjedésének tudható be. Nagyon sok esetben megtörténik, hogy lelkiismeretlen emberek félrevezetik és megfélevisztik a mentőket is. Leggyakoribb eset, hogy amikor egy külsőségi beteg már két hete nyomja az ágyát, de nem akar orvosra költöni, akkor hívják a mentőket. A mentők természetesen meg is jelennek s amikor az orvos megvizsgálja a beteget, kiderül, hogy „spórolási” kísérlet az egész. Természetesen ilyen esetekben a mentőorvos nem részesülhet segélyben a régi beteg ellenben felszámítják a kiszállási költséget, ami két pengőtől tizenkét pengőig terjedhet.

Egy notórius delikvens

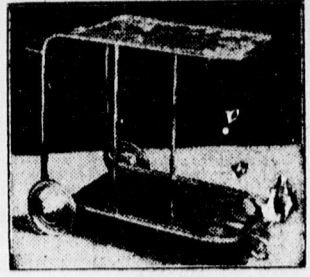
Van egy téglavetői asszony, aki arról volt nevezetes, hogy átlag másodnaponként összeesett az utcán, miután megivott háromnegy kupica pálinkát. Kivonultak a mentők, beszállították a mentőállomásra, ott elesztették, sőt még enni is adtak neki, amikor magához tért. Végül mégis rájöttek arra, hogy a ravasz koldusasszony szimulál. Nemrégiben éppen a mentőlaktanya előtt

esett össze. Kiment egy mentő és hatalmas veder hideg vizet zúdított az asszony nyakába. A koldus úgy ugrott fel, mintha gumilabda lett volna. Azóta nem vette igénybe a mentőket...

Amire még szükség van

A tűzoltóság továbbfejlesztése terén most öröndetes újítások történtek. Özvegy Zoltán Jánosné debreceni nő, aki nemrégiben halt el, hagyatékában tízezer pengőt adományozott a debreceni mentő- és tűzoltószolgálat céljaira. Ez a pénz most állott rendelkezésre és a tűzoltólaktanya udvarán már fel is épült egy épület, amelyben külön mentőszertár, ügyeletes orvosi és szigorló szobák, modern berendezésű ambulancia és egy hatalmas, három mentőautót befogadó garázs épült. A berendezés még nincs teljesen kész, de az év elején már tökéletesen rendben lesz. Szükséges volna azonban, hogy a régi, deszkából épített ügynevezett máshozát, amelyet már le kellett bontani, kőtoronnyal helyettesítsék, mert ez rendkívül fontos a tűzoltó légénység gyakorlatozása szempontjából. Szükséges volna ez annál is inkább, mert karácsony után megkezdődik a hivatásos tűzoltóság kebelében megalakult önkéntes tűzoltóság kiképzése is. Eddig ötvenen jelentkeztek önkéntes tűzoltóknak, akikből tulajdonképpen a hivatásos tűzoltóság utánpótlása alakulna ki. Az elméleti kiképzés már január elején megkezdődik, a gyakorlati előadások és kiképzés pedig kora tavasszal veszi kezdetét.

Remélhető, hogy a város vezetősége nem fog elzárkózni a kőmásztoronny létesítése elől, melyvel még az eddigi tűzoltói és mentői teljesítménnyel is nagyobb lehet lesz majd produkálni.

A legcélszerűbb karácsonyi ajándékok

teakocsik, bridge asztalok, dohányzó asztalkák, réz hamutartók, dísz gyertyatartók stb. a legnagyobb választékban kaphatók

a Debreceni Vas-és Rézbutorgyárban

Városi lerakat: Hunyadi-u. 2.
Gyár: Ispótyai-utca 5. szám.

nösen a legilletékesebb belügyminiszeri és államtitkári beszédek, — megállapításai és tanulságai mind amellel szólnak, hogy a reformkormányra vár a legidősebb kérdések egyik legfontosabbikának: a közegészségügy rendezésének sürgős megoldása is. Kétségtelen, hogy ez egyáltalán gazdasági és pénzügyi kérdés, mert hiába vannak a legidősebb elgondolások, ha azok megvalósítására kellő fedezet nem áll rendelkezésre.

— Közegészségügyünket az 1876. évi XIV. tc. rendezte. A törvényhozás azóta — immár 60 éve e téren újabb törvényt az országos betegápolási alapot létesítő 1898. évi XXI. tc.-n kívül nem alkotott, hanem a hivatkozott törvényekben nyert felhatalmazás alapján miniszter rendelet útján történt részletes szabályozáshoz megkívánó utasítások és szabályrendeletek kibocsátása. Az így alapon kiadott miniszteri rendeletek intézkedései nem tudtak mindig lépést tartani a változott viszonyokkal. Különösen a háború, forradalom és az azt követő gazdasági és pénzügyi leromlás állították közegészségügyünket súlyos nehézségek, megpróbáltatások és keresztülvihetetlennek látszó problémák megoldása elé.

Elavultak a rendeletek

— Legutóbb — folytatta tovább dr. Balogh Gyula — a 6000—1931. M. E. számú rendelet és az annak végrehajtása tárgyában kiadott — 1300—1932. N. M. M. eln. számú utasítás célzóta e kérdések gyökeres szabályozását.

— Annak megállapítása céljából, hogy „Milyen befolyást gyakorol a 6000—1931. M. E. számú rendelet a klinikák és kórházak üzemére”. — Magyarország Klinikáinak és Kórházainak Szövetsége folyó évi április 30-án dr. Neuber Ede egyetemi ny. r. tanár, a debreceni egyetemi klinikai bizottság elnöke és a — Horthy Miklós állami kórház igazgatója előadása mellett vitatást rendezett.

— A „Budapesti Hírlap” július 9. számában pedig: a „Belegyek kórházi ápolása” címen megjelent cikkében dr. Grósz Emil egyetemi ny. r. tanár, az orvos továbbképző bizottság elnöke mutatott rá ezen rendeletek kirívó kinövésére és azok következtében e téren uralkodó zűrzavarokra. A nagynevű tudósok és kiváló adminisztrátorok szakavatott előadásából, cikkéből, nemkülönben a hozzászólásokból minden

Minden vonalon államosítani kell a magyar közegészségügyet!

Dr. Balogh Gyula kormányfőtanácsos, egyetem gazdasági hivatali igazgató nyilatkozata a Debreceni Ujság—Hajdúföldnek

(A Debreceni Ujság tudósítójától)
Az egész ország, de a nyugati államok is felfigyeltek arra a nagyszabású tervre, amelyet dr. Balogh Gyula kormányfőtanácsos, — egyetemi gazdasági hivatali igazgató dolgozott ki a kórházvezetés s vele kapcsolatban a magyar közegészségügy újraszervezésére. Minthogy az ő tervete rövidesen törvényjavaslathoz is kerül, méltán tarthat számot a legszélesebb érdeklődésre.

A Debreceni Ujság—Hajdúföld munkatársa kérdést intézett dr. Balogh Gyulához, hogy részletesen ismertesse olvasóinkkal a minden részletre kiterjedő elaborátumot. Dr. Balogh Gyula az alábbiakban voitt szíves nyilatkozni.

— A Turul Szövetség által rendezett Magyar Egészség Hete s az ezzel kapcsolatos kiállítás és kongresszus alkalmával elhangzott öszszes beszédek, előadások, de külön-

A

„GAMBRINUSZ”-BAN

karácsony első és másod napján és

SZILVESZTERKOR

KISSJÓSKA

és cigányzenekara muzsikál

kétséget kizáróan megállapítható, hogy ezek a rendeletek a mai kor fokozottabb kívánalmának nem mindenben felelnek meg.

Különösen az ápolási díj általánosított rendszer nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. A kórházfenntartók kivétel nélkül elégedetlenek vele. Ezért a hírlapokban, törvényhatósági közgyűléseken sokszor hallunk e rendszerrel szemben súlyos kifogásokat.

Az állam pedig nem tudja meggyőzően ellenőrizni, hogy a kitöltött átalányt teljes egészében rendeltetésének megfelelően a szegény betegek ápolására használták-e fel, vagy más szükségleteknek fedezésére fordították-e a kórházak. Emellett fogva mindkét érdekelt félre nézve az állam és a kórházfenntartóra egyaránt — az volna a helyesebb és igazságosabb megoldás, hogy az általánosított rendszer megszüntetlennék.

Revízió alá kell venni a renszert

E célból az első teendő a 6000—1931. M. E. és 1300—1932. N. M. M. rendeletek megváltoztatása. Az általánosított rendszer helyett a szegény betegek után a tényleg érdemhez hozott ápolási napok és a miniszterium közbenjöttével a helyszínen megállapítandó önköltségi ár képezhetné a kórházak részére az ápolási díj megtérítésének alapját. Ily módon az egyes kórházak általánai közt jelenleg mutatkozó sok aránytalanság volna megszüntetendő.

Ha vizsgáljuk hazánk 62 vidéki kórházának és a székesfehérvárosi kórházainak 1933. évi zárszámadási adatait, úgy megállapítható, hogy az állami hozzájárulásból 1—1 nem fizető beteg után felmerült ápolási napra 1 P 49 f-től, 6 P 38 f-ig, sőt 7 P-ig terjedő a lehető legkülönbözőbb és legnagyobb eltérést mutató összegek esnek.

Ez a körülmény a legfényesebben igazolja, hogy az általánosított rendszer a legsürgősebben revízió alá veendő. Az általánosított összegek nagysága, azok felhasználási módja a helyszínen felülvizsgálendő lenne.

Az alapos helyszíni vizsgálat évi több milliót is kitevő összeg felhasználását eredményezné: ugyanis a közokmányok 1933. évi zárszámadási adatai szerint az összes kórházak bevételei 29.858.871 P-t, kiadásai pedig 26.476.988 P-t tettek ki. — vagyis 3.381.883 P felesleg mutatkozik, amely az 1934. évi zárszámadásban még növekedik. — melyből a jelenleginél sokkal több szegény beteg 1 és fél millió ápolási nappal, nyerve kórházi ápolást és ezenfelül az oly égetően sürgős közegészségügyi reformok egy részének megvalósításához is biztosíthatna fedezetet.

E reformok közé tartozik a fizetési kötelezettség új, méltányosabb elvek szerint való megállapítása, a behajtási eljárások egyszerűsítésével pedig az ápolási díj behajtásánál mutatkozó sérelmek kiküszöbölése válnék lehetővé.

Az OTI-nak nyújtott kedvezmény revíziója

Különös fontossággal bírna egy bizonyos létminimum megállapítása, amelynek határain belül a felmerülő ápolási költségek a Ny. B. A. alapot terhelnék. Az ápolási díj behajtásának a fizetésre kötelezettek megélhetését nem szabadna veszélyeztetni.

A jelenlegi rendszer mellett e téren a legellenetesebb gyakorlat alakult ki. Az egyes kórházfenntartók a méltányosságot a legsajátosabb egyéni és egymással leg több-ször szöges ellentétben álló elvek

szerint gyakorolják.

A NYBA terhére az OTI szánálása érdekében nyújtott nagyarányú kedvezmények revízió alá vólnának veendő, mivel az OTI pénzügyi egyensúlya biztosítva van. — Mindenesetre felléni, hogy az OTI beteget után 28 napon túl felmerülő ápolási költségeket jórésztben a — NYBA-nak kell viselnie. Ez az eljárás a szegény betegek kórházba való felvételeinek és a méltányossági szempontok figyelembe való vétetésének lehetőségeit csökkenti, korlátozza.

Az OTI-nak nyújtott kedvezmény revíziója révén szintén nagyobb összegek szabadulnának fel a közegészségügyi reformok céljaira.

A közegészség reformja terén a második lépés a községi, kör-, járási, megyei városi tisztviselői állások, továbbá az egészségügyi intézetek, gyógyintézetek és a kórházak államosítása, illetve állami kezelésbe való vétele lehetne.

A közegészségügy már régóta államosítva van, mennyivel fontosabb tehát az általános emberi közegészségügy állami kézbe való vétele, — különösen a háború, forradalmak és az annak folyamánként beállított gazdasági és pénzügyi krízis közepette, amikor az emberek szenvedete, egészsége a kiállott nélkülözések, általános nyomor következtében a betegségek, járványok, fertőzéseknek kevésbé tudnak ellentámasztani és fokozottabb szükség van az egészség védelmére.

Kórházak államosítása

Külföldi példák szerint nálunk is megvalósítható volna a kórházak államosítása, illetve állami kezelésbe való vétele olyképpen, hogy azokat a jelenlegi kórházfenntartók átadnák a tulajdonjog fenntartásával az államnak.

A kórházak fenntartása pedig a bevételekből fedezhető, mert a mostani rendszer mellett a hozzájárulások révén jelenleg is az állam az összes kórházaknak a tulajdonképpeni fenntartója. Ugyanis a kórházak 1933. évi zárszámadási adatai szerint a 26.476.988 pengő összkidadásukból 16.894.816 P az állami általánból nyer fedezetet.

A kórházak gazdálkodásában azonban az államnak a hozzájárulás arányának megfelelő befolyás biztosítva nincs.

Mindegyik a saját tetszése szerint gazdálkodik. Ez a sokféle gazdálkodási rendszer nem alkalmas annyira az okzerű gazdálkodás elvének és az egyszerűsítési törekvések biztosítására és érvényesítésére a közokmányok életében, mint ahogy az egy-

séges irányítás, hathatós ellenőrzés alatt álló állami közokmányoknál lehetséges. Az pedig kétségen felül áll, hogy tisztán okzerű, egyszerűsítési — racionalizálási intézkedések fogantatásával még mindig nagyjelentőségű és összegű megtakarítások érhetők el a betegek sérelme nélkül az összes klinikák és kórházak életében. Ezen a téren is nagyobb összegű megtakarítások vólnának elérhetőek a reformok céljaira.

Az államosítás előnyei

Az államosítás nem vezetne az állami költségvetés kiadásainak — tényleges emelkedésére, mert a kórházak fenntartási költségeinek nagyobb része — az általán — most is szerepel az állami költségvetésben.

Az átvétel következtében jelentkező kiadási többlettel szemben pedig jelentkezik az ápolási díjakból és egyéb bevételekből eredő jövedelem, a kiadásnál nagyobb összegben bevételi többletként s így az állami költségvetés mérlegét, egyensúlyát kedvezően befolyásolná a kórházak több milliós feleslege. Viszont ezáltal a vármegyék és városok költségvetései lényeges csökkenést mutatnának.

A népszövetségi megbízott jelentéseiben egyébként több ízben kifejezést is adott annak a véleménynek, hogy az önkormányzati szervek túl nagy költségvetéssel dolgoznak.

A kórházak a megelőzés szolgálatában

Az államosítással kapcsolatban lehetővé válnék, hogy a kórházak fokozottabb mértékben vólnának a megelőzés szolgálatába állíthatók. A kisebb kórházak az ilyen szolgálatra vólnának vólnának első sorban átszervezendők, fokozottabb mértékben a szülők, anya-, csecsemő-, gyermekvédelem, gyermektelenség, az egyke-, tüdő- és nemibetegségek elleni küzdelem szolgálatába vólnának beállíthatók és a gyors segítségnyújtásra, sürgős operációkra, Viszont a hosszabb kezelést, szakorvos megállapításokat, röntgen, laboratóriumi és speciális vizsgálókat igénylő betegeket pedig a megfelelően felszerelt kórházakba, klinikákra irányítanák.

Módiát kellene találni az utókezelés kérdésének megoldására is. Különösen nagy fontossággal bírna, ha a kórházi kezelés befejezése után a kórházból kikerült, különösen a szegénysorsú súlyos betegek — a kórházak védőnői útján továbbra is a kórház felügyelete alatt állának és utókezelésüket onnan irányítanák.

Az államosítással kapcsolatban megoldható lenne, hogy fokozatosan minden községnek legyen állandó orvosa, bábája, védőnője és legalább egészséges, jó ivóvíze.

Az egészségügyi közgazdaság decentralizálása

Az államosítással kapcsolatban meg kellene történni az egészségügyi közgazdaság egyszerűsítését, korszerűsítését, gyorsabbá, olcsóbbá tételét, racionalizálásának. Ennek kiinduló pontja az egészségügyi igazgatás decentralizálása lehetne.

Az ország több egészségügyi főfelügyelőség, főigazgatásra volna osztható, (mint a tanügyi főigazgatóság) amelynek alá tartoznának az összes közegészségügyi kérdések intézése, a területükön lévő közegészségügyi intézmények, kórházak, — gyógyintézetek irányítása, ellenőrzése, a legtöbb ügynek másodfokon és végleges intézése.

A miniszterium lenne a legfőbb és végső fokú egészségügyi hatóság, idetartoznák a legfőbb irányítás, — vezetés, a főfelügyelőségek működésének ellenőrzése, az elvi jelentőségű ügyek, a kórházak, gyógyintézetek, gyógyszerárak stb. engedélyezésének ügye.

A közegészségügy reformjának kapcsán tehát gondoskodni kellene arról is, hogy úgy az orvosok, tisztviselők, mint egyéb alkalmazottak gazdasági kiképzésben és továbbképzésben részesüljenek.

Az ápoló személyzet kötelezően dő lenne a rendszeresített ápolói, — ápolónői tanfolyamok elvégzésére. A jövőben csakis olyanok lennének felveendő ápolói szolgálatra, kiknek a megfelelő oklevelek meg van. Rendkívül érdekes nyilatkozatát így fejezte be dr. Balogh Gyula:

Tipikus példája az irracionális gazdálkodásnak a kényszerű beteglétszámcsökkentés. Ezzel valóban elérjük összkidadásaink jelentős apasztását, kiszámíthatatlan azonban az a veszteség, ami az emberiséget éri azáltal, hogy a betegfelvétel korlátozása következtében a betegek munkaképessége huzamosabb idő alatt tér vissza, sőt megfelelő ápolás hiányában sokan el is pusztulnak. — így sok olyan munkaképes adóalany vesz el a közre nézve, akinek munkájára és adójára hazánk újraépítésénél nagy szükség volna.

Ésszerűtlen azért is, mert a beteglétszámcsökkentés az egyes betegek regie-költségét emeli, mert az kevesebb létszám közt oszlik meg.

A létszámcsökkentés arányában ugyanis nem lehet az üzemi költségeket is apasztani. Tulajdonképpen csak az élelmezés, gyógyszer és közszertforgasztásnál jelent viszonylagos kiadáscsökkenés, viszont a nagy kiadást jelentő személyzeti kiadások, valamint a fűtés, világításnál ugyis szólni sem takarítható meg.

Az irracionalis voltának megszüntetésére mindenképpen törekednünk kell.

Egyébként Belügyminiszter költségvetési beszédében meggyőző erővel állapította meg, hogy az új megoldások, reformok egyetlen helyes, célravezető útja: a bürokrácia túltengésének megszüntetése és a való élet kívánalmaihoz való gyors alkalmazkodás.

E cél úgy volna legjobban elérhető, ha az ápolási díj általánosságok mellé felhasználásának felülvizsgálására, azok újbóli megállapítására, a kórházak és gyógyintézetek racionalizálásának, végül a közegészségügyi reformjának előkészítésére gyakorlati szakemberek bevonásával egy olyan szerv létesítenék, mely minden bürokratikus korlátozás nélkül végezhetné döntő fontosságú közegészségügyi reformjának előkészítő munkáját.

DEBRECENI VÁSÁRPÉNZTÁR

R. T.

TELEFON: 21-45.

Hizlálóknak, kereskedőknek, gazdáknak előlegeket és hiteleket folyósít

A Szentgyörgy lovagok

Irla: Popoff Mihály, a volt cári gárda főesperese

A küzdelem, melyet a veszendő cárizmus elszánt, fanatikus és lelkes fehér hadserege az érthetetlenül és megmagyarázhatatlanul megerősödő szovjet csapatok ellen oly elkeseredetten folytatott, teljesen egyenlőtlen volt. A fehér hadsereg már csak maroknyi kis szigetnek látszott a szétáradó vörös tengerben. Hatalmas akarat-erő, harcos lüz és honfűi lelkesedés fűtötte a fehér hadsereg minden egyes katonáját, ámde mégis úgy alakultak a dolgok, hogy Wrangel tábornok, a nagyszerű hadvezér céltalannak találta a további vérontást.

Lengyelország és Szovjetország békét kötöttek. Az antant már nem törődött tovább a fehér hadsereggel. Csak kettő között lehetett választani: vagy elpusztulni a reménytelen ügy védelmében mind egy szálig, vagy visszavonulni a Krimi félszigetre. A Wrangel-féle fehér ellenforradalom főfészeke ugyanis itt volt.

Wrangel tábornok az utóbbi lehetőség mellett döntött. A visszavonulás elrendeltetett és meg is történt rendben, úgyhogy a főhadsereg Wrangel vezérletével elérte a Krimi félszigetet. Ez úgy terül el a Fekete-tenger hullámaiban, mint valamely hatalmas nagy üveg. Úgy is hívják oroszul: az „üveg”. Nagy, öblös üveg, karsú „nyakkal”, melyen át, mint valami óriási hidon a sereg zöme nyugodtan visszavonulhatott a félszigetre.

Csak a doni kozák sereg, amely mintegy ötvenezer embert számlált és hátvédje volt a főhadsereg-

nek, maradt hátrább a vörösekkel vívott folytonos harcok miatt mintegy 120 kilométer távolságban. Nem nagy távolság a katonának, ha meglehet tartani az összeköttetést, de annál súlyosabb és veszedelmesebb helyzet áll elő akkor, ha az ellenség közebe kelheti magát.

És pontosan ez történt a doni kozákokkal. A vörös rém egyre terjeszkedett és retentő tömegével a visszavonult sereget valósággal bebörtönözte a krimi

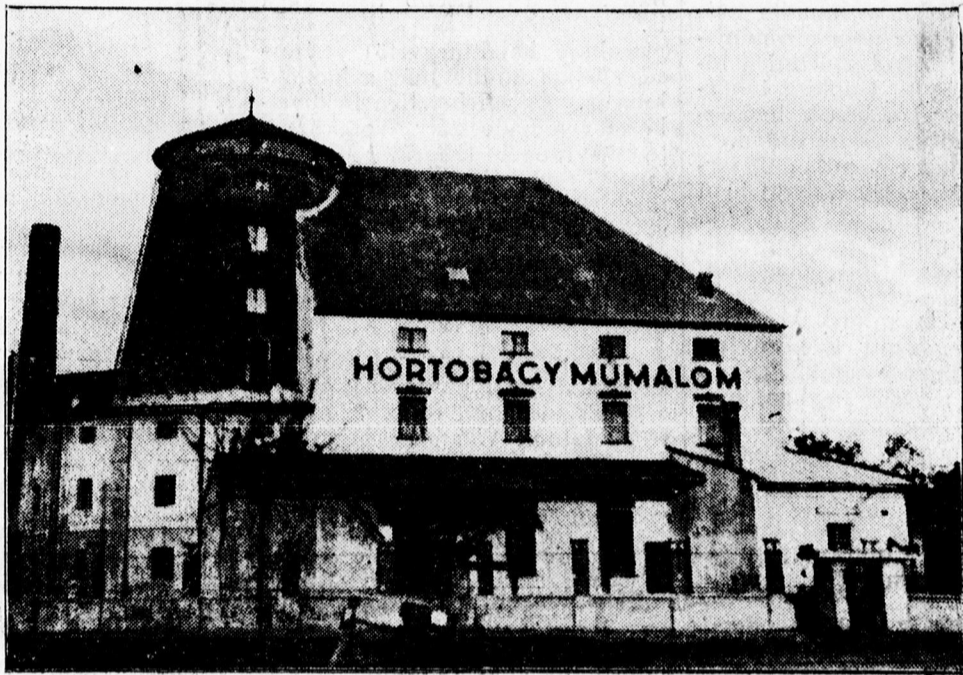
„üvegbe”. Wrangel tábornok repülőgépen küldte a parancsot a doni kozák sereghez, hogy siessenek a főcsapat után, hogy a vörösek előnyomulását megakadályozzák, de már késő volt: a mindenünnen előzőlő hordák elvágták az utat. Sem csatlakozni nem lehetett, sem nekivágni a hátralevő 120 kilométernek. És az ellenség mindinkább közeledett.

Nevezetes, hogy ilyen szorongatott helyzetben is akadt egy katona, aki bizott a doni kozák legendás szerencsésében, bátorságban és főleg az Istenben, aki nem hagyhatja veszni az igaz ügyet.

A doni kozákok „Jermák” nevű

ezredének parancsnoka, Gubkin Makarijevics Péter volt ez a férfi. A Jermák lovasezred a legkisebb volt az egész fehér hadseregben, de a leghíresebb is. Csupa válogatott dália, valamennyi mind Szent György-lovag, tisztek, legénység egyformán. Eleven acél és bronzszobor egytől-egyig, nem félnek az ördögtől se, a kommunistákat kutyába se veszik. A parányi ezred hős parancsnokát Abramoff tábornagy, a doni kozák hadsereg főparancsnoka magához hívatta egy napon. Gubkin ragyogó arccal jelentkezett, de Abramoff keserűen legyintett, mikor a hadsereg sorsáról volt szó:

— Nem bírom! Nem tudom

Tulajdonos: Kerékgyártó István, Böszörményi-ut 1. Telefon. 31-79.

Elhallgat a tárogató

Patak felett, a megyeri tenger-szem mellett bús, őszi szél suhant föv, mesze, talán napkeletnek. A szirt fölé vágott kuruchuidosók odújából sirt, javeszekelt a tárogató, melyből az elveszett szabadság faldalmának bús melódiái suhantak szerteszét. Lerongyolódott kurucvitéz utolsó, nagy, bánatos keserve. A tárogató ontotta a bús kurucmelódiát: „Nagymajtényi síkon letörött a zászló...” A dal meghalt. Foszlányai még ott röpködtek a hegyeken, a fákon, a levelek alatt, a főlgyek gyökereiben. Mezkapaszkodott az ágban, belefúrta magát égbé, földbe, napsugárba, búzakalászába, beleásta fájdalomát az életbe, hogy évszázadok viharában is visszacsengjen azok fülébe, akik megtudják érteni a késői korban is síró kuruc énekét.

A dal megszakadt. Foszlányai rég messze tűntek. A kuruc horgaszlott fejével bámul bele a meleg éjszakába. A szabadság sirása, könnybuzogása felszakadt szívében, olyan legyűrhetetlen hatalommal, hogy nem tudott megbirkózni vele.

— Eh!... Tárogató!... Fájdalom, keserűség dálnoka!... Isten vedel!... Nincs már szükség rád megtört kuruclegénynek, Isten vedel — mondom. Erős mozdulattal a sziklához vágta. Sikongva tört darabokra a kuruc csalógánya. Jajgatott, amint széthullt darabjai éles vitésséggel veszték el a tenger mélyén. Örökre, feltámaszthatatlanul. A kuruc meghökkenve vetette magát utána. Hiába, a tárogató meghalt. —

Magával vitte a buidosók dalát a tenger méhébe.

A kuruc is meghalt. Szétporladt. Pora lett a bodrogparti szántónak, hogy vére nyomában kiserkedjék a tavasz érkezésén a tűzpiros mezei virág.

Patak felett a Megyeren csendes, szelid harangszózat, szent áhítatos vasárnapi csend feküdt. A lelki csendesség vígasza ilte a lájat. A munkás kezek imádkozni fődóttak össze, dalos leánykák szoltárt zengedeztek. A Bodrog felett megnémult a paesírta s ünnepi esendben virrasztottak a virágok. A szilaj csikók is elesenededtek, csak a tavaszi széj emelgette játszadózza fejükön a lebillenő fűrtöt.

A kollégium körcsem hangtalanul, csöndben ballagtak a diákok. — Az imaterem felől szívharogató zsoltdallamok csendültek fel az orgona sípjából. Az Isten ünnepi órája voit az. A szószékéről komor, súlyosnak tetsző, de kristályos szavak zuhantak szét a lelkek mélyébe, hogy világosságot gyűjtsanak, fáklyát készítsenek a hit lángszikráinak felgerjesztésére. A legátus ontotta, záporozó bőséggel hirdette Isten hatalmát, nagyságát. Tudta, érezte, hogy ő sem volt még soha olyan közel az Istenhez, mint ma ebben a szent, ünnepi órában. A csendő szavak beleégtek mindenki lelkében, szite félelmetes erővel mozgatták meg a lelkiismeretet, melyet a nagy igazságok hallása alatti feszültségéből csak a zsoltdarok dallamforrásainak hűs cseppjei tudtak megnyihentetni. A hálaadás végetért. A templom ontotta magából a hívők seregét. Küldte őket

vissza az életbe munkálkodni. Az arcok fölé rózsát égetett a lelki megbékélés, a tavasz, a vasárnapi napsugár.

— Miklós!... Mi—ik—ló—ós!...

A kiáltás rápatadt a kollégium vizhangszármára és rohant sebesen a megszólított felé.

— Miklós! Hej, de szépen beszéltél hozzánk a templomban. Szeretnék mondani néked valamit ebéd után.

— Jól van, Magam leszek a cétusomban, gyere nyugodtan.

Szíves köszöntés után csendesen leballagott a két diák a hatalmas udvarra. Kiállottak a napfénybe. — hogy aranyozza őket, ölelgesse fejükön a fiatal fűrtöt.

Ökrös Feri, a kollégium tiszteletben álló első diákja, meghatva dugta fejét a körülötte beszélgető diáksereg közé.

— Büszke vagyok rá, hogy ez a Miklós milyen szép beszéddel ajándékozott meg bennünket ma délelőtt. Meglátsátok, ezzel a fiával nagy dolgok fognak történni. Én Patakon nevelkedtem, de még soha nem hallottam ifjú szájtáról ilyen megrázóan elhangzani az Istennel foglalkozó beszédet.

— Ugyan Feri, te mindig baliós akarsz lenni. Miklós eminens növendéke a kollégiumnak. Eszén kívüli van még más is, szíve. Szívében olyan hite, amilyen bennünk nem él.

— No az igaz, — hangzott minden felől a megerősítő válasz.

— Figyeljétek meg csak, hogyan tud imádkozni. Mindegyikötök megtemulhatná. Valami földfeletti fény ragyog arcában és szinte elhal aj-

kán a zsolozsmázó, imádságos hang. A napfényes, csendes, békés vasárnap délre hajlott. Távlabbról megcsendesültek az ebédhez hívogató jelek, s a kis csoportok lassan bevonultak, hogy elköltsék az Alma Mater ajándékát.

Délután a diáksereg kikelt a kollégium falaiból. Elszóródtak messze a hegyekbe, keresni a multat, a dicső korok szellemét, hogy rátalálva elbeszélgessenek a nagy elődökkel, nagy tettekről, dicső cselekedeteikről.

A kollégium kis cétusában egyedül figyelte a csendet Miklós, a délelőti szónok. Átgondolta azokat a szent igazságokat, melyeket fennen hirdetett Isten népének. Valami seitelmes félelem szállotta meg szívét. — Valami a multból, mely a falak közé ma újra visszatért.

— Miklós!... Itthon vagy?...

— Gyere be pajtás.

A vasgyűrő zsellérlegény óvatosan nyitotta fel az ajtót. Hiába egy faluból jöttek a tudomány patinás falai közé, a tiszteletet mégis meg kell adni, hiszen a Miklós apjának öt gyermekén kívül még öt hold földdecskéje is van. Ő pedig, egy zsellér ember fia, akit elhoztak ide Patakra, hogy az Alma Mater kebelén növekedjék fel és végezzen Istennek tetsző, magasabb szolgálókat. — Mind a ketten papnak készültek.

— Miklós, én tudom, hogy rajtunk kívül másnak is beszéltél ma a templomban. Én tudom, hogy van valaki, akinek oly sokat írtod a tárogatót.

— Igazad van barátom. De már

tovább vezetni a sereget. Elvesztünk! Utótt az utolsó óra!

Gubkin megdöbbenve hallgatott. Sohasem látta még Abramoffot, ezt a kemény, harcedzett katonát ilyen csüggedtnék. Nem is bírta sokáig szó nélkül:

— Tábornagy uram, felettünk az Isten! És itt van még a Jermák-ezred is!

Abramoff fáradtan mosolygott: — Mit tehetsz egy ezreddel? S mit tehetsz az egész kozák hadosztállal, mikor ellenünk az egész vörös hadsereg!

— Tábornagy uram, csak nem csüggedni! — felelt szilárd meggyőződéssel Gubkin.

Abramoff rövid ideig magába merülten gondolkodott, aztán hirtelen felállt, mint aki nagy elhatározásra jutott.

— Hát jól van — mondta szárazon. — En már nem bízom magamban. Te fogod átvenni a főparancsnokságot, Gubkin tábornok! Vezesd el a kozák hadosztályt Wrangelhez — ha tudod.

A két katonát egy pillanatig farkasszemet nézett. De Gubkin nem az az ember volt, aki tétovázik. Atlátta rögtön, hogy órá nagy feladat vár. És bizott magában.

Bizott a karja erejében és az ifjúságában — harmincöt éves volt mindössze —, bizott a kozákjaiban, a Jermák-lovagokban, de legfőképpen az igaz ügyben, melyet az Isten nem hagyhat el.

— Vállalom — csapta össze a bokáját —, csak egy feltételem van!

— Halljuk!

— Az, hogy a parancsaimnak mindenki feltétlenül alárendeli magát. Ön is, tábornagy úr!

Abramoff arcán ismét megjelent valami mosolyféle. Mindenesetre nagy önmegtámaszkodással mutat, hogy egy magasabb rangú tiszt lemond a parancsnoklás jo-

gáról, ámbar később Abramoff többször bosszankodott magára emiatt. De a két katonát mégis melegen kezet fogott. Megölelték egymást: búcsúztak. Olyan volt, mint mikor a hosszú, hideg téli éjszakát felváltja a hajnal.

Gubkin friss lendülettel fogott neki a feladatának. A kozákok tüzes dalokat énekeltek, úgy készülődték. A hadosztály elindult. Kisebb-nagyobb akadályokkal kellett megküzdenni addig is, míg ellenséggel nem találkoztak, de hát mi az a kozáknak, hogy például nincs mit enni? Akkor teremt magának. Nem volt éjjeli szállás. Egy-kettőre elfoglalt egy vörösekkel megtömött falvat és a következő felőrában dunyhában aludt a legkisebb tisztiszlaga is.

Gubkin haláltüvegétő bátor-sága lelket öntött még a haldoklóba is. És a lehetetlen bekövetkezett: a hadosztály megközelítette Wrangel táborát. Már az „üveg” nyakához érték, de sajnos, későn, mert közben a vörösek elfoglalták a Perekó városát. Olyan roppant tömeggel, szállották meg, hogy velük harcra bocsátkozni kész öngyilkosság lett volna.

Abramoff kesernyés gúnyjal ugratta a fiatal parancsnokot: — És most mit fogsz csinálni? Hogy jutunk Wrangelékhez?

— Türelem, tábornagy úr — felelt Gubkin hűvösen —, ahol az erő nem segít, ott talán egy kis ész nem fog ártani.

Összevillant a tekintetük, mint két élés kardpenge, de azt mindketten tudták, hogy most vitának semmi helye. Abramoff tehát elhallgatott s továbblovagolt.

Gubkinak az volt a harcmódo-dora, hogy lehetőleg mindig

megkerülte az ellenséget, hogy aztán hátra tudja támadni. Fényes haditetteket hajtott végre ezzel a taktikával, amelyekről talán egy más alkalommal fogok beszélni. A vörösek ezt kitanulták s csellel éltek. Egy éjjel kivonultak Perekópól, amint ezt másnap a saját járőrünk jelentette. Gubkin abban a hitben, hogy a vörösek megfutamodtak, vagy továbbmentek Wrangel után, nyugodtan bevonult hát a városba. S ekkor jött a meglepetés. Alig helyezkedtek el, a vörösek észrevétlenül körülkerítették a várost.

Se előre, se hátra. És megkezdődött az ágyúzás. Úgy bombázták a várost, mintha ettől függené szovjetország egzisztenciája.

— És most? — csipkelődött Abramoff.

Ügylátszik, ezzel akarta kárpótolni magát a parancsnoki jog feladásáért.

— Semmi! — válaszolt Gubkin nyugodt méltósággal. — Úgy elfutnak ezek, mint a kutyák, ha megrohmozzák a Jermák-ezred gavadlérjai.

Négy utcán vonultak el a kozákok. És aztán a város minden posztjához egy-egy hős kozák ezred. Az utolsó ítélet trombitája nem harsoghat úgy, mint ahogy a dalos kozák ajkakon kirobant:

— Hurrá! Hurrá! Hurrá!
— Roham! Hurrá! Előre!

Földrengésszerű volt a roham. A kozák utcát vágott a vörös oszlopokban. Elest a vörösek képezték ennek a szörnyű utcának a kövezetét. Kozákjaik úgy rohantak át a vöröskön, mint valami ördögök. Most látszott meg, hogy micsoda csöcselék is az a rettegett vörös hadsereg! Kegyetlen ez azokkal, akik nem védekezhetnek, de ha valódi katonákkal találkozott, azt sem tudta, hová bújjon. Úgy elfutottak, mint megriasztott egerek.

1920 október 30-án érkezett meg a parancs Wrangel tábornaktól, hogy a Krímben összegyülekezett fehér hadak a krími kikötőkbe vonuljanak, ahol 120 hajó állott rendelkezésünkre. Este parancs jött, hogy Gubkin az ő Jermák-ezredével fedezze a visszavonulást. Utirány Keres kikötője. Már sötét volt, mikor elindultunk. (E sorok írója ugyanis olyan szerencsés volt, hogy szintén a Jermák-ezred tagjai közé tartozhatott, mint tábori főesperes.) Oly nyugodtan mentünk, mintha látogatóba indul-

nánk: végre, végre megszűnnek-e az áldatlan testvérharok s talán ha bizonyos idő elmúlik, a bölcs megfontolás sokat javíthat ott, ahol fegyvereknek már semmi dolguk. Ki gondolt volna ilyen dologra? Hová megyünk? Ki tudja? Mi lesz velünk idegenben, lesz-e olyan ország, amely szívesen láthat egy megfogytakozott, mégis nagyszámú hadsereget, amely csak azért hagyta abba a harcot, mert nem akart több vérontást?

Ki tudna megfelelni a kérdésekre, melyek ott lebegtek mindannyiunk előtt, de amelyek szavakat nem öltöttek, csak benn égtek a szívek mélyén, ahol mint élő temetőben hangtalanul pihent a reménység, az olthatatlan hazaszeretet és a lebeklyózott akarat... Mentünk, mert az volt a parancs, katonák voltunk. Mentünk, de nyugodtan mentünk, mert hiszen Gubkin vitt bennünket. Gubkin a Szent György-lovagrend első gavallérja...

Kerésben már a behajózás előtt álltunk, mikor észrevettük, hogy a vörösek a nyomunkban vannak. Vad kurjongatással löttek, éktelen lármaival szitkozódással ki akartak irtani bennünket a föld színéről!

Meg kellett ütközni. Győzni vezette a rohamot. En mellette jártam mindenütt.

— Káposztává aprítjuk őket, hogy eszükbe jussan a másvilágon, mi is az a doni kozák! — nevetett Gubkin. S abban a pillanatban megingott, elvágódott. De a harc eldőlt. Győztünk.

A két karomon vittem a hajóra. Úgy pihent az a hatalmas, tölgyfaerős katoná, mint valami kis gyermek. Sebe mély volt, de reméltem, hogy nem halálos.

— Semmi — sügta halkán —, katonadolog. De azért, bátyuskám, gyóntass meg engem.

Meggyóntattam, megáldoztattam. Szorongó félelemmel és mély bánattal virrasztottam a hős sebesült mellett. A hajón puha ágat készítettek neki, aztán gyorsan megoperálták. (Hosszú ápolás után szerencsésen élve maradt a sebével, amint ezt később megtudtam.)

Hajóhadunk elindult, lassan imbolyogva, látszólag céltalanul, mint maga a végzet. S mi úgy néztünk vissza a továtúnó orosz földre, mint egy óriási temetőre, ahol ki tudja, mikor lesz feltámadás. De hogy lesz, azt mindenki rendületlenül hitte és hinni fogja az utolsó sóhajtságig.

den hiába. Minden... minde... Jól érted meg, minden.

— Hát elrejtett volna téged, — Miklós egy pataki lány? Elrejtett volna téged, az a rózsabimbós, ne-felejtszemü virágszál, akinek ablakához még titkosan is leszóktél a Bodrog vízéhez, hogy tárogatószóval vedd meg a szíved? Miklós... Miklós, mi van veled?...

— Ne kérdezz, nem felelek.

A zárt felelet minden további kérdést betemetett.

A szellérő megcsüggesztett fejjel, óvatosan tárogatózott barátja mellől és fájdalmasan vizsgálta lelkében a viharfelhőket.

A szobák újra megélnék. — Hazajöttek a diákok. Megfáradva, de mégis megpihenve. Néhány barát bizalmas esti beszélgetése után elnéptelenedett a kollégium. A Bodrog felől daloló legények hangja írta be magát az abakon és ilyenkor hallan egymás fülebe sügtak a fiúk: — Mennek a lányokhoz a legények.

A csend egyre nyomasztóbb erővel fektette meg a kis diákszobákat. Kasszay Miklós egyre nyugtalanabban hanykolódott ágyában. Fülébe csendült a nótázó legények dala. — Tovább nem bírt magával.

Pölkápta csendben a tárogatóját és óvatos lépésekkel lefelé ballagott a sötét folyosóról. A kapu felett hatalmas erővel szükkent keresztül. Lihegve rohant a Bodrog alá és pillanatok alatt felbúgott a síró nótázó, egy kislány, egy virágszép parasztlány ablaka alatt. Sirt, zokogott a tárogató az ezüsts éjszakában. — Játszi könyedséggel fektette be a

Bodrog vizét, a mezőket, a fákat bekukkantott egy lány ablakába. — megsimogatta a muskátlikat, keserűséget fakasztott egy nyugtalanul vergődő szívben. A tárogató búgott, — zsongott az édes dal zenéjébe. A tárogatós lelke kiköltözött magából és repült a dalszárnyakon a muskátlik közé.

Közben megzizzent a nádas. Útat vágott maga előtt egy szegény legény. Haláláppadt arccal tépte ki a csalagány ajkából a kábító melódia hangszerét és halálos döféssel föjtötte meg a dalos legényben a lelket.

— Eh! kutya fattyu!... más lánya kell neked?... Titkosan, lesben szeretni el valakit, valakitől?... Csábítani?... Ki vagy?... Mit akarsz?... Kik küldtek ide?... — No helyár majd adok én neked!... — dohogta sziporkázó méreggel a legény.

— No ezt nem éled tovább!...

Miklós tárogatója az orvadás fejére zuhant és darabokra szakadozott. Nyomában patakozott a vér, — mely piros esiköt húzott át az ezüsts éjszakán. A két legény nyugodtan, némán békében pihent egymás mellett a Bodrog füzesében. A tárogató temeti jött.

Az évszázadok kódéből átderengett kuruc melódia. Szabadságért való fájdalom helyett most már a szerelem dalát sem suhogtatta senkinek. A viszhangozó nótaszó melódia égbe, földbe, nap sugarba belefakadt. Belefolyt az életbe, hogy nyomában újabb hantja nőjön a bodrogmenti piros, mezel virágoknak.

NAGY GÁBOR.

Városi Takarékszövetkezet és Hitelintézet

Részvénytársaság

Debrecen, Csapó-utca 4. szám.

Alapítási év: 1873.

Saját tőkék: 3.000.000.— P

Foglalkozik a bank és takarékpénztári üzlet minden ágával

Különszótály: Z Á L O G H Á Z, az intézet székházában

Kölcsonöket folyósít ékszerre, arany, ezüst tárgyakra, ingóságokra

Esterházy borok | **Pezsgek** | **Lakodalmás** | **Aldomás** | **Esterházy** | **csemegeüzlet** | **Piac-utca 30.**

Debrecen vasutas-hőse

Kaszabányai Hegedüs Károly hőstettei a háború, kommunizmus és ellenforradalom alatt — Aki megmentette József királyi herceg életét

A világháborúban a magyar vasutasok olyan emberfeletti munkát végeztek, hogy a háború befejezése után az illetékes fórumok egybehangzóan megállapították, hogy a magyar vasutasság az ország második legmegbízhatóbb hadserege. A vasutasok szerepéről és ténykedéseikről regényeket lehetne írni. Jelen cikkünkben azonban csak Kaszabányai Hegedüs Károly nyugalmazott debreceni főmozdonyvezető hősielekedeteivel foglalkozunk, amellyel Hegedüs Károly a világháborúban, a kommunizmus alatt és az azt követő ellenforradalomban kivívta a magyar vasutasság megbecsülését.

Kaszabányai Hegedüs Károly előbb tengerész volt. Amikor a szolgálati idejét betöltötte, hajón körülutazta az egész világot. Maradhatott volna a tengerészetenél, de minden álma az volt, hogy mozdonyvezető lehessen és gyorsvonatokkal szelvésként száguldhasson a sínpáron. Terve sikerült: a debreceni fűtőháznál kapott beosztást, ahol szorgalmasságával annyira megnyerte fellebvalóinak tetszését, hogy főmozdonyvezetővé nevezték ki. Minden idejét családjának és hönyszeretett mozdonyának szentelte. Mozdonyát talán jobban ismerte, mint saját magát, mert ha valami baja volt, tudta, hogy mit kell vele cselekedni.

A háború poklában

Hegedüs Károly volt az első, aki a világháború kitörése után páncélos vonattal kiment az orosz frontra. Útja Turhára és Szarajevóig vezetett, ahol már javában dörögtek az ágyúk és kattogtak a géppuskák. Egy orosz gránát, leszakította a mozdony fél hengerét. A hős mozdonyvezető hasoncsúszva küszött a gép alá és leszerelte az összetört hengert, majd felszállt a mozdonyra és magában biztatta, hogy menj, édes gépem, menj, hiszen várnak rád. Megindította és a megbénult gép szörfogadott: ment, zakatolt a front mögé. Amikor a félhengerű páncélos megerőltetett munka után beérkezett Opicson állomásra, jelentették a főmozdonyvezetőnek, hogy az állomáson áll három vasúti kocsis sebesültekkel és azt el kell vinni a legközelebbi kötözőállomásra. Hegedüs Károly nem nézte azt, hogy a gépe össze van törve, hanem azt mondta: akasszák utána a három kocsit gépének. Ő tudta, hogy mozdonya nem fogja cserbenhagyni és így sok magyar katonát meg tudnak menteni az életnek. Borzalmas volt Opicsonról elindulni, a mozdony érezte, hogy neki is ellótték féllabát, erőlködött, sistergett, majd szép csendesen megindult a sebesültekkel a mentőhely felé. A sebesültek nyöszörögését és a héná mozdony sistergését olykor-olykor félbesza-

kította egy orosz ágyú dörgése, amely egész útján eredménytelenül követte a vonatot.

Az opicsoni állomást az orosz ágyúk romhalmazzá lötték, de a három vagon sebesült sértetlenül érkezett meg Slárkóra, ahol a sebesülteket kórházba helyezték el. Hegedüs Károly pedig, aki embertársaival és hazájával szemben elvégezte feladatát, páncélos mozdonyával elindult hazafelé, hogy mozdonyát megjavíttassa.

A mozdonyvezető megmenti József királyi herceget

Páncélosának megjavítása után még több ütközetben vett részt, de legnagyobb hőstettét Leorgina állomása előtt vitte véghez. Ekkor ugyanis József kir. herceget vitte az orosz frontra. A felleges sötét éjszakában valóságos szelvésként száguldott a vasparipa. Hegedüs Károly azonban a sötétbe nis észrevette, hogy Leorgina állomásnál a bejárati váltóján nem ég a lámpa. Mozdonyát lefékezte, de a gép így is ráment a váltóra, aztán nagyot zökkentek és hirtelen megállottak. A váltónál a sínpár alul ki volt ásva a föld, a mozdony lesüppedt. József kir. herceg kocsija pedig kisklott. Hegedüs Károly éles látása mentette meg az egész vonat utasainak életét a biztos haláltól, mert ha ő nem veszi észre és teljes sebességgel halad keresztül a váltón, mindenki ott pusztult volna. Pár hét múlva ugyanezen a vonalon vitte Magyarország utolsó királyát, IV-ik Károlyt a frontra. Innen aztán átküldték Sziléziába és ott teljesítette szolgálatát a háború befejezéséig.

A halálra ítélt vasutas

A kommunizmus alatt nem vett részt semmiféle megmozdulásban. Ezért nagyon haragudtak rá és halálra ítélték. Hogy a kivégzése nem történt meg, csak annak köszönheti, hogy időközben bejöttek az oláhok. Az oláh megszállás alatt hivatalból kirendelt tolmács volt és sok ember kö-

szönheti neki életét. Az oláh börtönökből összeköttetései révén az emberek tömegeit mentette ki, akik még a mai napig is áldják a nemeslelkű főmozdonyvezető nevét. Csak a Varga-, Téglás- és Boldogkert lakosai tudnák megmondani, hogy mit tett Hegedüs Károly az oláh megszállás idejében.

Az Odeschalchi-család hősie megmentése

Hegedüs Károly kivette részét az ellenforradalom idejében is a dicsőséges tettekből. Egy alkalommal egy katonavonatot vitt Munkácsra, hogy az ottlévő kommunistákat kiűzzék. A vonat Tuzséron megállott. Az állomáson egy ideges ember rohant a főmozdonyvezetőhöz, aki térden állva rimázkodott, hogy mentse meg Odeschalchi herceget és családját, mert a kommunisták fel akarják koncolni. Hegedüs Károly meghallgatta a komornyik kérését, aztán odament a vonat parancsnokához és elmondta, hogy milyen szorongatott helyzetben van a herceg és családja. A vonat parancsnoka, aki egy százados volt, kijelentette, hogy katonáival elmegy a herceget megmenteni, de őt főbelövi, ha nem érkezik meg pontosan Munkácsra. Hegedüs Károly nem törődött a saját életével, mindent vállalt, csak hogy a hercegi családot meg-

menthesse a gyűlölt kommunistáktól. Néhány perc múlva puszkalövés hallatszott. Hegedüs Károly pedig izgatottan tevékenykedett mozdonyán, mert vizállásmérő üvegsőve eltört és meg kellett javítania, mert anélkül egy lépést sem lehetett előre. Kis idő múlva megérkezett a százados katonáival, akik két kommunistát agyonlőttek, a többit megfutamtították és így megmentették az életét az Odeschalchi hercegnek és családjának. A vonat megindult Tuzsérről, kerekei véresen kattogtak, utána nem látszott más, csak egy füstfelhő. Hegedüs Károlynak ott esengett a fülében a százados szava: „Agyonlövetem, ha nem lesz ott pontosan Munkácsra”. A katonavonatot öt perc késéssel érkezett meg Munkácsra, de a százados nem váltotta be ígéretét, hiszen ő is magyar volt és az volt a feladata, hogy Munkács városát fosztogató és emberi műveltségétől kivételközött vörös patkányokat üldözze ki ebből az országból.

Hegedüs Károly a szanálás idején 42 évi nehéz szolgálat után ment nyugdíjba. Magas kora és a hosszú nehéz szolgálat egyáltalán nem látszik meg rajta. Egyenes, mint a jegenye. De nemcsak termete, — politikai felfogása is egyenes. Feleségével, kölcsei Kölcsey Valériával ma is mindenütt ott van, ahol Magyarország második ezer évének az alapköveit lerakják. Szociális tevékenységükkel sok szegény és árvagyermeknek törlik le a könnyét.

(szki)

A kétezezes Horatius

Irta: Szeremley Béla

A magyar közönség előtt meglehetősen háládatlan feladat emlegetni iskolai műveltsége köréből vett ismereteket. Maga az iskola sem bírja eléggé rokonszenvét. Az ókori nyelvek és irodalmak tanulmányának lekiécsinyítésével meg sokan egyenesen műveltséget vélik ragyogtatni. — Ugyanakkor habozás nélkül futnak a jelenkori külföldi irodalmaknak nem is mindig kétségtelen becsü művek után. Mintha nem vennék eléggé észükbe, hogy nagy előzékenységükkel magukat és irodalmukat a külföld szellemi gvarmatává, készleges adózójává teszik. Az ókori irodalom minden mai irodalmak őse, forrása lévén annak tanulmányozásában — egyenlőrangú felek gyanánt állunk más nemzetek fiai mellett. Nem hirtetjük a külföldről való szüklátók-

rü elzárkózást, csupán a kellő óvatosságot a mohó külföld dicsekedésével szemben.

Aki egy emberöltőt töltöttem abban a sisyphusi vállalkozásban, — hogy a nálunk bizonyos berkekből, nem egészen jogosan ellenszenvenessé tett ókori kultúrák próbáltam az ifjúság közt barátokat nevelni, a Csokonai-Kör megtisztelő felkérése folytán most arra teszek kísérletet, hogy néhány vonással jellemezsek egy régi római költőt, akit a művelt Európa, de főképp saját hazája Olaszország az idén születése 2000 éves fordulóján ünnepel.

A művelt magyar közönség előtt nem lehet idegen Q. Horatius Flaccus neve. Öseinknek, a régi jó táblabíráknak, a külország akadémiaikat járt tiszteletes, tudós predikátor és professzor uraknak almáriuma el sem volt képzelhető egy börkötésű Horatius nélkül. Belőle merítették akulást, vigaszt, gyönyörűséget. — Tőle vett idézetekkel támogatták és ékesítették beszédüket. Mult század eleji költőink többé-kevésbé tanítványainak vallották magukat. Virág Beredek és Berzsenyi Dániel, az u. n. deákos iskola költői tartalomban és versformáikban egészen az ő nyomdokain haladnak. Ők is, mások is fordítják, átdolgozzák műveit. — Irodalmunkra gyakorolt hatása miatt szellemi életünk kialakításában tevékeny munkásnak kell tartanunk. Ünneplésével irodalmunk egyik — irányjelző mintája előtt rójuk le kötele hálánkat.

Életének csak néhány figyelemre méltó mozzanatát említtük: Itália déli részének görögökkel vidékéről nem rég felszabadított családból

Gyomorgórcs, kólka, étvágytalan-ság és általában gyomorbetegségeknél legkítűnőbb házlszer

Hollandi gyomorcseppek
A R A : 8 0 F I L L É R

Kapható
Mihalovits Jenő
gyógyszertárában
Debrecen, Piac-u. 31. Tel. 30-95

Karácsonyra

pengőtárcát, aktatáskát, bőröndöt, neszeszert — legelőnyösebben a készítőnél vehet, Feuermann bőröndös mester, Piac-u. 26. (Passage.)

származván nagy valószínűséggel nemzetiségi, azaz görög véreinek tartatljuk. Lelkes római hazafiságának őszintesége költészetében épp oly kevéssé vonható kétségbe, mint a mi egyik másik idegen származású magyar írókét. Maga beszéli, hogy ifjan görög verseket írogatott, de általában egy honi istenség szózata intette, hogy ne hordjon fát az erdőbe. Vérségi kötelékén kívül emelkedett gondolkodásmódja magyarázza meg, hogy a rómaiak gyakorlatias észjárásának elébe helyezi a szellemi értékekért hevülő görög lelkiületet.

Egy mesébe való kaland esett meg vele kicsiny gyermek korában: elaludt az erdő mélyén, de sem kígyók sem vadak nem bántották: az istenek ővták a jövődó dalnokot.

Nem elég, hogy a falusi iskola után Róma iskoláit járhatta a legjobb családok gyermekei társaságában. Kiszízelésű atyja erejét meghaladó áldozattal lehetővé teszi neki, hogy magából a forrásból meríthesse. Athén híres mestereit meghallgathassa. Görögországi diákéveiben sodródik bele fiatalos ellenzékiességéből a költársasági párt mozgalmaiba. Ifjú fellebbbanást értett észszel a politikai viszonyok átalakulása után maga teszi tréfiás bírálat tárgyává. Nem lehet elég oka rá az utókornak, hogy eltelenséggel vádolja jobb belátásra térésért.

Atyja kidöltével vége a gondtalan életnek. Hogy megélhetését biztosítsa, örökölt vagyona maradványait egy kisebb pénzügyi állás elnyerésére használja. Ifjan az életbe kidobva nemcsak gyönyörűségét, hanem támaszát is találja Muzsájánál. Első verselési kísérletével magára vonja kora jeles költőinek figyelmét, akik aztán szóba hozzák a nevét a nagy műbarátnak, Augustus császár miniszterének, Maecenasnak szalonjában. A bemutatkozó látogatáson csak irul-pirul, akadozva szólal meg a hatalmas úr színe előtt. Hamarosan új meghívást kap s lassanként nélkülözhetetlen tagja lesz az írók baráti körének. Anyagi gondjainak véget vet a hőkező pártfogó, mikor egy kis falusi birtokkal ajándékozza meg, egyidejűleg pedig bemutatja az irodalmat kedvelő császárnak. De előkelő tapintattal óvakodik attól, hogy költő barátjával szemben a pártfogó szerepét játssza: inkább mint ragaszkodó barát ő keresi a költő társaságát. Horatius lelkében sohasem alszik el az anyagi függés érzete. Bizalmas barátságuk idején is felemlíti Maecenasnak a harlangban szorult jóllakott róka példázatával, hogy függetlensége mindennél drágább neki: inkább mindet visszahad, ha azt látja veszélyben. Nem kis feszélyezést érezett az egyeduralkodó Augustus előtt, az egykor köztársasági érzelmű ifjú. Idő kellett annak leküzdésére. Tartózkodó is volt a nagy urakkal szemben mindig, csak hívásra közeledett hozzájuk. — Pártállásának megváltoztatására az a belátása vezette, hogy a köztársas-

sg utolsó évtizedeiben dúló pártviszályok az Augustus erős keze alatt csendesedtek el, hogy helyükbe békes alkotó munka lépessen.

Családot nem alapított, mint igen sokan abban a hanyatló erkölcsű korban. Élte a nagyvárosi agglagányok életét: költőt muló szerelmi viszonyokat, de falusi gyermekségében magába szívott épp erkölcsi érzékét nem rontotta meg a nagy város. Helyes érzéssel megválogatott társasága és olvasmányai pedig csak megszilárdították apjától lelkébe csepegtetett józan elveit.

Életének eseményeit a saját műveiben található adatokon kívül Suetonius hagyta ránk.

Első költeményei a támadó, gúnyolódó epodások és szatírák. Az epodások szatirikus színezetű lírai darabok görög minták után. Szatírái meg, amely műfaj egészen római termék. — ma csevegésnek nevezi. Nagyon is kevés van köztük mai értelemben szatírának nevezhető gúnyos költemény. Mosolyogva mondja meg benne álhéven szerepeltetett személyek az igazat, akik inkább vigjátéki alakoknak illenek oda. Legváltozatosabb tárgyúak odái: pajkos szerelmes verseken kezdve az élet mulandóságát, a baráti szeretetet, örömben, bánatban osztozás részvétet, a tántaríthatatlan férfiaságot, a hazaszereteket, a mély vallássságot színes képekben és megkapó példákban állítja hallgatói elé: az érzelmek gazdag skáláján játszik. A latin nyelv a vates szóval költőt és jóst egyaránt jelez, a canere ige szintén együtt jelent éneklést és jóslást. Horatius azon kevesek közé tartozik, akik — mint Petőfi — megjósolják, mert látóki szemmel előre meglátják — saját maguk és műveik sorsát. Hű barátját Maecenas azzal vigasztalja betegségében, hogy csillagzatok esodás egyértelműségben tündökölnék, vagy hanyatlának le, ő nem tudná tui élni lelke felének elvesztését. — Pár héttel utána csakugyan el is költözött. Megjósolta, hogy hírneve fenn fog maradni messze távol lakó idegen faii népek alkán. (Carm. II. 20.) A most ünnevelt 2000 év elég igazolás lehet a jövődőlésre.

Igaz meggyőződés hangján hirdeti a jobb jövő feltételül az alázatos istenfélelmet és az igénytelen szigorú erkölcsű nevelést a bűnbánó töredelem hangján emlékezik meg ifjú könnyelműségeiről, mikor nem volt elég vallásos buzgóság benne, hanem ostoba bölcsességnek hódolt, míg az istenség hatalmasnak megismerése még nem térítette. Lángostort fon mesterien kezelt szavaiból az elpuhult érzékiség és fékezhetetlenség fényűzés üldözésére. Dalai nyomán lett közkedvelt az aranyközépszerűség — töle származó kifejezés — dicőitése. Szívreható szavakban kesereg az elvesztett barát halálán. Játshi, igaz örömet lel a természet megühdodásán és beteg barátja felgyógyulásán. Az alantas tömeggel a profanum vulgus-szal szemben nyilvánított megvetése nem az alsóbbrendűek szívtelen lenézése, nem a hatalmasok közé való furakodás, vagy társadalmi osztálygög — amire származása folytán kevés joga lett volna, de nem is félt volna, meg jó lelkében: hanem a hétköznapi átlagemberek önző, szűklátókörű, alantjáró gondolkodásmódjából, balhiteitől — való ösztönzerű iszonyodás, amik pedig jó módú családokban éppúgy feltalálható hibák. Nem huny szemet a világ hitványságain. Meglátja azokat, de azok nem teszik föléves erkölcsbíróvá, sem embergyűlölvé. sőt állandó derűtlenségben tudja tartani romlatlan kedélyét az emberék meg-

rögzött gyarlóságainak meglátása. Mulatságos jelenetek sorozatában festi a zugbankárból átvedlett kisgazda fitogtatott örömeit a mezőgazdaság sorra felfedezett és magasztalt áldásain, szinte tanúi vagyunk az újdonsült tanyasi ember gyönyörűségeinek, mikor egyszer csak váratlanul bekövetkezik a csattanós vég: kutyából nem lesz szalonna — visszavonuló szándékkal beszedett töképenzeit elseljen újra uzsora-kamatra adja a pénz szerelmese. — Az emberek mindig egymás sorsát irigylik, de az első komoly fordulónál kiséül, hogy még sem cserélődnek senkivel. Nagy kedvét lel a pénzért reszkelő fősvény kicsufolásában, akire öreg napjaiban senki sem nyit ajtót. Könyörtelenül kesüfolja a fecsegő tolakodó törtetőket. Egyik szatírájának egy önhitt fűzfapoétával való találkozás a tárgya. Összetalálkozik vele napi sétája közben, le nem tudja a nyakáról rázni, mert az Maecenashoz szeretne általa bebozsátást nyerni. — Egik barátia, amint látja, hogy izzad kínjában, képes rajta nevetni. Neki eszébe jut, amit jóslott róla gyermekkorában egy cigányasszony, hogy sem vas, sem mérég nem árt neki, csak fecsegéssel lehet kiűzni a világból. Végre szerencséjére jön egy másik barátja, akivel a fecsegőnek oka van kerülni a találkozást. Így mentette meg őt a Muzsa.

A tréfiás, néha durvább hangú és tárgyú, itt-ott talán sikamlós, de mindig nemes célzatú szatírák közül is kiemelkednek azok a komoly vállomás számba vehetők, amelyekben Maecenas, vagy atyja iránti hálájának ad kifejezést, vagy írói eljárását ismerteti. Helyenként egy-egy fűtő bepillantást kapunk kora magán életébe: a társas kirándulás élményei, a horbély-műhely hűvösében körmet tisztogató kézbesítő, aki fényes jövőről álmodik, az ugorkafára felkapott dűsgazdag ember lakomája, hogy mennek iskolába oldalukon táskával a gyermekek, az ő tanítója nem kímélte a fiuktól pácát, a közönséges emberek beszélgetése a mindennapi dolgok, a felkapott színesek, sportesemények, az időjárásról, a népszerűséget kereső író azt szeretné, ha a kútra, meg a pályához író gyermekek és asszonyok is őt emlegetnék: a műveltek társalgásának irodalmi vagy bölcsészeti kérdések a tárgyai.

Verses költői levelei — mint érett korának gyümölcsei — komoly tartalmú oktatás művek. Az életbölcsesség kisebb nagyobb, néha nehéz kérdéseit könnyű, példákalt világoított előadásban veszi sorra, ő maga egyik levelében úgy fejezi ki hivatását, hogy versenyez kertészével a gyomlálásban. Köztük utolsó az Ars poetica néven ismert tanköltemény. A költészet feladatának, a mű szerkesztésének, a költő előadásnak, a korabeli divatos műfajoknak és a verselési szabályoknak ismertetése után a költő magasabbrendű kellekeit rajzolja tarka ötletességgel, de száraz oktató rendszerrel nélkül. Főgondolatként az domborodik ki belőle, hogy az istenadta tehetség és a szorgalmas önkézés csak karöltve alkothatnak halhatatlan műveket, egyenként — egyik sem elég az igazi költőnek.

Leveleiben lépten-nyomon tömören és szellemesen megfogalmazott alapigazságokra, tanítételekre bukkantunk, amelyek közül igen sok közmondás formájában forog közszólon, főleg szabatos, kerekded, talpraesett könnyen megjegyezhető verses kifejezésük módja miatt.

Korunk alig tudja méltányolni költeményeinek külső formáját, ruháza-

tát, a külalak gondos megalkotásában kifejelett művészetét. A görög acól lantos költésze igen sokféle, szorosan zenére illő pattogó versmértékeket termelt. Ma is görög költők neveivel jelölik az alkaiosi, — sapphói, arklepiadesi s más szigorúan kötött verssorokat és versszakokat. Irodalmunk deákos iskoláinak költői: Baróti Szabó Dávid, Virág Benedek, Berzsenyi Dániel, Csokonai, Fazekas Mihály korunk felettebb nyelvén is dícséretes buzgósággal és eredményesen forgatták a klaszikus költészet nagy gondoságot igénylő változatos versformáik. Maj költőink szépen kifejelett nyelvünk birtokában nem igen rendelkezhetnek a hozzájuk szükséges tanultsággal műgonddal és türelemmel. Holott büszkék lehetnének rá, hogy a mai nyelvek közt talán a magyar az egyetlen, amely zenei szépségével, zengzelességével alkalmas azok használatára. A többi élő nyelv már a dactylicus hexameter sem bírja. — Régibb fordítóink után újabb kollegiumunk nemrég elhalt jeles tanárára dr. Nagy Zsigmond fordította le Horatius minden műveit az eredeti versformákban, művészi szép fűgyökeres magyar nyelven. Sainos hogy kézirata kiadatlanul hever egy budapesti kiadónál. Csengery János velt kolozsvári egyet. tanár pedig, akít szintén kötelekék fűznek városukhoz, ma szokásos versformákban fordította Horatius szintén igen sikerülten. Kardos László tanár is fordítja verseit gördülékeny nyelven.

Lírai költeményei századok óta meghihlették a zeneszerzőket. A lírai költeményeknek természete magával hozta már az ókorban a megzenésítést, vagy zenekíséretet. Arról nines adatunk, hogy Horatius verseit a carmen saeculare kivételével — énekeltek volna a költő életében. — De a XVI. századtól kezdve mind hazánkban, mind más országokban sok dallam készült verseihez. Wagner József budapesti tanár egész fűzetben adta ki az idén, összegyűjtve különféle korok szerzőinek zeneműveit. Kollegiumunk zetanára Szigethy Gyula szintén szerzett zenét egy verséhez, amit iskolánk ifiúsága ének- és zenekarral adott elő.

Aki mást megbecsül, magát becsüli meg. Kegyelettel adozni olyan szellem emléke előtt, akinek a többi nemzetek mellett a mi őseink és magunk is sok okulást és nemes szorakozást köszönhetünk: nemesak köteleességünk, hanem ígélet és bizonyoságtétel afelől, hogy továbbra is az európai szellemközösség részesei akarunk maradni.

Mindent együtt talál

METROPOLE-ban!

- A szállóban:** teljes konfortot.
- A kávéházban:** 100 ujságot.
- A sörözőben:** 200 étel különlegességet és Bura Sándor cigány-muzsikáját.
- A téllkertben:** délután — esti táncot Iliczky rádió jazz-zene-karát.

Budapest, Rákóczi-ut 58.

A Metropole valamennyi üzében elfogadják fizetésként a Pengőszelvényt!

Cukorbetegség	Idegbetegség
Epekő	Vesebetegség
Gyomor	Tüdőbetegség
Érelmeszesedés	Nemibai
Szívbetegség	Láblájás, visszér
Kozmetika	Női betegségek
Gyermekápolásról stb. stb.	
elismert szakorvosok által	
népszerű stílusban írt orvosi könyvek	
legnagyobb választékban kaphatók: a Debreczeni Ujság kiadóhivatalában, József kir. herceg-utca 16. szám.	

A MAGYAR UJJÁSZÜLETÉS

AZ UJ ELLENFORRADALOM

Irta: Marschalkó Lajos

Karácsony ünnepén ezeken a hasábokon újra feltárul a közel-múlt magyar történelmének néhány lapja. Megelevenedik egy korszak, amelynek talán voltak hibái, balfogásai, de voltak hősei, legendás alakjai, vérző mártirjai, hitvallói és fanatikusai.

Most, amikor ezeket a sorokat írjuk s tizenöt esztendő távlatából az olvasó elé idézzük az ellenforradalom Magyarországot — bevalljuk — határozott céllal tesszük ezt. Tizenöt évtől fel-nőtt egy új generáció, amely már mire sem emlékszik a hősi napokból. Itt jár közöttünk egy új ifjúság, amely már készen kapta, befejezett tényként látta meg az új Magyarországot, de nem ismerte a pionirokat, az úttörőket, akik az élen marsoltak. Ez a generáció nem érezte a kommunéi vérgőzös máglyájának lélekfoltogató füstjét, nem látta a terror-századok ellen rohamozó fiatal ludovikásokat, nem érezte azt a szívdobogató örömet, győtrő sóvárgást, amely minket fogott el, ha vörösök hadvonalán át, megszállók brigádjain, cenzurán keresztül egy kis hír siklott át Horthy Szedgedjéről, a fővezér sasztolozatairól. A nacionalista fiatalság legifjabb gárdája talán már nem is emlékszik az öregekre, akik mint Moszkva tuszai vonultak Szamuely hóhérszárjái között, nem látta a debreceni rendőroket, amint megrohanták a vörös Bécsből ideküldött internacionalista szenny-ezredeket s nem ismerte a rongyos gárdát, amely Isten generális nyomán mint egy új kúruc szabadságharc serege ment előre Nyugat-Magyarorszá- gért azzal az egyetlen céllal, amit a költő fejezett ki:

*Legyen már egyszer Magyarország,
Jók vigyék már egyszer a sorsát,
Legyen már egyszer szép megalás
Boldog nappal nyugodi halás
S unokák a sirunk ha futják,
Ne kérdezzék, ne is tudják,
Hogy Isten volt a generális
S ha verte hirtől és halál is,
O utána vérbe, sárba
Ment a gárda!*

Szent karácsony ünnepén, ide- idézzük újra a gárdát. Megírjuk harcait, felelőseiket véres csatáit, kis összeesküvéit, nagy-nagy áldozatvállalásait s tesszük ezt nem- csak azért, hogy a fiatalok szíve lüzet fogjon a lángtól, hanem azért is, mert úgy véljük, hogy az ellenforradalom, az őszent sza- badságharcuk nem fejeződött be.

Az ország megérezte, amit a költő kívánt, hogy „jók vigyék már egyszer a sorsát”. A szegedi fővezér, Horthy Miklós mint új Hunyady János ország fölöt- tünk, a szegedi seregek másik nagy szervezője vitéz Gömbös Gyula, az ország miniszterelnöke, s ma már nem bűn azt hirdetni, vallani, hogy keresztény nemzeti alapon álló magyarok vagyunk?

Vajjon csakugyan nem bűn-e? Vajjon úgy sikerült-e minden,

ahogy akartuk? Ha azokra né- zünk, akik a nemzet vezérei, ha az ő szavukat halljuk, az ő beszé- deiket olvassuk, akkor úgy érez- zük, hogy a mártírok vére ne- n hiába ömlött, a nyugatmagyar- országi hősök szíveit nem hiába ontotta ki az osztrák zsandárok szuronypengéje. Amde ha a so- raink közé tekintünk, sokszor érezzük: nincs megállás, nincs idő a táborverésre. Mert mire a keresztény nemzeti magyar kor- mányzat megalósult, nagyon, sőt feltűnően megszorodott azok- nak a száma, akik újabban álltak be a sorba.

S ma, mikor e sorokat írjuk, nemesak a hősökre emlékszünk, hanem azokra is, akik ellenük voltak. Azokra emlékszünk, akik 1920-ban még a liberálismust pa- polták, a szabadkőmivesség igéit hirdették, akik szélsőséges faj- védőként gyűlölték Gömböst, akik a konszolidáció Minimaxjaival ot- logatták folyton a magyar tüze- ket, azokra emlékszünk, akik ki akartak irtani, el akartak tiporni minket s egyszerűen jobb- oldaliak lettek, a „fajvédő” Göm- bösben egyszerűen felfedezték a realpolitikust, amint az hatalomra került. Mivel pedig számon tart- juk, jól ismerjük őket — ma sem hiszünk nekik! Mi, akik a Vezér- rel jártunk akkor is, mikor még ez kárhozát, bűn volt, amikor ezért csak szegénység, kitagadott- ság járt, veszünk annyi bátorsá- got, hogy megmondjuk: azoktól féltjük a keresztény nemzeti Ma- gyarországot, akik tegnap még kí- gyóként akarták szöges csizma alá nyomni a fejét, ma pedig — meg akarnak belőle élni.

Ennek a célhoz ért, vagy a cél előtt álló keresztény nemzeti Ma- gyarországnak nem azok az igazi ellenségei, akik ma is kívülről tá- madják, nyílt sisakkal küzdenek ellene, hanem azok, akik besiklot- tak a soraiba. Ma is hisszük, vall- juk azt, hogy nélkülük erősebbek, általuk gyengébbek vagyunk, mert ők még ma is a konszolidá- ciós mocsarak csendjét álmodják vissza, ma is szélsőségesnek, éret- len tacsónak rágalmazzák Göm- bös Gyula igazi híveit, ma is el akarják marni mellőle az igazi hű katonákat, hogy órájuk jöttén or- vul ledőlhessék a keresztény jobboldalt és annak hivatott vé- zéréit.

A régi gárda kiállott sok szelet, sok vihart s hiába akarják elkon- szolidálni a régi szabadkőmive- sek, hiába akarják csendesen félretolni, vezetőitől megfosztani a liberális mult halk spenőtevői, a gárda megy tovább, együtt a vezérrel, előre azért a keresztény nemzeti Magyarorszáért, amely- nek útján örökre előttünk marsol a hitükért, meggyőződésükért halt magyar mártírok, ellenforradalmi vértanúk dícső lényességű szel- lemi légiója.

EGY ÉVFORDULÓRA

Irta: Szele György

Bekövetkezett hát, amit tud- tunk, vártunk s mégis amikor itt van, mint a hirtelen halálnak a híre, olyan hihetetlen. Mert mi a hihetetlen, ha az nem, hogy ne- gyedfélmillió ártatlan embert egyik napról a másikra megfoszt- hassanak a mindennapi kenyér megkeresésének a jogától csak azért, mert az apáik szülő- és te- metkező földén anyanyelvükön merészelnék beszélni. Még ne- künk is hihetetlen, akik pedig már 17 év óta hozzászokhattunk, hogy a cseh, oláh, szerb impé- rium alatt a magyarság rovására minden lehetséges. Hogyne volna hát hihetetlen a galambszívü genfi urak előtt, akikről oly tá- vol áll minden igazságtalanság és brutalitás, hogy az emberi jogok- on esett sérelem miatt napokon át nem tudnak aludni, ha a kis- várdai határszelen történetesen meg találja kérdezni a kisbíró egy bőchertől, hogy: hol a pasz- szus?

Vannak hangok, mondják, amelyek már azért nem képesek felfogni az emberi fül, mert túl- ságosan erősek... Micsoda ször- nyű gazdaság történetük mivelünk 17 esztendő óta, hogy már senki sem bír hitelt adni neki és senki meg nem hallja!

A költő Zrínyi Miklós korában sem lehetett időszerűbb az a töle származó megállapítás, mint ma, hogy *csak önmagunkban bízhatunk*. Azzal a külömbiséggel, hogy a Zrínyi ajkán ebben a kijelen- tésben a rezignációnál jóval több volt a bátorság és vigasztalás, tudniillik az, hogy *segíthetünk is magunkon, hoggyha akarunk*.

De segíthetünk-e ma, amikor a tíz körmön kívül mással alig fel- fégyverzett néhány ezer honvé- dünkre csak itt a közvetlen szom- szédságunkban kétmillió hadse- reg fenekedik, a földi és légi hadigépek minden elképzelheté- len csodájával felgyverkezve; amikor a Bretagne-tól Kelet- Szibériáig kiépített paktumháló- zat az egész északi földtekét kö- telezi ellenünk mozgósítani azon pillanatban, mihelyt megmoc- canunk; amikor már 17 esztendő óta verik a fejébe még a gyermeknek is az egész világon, hogy ma azért nem boldog az ember a földön, mert él a Kárpát- ok medencéjében egy ázsiai kannibál-nép, amely miatt a kis- ántánt áldott pacifikáló munkája Kelet-Európában egyelőre még nem mehetett teljesebbé: se- gíthetünk-e magunkon a halá- lunkra spekuláló lévilág el- len?!...

S mikor a tehetetlenség kínjá- val ezen tépelődünk, nemhogy vigasztalás volna, hanem még nagyobb kín a számunkra, ha az is ökvetlen az eszünkbe jut, hogy *nem volt ez ám mindig így!* Ti- zenöt-, de nem! csak tíz évvel ezelőtt is még egyetlen köve sem volt lerakva annak a kriptának, amelyben ma már elevenen va- gyunk eltemetve. Hol voltunk mi akkor, hogy nem használtuk a még szabad két karunkat, hol voltunk, Uram Isten!?! Emlékez- zünk csak egy kissé!

...A győztes nagyhatalmak az ötödféléves viharban összejelált házukatát tatarozgatták. Reánk csak annyi gondjuk volt legfel- jebb, mint a kutyaának odavetett konkra a bajuszát rendezgető, jóllakott kaszának. És a hű ebek is meglehetősen bizalmatlan- kodva közeledtek a konchoz, mintha nem lettek volna egészen tisztában vele, hogy csakugyan van-e hát jussuk hozzá. Emlékez- zünk csak a honfoglaló oláh ár- mádiára! Boeskorban, akárhá- nyan kötésig csak úgy nemzeti fehérműben, köcmadzagon lö- tvőgő Werndl-puskákkal jöttek, de nem! csak úgy szívárogtak valahogy egyenkint, ekhős ci- gánykordékból hevenyészett tré- nük nvikorgásától siratva. Két hónapra telt, míg a határtól Ko- lozsvárig eljutottak. — Emlékez- zünk a hős cseh légionáriusokra, akik a Hidasnémetinél handa- bandázó vörös irógéphadiügynök csatításától éinek-éjszakáján egy ingben-gatvában üglettek Kassától Prága városáig. — Emlékezzünk arra, hogy a szovjet, amely Gen- ben lovaggá ütve, ma már Ung- váron meg Pozsonyban építi re- pülőfőllabázisait, az 1920-as var- sói kudarc után egy évtizedig nem számított mint lehetséges el- lenség senki ellen és senki mel- lett. És emlékezzünk végül arra is, hogy *ilyen világonkonnstelláció közepette kezdte diadalait aratni a nyugatmagyarországi felkelés*, hogy a felszabadított magyarság tömegeivel és elszántságával meg- gyarapodva, csakhamar mint la- vina gördüljön körül a Kárpátok karéján a Vaskapuig...

És ekkor — felébredtünk. Arra ébredtünk még pedig, hogy va- lami csendes statárium-féle eresz- kedik alá a magasból az Ébredő Magyarokra, akik a nyugati ha- társzelen és bent az országban *akkor* egyedül értették meg és cselekedték az idők parancsát. Figyelmeztetések cikáztak a leve- göben, hogy vagy „ébredés”, vagy hivatal és kenyér, mert a felelős-elemek legújabb keleti felfogása szerint ez a kettő össze- férhetetlen. S hogy tényleg az, abból kezdtek sejteni, hogy egy reggel másvalakit találtunk ülni azon a hivatali széken, amelynek a gazdája Nyugaton rongyosko- dott és vérezett s ugyanakkor abból a bizonyos hivatali létrá- ból, amelyen a számár is az égig kúszhatott, gondos kezek az éb- redés bűnében gyanúsak orra előtt egyszer s mindenkorra ki- szedték a fokokat. Mert kitért a konszolidáció, beköszöntött az aranyközéput „realpolitikája”, — amely a Károlyi Mihály realpoli- tikájának méltó jogutódja volt abban a bölcs elgondolásban, hogy az ország területi épségét úgy szerezhetjük vissza a legbi- ztosabbban, ha meg se mozdítjuk a kezünket érte. Pusztuljon tehát minden felelőtlen ébredő elem, aki a külomben is nekünk dol- gozó időnél jobban akar sietni.

És a szegény felelőtlen elemek — minthogy egyvidejleg előre is harapni meg hátrafelé is rugni csak a számár képes — szőttö- gadtak. Elpusztultak, lesodródtak

az aranyközéputon sétáló időjósok előtt — ki a testi, ki meg a lelki halál árkaiba.

Az idő pedig dolgozott. S ha ez a cikk soha meg nem íródott volna, akkor is nagyon jól tudná mindenki, hogy kiknek dolgozott...

Az 1920-as évek konszolidációs hajnokaik így taposták a föld alá azt, akit őszi rózsás forradalmár korukban, 1918-ban orvul leütöttek, hogy majd 1935-ben az „alkotmányvédő front” mögött keresztessenek véres, sáppadt kísértetei előtt menedéket.

... Régi, régi dolgok ezek nagyon. Szinte úgy tetszik, mintha egy másvilágról rémlenének vissza a tudatunkba. Talán érdemes se volna már őket felemlegetni, ha nem volna bennük némi hasznosítható tanulság azok számára, akik még hinni tudnak az elpöcsékolt idők és elszalajtott alkalmak visszatérésében.

Ez a tanulság igen-igen szerény. Csak annyi mindössze, hogy a tízéves konszolidációs háttöréskorban kiírtott Ébredő Magyarorságnak *mindenben igaza volt*. Igaza volt, mikor egész lényegéből az áradt a magyarság felé tanulságként, hogy amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra, mert holnap már nem teheted meg többé. Igaza volt abban, amiről a Keresztyén Nemzeti Egyesülés Pártjának oszlopos tagjaként a debreceni Arany Bika dobogóján állítólag még Rassay Károly is hitelt tett volna egykoron, hogy a jövő egyetlen lehetséges útja a keresztény-nemzeti politika s a levitélyt liberálizmushoz való legcsekélyebb visszahajlás is a sir felé vezet. Igaza volt abban, amit gróf Bethlen István Szegeden, az egész ország tapsaitól kísérve, olyan formán fejezett ki, hogy: a történelmi Magyarország felhomlasztásában hűnös sajtónak pedig egyszer s mindenkorra el kell lünnie a magyar élet színteréről. Igaza volt százszor és ezerszer abban is, amit az Eckhardt Tibor lánglelkének napja is segített meggyőződéssé érlelődni bennünk, hogy a zsidókérdés intézményes megoldása nélkül nemzeti aspirációink elérhetetlenek, mert ezeket csak a tökéletes lelki egységbe forrott nemzet expanzív ereje válthatja valóra; ez a nemzeti egység pedig létre nem jöhet mindaddig, amíg a szabadjára engedett zsidóság akkor és úgy állíthatja szembe a magyart a magyarral, amikor és ahogyan a saját érdekei szempontjából neki jólesik.

Igaza volt bizony az Ébredő Magyaroknak mindezekben. S ha némelyek ma már az ellenkező póluson vélik szolgálni az igazságot, ezzel csak nemzetüknek s maguknak árthatnak, de a 17 év minden tapasztalatától igazolt ébredő-igazságokat többé meg nem ölhetik. Ezek élnek, érvényesülésre törni soha meg nem szűnnek és szenvedéseink napjai aszerint kevesbednek vagy sokasodnak meg, amint a nemzet életosztónéinek ezeket a parancsait a magyarság felelősei is a szívébe és programjukba fogadják, vagy elutasítják.

Az Ébredő Magyarország fellépésének 17-ik évfordulója alkalmából legyen ez a pár sor szegényes listeletadás a múltért s a lap-pangó parázsnak belevillantása a jövő kódéba.

.....
FIZESSEN ELŐ
A „DEBRECZENI UJSÁG”-RA!

KERESZT

(Vers 1919-ből, a nagypénteki ellenforradalom éjszakáján)

Rohanj, szaladj a szent kereszt tövébe
Te, piskos, aljas, véres söpredék,
Borulj imára Golgothák kövére
Te, népbu litó bárgyu csőcselék,
Hitet gyalázó förtelmes-eselék,
Fölmondott szolgál, szabadra-cresztelt:
Mossátok meg a keresztet!

Hogy' féllek most az Isten ostorától,
Mely csap közétek vágva, vézesen,
Lerészegítve mámorok borától
Hogy' szétszaladtok poklos-férgesen,
Mert sújt az Isten ökle mérgesen,
Haragja szent, a lelkiből kirekeszt:
Mossátok meg a keresztet!

Áltűg parancsa mindenem keresztül
Es megremegek földek, tengerek,
Leszállt a Krisztus golgothás keresztül,
Hogy megvacoogtok vad gazemberek,
A förtelem a porban hempereg,
Isten parancsol, szózatot menesztelt:
Mossátok meg a keresztet!

Rohanj, szaladj a szent kereszt tövébe,
Gyorsítja Isten súlyos lépteit,
Mert visszadobtat éjszakák kódéba
A földek, gyárák tiszta népeit,
Tűzzel kiirtva szent érzéseit...
De itt a Krisztus ám! Beszélni kezdett,
Haragja szent, a lelkiből kiresztelt:
Mossátok meg a keresztet!

LISZT NANDOR.

„Mert a Lajtán hetek óta áthallik a kuruc nóta”

Visszaemlékezés az 1921-i kuruc időkre, amikor a 120.000 lakosa Debrecen 15 felkelőt adott a nyugatmagyarországi vétek harcaihoz

1921... A falragaszokon akkoriban jelent meg az a csodaszép vers, mely azt hirdette, hogy mindent elvittek ebből a hazából... minden elment, csak egy nem ment utánuk: a magyar... — A csonkahaza nyolcmillió lakosából mégis akadtak kétezernégy-százan, akik nem azt nézték, hogy Erdély, vagy Felvidék... akik csak azt érezték, hogy el kell menni Nyugatmagyarországra s, ha úgy rendel az Isten, feláldozni a fiatal életet azért a picinyke földszávért, amelyet így hívnak: „Burgenland” s amelynek minden egyes kis göröngye éppenúgy Magyarország, mint a nyitrai szikladarab, a csíksom-

lyói kapualja, a máramarosi barlang, vagy a fiumei moló...

Akkoriban virágzott nálunk a keresztény-nemzeti fellángolás. Debrecen 120.000 lakosából kétezren sorakoztak az Ébredő Magyarok zászlaja alá s a többi nacionalista egyesületek száma „is” meghaladta a nyolcezeret... A nyugatmagyarországi felkelésbe pedig elindult tizenöt debreceni magyar. Egyik részük a világháborúban elfaradt, szegény, vándorzó magyar hős. Másik részük csupa fiatal ember, akik Pörgölény alatt, vagy Savanyúknál mentek keresztül a tűzkeresztségen.

Játszva és a legrövidebb idő alatt tökéletesen megtanul németül a most megjelent

„Tanuljunk könnyen, gyorsan németül”

A német nyelv alapos elsajátításának könnyű és gyors módszere mindenki számára című gyakorlati nyelvkönyvből.

Irla:

DR. ERNST HÄCKEL

a Pázmány Péter Tud. Egyetem mb. előadója,
a b. Eötvös Coll. tanára.

A kiváló szerző sokéves tanítási gyakorlat gazdag tapasztalatai alapján írta meg fenti újszerű művét, — melyből valóban mindenki, öreg-fiatal, egyformán könnyedén, játszva és a legrövidebb idő alatt sajátíthatja el legkönnyebben a német nyelvet. A német nyelv ismerete ma már létérdek és a dolgozó ember számára az elengedhetetlenül szükséges második anyanyelv!

330 oldal.

ÁRA CSAK P 6.—

Kapható a Debreczeni Ujság könyvosztályában, József kir. hg.-u. 16.

Debreceniek a felkelők között

A nevüket nem soroljuk fel. A Névtelen Katona korában nem volna ildomos külön-külön is beszélni róluk. Elég az hozzá, hogy tizenötön voltak, vezetőik, közkaptonák, akik szétszórtan portyáztak, mint a többi felkelők.

— Nyolcan-tizen egy csoportban, — mondja az egyik, — csak a nevemet ne írjad ki az újságba! Mi, debreceniek csak ritkán találkozunk. Szét voltunk szóródva portyázó csapatokba. Steinbach, Vulkapordány, Pörgölény, Savanyúknál... ezeknek a környékei sokat beszélhetnének azokról a harcokról, amelyeket az osztrák vörös járőrökkel folytattunk. — Nem múlt el nap, hogy ne találkoztunk volna. A savanyúknai hegyek örökzöld fenyői új magyar meséket álmodtak. Mi ott portyáztunk az erdőben s ugyanakkor a kedves kis fürdőtelep, amelyet eddig a magyarok észre sem vettek Gastein, Rohitsch s a többi külföldi fürdők mellett, ijedten aludt a nagy magyar történetes éjszakájában. A Grimm-féle szanatórium zsugáterés ablakai már mélyen aludtak. S mi egy-két osztrák járőrrel megverekedtünk...

Sauerbrunnól Savanyúkatig

Milyen tragikuma a magyar sorsnak, hogy a liberalizmus korának elnemzetlenedése nem vette észre ezeket a nagy magyar értékeket. A bécsi, wienernerstadtiak és gráziak „Sauerbrunn”-nak nevezték. Ugyanakkor mi, magyarok, Rivieráért, Badenért, Karlsbadért s egyéb idegen vidékért lelkesedtünk.

Savanyúknál—Sauerbrunn, ez a csodaszép magyar fürdőhely, akkor lett híressé, amikor a határban Samuellt utólérte a végzet. És ott küzdöttek a debreceni fiúk is Nagymagyarország jövőjéért.

És ki emlékszik még Steinbachra, Fraknóra, Vulkapordányra?... A fraknói várra, mely ott áll a sziklaesücs tetején s magában őrzi a magyar történelemnek egyik legszebb darabját, az Esterházyak kincsét?... És ezek a fiúk mégis eljutottak Sauerbrunnól Savanyúkatig.

Lajtábánság — a magyarságért

Lajtábánság, a felkelők országa, akkoriban már szuverén állam volt. A csatározások napnap után folytak s a Vámosvák akkor ontották véreiket Magyarországra. A kisanant meg sem mert mocanni. A felkelők száma pedig Dunántúlról—Tiszántúrról napra-napra növekedett. A testvérvizsály azonban véget vetett az akciónak. S a kettős keresztel ellátott cserkészalakok lehullottak a fejeikről. Pedig a magyar szív, magyar lélek és tegyük hozzá: hogy Esterházy herceg krumplija, birkapörköltje vígan táplálta felkelőinket.

Egyszer-kétszer, utóljára még a felkelők nótája is felcsendült:

Mert a Lajtán, Lajtán hetek óta,

Hetek óta áthallik a kuruc nóta...

S azután ez is elhalkult. Tizenöt debreceni felkelő, a százhusz-ezer lakosú nagyváros tizenöt magyarja visszajött Debrecenbe. De azért büszkén könyvelhetjük el, hogy Sopron s egy magyar földszáv visszaszerzéséhez olyan mértékben járultak hozzá, hogy szobrot érdemelnének Debrecenben!

Hogyan született meg Debrecenben a keresztény-nemzeti irány?

Most már meg lehet írni... A keresztény nemzeti gondolat debreceni születéséről nem sokan tudnak. — Mintha egy tarka film peregne le a szemem előtt: az egymást követő jelenetek összetörődnak bennem. — Szinte alig tudom szétválasztani őket... Csak annyira emlékszem, hogy 1918 október vége volt. A város ötfogatán Károly király és Zita királyné ültek. Kint, a nagyallo-más előtt, a Hunyadi- és Piac-utcán még a házak tetején is emberek ültek. Kendőlobogtatás, élenzés mindenfelől. A második kocsiiban gróf Zichy János kultuszminiszter intégette az örömmámoros közönségnek. Az uralkodópár egyetemavatásra jött.

Délután 4 óra. Az orvoskari fel-
evő épület virágerdőbe borult. K. Nagy Zoltán avatják „sub auspiciis regis” az államtudományok dokto-rává. A felavatandó királygyűrűs doktor fekete magyar ruhában, ha-lálsápadtan áll a királyi pár előtt. A spanyoljávány már dühöng és ő is betegesen jött el az avatásra. A rector magnificus, akit azóta töröltek már az univerzitás évkönyveiből. — hódoló szónoklatot mond. Azután Zichy János beszél, rendkívül idege-sen. Ő már tudja, hogy Pesten kitört a forradalom. Az apostoli királyi szavai is elhangzanak.

Másnap délután ugyanaz a tömeg, amely tegnap a királyt élte, han-gos a forradalom örömdialógóját. — Október 31., délután 6 óra. A Piac-és Szent Anna-utca sarkán állok. — Néhány zsidó joghallgató társam félreteszik az útból és nekirohan a királyi közigazgató táblájának. A ma-gyar címeres bádorglap zörögve hull a földre...

A Piros-Fehér-Zöld Blokk

Öt nappal később. Az utcán még lövöldöznek a Linder-fiúk. Tökré-szeg valamennyi és tanácsosabb, ha mellékutcákban bújkál az ember. — Este, 9 órakor a Kollégium bölcsé-szeti termében megalakul az első el-lenforradalmi szervezet, a Piros-Fehér-Zöld Blokk. Bozóky joghallgató, budapesti kiküldött részletesen fejte-gette a szervezkedés célját. A pro-fesszorok közül Bernolák Nándor, Thegze Gyula, Iványi Béla és Huss Richárd vannak jelen. Wallisch Osz-kár és Debreczeni Ferenc a debrec-eniek szónokai.

Amikor már izzik a forradalom-ellenes hangulat, szóllásra emelke-dik dr. Huss Richárd professzor. A világháború hősi katonatisztje beszélni óhajt az ifjúsághoz. Vádbeszéd ez a hadseregcsalók, a zsidó-szabad-kömfévség, a galicizmus ellen.

Az ifjúság tombolva lelkesedik. — Károly Zoltán az utolsó padorból kiáltja: „Éljen Huss Richárd! — Együtt megyünk a professzor úr-al!”

Másnap délelőtt felfordulás az egyetemen. Kiss-Klein Géza, a ké-sőbb oláhvá átvedlett rector, az ugy-nevezett „progresszív” ifjúság ivelt körözeti, amelyben aláírásokat gyű-tenek Huss Richárd ellen, tegnap antiszemita beszédje miatt...

Mezalakul az Arany János Társaság

Fekete karácsony. Az egyetemi if-júság nehéz harcot folytat a rector-al. A nacionalizmus magját azon-

ban Huss Richárd professzor elve-tette. Egy ünnep-előtti napon me-alakul a másik keresztény nemzeti szervezet: az Arany János Társa-ság. Haendel Vimossal az élükön száznál több debreceni úr tanácsko-zik a vármegyeháza dísztermében. — A „népség”-et most is az egyetemi if-júság szolgáltatja. Haendel profesz-szor tömör, klasszikus szépségű, történelmi példákkal fűszerezett szavai egy egész kis szigetlet fognak össze a palkányforradalom véres óceánjában. A sokat ócsárolt „kurszus” ezen a délutánon született meg a legma-gyarabb városban. Mintha ma történet volna, úgy emlékszem a jelen-voltakra: az első sorokban Mitrovics Gyula, Iványi Béla, Zivuska Jenő, Tankó Béla, Lindenberger prelátnak, Dicsőffy József, Urav Sándor, id. dr. Liszt Nándor, dr. Dávid István, Hubert Ottó, Huss Richárd, Bernolák Nándor, Pröhle Vilmos, Kom-lóssy Imre, Gyulay László, Galánty János, Bessenyei Lajos és mások foglaltak helyet.

(A nemzeti felszabadulás eleién ez az Arany János Társaság rendezett Magyarországi Kormányzó Ura tisz-teletére azt a feljethetetlenül szép ünnepélyt a Csokonai színházban, — amely a poraiból megélemedett új Magyarország első tiszántúli sereg-szemléje volt.)

Kisdetek kongresszusa

Pereg a film és rohan az idő. A forradalmi eseményeket nem lehet feltartóztatni. A gyilkosok prolektár-diktatúrája Debrecenben is uralomra jut, 1919 márciusában Lefkovičs ely-társ összehívta a „középtiskolai diák-szakszervezetek” gyűlését. Kiseb-bnagyobb diákok tömegétől hemzseg a Bika díszterem. A vallásánítás megszüntetéséről, a nemi élettel kap-csolatos felvilágosításról és hasonló „pedagógiai” kérdésekről folyik a vita. Az erkölcsi lesüllyedésnek ilyen alacsony fokán még sohasem állot-tak a szabadkőmíves-galicizmus posz-ványába kergetett gyermekek.

Egyszer csak pódiumra lép egy gimnazista, Nagy Bélának hívják. — Talpraesett beszédben ítéli el a kommunista akciót. Ez a fiatalember visszafotja a feltörő indulatokat s maga Lefkovičs elvtárs is idegesen kapkod a levegő után. Csekélységem miatt a „Villám” című élelap kikül-dött tudósítója megírom legelső kro-kimat a bolsevik kisdetekről. Ezzel nagy haiba kevertem Pálffy József szerkesztőt, aki csak kiskorúságom-ra való hivatkozással tudott megmen-teni a kisdetek-vezérek további harag-jától.

Az egyetemi ifjúság nem nyug-szik. A renegát Kiss Géza hiába ma-gyarázza, hogy — „kérem, uram, az uralom ötven évig is eltarthat s jó

lesz alkalmazkodni!” — az öntuda-tos magyar diákok reggeltől-estig megszállva tartják az Egyetemi Kört. Egy esős napon javában fo-lyik a tanácskozás, amikor csuka-szürke katonaruhában, eszímában betöppan Puskás Jenő... Ezt a ra-gyogó tollú, keménygerincű magyart halálraírték Kassán a csehek és pa-rasztszekeren menekült Debrecenig. Ettől kezdve ő lett az ifjúság vezére. Amikor Faragó-Fried a tanácsköz-társaság helyettes kultusz-népbizto-sa az Egyetemi Körben a prolektár-jog bevezetéséről s a jogtudomány likvidálásáról értekezett, Puskás Jenő megkérdezte tőle: „No és, mi lesz velünk jogászokkal?”

Hogy magukkal mi lesz? Az, ami a békákkal, ha lecsapolják róluk a mocsarat!

Puskás írtó haragra gyúlt. Szólá-sra emelkedett és közel egyórás be-szédében úgy szétszedte a Rombach-utcai népbiztost, hogy hápogva távo-zott el a tett színhelyéről.

Nagypénteki ellentorradalom

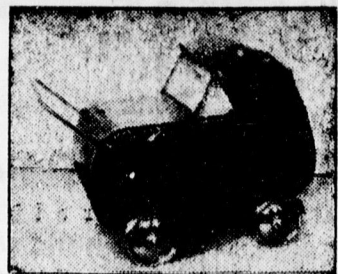
1919 nagypéntek. A debreceni el-lenforradalom napja. A városi házi direktorium rendőroket akár a csu-csai frontra küldeni. Mi már tudjuk, hogy kitör a botrány. Derék rend-őreink stramm-lépésekben közeled-nek a Széchenyi-utca felől. Amint a Piac-utca éreke, nem kanyarod-nak fel az állomás felé, hanem in-dulnak tovább a Kossuth-utca. — Pár perc múlva megkezdődik a lö-völdözés. A város háza ablakaiban megjelenik egy géppuska csöve. — Nemsokára berendelik a bécsi terror fiúkat. Vér. Halál. Gépfegyver-kat-togás.

Éjszaka hetven tuszt a fővárosban visznek. Hétekig semmi hír róluk. Az első hírvívó oláh megszállásunk Noé bárkájából Puskás Jenő volt, aki két kofferrel a kezében, bújkálva kelt át a szolnoki oláh-bolsevik határon és úgy kereste fel Haendel Vilmost a fogházban. Az első hírt ő hozta Pest-ről a tuszok családtagjainak.

Az oláh-megszállás

Nagyobb örömet még sohasem éltünk át, mint azon a reggelen, — amikor a kommunista csöcselék ki-takarodott. A gyárak vész-dudái egész éjszaka szóltak. Diákszobám-ban egy katonatiszt rokonomat rei-tegettem, akit a vörösök halálra ke-restek. Édesapámat elsősegélynyúj-tásra hívták a Homokkerthe. A spa-lettán keresztül jól láttuk, amint ha-talmas társzekerek dőcögtek az áll-omás felé. A prolektárdiktatura köl-tözködött. Reggel hat órakor nota-szó ütötte meg a fületem. Sensy Pál százados a tisztogató fehér csapa-tot vezette... Felszabadultunk.

Egyenesen a kollégiumba tartot-tam. Az ifjúság már gyülekezett. A Linoleum előtt egy ideges emberrel találkoztam. Kiss Géza volt. Közölte velem, hogy estére jönnek az oláhok. Az oláh megszállás pedig legalább ötven évig fog tartani. Jó lesz tehát, ha alkalmazkodunk...

Gyermek-kocsik,
autók, biciklik, hajtányok,
ródlik

a legnagyobb választékban
kaphatók

a Debreceni Vas-
és Rézbutorgyárban

Gyár: Városi Ierakat:
Ispotály-u. 5. Hunyadi-u. 2.

A DEAC szerepe

Jönnek az oláhok... Szébbelkű hőgyeink egynémelyike kendőt lo-bogtat s reggelig táncol az „ismere-kedő” esten. Undorító események következnek. Az Arany János Társaság azonban tovább működik s megkezdődik az egyetemi ifjúság újabb szervezkedése. A kollégiumot oláhok szállták meg s ezért csak tornaszás ürügye alatt, a tornacsar-nokban gyülekezhetünk. A bocskoro-sok kémei mindent megtudnak. Az ifjúsági vezér „édesapját” fogságba hurcolják s a fiát is letartóztatják... A világháború minden hőstetténél nagyobb az a vitézi cselekedet, — amellyel magukra vállalják az ódír-mot s egyetlen nevet sem adnak ki.

Közben megalakul a harmadik el-lenforradalmi egyesület: a Debre-ceni Egyetemi Atlétikai Club. A coetus második emeletén Baresay Laci szobájában gyülekezik a fiatal-abbik csoport, az öregebbek Ka-ráry Zoltán, Puskás Jenő és Sz. Nagy Samu „Jakosztály”-ában. — Kovács Lajos elnök napestig szidia a jogásznökök, aki egyszemélyben a DEAC jegyzője is, amiért elvesz-tette a jegyzőkönyveket. Dehiszen most nem is a spórt a fontos, hanem a magyar életre való szervezkedés.

Az oláh uralom nagynehezen meg-engedi, hogy a Bika-beli Vigszur-házban jótékony célú előadás tart-hasson a DEAC. Liszt Nándor kon-ferál, Nedeczky Baba, Liszt Nan-dine, Tüdös Klára, Jóna Kálmán, Nagy Béla az előadás szereplői. — Sajnos, az oláh közvilágításról szó-ló kuplét az utolsó percben betiltja a megszálló parancsnokság s így eson-tka marad a kabaré. Az anyagi és erkölcsi siker azonban óriási: a DEAC erőre kap és újra megindul-hat a nacionalista élet.

Megszületik az első „Fehér Ujság”

A „dakórománok” már kivonulónak vannak. A keresztény-nemzeti „Haj-dulőd” több hónapokra multra tekinthet vissza. Az iparkamara harminkét emeletén, egy hónapos szobában, — haditanácsot ül a szerkesztőség. — Dr. Szilágyi Imre főszerkesztő arról beszél, hogy a kegyetlen cenzor, — sublocotenentul Horia elűzőzés után piros-fehér-zöld keretben kel-lene megjelentetni a lapot. Igaz ugyan, hogy hol sárga hártypapír-ra, hol pedig pakkoló papírra nyom-juk a lapot, de hát az mindegy!...

KIVÁLÓ GYÁRTMÁNYU
KORCSOLYÁK
és más célszerű
KARÁCSONYI AJÁNDÉKTÁRGYAK
nagy választékban
SESZTINA LAJOS
vasnagyerkeskedésében
DEBRECEN

TÚZIFÁT,
SZENET

csak

Prohászka és Tsa-nál

vásároljon

Bethlen-utca 44.

Eötvös-utca 18.

Telefonszám: 11-61.

Két monoklis, puderes oláh tiszt provokálni jön Rostkowitz Arthurt. Jómagam, mint szerény voluntör, meghűzödöm egy sarokasztalnál.

Az oláhok végre kimennek. Egy-két rendőrségen töltött éjszaka és hosszú kálváriajárás után, épp az utolsó napokban, beszeressük a „Fehér Ujság”-hoz szükséges bálákat. Puskás Jenő örömmel üságotja, hogy kivett egy Varga-utcai fizetelhelyi-zeget. A papírt oda kell szállítani. Egy Plác-utcai udvarban „vagonirozunk”. Ponyvákkal takarjuk le a bálákat s azután megindul a menet... A járdáról sandítunk féltett kincsünkre. Zsebünkben készen az első szám kérrata...

Elérkezett a nagy nap. 1920 március 11. Az oláhok elfoldalognak s megérkezik a nagytemplom elé a Nemzeti Hadsereg. Seidl ezredes vezényszó kiált. — Minden szem könnybeborul s mi, egyetemi ifjak, egymást csókoljuk örömlünkben... **Öt nap múlva megjelenik a „Fehér Ujság”.** Délután 4 órától este 7-ig ötezer példány fogy el s még háromezret nyomtatunk, mert többre nem futja a papír... És ezekben a napokban megy végbe a debreceni diákmozgalom legvezetesebbike. Puskás Jenő vezetésével 50 tagú küldöttség jelenik meg dr. Kenézy Gyula rectornál, aki előtt a küldöttség szónoka a szabadságvesztés páholyok azonnali felszámolását és a numerus clausus bevezetését követeli. S azután jön az első jogászbál, — amely igazán hétvégre szóló. A francianégyvest dr. Jóna Kálmán rendezzi, a talpalávalót id. Magyarai hácsi húzza. A ragtime-zenék tilosak. Amikor egy-két felelősen elem two-steppet szeretne járni a jogász-elnök Galánfy Jánosné felszólítástára letiltja a muzsikát... Olyan jól sikerült hál mégsem volt Debrecenben... A liberális körök természetesen nem kaptak meghívót s ezekben nagy megdöbbenéssel tárgyalták, hogy az oláhokkal harátkozó hölgyek, az úgynevezett oláh szeke-

Lakjon
Budapest Szívében!
MERANO
SZÁLLODA
IV., BÉCSI-UTCA 2.

Telefon:

81-4-94 és 81-3-96.

Kitűnően felszerelt olcsó
szobák, elsőrendű konyha

Uj társas helyiségek!

KÖZPONTI FÜTÉS.
HIDEK-MELEG FOLYÓVIZ
LIFTSZÁLLÍTÁS LE ÉS FEL.
PANZIÖRENDSZER.

rek neveit „felejtlen” és „setéltben bújkáló” elleníradalmárok kiplakatirozták...

Igy volt ez rendién. A jogászbál lezajlott s alig két nap múltán a „Fehér Ujság” szerkesztősége hozzáfogott az Ébredő Magyarok megszervezéséhez. Iványi professzor kibontotta a zászlót s az alakuló nagygyűlésre, amelyen Szabó Dezső mondta az ünnepi beszédet, tízezrek

vonultak fel. A Bika díszterme tömve volt emberekkel. A lépcsőházban s a foyerben ezrek és ezrek szorongtak, kint, az utcán pedig megszűnt a közlekedés. Még a Csapó-utca bejáratánál is sűrű tömegekben álltak az ébredők.

1920 tavaszán így született meg Debrecenben a keresztény-nemzeti irányzat.

KRÓNIKÁS.

Megjöttek a sastollas seregek...

Hogy vonult be Debrecenbe a nemzeti hadsereg
A felszabadulás mámoros napját

A népek nagy esatáját dicsőséggel és verhetetlenül fejezte be a legendás hírűvé vált magyar hadsereg. Magyarország területén egyetlen rabló sem tudta megvetni a lábát, amíg ki nem ütötték hóseink kezéből a fegyvert az aijas felbújtók, a nemzet sírját, temetőjét ásóok: Kun Bélák és társaik, akiknek szereplése mindíg szegényfoltként ég az arcunkon, amikor elszakított testvéreink szenvedéseire gondolunk.

Rabolnak az oláhok

Debrecenben még nagyon sokan élnek, akik visszaemlékeznek azokra a nehéz napokra, amikor Uray Sándor nagytisztelétű úr a Kossuth-utcai templomban csak úgy oszthatta ki az úrvacsorát, hogy remegni kellett a híveknek, mikor szólt meg a templom tornyába felszerelt géppuska. Nagyon sokan emlékeznek még vissza azokra az időkre, amikor megfontolással alá vették az emberek, hogy kimenjenek-e az utcára, vagy nem, hiszen nem lehetett tudni, melyik oláh járőr kényszeríti majd őket, hogy saját nemzeti vagyonuk ellonpásában segítsenek nekik. Az idők tűnnek, szállnak viharfellegek szármayainak gyorsaságával. Tizenöt év távlatából vessünk még egy pillantást azokra a napokra, melyek Debrecenét is csakúgy megviselték, mint a többi magyar városokat, falvakat és embereket. Ma, amikor a magyar élet halad, ballag a maga kivágott medrében és ígéreteket látunk fényleni a távoli jövő ködében, tekintsünk hátra azokra a történelmi napokra, melyeket szorongó szívvel élt át Debrecen városa a megszállás és a nemzeti hadsereg dicső katonáinak bevonulása alatt.

A 21. és 22. számú rendelet

A „megszálló” csapatok, vagyis az oláhok, mint éhes vadak vetették rá magukat a háborúból még megmaradt jószágainkra. Éjszakánként, amikor szélvész vágatása végigvonnultak a város utcáiban remegő szívvel fordultunk meg ágyunkban, mert soha sem lehetett tudni, hogy kit tesznek egy éjszaka földönfutóvá, vagy a másvilág lakóivá. Lopkodtak, raboltak és szállítottak hazafelé mindent. Nemzeti vagyonunkat vasúti kocsikba rakatva magyar munkásokkal, irányították hazafelé, az „éhes” oláhoknak. Ilyenkor ökölboszorult karunk tehetetlenül hullott a porba, mert érvényben volt a hírhedt „21. és 22. számú rendelet” és az oláh hadbíróóságok naponta sújtották a legkímésőbb bírságokkal az „el-lenszegülő” magyarokat.

A szerencse azonban forgandó és már 1920 február 22-én előrevetít fényét a nemzeti hadsereg bevonulásának híre, amikor a „Hajdúföld” sárga, csomagolópapírra nyomott példányán megjelenik a „Proklamatie” azaz „Felhívás”. Mondanunk sem kell, hogy ennél aljasabb és gyűvább, a magyarságot megalázó iratot még nem szerkesztettek. A Felhívás fakult sorából a következőket ol-

vashatjuk: „Azön pillanattól kezdve, mihelyt a román katoná, a Tisza partiát uralta, mindenkinek a jogabecsülete és élete biztosítva volt”. Kérdezzük meg azokat, akik erre a felháborító és megalázó felhívásra még emlékeznek igazán az idézett szöveg. A felelet csak a nem lehet. „Köszönetet mondunk az összes lakosságnak, akik felismerve a román hadseregben felmentőjüket, alázatol és meghallgatást adván kétség nélkül...”

És e szegényiratot 1920 március 11-ig kellett megtűrnünk a „Hajdúföld” első oldalain. Nem tehetünk semmit ellene, mert felettünk „örkődött” a „Cenzurat de Loc. Pausani” karvalykörmeivel és nem egyszer ott hagyta a féhérított lapunk hasábjain. A Felhívás tehát már hírdette, hogy valami készülődik és nemsokára vége lesz a gyalázatos oláh megszállásnak.

Könnny szökik a szemünkbe, amikor a barna csomagolópapíron megjelenik „Hajdúföld” első oldalán megjelent hírt olvassunk március 2-án: „A közös értekezleten elhatározták, hogy a nemzetgyűlés március 1-én 11 órára egybehívott ülésén Horthy Miklós fővezért egyhangúlag Magyarország kormányzóivá választották. Ekkor már tudtuk, éreztük, hogy a legendás hős érkezése nem várat sokáig magára és felvirrad ránk a felszabadulás boldog hal-nalának fényes csillaga. Éreztük, — hogy Horthy Miklós betölti történelmi hivatásának legmagasztosabb részét és meghozza a Tiszántúli, Debrecen népének is a felszabadulást.

Ünnepre kés ü'tünk

Az oláh társzekerek egyre sürjében zörögtek éjszakánként az ország-úton és egyre fogyott a nemzeti kincs, azonban ezekről a szekeréről minden kiszállásnál lemaradt egy-két böcskoros, akik vasvillával átszúrva találtak meg társai a kivonuláskor az erdők alatt. A keserűség egyre jobban összegyűlt szívünkben, lelkünket egyre jobban emésztette a bánat és azt hittük, hogy nem lesz vége ennek a barbár, havasi uralomnak. Mint bethlemi csillag fénye hasított be szívünkbe dr. Szilágyi Imre a „Hajdúföld” főszerkesztőjének vezércikke: „Ünnepre készülünk”. „Megtetesült a gyönyörű nemzeti eszme, életre kelt, valóra vált Benned: Magyar Nemzeti Hadseregünk.” „Annnyit szenvedtünk... hogy fogunk van most örülni és jögnünk van azt nyíltan megmondani.” „Ne legyen senki ma, aki bánatos és keserű, akinek szívében mult idők gyötrelme, bánata rágódik. A Horthy katonáinak sastoll rágóideje már közeledik már szinte halljuk a kemény magyar lépés ütemes dübörgését”. A gyalázatos, megszegyűnt cenzurát felrerugva hirdettük, köszöntőtük március 11-én, e nap országot megváltó, eseményét, ünnepét.

A cenzurának vége. Nemzeti színű kerettel köszöntötte a megszabadulás napját a „Hajdúföld” s a keretben lángolt Szilágyi Imre ódájának

Karácsonyra és újévre
legszebb ajándék az

arany onix dísz tárgy

Gyártja:

DEBRECENI MŰKÖGYÁR Rt.

Füred-utca 2. • Telefon 10-93.

Városi Ierakat: Halász Nándor

ékszerész, Piac-utca 24. szám.

tüze, „Hozsánna Néked!” beköszöntöje. „Viszontlátásnak e magasztos pillanatot hét évtizede várja a magyar, hét évtizede imádkozik a nemzet a Te feltámadásodért. Mikor most az imádság hő óhajtásra vált és megadta az Isten, hogy szentfőszembe állunk Vele: a pillanatot nagyszerűsége eltakarja szívünkben a hetven év sok gyászát és megpróbáltatását, a tegnap keserűségét és megaláztatásait s csak újjongani tudunk és ünnepelni.” Ennél ékebb és igazabb szavakkal nem köszöntöttek talán senkit Debrecenben.

A boldo“ságtól megszabad
a szív

Meghatott szívvel gondolunk vissza arra a dicső márciusi reggelre, amikor tízezrek szerető síngatása és örömkönye között befutott a nemzeti hadsereget szállító vonat és a város átadásáról szóló jegyzőkönyvek kiadása után bevonultak a magyar csapatok. Barthou az entente tisztje nagy meglepéssel figyelte a tisztelére adott díszmenetet, amely még a Kossuth-utcaiban álló oláhok szívét meg kellett, hogy dübörögtesse és megmutassa, van benne erő egy nemzet főölti örököséhez.

Amíg a nemzeti hadsereg csapatai feszes léptekben vonultak a városba, addig a Kossuth-utcán kotródott kifelé a böcskoros hadsereg. Az entente misszió tagjai az Arany Bika-ha vonultak vissza. A bevonuló katonaság pedig lelkes nótaszóval köszöntötte Kossuth Lajos szobrát, — majd a Nagytemplom előtti téren helyezkedett el, ahol a hivatalos üdvözlések hangzóttak el. Az Arany János Társaság nevében Bakoss Tibor mondott lelkeket megrázó beszédet, amelyre a bevonuló csapatok parancsnoka Seydl Jenő alezredes válaszolt. „Annak idején mi vonultunk be Budapestre, mi mentünk el a Duna—Tisza közére s most idejöttünk a Tiszántútra, hogy ezt az országrészt is véglegesen visszafoglaljuk”... dörögtek az érces zavarak a lelkek mélyére és a szemekben kibuggyant az örömkönyvek patája. Nem hittünk a valóságának. — nem akartuk hirtelen megérteni. — hogy ez esoda, vagy valóság. Nem tudtuk betelni az ünnep nagyságával, nem értettük, hogy miképpen lehetséges a szabadság számunkra egy bitang elnyomatás után.

És valóban az ünnepi percnak volt áldozata is. Inkább mondiuk hősi halottja, aki nem tudta túlélni a szép nap fényét. Az öröm és lelkesedés közben meghalt egy derék magyar, aki a nemzeti hadsereg bevonulásakor felkiáltott örömeiben: „Csak-hogy még egyszer láttam igazi magyar katonát! Az Isten áldjon meg mindnyájotokat!” Ezzel összeesett és nyomban meghalt. Hő vágya teljesült. Látott magyar katonát, igazi csapatot felmentőket, megszabadítókat, anilyeneket nem hordozott magán soha még e föld. Kállay Sándor hősi halott lett, a nemzeti hadsereg bevonulásának hősi halottja.

Debrecen az örömkönyvek mámorában íszott. A nemzeti színű zászlókat kecsesen lobogtatta a friss, — üde márciusi szél és szívünkben álmódult az új, második évezredes keresztlyen Magyarországot. (N. G.)

Véres Nagypéntek Debrecenben

**Amikor a vörösök megakarták tizedelni
a rendőrlégénységet — A nagypénteki csata
hiteles története**

Valahonnan Csucsá felől már dörögtek az oláhok ágyúi. A székelv hadosztály vívta kétségbeesett harcát a booskoros seregekkel. Debrecenben pedig kissé sápadtabb volt már a vörös vezérek arca. Húsvétra készülődött az Alföld fővárosa. De Úristen micsoda húsvétra.

Krisztus Urunk megfeszítésének napján a magyarság is ott vonaglott a rettentő keresztben. Az öreg civitás házaiban sápadtan húzódt meg a falak között a réműlet. Kint az utcákon vörös bécsi csibészek fegyvere dörgött. S akkor, mintha felmozdult volna a tiszántúli föld a tiszántúli paraszt: a debreceni rendőrlégénység maroknyi csapata fegyverrel szállott szembe a vörös áradattal. Debrecenben fellángolt az első ellenforradalom. 1919 nagypéntekén a tiszántúli fiai, egyszerű rendőrök, örök bizonyosságot tettek hazafiasságukról.

Hogy történt, mi történt? Rostás István, nyugalmazott városi rendőrkapitány visszaemlékezéséből itt közöljük a debreceni nagypénteki csata hiteles történetét.

Géppuskák a rendőrség kapujában és az erkélyen

— A kommün kitörésétől kezdődően a rendőrség és csendőrség vörös posztó volt a debreceni direktorium tagjai előtt, mert a rendőrség 500 főből álló légénységét kommunista szempontból teljesen megbíhatatlannak, erős tesületnek ismerték. Ez okból tehát újra meg újra kísérletet tettek a rendőrség lefegyverzésére. Három ízben pozitív értesülésünk volt róla, hogy a vörösök fel fognak vonulni és megkísérik a lefegyverzésüket, azonban a légénység állandóan a rendőrségi épületben volt összpontosítva, a kapukat géppuskákkal szereltük fel, sőt egy éjjel, mikor úgy volt, hogy megrohanás-szerűen kísérik meg a lefegyverzést, még az én lakásom erkélyére is két géppuskát szerelttem fel.

— A légénység között volt négy-öt megbíhatatlan ember, ezek értesítették a vörösöket és így a lefegyverzés megkísérlése két esetben elmaradt. Harmadszor, mikor két vörös század felvonult s megadásra szólította fel a rendőrséget, értesítettem őket, hogy ha azonnal el nem vonulnak, közbükk géppuskázatok. — A két kommunista század erre valóban el is vonult a direktorium, amelyik szögyelte a kudarcot, másnap arról értesített, hogy csak tartjuk továbbra is a rendet. A múlt napi felvonulást azal indokolták, hogy értesülést szereztek arról, hogy a rendőrség ellenforradalmat akar kirombantani és ennek megakadályozására vonultak a rendőrség elé.

Ki az oláh fronta!

— A valóságban úgy állott a helyzet, hogy elegendő erejük nem volt a lefegyverzés végrehajtására, azonban a budapesti belügyi népbiztosnál bejelentették, hogy kommunista szempontból az egész debreceni rendőrség megbíhatatlan, állandóan

veszélyt jelent, mire a belügyi népbiztos elrendelte, hogy az egész légénység vonuljon ki az oláh csapatok ellen Szatmárba.

Természetesen ezek a részletek a rendőrlégénységgel nem voltak közölhetők. Közben értesültem arról, hogy a belügyi népbiztos elrendelte az én s a többi vezető rendőrtisztek letartóztatását, a rendőrlégénység megtizedelését, és intézkedést tett, hogy kellő erővel léphessenek fel ellenünk. Bár ez napról-napra húzódt, de miután a helyzet egyre fenyegetőbbé vált és kilátástalannabb volt, hogy újabb nagy erővel mégis le fognak gyűrtüni, mely esetben egy borzalmas vérontás következne, a négy századdal alakított rendőrlégénységet négy megbízható rendőr, illetőleg csendőrtiszt parancsnoksága alá helyezve, az egész négy századnak egy magasabbrangú csendőrtiszt parancsnoksága alatt a frontra való kiküldését határoztuk el.

Az volt a megállapodás, hogy a légénység összetartva, egy lövegben Nagykárolyig megy, — érintkezést keres a székelv csapatokkal és mint legelső lépésnek be újból Debrecenbe. Ez volt Nagysütőtörökön. — Ekkor már a dolgot nem lehetett halasztani, mert tudtuk, hogy másnap, Nagypénteken két internacionális vörös ezred, a bécsi csibészek csapata érkezik Debrecenbe és ha mi addig el nem vonulunk, akkor ezekkel fegyvereztetnek le.

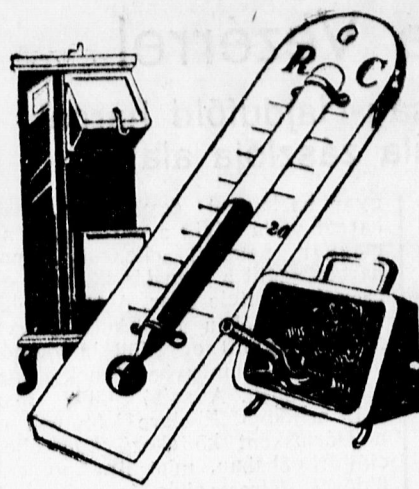
Megakarták tizedelni a rendőrlégénységet

Akkor április 18-ára esett Nagypéntek. Ezen a napon kora reggeltől fűtött mozdonyt várt az állomáson, hogy a debreceni rendőrséget a rendelkezésre álló különvonattal Nagykároly irányába elvigye. Nagypénteken ismét megpróbáltuk a budapesti belügyi népbiztosot rábírnunk arra, hogy elvonulhassunk. Ez azonban déli 1 órakor telefonon parancsot adott az itt működő bizalminak, hogy a Debrecenbe érkező karhatalommal a rendőrséget lefegyvereztesse le, a vezető rendőrtiszteket és engem lövessen főbe, a rendőrlégénységet tizedeltesse meg, a többi után küldesse ki az oláh frontra.

A beszélgetést az egyik kagylónál én magam hallgattam, amennyiben ennek a bizalminak az atyja feltétlenül megbízható fehér érzelmű férfiú volt és így a fia a kezünkre játszott.

Lövöldözés Nagy- péntek délutánján

Ezek után történt az, hogy a rendőrlégénység összeállított. Úgy volt, hogy a régi, feltétlenül megbízható begyakorolt rendőrökkel, akik kétszázötven a rendőrségi épületben voltak összpontosítva, egyesül a fiatalabb rendőrlégénység, amely a 2-es huszárlaktanyában volt elszállásolva s az utóbbiak a lovas rendőrökkel a főkapitányság elé mennek, ahonnan egysülve vonulnak ki a pályaudvarra. Részben azért, mert a rendőrlégénység nem tudta, hogy így menekülhet meg a megtizedelésről, részben azért, mert az új légénység egy

A kokszfűtés előnyei:

Egyenletes meleget ad,
kényelmes a használata,
tiszt a kezelése.

Nem füstöl be a falat,
nem kormozza a függőnyt,
nem rontja a levegőt!

része teljesen beállózva vonult fel, mikor a rendőrségi épület elé értek, vagy 30—50 lövést tettek felfelé a levegőbe, majd azt kiáltották, hogy *nemmennek a frontra.*

Természetesen sem rendőrtársaikra, sem a házakra, sem a járókelőkre nem lövöldöztek. — Amint a lövöldözésről értesült a vármegyeházán székelő vörös „városparancsnok” egy Szmór nevű hiéna, azzal az ürüggyel, hogy a rendőrség ellenforradalomban tört ki és ezt el kell fojtani, parancsot adott már a dél óta az állomáson toborzó két vörös ezrednek, hogy *vonuljon be a városba.*

Jönnek a vörösök

Amint erről tudomást szereztem, telefonon azonnal tiltakoztam a vörös városparancsnoknál a rendelkezés ellen, ez azonban kijelentette, hogy *tovább nincs kegyelem, eddig is nagyon kár volt, hogy kesztyűs kézzel bánt a rendőrséggel. Most már azonban kiírja őket okvetlenül.*

Erre én az összes légénységet a Csapó-utcai átjáró udvaron keresztül szétküldöttem azzal, hogy mindenki igyekezze a lehető leggyorsabban hazamenni és jól elrejtőzni, mert a vörös ezredek megkezdték a bevonulást és a nagy türelvél szemben minden harc kilátástalan volna. Ez az elvonulás 10 perc alatt meg is történt és a rendőrség szétszóródott úgy, hogy *negyedórán belül az egész rendőrségi épület teljesen üresen állott. — Nem tartózkodott benne egy lélek sem, az ajtók tárva-nyitva maradtak.*

Közben a vörös csapatok járőrökre osztva, szakaszonként bevonultak a városba a különböző utcákon keresztül. Mivel ekkor már esteledni kezdett, az utca-sarkokon, amint egy járőr előbukkant, a másik sarokról előtűnő járőrökre ráütelt, mert *az hitte, hogy azok ellenforradalmárok. Így tehát az internacionalista járőrök vívtak egymással testvérharcot, úgy hogy saját embereik egymásra lövöldözvén 9 vöröskatonát agyonlőttek.*

Közben az egész két vörös ezred bevonult és a Bika épülete elől legalább 20 géppuskából valószínű golyózáport zúdított a házak tetéjére, ezenkívül minden jobb utcát végig sepertek a géppuskákkal. Mivel Debrecen lakosai közül ekkor már senkisémet tartózkodott az utcákon, egyetlen polgárnak, vagy egyetlen rendőrnök a hajszála sem görbült meg.

A vörösök először természetesen a rendőrségi épületbe vonul-

tak, itt azonban már egy lelket sem találtak, miután — mint említettem — a rendőrlégénység a Csapó-utca felé szét széledt. — A vörösök előbb átkutatták a rendőrségi épületet, majd az egész várost járőrökkel járták fel és a debreceni direktorium útmutatása alapján *Nagypéntek éjjel fojantatba vették a letartóztatásokat. Többek között engem és a vezető rendőrtiszteket tartóztattak le s húsvét vasárnapján mindnyájunkat külön vonattal Budapestre vittek, az összefogdosított vezetőpozícióban levő tekintélyes férfiakkal együtt.*

Nem volt nagypénteki csata

Debrecenben tehát nem volt nagypénteki csata, nem volt ellenforradalom. A rendőrség körében szó volt ugyan arról, hogy az ellenforradalmat kellő időben kirombantjuk, erre azonban nem került sor. A csendőrkörületi parancsnokokkal megállapodtunk egy ízben arra nézve is, hogy az egész rendőrséget és csendőrséget Békésabara összpontosítsuk és onnan indulunk Budapest ellen. Erre azonban már nem jutott idő.

Ami Debrecenre illeti, ismételtelen hangsúlyozom, hogy itt nem volt csata Nagypénteken, csupán a vörösök lövöldöztek egymásra. Beszéltek ugyan, hogy mikor a vörösök bevonultak, annak a háznak a padlásáról, melyben jelenleg a Kölesönös Segélyező Egylet van, két elbujt rendőr rájuk lőtt. Ezt azonban én hihetetlennek tartom, mert hiszen egész bizonyos, hogy a két ezrednyi vörös, erre teljesen szétszedte volna azt a házat.

Amikor hennünket elhurcoltak, a rákövetkező napon a rendőrlégénységi állományból is több letartóztatást hajtottak végre, majd a polgárság között nagyobb vérfürdőt akartak rendezni, azonban ebben megakadályozta őket az a körülmény, hogy három nap mulva bevonultak az oláhok.

A többi, a debreceni tuzsok sorsát, ismeri mindenki. Pünkösdkor ezek visszatérhettek Debrecenbe, cserébe Kun Bélának az oláhok kezében levő családjáért, csupán mi ketten maradtunk ott id. Hódj Bélával. Minket végig hurcoltak Budapest valamennyi börtönén, halálra voltunk ítélve és csak úgy menekültünk meg, hogy mint betegeket, az orvosok, akik velünk érző ellenforradalmárok voltak, beutaltak a gyűjtőfogház kórházába és onnan szabadultunk ki, mikor az oláhok bevonultak Budapestre.

Együtt a Vezérrel

A Debreczeni Ujság-Hajdúföld harcai Gömbös Gyula zászlója alatt

A Hajdúföld öreg redakciója sok lázas, izgalmos órát ért meg, de olyan észvesztő, idegbomlasztó szerkesztés nem folyt talán azóta sem, mint 1923 augusztus 2-ának füledt éjszakáján. A város fölött fullasztó, nyomasztó tüzes lávaként lángolt a kánikula, a levegő pedig tele volt valami fojtott izgalom elektromos feszültségének villanyszikráival.

Az utolsó nagy roham készült akkor a jobboldali Magyarország megfőltására. A pesti konszolidációs politika már elhatározta, hogy az egységes párt jobb szárnyát, a „Gömbös csoportot” félre kell állítani. Ez az elszánt kis csapat nagyon előre látta mindazt, ami 1931 júliusában bekövetkezett. Ellenezte, hogy az országot eladósítsák a külföldi kölcsönök számlálhatatlan millióival, tiltakozott ellene, hogy a magyarságot kiszolgáltatassák a nemzetközi kapitalizmus Mammoniának.

Kitör a vasutas sztrájk

A keresztény vasutaság volt az első, amely felmozdult a főrékvések ellen. Augusztus másodikán már javában állt a mozdonyvezetők sztrájkja. Kint a debreceni nagyalomás elsőített lámpái alatt, hidegen keményen csillogott a nemzeti munkavédelem önkénteseinek szuronya. Szegény fiúk! A foguk alatt keményen szídták az őrszolgálatot. Tudták, hogy most a nemzet védelmére rendelt szervezetet magyarok ellen mozgósítják.

Divide et impera! — sugta a titkos parancsot a pesti konszolidációs uralom.

Mi pedig ott álltunk a szuronyok árnyékában. Vártuk a riportot, néztük ezeket a drága, kemény, munkás magyar mozdonyvezetőket, akik most a jobboldali Magyarorszáért, a keresztény gondolatokért állták a sztrájkot. S eszünkbe jutott, ezért küzdöttünk volna.

Ellenzékben

Este 10 órakor a Hajdúföld nyomdájában Nagy József, a mi kitűnő régi metróúrunk, aggódalmasan mérte fekete, piszkos spárgával a szedést:

— Nincs egy sorny helyünk se! — mondta ki a megfellebbezhetetlen szentenciát.

S talán ugyanabban a pillanatban megszólalt a telefon.

— Gömbös Gyula hét társával együtt kilépett az egységes pártból.

A másik minutumban már Kolosváry Borcsa Mihály vette át a szót.

— Eldöbni a szedést! A Hajdúföld ellenzéke megy!

Félóra múlva már készen volt a vezércikk:

— Új fronton, régi lobogó alatt!

S a régi gárda megindult azon az úton, Gömbös Gyula nyomán, amelyen nem nőttek az anyagi jólét, a konszolidációs boldogság díszes virágai, de amelynek kezdetén az ellenforradalmi hősök, a nyugatmagyarországi felkelők kihullott vére piroslott, mint lángoló pipacs, föltötte pedig ott állt a keresztény Magyarország eligazító, örök fényes csillaga.

Harcok a jobboldali Magyarorszáért

Attól kezdve föttek a nehezebb harcok, keményebb küzdelmek. — Gömbös Gyula vezérése alatt a ma-

gyar parlament egyik legnívósabb harcat vívta végig a parlamentben a magyar nemzeti ellenzék, amely harcra szállt a szanalás külföldi kölcsönök felvétele ellen. A Hajdúföld a magyar vidéken a miskolci Magyar Jövövel együtt egyedüli támogatója volt a közvéleményben ennek a nagy küzdelemnek. A sajtó többi része már behódolt. Elvégre jobb volt ott a Dáriusként kölkező konszolidáció árnyékában, mint itt, ahol csak üldözés, félreszorítás és szegénység járt az elvekhez való hűségért.

Talán csak azért lehetett így és az utolsó percig harcolni ezt a harcot, mert Gömbös Gyula — ellentétben más politikusokkal — nem hagyta el soha azokat, akik vele harcoltak.

Gömbös Gyulával

Az újságírók, akik velelártek ezekben a nehéz idökbe, emlékezhettek rá, hogy milyen gonddal tartotta számon a barátait, hűséges embereit. Kint egyszer Hajduböszörményben Bársony István gazdálkodót megütötte egy rabbiátus hatóságú közeg. A hetven éves hajdu gazda meghalt a szegyetöl, az ütéstől. Gömbös Gyula másnap népgyűlésen volt Hajduböszörményben. — Mikor meghalotta az esetet, azonnal lement a gyászházhoz. Résztvételt fejezte ki az özevegnyek. Az esetért felelős rendörkapitányt két héten belül áthelyezték Hajduböszörményből.

Aztán még sokszor láttuk a Vezért. Épp ott Hajduböszörményben. Egyszer Borbély-Matzky Emillel jött meg. Vitéz Borbély-Matzky is azok közzé tartozott, akik soha nem tántorodtak el Gömbös Gyulától. Mikor a fajvédő csoport kilépett a körmanypártból, vitéz Borbély-Matzky Borsod főispánja volt és a vármegye házán éppen közgyűlés folyt. Ott kézbesítették neki a táviratot. És az elnöktö főispán félbeszakította a közgyűlést. Ott a helyszínen lemondott a főispánságról. Ment Gömbös Gyulával.

Most, hosszú évek múltán se lehet azt elfelejteni, hogy mint kísérték végig Gömbös Gyulát Hajduböszörményben azok a kemény, nyakas hajdu-magyarok. Megérezték, hogy megjött közzéjük az igazi Vezér.

A szük vidéki vendéglö füstös helyiségében ember-emberhátán tolongott s mikor Gömbös Gyula elmondta nagy beszédét, kifénvesedtek a szemek, meggyultak a szívek.

Ma nem a hódolat, a szolgálattelkütség, csak a régi hűség diktálja, mikor leírjuk: magyar politikus sohasse tudott még olyan közel kerülni a

magyar gazda szívéhez, mint Gömbös Gyula. Nemcsak politikai únmutatást adott neki, hanem alapos, — hasznos tanácsot a mintagazdálkodásról, baromfi fenyeztetésről, a híres nagytényi baracktermelésről.

Levett kalappal

Másnap ötezer ember hallgatta a beszédét s délután hatszáz gazda kísérté ki az állomáshoz néhány búcsúszóra. S nehéz elfelejteni, amint körülvették a nagybajuszu hajduk, akiknek Nagyatádi Szabórol beszélt a Vezér. S akik hallgatták ezeket a szép, jellemző ereü szavakat, ezt az ex abrupto teremelt remek politikai essay-t a nagy paraszt-vezérröl. — egyszer csak azt látták, hogy lekerül a fejekröl a kalap. A hűvös márciusi délutánban áhítatos lelki magyarok úgy hallgatták Gömbös Gyula aikáról a legszebb magyar legendát, mintha csak a nagytiszteletü úr mondana imádságot fönt a szószéken:

— Nagy ember volt! A bársonyszékben is megmaradt parasztnak, mert úr volt az ekeszarva mellett is. Legyen áldott az emlékezte.

A márciusi esendben egy áhítatos kórus felel a szóra.

— Mindörökre! Amen!

A honvédelmi minisztériumban

S még egy utolsó emlék. arról a napról, amelyen Gömbös Gyula államtitkár lett a honvédelmi minisztériumban. Az első órákban mi kerestük fel. Nyilatkozatot, megnyugtatót kértünk a tiszántúli hívek számára. Jóformán még azutala sem volt az államtitkár úrnak. Az előszobában magas állású urak, politikusok, országosan ismert előkelőségek, gratulánsok és pesti újságírók csapala várt behocsátásra. A titkár nem gyözte elszedni a névleveket, felírni a jelentkezéket. S mikor bevitte a nagy paksamétát, pár perc múlva kivált az aitó. Gömbös Gyula állt a küszöbön s a hülledező urak előtt kiszólt:

— Kérem a Hajdúföld tudóstöjtöt!

Tovább előre

Azután elment néhány esztendő. Elszállt néhány év és sokan voltak, akik azt hitték, hogy már végleg befelegzett a keresztény nemzeti Magyarország. A konszolidáció mocsár-vízel alatt azonban, mint a tengerek mélyén élt — tovább élt a korállok kis közössége. Összefogódtak s várták, hogy egyszer sziklavá keményedve, roppant egységként kiemelkedjenek a hullámok alól. Kényszerü idegen mundérban, idegen sergben vártuk, hogy egyszer majd jön a Vezér. Mikor már nagyon ne-

hez volt a lápok levegöje, mikor már fojtotta a tüdöt a szörnyü levegö, mint az oxigén után úgy nyitoltuk ki a szánkat egy névért, úgy virgasztaltuk egymást: jön Gömbös Gyula!

1931-ben már úgy érezte mindenki: nincs tovább. A konszolidációs rendszer odavágta a kártyákat. A játszma elveszett. Nem maradt utána semmi, csak egy esomó adósság. Dréhr-ügy, belügyi panama, elkese-redés, forradalmi hangulat, Károlyi Gyula hös, puritán erőfeszítés, — statárium, biatorhágyi merénylet, — amikor már minden elveszett egy szeptembervégi estén megszólalt a szerkesztőség rádiója, valóra vállott a sok titkolt álom, vágy és reménység:

— Gömbös Gyula kormányt alakított!

A keresztény Magyarország elindult új harcok, új gyözelmek felé s mint a rosszban, úgy szebb napokban, mi a Debreczeni Ujság megyünk vele és érte — most és mindhalálig.

Ki jön velünk?

Ahol mi járunk, száz halált

lelünk,

Forró nyarunk van, jéghideg

lelünk;

Ki jön velünk?

Sebes kapunk és mérgeket

nyelünk,

Örök viharban semmit sem

nyerünk.

Ki jön velünk?

Fenyőt esavár ki váglató

szelünk,

Erdökön át mi friss útat szelünk,

Ki jön velünk?

Pogány szívekbe lángokat

verünk,

Magyar mezökön új esodát

lelünk.

Ki jön velünk?

Rongyos ruhánk és rongyos

életünk,

Mi senki embert meg nem

kérlelünk.

Ki jön velünk?

Magyar tüzeken álmat érlelünk,

Halált viszünk és hulló vért

lelünk.

Ki jön velünk?

Ha gyors idönkben sokszor

eltelünk,

Csak abszunk egyet s újra

felkelünk.

Ki jön velünk?

Nem alkuszunk meg és nem

érvelünk,

Üres zsebünk van, nem

kilineselünk.

Ki jön velünk?

Van még hitünk, botunk,

ásonyelünk,

Pogány vitézünk, fortélyunk,

cselünk.

Ki jön velünk?

Van még reményünk, lesz még

reggelünk,

Szívünk erös, hát egyszer

felkelünk.

Ki jön velünk?

Isten velünk! — Gyerünk!

Ki ellenünk?

Irtó viharban száz halált lelünk!

De felkelünk!

Ki jön velünk?

LISZT, NANDOR.

ANGOL-MAGYAR BANK

RESZVENYTARSASAG

DEBRECENI FIOKJA

Alaptöke és tartalékok
42 millió pengő

Foglalkozik a banküzlet minden ágával

Gyalogszerrel Budapestig, a debreceni túsok után

Egy debreceni újságíró élményei a megszállott Tiszántúlon s a vörös Budapesten

Annak a zordon, szinte mesebeli káosznak emlékébe idézése, mely 1919 május elsején vonultatja fel a rózsaszínű májusok közé, eléggé tanulságos film ahhoz, hogy lepergessenem sok csalódott ember vizsgálására.

1919 április 19. Debrecenben, amikor a vörös hadsereg a keleti fronton elvesztette a csatát s a belső összeomlás is küszöbön állott, a vörösvilág desperádói utolsó fegyverükhöz, a terrorhoz nyultak: belemarkoltak a magyar társadalom szívébe s tuszul vitték a város legértékesebb polgárait. Közel 80 előkelő városi polgár esett a vörösök áldozatául. A névsort Márk Endre polgármester nyitotta meg, utána jöttek az egyetemi tanárok, Bernolák Nándor, Haendel Vilmos, Ilyefalvi Vitéz Géza, majd a vagyonos kereskedők és polgárok hosszú sora.

Bécsi csöcselék Debrecenben

Elfogatásukhoz a közvetlen impulzust a rendőrlégénység nagypénteki (április 18.) lázadása okozta. Pogány népbiztos közölte, hogy a debreceni rendőrség haladéktalanul menjen ki a frontra, míg a pesti terror-csapat a városban szocializált és duskált az idegen vagyonban. A nagyrészt családos rendőrök megtagadták az engedelmességet és csak abban az esetben akartak a frontra vonulni, ha a proletárok is velük jönnek. De senki sem mozdult. A pályaudvaron állott a bécsi nemzetközi különítmény, a Magyarországra csalogatott fegyveres csöcselék indulásra készen Érmihályfalva felé, ahol javában szóltak az oláh gépfegyverek. Ezt a bécsi zászlóaljtag szabadtították rá a városra, hogy a rendőroket is kivonulásra bírják. Nem sikerült. A bécsi elvtársak gépfegyverekkel végigsöpörték ugyan a debreceni piacot és olyan utcai harcot rögtönöztek, mely a francia forradalomba is beillt volna, de a rendőrségi palotában összegyűlt hajdúkat így sem sikerült kapitulációra bírni.

Rémhírek a túsok kivégzéséről

A városi direktórium nagypéntekről nagyszombatra virradó éjjel — hosszúból összefogdosta a város előkelő polgárait és április 20-án, vasárnap este elszállította Debrecenből.

Kedden éjszaka még rezesbandák járták a várost, minden szakasz zeneszóval vonult az ellenség elé, de a halápi csárdán túl egyetlen ember sem merészkedett.

Szerda hajnalra, mikor elült a zai, már fehér volt a város. A szó teljes értelmében fehér. A városházán, a nagytemplomban, a kollégiumon fehér zászlók várták az oláh hadsereget. Akkor, — milyen keserűség ezt leírni — ők jelentették a felszabadulást.

Demi történt a tuszokkal?

Hiób-hírek járták a várost. Az egyik verzió szerint a püspökladányi állomáson kivégezték őket, a másik hír azt erősítette, hogy 60 közül 10 életben maradt.

Gyalogszerrel a túsok után

Odahaza sűrű asszonyok, megriadt gyermekek, a rettenetes sejtelmek rabjai. Csendes gyász borult a városra, a polgárság aggódó részvétele kísérte a búcsútanul eltávozottakat.

A Széchenyi-úti kertváros egyik villájában sírdogált Bernolák tanár családja. Éjszaka nyitottam be hozzám. A négy apró gyermek riadtan bűjt össze, útra valami szörnyűséges tortura rajzolódott képzeletükbe.

— Elmegyek apuka után — vigasztaltam a kicsinyeket — mit üzennek neki?

A gyermekek kiugráltak az ágyból és levelet írtak. Jók vagyunk, — imádkozunk Apukáért — írta a kis Klárka, aki azóta már szebb világból nézi a földi mulandóságot.

Haendel tanár családja fehérneműt csomagolt. Sömossyék leveleket küldtek a túsok után.

Április 23-án indultam útnak gyalog Budapest felé.

Lenin-fiúk

Hajduszoboszlónál el kellett kanyarodnom a tervbe vett útiránytól, mert Kabán már állott a harc. A pergőtűz a Hortobágy felé terelt, — melyen akkor halványult rózsaszínű a vörös dél felé. A híres hortobágyi csárda előtt a fűben heverésztelt a szilágyosnyói direktórium. A pusztán rajokban menekült a sok proletár-előkelőség: mind Póroszó felé tartottak a Tisza jobb partjára.

Tiszafüreden a belügyi népbiztoság terrorcsapata tivornyázott a vasúti vendéglőben: a Lenin fiúk. — Akkor még nem volt borkabátjuk és csak az övükbe akasztott kézigránátkal tartottak respektust. Olyanok voltak, mint egy-egy karácsonyfa, teleaggatva gránátokkal.

Két napi vergődés után kerültem fel Budapestre.

A Rémi-szállóban parancsoltam lakást. Parancsoltam, mert kérni nem lehetett. Aki illedelmesen viselkedett, azt burzsujnak nézték és felakasztották. Majdnem így járt az a vidéki orvos is, aki feleségével már regyedik napja a szálloda kapujában töltötte az éjszakát, pedig dagadt a zsebe a sok igazolványtól és hozzá még a vörös hadseregben orvosi szolgálatot teljesített, De hát keresztény volt a szerencsétlen.

Rémségek a kömmün fővárosában

Az éjszaka nem jelentett pihenést. A Rákóczi-út és a Körút sarkán egész éjjel ácsok kópácsoltak. A főváros készült a nagy május elsejére. Diadalkapukat emeltek, melyek az Eiffel-torony rendszerében a négyemeletes paloták fölé emelkedtek és messze piróslottak a budai hegyek felé kacérkodva.

Éjszaka felriasztottak. Egy társaság vonult a szobámba nagy robajjal. Két vörös katona és köztük összekulesolt kezekkel, félajultan egy teljesen meztelen nő. Azt kérdezték tőlem, mikor a villanyt meggyújtottam, nem ismerem-e. A tagadó vá-

lasz után úgy vonszolták szobáról-szobára, mint egy látványosságot. — Még órák hosszat is hallatszott a jajveszékése.

Másnap tudtam csak meg, hogy az orvos felesége volt. A jámbor asszony fázott a kapualjban, felvándorogott az első emeletre és egy kiérdemesült pamlagon keresett pihenőt: ráfogták, hogy kémkedik.

A vörös Budapest

A túsok utáni felfedező útamon alkalmas volt megcsodálni a vörös Budapestet. A vörös szín lakodalmi ünnepet ült. A szobrok bedeszklázva, vörös papírszöveggel bevénva, hogy semmi sem emlékeztessen a történelmi Magyarországra. Andrássy Gyula lovasszobra, mint vörös katalink, Baross Gábor egy piros piramis alatt hűsölt. Széchenyi, Deák égi maglyaként meredtek az égnek, csak Petőfi kapott kegyelmet, mert az ő félremagyarázása kellett a szovjet lélektanához. A lánchíd oroszlanjai — köztudomású, hogy nincsen nyelvük — vörös nyelvet lógattak: vörösök voltak a pillérek, a budai hársorok és a királyi palotát is akkor szegeztek tele vörös papíros kárpittal.

Negyven millióba került a kárpit. Tellett a Tiszántúlról Bécsbe hajtott állatállomány árából.

Látogatás a népbiztoságon

A várban Agoston külügyi népbiztos kerestem. Még nagyváradi tanár korában levelezésben állott Haendel professzorral, talán tud a túsok sorsa felől.

A királyi várban a főrendiház egykori portása fogad. Nagy emberismerete meglátja bennem az idegent. Övatosságra int.

Ezalatt a várkapun egy elegáns karosszériájú Mercedes autó rohog be. Két előkelőség száll ki s tűnik el az oszloposarnokban.

— Itt van Lenin! — száll a suttogó hír. A beavatottak tudni vélik, — hogy repülőgépen érkezett Kun Bélahez Szentpétervárról. És a hír lopva surran tovább, le a síklón s mint a haladó vörösráalom utolsó életelixire hőmpölyög át a pesti oldalra és előnti a Körútakat.

A várpalota krisztinavárosi oldalán, boldogult Erzsébet királyné lakosztályában rezideál a külügyi népbiztoság. Az aranyozott barokkbur-lórok a folyókón tótágast állnak. Ami finom, törékeny az útban van és kikéri az udvarra. A falon függő gobelinképek közepébe szegtek vert a tanácsköztársaság, azokra akasztják a kalapokat. A termekben száznál több frógép berreg. A hivatalnokok közül a régi diplomáciai személyzet tolmácsi szerepre van kárhoztatva. Erre a sorsra jut Klusinszky államtitkár is, aki a bukaresti béke megkötése óta nem látott igazi diplomatát. Az érdemleges döntésekben az frógépes kisasszonyoké a vezető szó, népbiztos barátainkon keresztül gyakorolják országoló érzékeiket.

Végre sikerült megtudnom, hogy a debreceni túsok a volt helyőrségi

fogházban (Margit körút 85. sz.) — vannak elhelyezve.

A margitkörtüi fogházban

Itt a kapuban gépfegyver fogad. Létek az ajtón se be, se ki.

Ha Haendel Béla ügyvéd egyik vice-házmeistere, akit a sors a népbiztosok közé emelt, nem jár közbe, bizony sohasem kerülhettem volna a kapun belül.

Az emeleten Medgyesi István volt szatmári ügyvéd, a hírhedt vádbiztos parancsnok. Ő ad engedélyt a tuszokkal való érintkezésekre. Sorok vannak reá. Hódmezővásárhely, Nagykanizsa, Debrecen tuszai közös zárkába kerültek. Bemenni hozzájuk senkinek sem szabad. Egyenként hívják elő.

Mégis kivételes szerencsében volt részem. Egy szovjet-hölgy keresi Ungár bankigazgató urat Debrecenből. Mint epizódalak én is részesültem abban a kegyben, hogy 10 percig beszélhettem Bernolákkal és Haendel Vilmossal. Elmondtam, hogy Debrecen felmentették az oláhok, hogy hozzátartozóik élnek, átadtam a leveleket.

Mit szeret jobban: golyót vagy akasztófát?

A folyosón sétált Wekerle, egykedvűen nézte a vörösöket. Ide került Balogh Jenő volt igazságügyminiszter is, arcán heroikus nyugalom. Ilyefalvi-Vitéz Géza egyetemi tanár éppen a csajkákat mosogatta, ő volt a napos.

Az udvaron próbakivégzéseket rendezte a vörös katonák. Kiszemelték néhány jólláplált polgárt a foglyok közül és nagy ceremónia között a falhoz állították őket, bekötötték a szemüket, imádkozniok kellett és azután a fejük fölé lövöldöztek.

— Még egyszer megbocsátom! — évelődtek a halálra rémültekkel, amikor levették szemükről a kötést. Ez csak egyéni akció volt.

A legbrutálisabb tréfát a kapualatt fűzték.

Egy öreg úr bóbiskol a széken, a szenvedéstől kimerült, viaszteher arccal: Darányi Ignác volt miniszter. Valahányszor félálomba merül, odalépett egy vörös ör, megrázta, az felébresztette:

— Öreg, mit szeret jobban, a golyót, vagy az akasztófát? Délutánig mondja meg, mert este már késő lesz.

Hazafelé

Ezt a lelki torturát napokon át üzték vele s amikor már nem hitt a saját halálában, kivették őt is az udvarra. A túsok mondták, hogy ez már napok óta így megy.

Elvégezvén a feladatomat, az autót missió útján kértem utlevélet.

Grold főhadnagy összekötő tiszt, a Ritz-szálló első emeletén székelő angol őrnagyhoz vezetett.

— Debrecenbe? — kérdezte az őrnagy. — Igen, lehet, de csak Szeged-Nagyváradon át. Az utlevél megszerzése 10 napig tart, az utazás a köteles vizsgálatokkal 2-3 héttig.

Ennyi ideig nem várakoztathattam meg a kétségek közt vívódó Debrecen. Utlevél nélkül indultam útnak.

Szolnokig vonaton, onnan gyalog. Vörösrre festett mozdony röpített Szolnok felé.

Az állomáson a Tanácsköztársaság feje: Kun Béla külügyi népbiztos. A volt királyi kereskedőkben az elmaradhatatlan frógépes kisasszonyok páváskodtak. Az asztalokra Hughes gépek voltak szerelve. Az állomás lábán, Ebéd időn állt a tivornya. Pezsgő, likőrök jeleztek, hogy az államhatalom kegyeltjei és metresszeire nem terjed ki a szesz-

Belvárosi Takarékpénztár R. T.

BUDAPEST

debreceni fiókja

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

Telefon: 19-52, 21-25, 28-40.

tilalom. Az étkezőkocsikban finom sülték sisterétek.
Odakünn a Tisza tulsó partján haldoklik a szovjet.

Keresztül a vörösök pergőtüzén

Végnélküli marhaesordák, gazdasági gépek vándorlása jelzi, hogy valami keleti vész hengergeti a vakon bízó magyarokat, — egy másik, nagyobb veszedelem káriába.

Tiszarófi felől bömbölnek az ágyuk, Törökszentmiklós és Fegyvernek között pergőtűz. A szolnoki lúd robbantásra készen.

Istenem! Vajon hogy jutok át?

Egy tüzzsínreket óvatosan elhagytam a törökszentmiklói szovjet hárvevonalat s nekivágtam az ellen-ség felé.

Barta, Fegyvernek, Kisújszállás és még nem látok oláh katonát.

Akkor kecmergek ki a kisújszállási tanyák felé hason csúszva rajvonaltban.

Oroszlánszívű hadviselő felek. 30 kilométernyi távolságról pergőtűznek egymásra a megsebesüléseket minden lehetősége nélkül. Végre a vörösök eltűnnek a Tisza jobb partján, a diadalmas oláh hadsereg pedig lőtávon kívül utánnuk vonul.

A karcagi templom előtt löszemét tart a Lokufentul. Püspökladányban már mozdony füstölög. Kabán a

szétlőtt torony ásitja világgá a vörös hősiességet. Szoboszlón frissen hantolt sírokon gyászol a város. Alig néhány napja húzták fel a város háza előtt akácára a polgármestert és mártír társait.

Nincs megbocsátás!

Lassan ráestek a vörös május. A debreceni kistemplom tornya Szoboszlói világit.

Megfordult a világ! Én hozom Debrecenbe a világosságot: 80 debreceni család nyugalmát, az első hírt, a tuszok leveleit.

Azóta elfeledték a vörös májusi. Amióta a Margit-körúti ketrecből kikerültek, vígan mardossák egymást; ez a magyar politika.

Mennyivel szebbek voltak akkor, amikor embertelen torturák, megálázások, halálfelelem között vándoroltak börtönről-börtönré.

Mártíriumok teljességéből nem von le semmit, hogy életben maradtak, mert az utolsóelőtti mozzanatáig végig járták a mártíriumot. Sokan közülünk már megbocsátottak a vörös májusnak.

Én csak a szemléltető voltam. — csak végig gyalogoltam rajta Budapestől—Debrecenig, de úgy érzem, nekem nincsen jogom ahhoz, hogy valaha is megbocsássak azoknak, — akik ezt a látványosságot nekem megszerezték. (Puskás Jenő.)

alatt a vanti vagonokból és a Himnusz énekeltük! Volt köztünk egy zilahi ügyvéd, akit hatvan évével és nyolc gyermekével, feleségével üldöztek ki az oláhok. Az térdre rogyott és zokogva esőkolta meg a magyar földet, amelyet nem taposott oláhok lába.

Az első megállóhely Püspökladány volt. Itt hatalmas mocsár szélén kötöttünk ki. A szunyogok és legyek százezrei valóságos rohamot intéztek a Püspökladányban kikötött mintegy harminc vagonlákó család ellen. A maláriát és különféle járványos betegségeket terjesztették. — Apró gyermekek, felnőttek egymásután estek súlyos, lázas betegségbe és csak nagynehezen sikerült a debreceni üzletvezető-egység elintézni, — hogy a debreceni pályaudvarra bevontathassák a menekülők vagonjait.

Július 18-án érkezünk meg a debreceni pályaudvarra. Itt már a fűtőláz környékén száz és száz vagonlákó izzadt a borzalmas kánikulai hőségben. Leírhatatlanul szomorú látvány ez. Szomorú a régi vagonlákóknak, hogy új szerencsétlenek érkeztek és szomorú az újaknak, akik látták a régiek helyzetét.

A vagonlákó városa Debrecenben

Az egyik mellékvágányon egy kolozsvári vasutas család lakott két vagonban. A vagonok falai szakértelmmel ki voltak tapasztyva. Mikor megkérdeztük, hogy miért volt erre szükség, azt a választ kaptuk: Téli borzalmasan hideg a vagon, nyáron pedig tűrhetetlen a hőség. A tapasztyott falak nem engedik be annyira a hőséget és a hideget. Rendesen burrozott szoba volt az egyik vagon, a másik pedig az élelkeskamra és butorraktár. Másfél éve laktak így a debreceni pályaudvarokon. Beletörődtek már mindenbe, csak a debreceni és környéki kofák viselkedését nem tudták elviselni. Hogy ez a viselkedés milyen volt, arról mi is hamarosan meggyőződhetünk. Alig két napja laktunk az általunk Bánat-utcának elnevezett sínpáron, amikor megjelentek a kofák. Akkor még ezrekben és milliókban beszéltek. Hűszere korona volt egy pár tojás. A kofák jöttek megrakott kosarakkal, bennük tojás, lúró, vaj, liszt és kenyér. Mutogatták, de kijelentették, hogy egyetlen darab tojást sem adnak még akkor sem, ha milliókat fizetünk. Kinyerték, kinyújták az oláhok által kiüldözött magyarok nyomorúságát. Ez volt a debreceni „fogadtatás” első és örökké emlékezetes megnyilvánulása. Még ma is fülemben hangzik a biztató szó: — „Miért nem maradtak ott, ahonnan jöttek? Itt is nagy a nyomor, miért vesztek el a szántól a kenyeret?” Mi ugyan nem vettük el, hiszen nem is adták, még drága pénzért sem!...

Kániku'a a Bánat-utcán

Borzasztó július!... A hőség kibírhatatlan. A vagonok kátrányos leteje szinte olvadozik a retentő napsütésben, a deszkafalak pedig recsegnek-roppognak a napsugár égetése alatt. Bent a városban képtelenség tisztességes lakáshoz jutni, marad a sorsunk: a vagonlakás. Mindenbe bele lehet törödni. Főzés a vagonban, háromszoros hőségben. — A szakácsnőről hatalmas cseppekben esurog az izzadság. Sós lesz a rántás, de még ezt is ki lehet bírni. — Délután egy kis pihenés a legközelebbi helyen, ami a vagon alatt van. Ott olvastam először Szabó Dezső „Elsődort faluját”. A hányt-vetett, megcsúfolt és soha meg nem értett magyarságnak ez a gyönyörű rapszódia nemcsak azért lett felejthetetlen előttem, mert a magyarság szörnyű szenvedései tárultak fel a regényben, hanem azért is, mert

éppen ennek a regénynek az olvasása közbe éppen csak a véletlenül mulott, hogy — sok — kiüldözött magyar életét veszítette. A hosszú vagon sor elé mozdonyt kapcsolnak, mert a vagonokat más sínpárra kellett vinni. Senkit sem értesítettek a dolgról és csak a mozdonyvezető és kocsirendező éberségének lehet betudni, hogy a kibírhatatlan forróság előtt a vagonok alá menekült embereknek még volt annyi idejük, hogy ki tudtak ugrani a veszedelmes helyről.

A magyar intelligencia a sóhajok terén

Azután jöttek az egyhangú, szomorú napok és éjszakák. A Bánat-utca volt a mi utcánk. Akasztófa-humorból neveztük el így azt a kocsisort, amelyben mi is laktunk. Egy éjszaka meguntuk a fűtőlázhoz az egészségtelen tó mellett lakást és eltoltuk a kocsisort egy holt sínpárra. Mintha minden vagonlákó összeheszt volna, olyan egyöntetű volt ez a különös éjszakai költözködés, mintha már jóval előre megbeszéltük volna. Elmentünk a Bánat-utca-ból a Sóhaj-utca-ba. Másnap megróvást kaptunk a pályaudvari főnökségtől, de nem bántottak bennünket.

Következtek az ismerkedések. — Sok „utca” volt akkoriban a debreceni pályaudvaron. Bánat-utca, Sóhaj-utca, Merengő-tér és a sóhajok tere. Száz és száz család lakott ebbe a különös és szomorú városrészben. Kuriai bírók, rendőrtisztek, vasutasok, ügyvédek, orvosok, napszámok, földbírtokosok, a társadalom minden rétegéből. Hat héten keresztül tartott a kinszenvedés.

Lakást! Lakást!

Közben jártuk a lakáshivatalt. — ahol mindennap azzal utasítottak el bennünket, hogy nincs üres lakás s ha van, akkor magas lelépési díjat kell érte fizetni. Honnan fizessen milliókat az a menekült, akinek csak éppen annyit engedtek meg az oláhok hogy elvigye az ágyát és két székét?... A menekültek nem mentelték át a vagonjukat. Szegényen jöttek, mert kellett jönniök. Minket kutyakorbáccsal vertek az oláhok ellen-szolgáltatás nélkül vitték el a vagonjainkat, hazátlanokká tettek bennünket... Végre mégis sikerült lakáshoz jutni. Csak olyan szükséglakás volt. Rokonnál. Parkettes szoba, jószívű vendéglátás bizonytalan időre, tehát mégis csak szükséglakás.

Azóta sok víz folyt le a Dunán. — Annak a sok száz menekültnek talán sikerült is magas pozíciókat szereznie, de mi, akik menekültek voltunk és vagyunk, soha sem fogjuk elfelejtetni 1921 júliusát és a „fogadtatást”. Miért jöttek ide, miért vesztek ki a szántól a kenyeret?... És mit hoztunk mi ide?... Erről nem mer senki beszélni a benszüllötték között.

Mindezek ellenére, bármilyen volt is a fogadtatás, még ma is könnyezve gondolunk vissza arra az időre, amikor átértünk a trianoni határt: magyar földön voltunk, kiszabadultunk az oláh pokolból!...

BENYOVSZKY LÁSZLÓ.

Cukorbetegség	Idegbetegség
Epekő	Vesebetegség
Gyomor	Tüdőbetegség
Erelmeszesedés	Nemibai
Szívbetegség	Labiájás, visszér
Kozmetika	Női betegségek
Gyermekápolásról	11b, 11b

elismert szakorvosok által

népszerű stílusban írt orvosi könyvek

legnagyobb választékban kaphatók: a Debreceni Ujság kiadóhivatalában. József kir. herceg-utca 18. szám.

Vagonlákók voltunk...

Emlékezés a kiüldözött magyarok debreceni vagon-városára — Száz és száz magyar család szenvedései a Bánat utcáján

Tizenöt esztendővel ezelőtt, 1921 július 18-án hosszú vagon-sor futott be a debreceni pályaudvarra. Az oláh megszállott területről menekülőknek talán utolsó transzportja volt ez a szomorú kocsisor. Ekkor már nem CFR volt a vagonok jelzése. — hanem minden kocsin a MÁV felírás volt látható. Szatmár, Nagyvárad, Kolozsvár, Zilah kiüldözött, tönkretett magyarjait szállították ezek a vagonok. Több, mint nyolcvan család kereselt menedéket az oláh üldözöttség elől, abba a reményben, — hogy Debrecenben, a nagy magyar városban úgy fogják őket fogadni, mint a magyarság mártírjait. Nagyon szomorú volt a családás.

A menekültek vonata

Június 30-án indultunk el Szatmárról és Bihar-püspöki volt az oláh határállomás. „Episcopia Bihorulii”. — Ez volt az állomás falán a felirat. Az oláhok nem tudták „oláh nyelvre” lefordítani a nevet. Tizennyolc napon keresztül veszteltünk Nagyváradtól egy kilométerre és alig két-száz méterre a trianoni magyar határtól. Az oláhok nem engedték át a vagonokat, mert „visszaadták már azt a hateraz vagon, aminek visszadására a trianoni parancs őket kötelezte”. Megindultak a tárgyalások az oláh vasúti hatóságok és a legközelebbi magyar üzletvezetés között, ami éppen a debreceni volt. Mi szerencsétlen, kiüldözött magyarok naponta láttuk, hogy kakastollas magyar csendőroktól kísérve befut az oláh határállomásra egy-egy mozdony, hozza a civil urakat, akik tárgyalnak, de eredménytelenül. — Mégis, milyen jóleső érzés volt, amikor a távolban feltűnt a magyar csendőr kakastolla. Ugyanakkor, ha hátrafordultunk és megláttuk Nagyvárad felől a villanyfényeket, könny szökött a szemünkbe. Ott már Románia van! Szerettünk volna a keblükre borulni ezeknek a derék magyar csendőroktaknak, aki értünk dol-

goznak, de mögöttünk volt a feltűzött szuronyos puskával az oláh granicsár. Testben bennük voltunk, de lélekben olyan magyarok, hogy nem egyszer, amikor feltűnt a granicsár, a bosszú lühegett bennünk.

Suhog a bot, csattog a korbács

Közben egymásután jöttek messze vidékről a menekülők vagonjai. — Riadt emberek, bizonytalan jövő, — szegénység, nélkülözés... Egyszerre csak háromszázhetven család népítette be a biharpüspöki állomást. El volt foglalva minden sínpár, csak a fővonal volt szabadon. Háromszázhetven kiüldözött magyar család! Ez volt az igaz nyomor és szörnyűség. Bihar községből és Nagyváradról jöttek az oláh kofák és mutogatták a kenyeret, tojást, lisztet, de kincsekért sem voltak hajlandók valamit adni a magyaroknak. Dögöllenek meg!... Ez volt a legkiméletebb kívánság, amivel ezek a mocok illethettek bennünket. Tizennyolc napon keresztül tartott a szörnyűséges tortúra, amikor is nem egyszer történt meg, hogy egy-egy menekülő magyart hirtelen bekísértek az állomási ügyveletre. A következő pillanathban olyan hangokat lehetett hallani, amelyekből mindnyájan tudtuk, hogy mi történik odabent. Suhogott a bot, csattogt a korbács, a kémnek tartott ártatlan és védtelen magyar. Végre a tizenkilencedik napon befutott Biharkeresztés felől a magyar vagonok sora. Kiadták a jeiszót: azonnal átesomagolni! — Háromszázhetven család olyan lázas sietséggel költözködött át a másik „hálókába”, mintha a pokolból menekülne a mennyország felé. — Még aznap este megindult a hosszú, szomorú kocsisor Magyarországra felé.

Átléptük a trianoni határt és amikor eltűntek mögöttünk a granicsár-szuronyok, ahányan voltunk, áhítatos lélekkel szálltunk ki Bihar-keresztés

Amikor egy debreceni ujság volt a felkelő magyarok hivatalos lapja

Debrecenről Pörgölényig — A lajtabánsági idők — Futó pillantás a nyugatmagyarországi felkelés korára

Az évszámot nem jegyezték fel. Hiszen a világtörténet látott már nagyobb eseményeket. A thermopylei, calalaunumi, wagrami ütközetek mindenestire szenzációsabb „adálékok” az elfogulatlan historikusok számára. Hogy modern kifejezéssel éljek: az egyikhez Julius Caesar, a másikhoz Nagy Napoleon szolgáltatta a hadtörténelmi „fémjelzés”-t... A pörgölényi csatáról kevesen tudnak. Pedig a magyarság ezeréves történelmének alig van fényesebb lapja, mint a nyugatmagyarországi felkelés. A megtépett, lesújtott, porig alázott magyar nép ezeréves öta, sóha ilyen nagy heroikus küzdelmet nem folytatott, mert meg akarta mutatni a trianoni békét diktáló szabadságkímészeknek, hogy „éi magyar, áll Buda még” és nem halt ki belőlük az a világraszóló erő, mely ezerszázad utján a magyar élnikarást táplálta.

Pörgölénytől a népszavazásig

Heroikus küzdelem volt ez... Pörgölénytől a soproni népszavazásig megmutatta a magyar, hogy nemcsak remél, de cselekedni is akar. A szabadságkímés-liberalizmus ebben is hitványnak bizonyult. Amíg a világháború fáradt, lérongyolódott hősei egy picinyke földszávért halálba mentek és fiatal magyarok áldozták fel a szívüket Sopronért, az öreg szabadságkímészek ijedten húzódtak vissza a kávéházi sarokasztal rejtekébe és remegve latalgatták a további „megszállás” eshetőségeit. Pedig a szerbek, oláhok, csehek meg se mertek mozdulni s kétségbeesve nézték, hogy Kismartonnál és Pörgölény alatt egy megtépett nemzet az új élet harcait folytatja...

Szégyen-nyalázat, hogy a nyugatmagyarországi felkelést még egyetlen történetírónk sem írta meg. A Vámosi és társai hősi halála feldolgozatlanul hever, sőt azt is kevesen tudják, hogy hol volt, hol nem volt... volt egyszer egy önálló magyar állam, amelyet lajtabánságnak neveztek s amelyet nem lehet letagadni a történelemből. Azt is kevesen tudják, hogy volt egy nagy csata Pörgölény alatt s még annyi sok erő, hit, önfeláldozás nemzeti érdekünkért... hogy a négyéves világháború után akadtak elfáradt, kimerült magyarok, akik mertek egy rövidéletű, új magyar államot alapítani, hogy annak égése alatt, mint felelőtlen elemek visszazserzettek nekünk Sopront, a Civitas Fidelissimát...

Igy kezdődött a nyugatmagyarországi felkelés útja. S most nem a történelmi tényeket akarjuk ismertetni, csak azt a kapcsolatot, mely Debrecen és a felkelő sereget közel hozta egymáshoz 1921-ben.

A „Fehér Ujság” mint hivatalos lap

Szomorú ősz volt. Szabó József ny. százados vezetésével akkor indultak el a debreceniek. Nagy

Pál, Zih Jenő, Szabó Pál, János László, Balogh Béla, Görgey József s a többiek harcolni mentek a hazáért. Puskás Jenő, a „Fehér Ujság” felelős szerkesztője, mint lajtabánsági sajtófőnök, telefonon adta a direktívákat.

— Halló! Itt Lajtabánság... A „Fehér Ujság” szerkesztőjével akarok beszélni...

A Varga-utcai szerkesztőségben, amely két üzlethelyiségből állott, hirtelen esend lett.

— Szervusz! Itt Bónis páter beszél. A legújabb híreket lediktálom. Pörgölénynél nagy győzelem. Puskás vezércikkét küld róla. Halott ennyi meg ennyi. A lapból tízezer példánnyal töb-

bet kell nyomni s azonnal küldjétek...

A „Fehér Ujság” így lett a nyugatmagyarországi felkelők hivatalos lapja. Varga Endrét, a Hajdúföld egykori vezetőjét, szörnyű papirgondok gyötörték. Honnan vegyen ő ennyi papírt? A hatodik ezer után már drapp- és rózsaszínű papírra nyomták a lapot. De mégis elkészült s mi, debreceni, setében bujkáló ellenforradalmárok büszkéek vagyunk, hogy ezekkel a lapokkal animáltuk a hazáért harcoló testvéreinket... Lehetséges, hogy ezek az ujságpéldányok, amelyek Debrecen és a nyugatmagyarországi felkelés kapcsolatait hirdetik, egyszer majd előkerülnek azokról a padlásokról, amelyek alatt ma békés, nyugodt és konszolidált emberek laknak... Olyanok, akik egyszer, valamikor — o, horribile dictu! — a Fehér Ujságot támogatták.

(+)

ZOKON NESSÉK...

Ádám a gyarmatosok közt

avagy:

az Európai Ember Tragédiája

Mint ismeretes, az európai civilizáció olyan kulturát csinált az óceánok s a másik négy világ-rész gyarmatain, hogy mindenütt bizonyos mozgolódások észlelhetők. Így Eden lord is, aki a földgömböt valószínűs Edén-kertnek tekintette, már kezd a paradicsomból kimenekülni. Egyiptomból, Indiából s a többi kolóniából vész hírek közelednek a Tower felé, ahol javában folyik a vásár. Ádám mint civilizáció, Lucifer mint gyarmatügyi miniszter a Tower tetején beszélgetnek.

TÖRTÉNELMI KAR:

Zúg az élet tengerárja
Egyiptomon, Indián...
Lázadozik néger, árja,
Mohamedán, indián,
Emberévő, tüzimádó
Megtámadja az urát:
Ezért kellett megszínálni
A gyarmati kultúrát?

ÁDÁM:

Ez az, mi izgat s nem az unalom!
A civilizált új világ dől,
Hogy itt is, ott is, mindig, valahol
Már megroppant a világratom...

LUCIFER:

S mi tessék ráta?
Megrettenve állj itt:
Naggyá tettük a négert és maláit,
Az óceánt, a gleccsereket és a Nilust
És minden eszmét, mit e tan ad át:
Ausztráliát és Labrador vidékét...

ÁDÁM:

(hörögve):

Darfurt, Szomáli, Fildit, Kanadát...
(Mindketten leszállnak a Tower belsejébe, ahol az egyiptomi hábitékos egy teve hátán forradalmi maradványokat végez a „Teve van egy papír” kezdetű slágerdal dallamára.)

ÁDÁM:

Te szörnyű sors, ó, ezt is te tevéd:
Kultúra teife naggyá, őriássá
Az egy-két-három s több pupá tevéd...

LUCIFER:

(szemtelenül plágizálja Madáchot):
„Pár ezredév guláidat elássá
S homoktorlaszba temeti neved”...

ÁDÁM:

Ó, hagyd el ezt, már ezren ismerik.
Mutasd meg inkább, mit jelent e vásár...

LUCIFER:

A gyarmatoknak kultúrája ez,
Ahány kis bódé: más portéka, más ar...

Van szákszolón, mely vidoran dudál,
Hawaj gitária s egzotikus bendzsó,
Van holland, angol, belga, portugál...
(A civilizáció örömeire megszólalnak a dzsesszek. Lucifer kártyát lejt, miközben az árusok portékáikat kínálják)

GUAJANAI BANÁNÁRUS:

Jaj, de csúszik ez a banánhéj,
Együtt csúszni veled, babám, kél!...
Jobb, mint a datolya,
Dobjuk valahova...

KONGÓ BENNSZÜLÖTT:

A szeretém egy szerencsen,
Egy szerencsen törzslő,
Ki életánton lovagol
S buzogánnyal lö...

AUSZTRALIAI EMBEREVŐ:

Egy kicsit ember legyen,
Egy kicsit állat,
Egy kicsit csalta legyen,
Egy kicsit hü...

(Ádám a cubai vendéglő bejáratahoz érkezik, ahol Tangolita bendzsó-zenevel fogadja.)

LUCIFER:

Mit is mondott a cubai asszony?
Hát ha innánk komámasszony!

ÁDÁM:

Ei innen, el! Hát ez volt a haszon?
Csak ennyi az, mi belőte eréd?

LUCIFER:

Teméttelen néz... rengeteg banán...
Dzsesszband, regény és pár száz operett...
(Háttérben egyiptomi forradalmárok rohannak. A Fülöp-szigetek beenszüllötti borneói vadakkal táncolnak. Ott világrész színes zlatvalói zúgó robajjal lázadoznak. Végre Ghandi is megjelenik a színen. Ádám ijedten hátrál.)

GHANDI:

Ne reszkess, Ádám, Benntől tiszteln
Ős pártfogómat s édes jó ATYÁMAT...
Most én is újra akcióba lépek,
Csak felkötom a történelmi hírt
Kis lábravalómat...

ÁDÁM:

A rim találó! S tiszta, mint a harmat!
Vezess jobb létre, Lucifer,
S mutasd meg, ó, hogy van-e még a földön
Békés, nyugodt és nem forrongó gyarmat...

(Mindketten eltűnnek. A következő színen Európában, Füzessgyarmaton játszódik le, ahol a beenszüllött lakosság teljes egyetértésben fogadja őket. Egyébként rossz világ jár a gyarmatokra.)

LISZTIUS.

A vérbeborult nap

Gyémántként csillogott a harmat,
hogy jött a virradat
s két nagy hegyen tát, messziről,
Tarán felett vagy valahonnan
égő sugárral megrakodtan
pirosan kelt a Nap.

Csodák földjén volt veje ágya,
honnán kikelt merész útjára,
bejárni földet és eget.
Meghibozta ágya szélét,
kürjesztette drága fényét
s Keletről máris intetet.

Kék tengeren vonul az útja.
Mint lángoló hajó!...
Erdély felett most úszik át:
vakít, sugároz, csillog, fénytlik,
és szomorún fel-felérlik
tércek ormán a hó.

Vajjon felér oly magasságba
a magyar erdők sáhajtsá
s a zengő heccék bus szava?
Hallik-e vajjon oda messze
tépett árva könnyes keserve,
szomorú, sirató dala?

Hallotta-e a Nap? — Ki tudja?!
Úszott a tengeren,
és jött fölének és ragyogott,
és úgy lükt fel: egy pillanatra
még csillogóbb lett fényes arca...
S tovább ment csendesen...

És lassan-lassan esti kód száll,
Alkonyi szellő sürran-köszöl.
Nyugaton úszik már a Nap,
S Tarán felett, ahonnan eljött,
aranszégélyű könnyű felhők
fehően egybeomlanak.

És Nyugaton, a mennybolt szélén,
hová a Nap suhint, —
nagybúszeke Trianon felett
a Nap, mintha leszakadt volna,
véresen és vörös lángokba
a mélységbe zuhan!

BENYOVSZKY LASZLÓ.

Magyar Általános Takarékpénztár Rt.

Budapest

Telefon 34-50. Debreceni Fiókjá Telefon 14-96.

I. helyi bekebelezés mellett
kölcsönöket
folyósít!

Financirozási ügyletekkel
előnyös feltételek mellett foglalkozik.

Betéteket

a legelőnyösebben gyűmölcsözlet és azokat felmondás nélkül folyósítja.

Elmult emberek a régi Ispotályból

Irta: Kövér Gyula.

Az öreg Ispotályi templom a restaurálás következtében megújult. Ez alkalommal megemlékeztek az Ispotály alapítójáról, Boncz Lászlóról, az Ispotályban ápolt szegényekről, azoknak szokásairól. A többiek közt megemlégették azt is, hogy a persellyel kéregető ápoltak tótágast álltak és úgy próbálták a persely tartalmát meghíányosítani, holott ő markokban is jutott annyi obolus, mint amennyit a perselybe raktak. Hát ez valóban megtörtént. Jómagam is szemtanúja voltam egy ilyen esetnek, mikor a Vanyekné asszonyom házfalánál próbálkozott egy perselyes. Az emberi gyöngesség volt is, lesz is mindig.

A debreceni ref. egyház és a város intenciója az volt, hogy a város elszegényedteit, munkaképtelen polgárait, ha az Ispotályba jutottak, teljes nyugalomban, minden törődés nélkül éljék le hátralévő napjaikat. Ennélfogva nem volt ott semmiféle foglalkoztató alkalom, kivéve az asszonyokat, akik téli időben tollat fésztottak. A férfi ápoltak közül egy pár erőteljesebb a lelkesi vagy a tanítói udvarokban végeztek könnyebb munkákat. Valóban Hoggart ecsetjére méltó kép volt, mikor nyári időben az elárgottak kiültek a házak előtt levő padokra pipázgatva csöndesen, minden hév nélkül beszélgettek az elmult időről, fiatalágokról. Békésen várakozva az utolsó reménységéről, az eljövendő utolsó végőrajokról.

Az emberek azt hiszik, hogy ebben az egyhangúságban az életnek semmiféle változása nem hat el. Tévedés. Néha-néha az élet még ezen a helyen is, ahol a halálra való készülődés a mindennapi gondolat, ahol kihalt, szenvedélymentes élet folydogál, itt is kerül egy kis gikszer. A múlt század 80-as éveiben történt az alább következő esett. Egy Ispotályi ápolt férfi és nő egymásba szerettek. Miután megbizonyosodtak egymás iránti vonalmozgásról, elhatározták házasságra lépni. Bejelentették tehát a nagytiszteletű úrnak, hogy otthagyják a szegényházat, új életet akarnak kezdeni. A nagytiszteletű úr igyekezett lebeszélni őket ezen szándékokról, feltárta előttük az élet nyomorúságát, küzdelmét: miként fognak megélni? Nem ért semmit, nem tudta őket szándékoktól eltéríteni. A Nagytiszteletű úrnak esküdtek. Mikor az eskető lelkész kérdezte a férfitől, hogy szereted-e a kezdenél levő nőszemélyt? — az ember siket lévén, nem értette meg a kérdést, odafordult a menyasszonyhoz, megkérdezte tőle: Mit mondott ökelme?

Ötven és néhány esztendővel ezelőtti Ispotályi ápoltakról kívánok még megemlékezni, kiegészítve a régebben az Ispotályról írott cikkeimet.

1. **Somogyi bácsi.** Megírtam róla, hogy Pénzes Gábor harangozó mellett ő volt a templom viceharangozója, de ezenkívül más funkcióval is bírt. Nevezetesen ott, ahol most az emlekes

modern szegényház és diakoniszsa-épület áll, alatta volt egy jóvizű fűrott kút. Mivel abban az időben Debreczenben a jóvizű kúttak egymástól nagy távolságra estek, az Ispotályi kút vizét nemcsak az Ispotályban élők, de Késses- és Salétrom-utcai lakosok is használták. A kút egész nap üzembe volt. Hogy az illetéktelen egyének a kútat ne rongálják, Somogyi bácsit mint kütfelügyelőt alkalmazták. Ő állandóan ott őrködött a részére alkotott bódében. Sőt a legtöbb esetben ő húzta tele, kivált a fehérszéknek a cseszes korsóit, amiért kijárt részére egy — kettőkrajcáros s így jövedelemre tett szert.

2. **Váradai bácsi, helyesebben mondva: Váradai uram.** Csizmadia volt világeletemben, de elszegényedett és az Ispotályba került. Mindig tisztán és fekete zsinóros magyar ruhában járt, a zsebében ezüst óra volt láncostól. Váradai uram nagy bizalomnak örvendett az Ispotály vezetősége részéről. Ő járt henteshez, mészáros-hoz, pékhez, fűszereshez megrendelni az élelmiszert, mert hát 150 embernek a mindennapi táp-

lálásához sok minden kellett. Ezeket mind Váradai uram intézte el, mivel a dékánoknak más elfoglaltságuk volt. Természetesen kijárt az érdekeltektől részére a borralaló, ennélfogva Váradai uram pénzes ember volt a szegények közt és megengedhette magának azt a lukszust, hogy egy-egy félliter borocskát megigyon jártában-keltében. Senki sem vette ezt tőle rossz néven.

3. **Ferenczi bácsi.** Nemrég halt meg, mintán 50 évig élt az Ispotályban. Teljesen világtalan volt és az egyik lábán sántított. Mint fiatal ember került oda be és félszázadon keresztül élt ott. Bőbeszédű és nagy mesemondó volt. Hetekig eltudott mesélni, anélkül, hogy ismétlésbe esett volna. Hogy hol és kitől tanulta azt a sok mesét, vagy a fantáziájában született meg? Ki tudta volna megmondani. A látásoktól megfosztott szerencsétlen embereknek kárpótlásul ad az úristen bizonyos talentumokat.

Hát ezek az emberek, akik immár elmentek, még a régi jóvilágban éltek, amikor az Ispotályban való élet is jól megérdemelt nyugdíjszámba ment. Még szabadságokban sem voltak korlátozva, tetszés szerinti időben járhattak-mehettek, amikor akartak.

AGYERMEK ÉS A KÖNYV

Véres riport a karácsonyi vásárról — Mivel rombolják le a gyermekek lelkét? — Világnézeti kaland Dolittle doktor otromba csigájától a dsungelig — Destrukció szárazon és vizen

Karácsony vigiliája van. A szeretet gyertyalángjait gyújtogatják s az ajándékok már ott hevernek az asztalon. Kisapa egy létra közepén ágaskodik és erősen megviselt télkabáljából a Tolnai Világlapja s a körüli sajtó félkilós papírcsomója sugározza a békét. Az asztalon könyvek, a földön játékok. Ötven abesszin harcos, egy Mickv-egér, egy nagy tömeg vadállat, hogy minél harciasabb legyen a gyerek... — A felnőttek asztalán egy-két divatos „történelmi” regény. Szép Ernő Adámcsutkája, Nádas Sándor kulesregénye a mozsistárról s a primadonnáról, Hunyadi Sándortól az „Ötpengős leány”, vagy ehhez hasonlók.

De hagyjuk őket az asztalon. Utóvégre ma a szeretet ünnepe van s így ne bántuk egymást. Azt azonban már nem lehet szó nélkül tenni, amit az ember a földön lát. A gyerekjátékok közt ott-hat könyv hever. Várja a romlatlan gyerekeket, a betűre sóvárgó ifjúságot, hogy beleégesse magát a lelkekbe. Ez a legszörnyűbb destruktív, ami szülők, nagybácsik, keresztmók és más ilyen gyermekgondozók részéről történhetik.

Csak egy hős van ma: az állat!

— Hiszen ezek a könyvek csak állatokról s az őket kísérő kalandorokról szólnak!

— Na, jó-jó, — hangzik az ellenvetés. Te mindig csak a kiadót nézed. Mondjál egy kereszttyén szellemű ifjúsági könyvet. De olyat, hogy érdekes is legyen!

— Például ott van a „Jézuska útja...”

— Tudja Isten, azt egyszer talán elolvassa a gyermek, azután félretesz. Különben is már őz óta tanulja Pubi az Újszövetséget. Azt már úgvis ösmeri...

Hát ez az, kérem. A Jézuska útja nem érdekes. A gyermekek figyelmét egyéb útakra hívják fel a szülők. Ali basa meg a kacska útjára, Dugó Dani kalandozásaira, Dörmögő Dömötör sarki kirándulásaira s — ő, nem félünk a farkastól! — a három kis-malac érdekfeszítő szaladgálásaira. Mert ezek az érdekes dolgok.

A tanulság tehát egyszerű: elérkeztünk a gyermekirodalomnak abba a korába, amikor már nem a Hófehérké és Csipkerózsikák, nem a Húvelvk Matyik s a szebbnél-szebb magyar, német, francia tündérmesék hősei uralkodnak, hanem az állatok.

Majom a gyermekszobában

Régen is voltak állatmesék, amelyek vagy az emberek rossz tulajdonságait figurálták ki, vagy pedig a gyermekek kedvenc játszópajtásait, a Bodri kutyát s a Kacor királyt sodorták nevetséges kalandokba. Egy-egy képes-könyv illusztrációján megjelentek a glédába felsorakozott baromfiak, majd bevonult a gyermekszobába Máramaros-híres szülőtte, a híres-nevezetes Mackó Muki tekintetes úr, aki jóízű butaságok hosszú sorába keveredik.

Nem kell nagy ész annak a kitalálásához, hogy ezek a derék

állatok még nem voltak destruktívek. Ha meg is szólaltak nyávogó, ugató, dörmögő hangjukon, még nem voltak perszonifikáltak, akik az emberek gonoszságát s az állatok nemes lelkét hirdették volna.

A szabadkőmives lélekrombolás akkor kezdődött el, amikor a gyereklelkeket beleágyaszták a dzsungelnek kellős közepébe és egy majomná torzult félvadember lett a gyerekszobák hőse. Hangsúlyozzuk, hogy ott van a hiba, amikor épen a gyerekszobák hősévé magasztosult.

Dolittle doktor s az ő förtelmes állatai

A gyerekirodalom könyvespolcáról kiragadok két népszerűt könyvet. Az egyiknek címe: „Dolittle doktor és az állatok”. A másiké: „Dolittle doktor utazásai...” Hát ez az a könyv, amely az állatokat lelkes élőlényeknek tünteti fel és lépten-nyomon hangsúlyozza, hogy jobbak, derekabbak, életrevalóbbak, mint az emberek. Dolittle doktor orvos volna, de kiábrándul az emberekből s eltökéli, hogy az állatok háziurovosa lesz. Megtanulja a nyelvüket, amely sokkal kifejezőbb, mint az embereké. Ezután kalandokra indul, miközben az otthonmaradt állatokat egy kacska gondozza. Többek között a lónak is ő ad enni, ő teríti meg az asztalt s ő lút be a kálvhába. (Milyen észdöglesztő ötlet!) Ott van azután Polinézia, a papagáj-zseni, Csi-Csi, a majom-hérosz, a Paradicsommadár, aki két világrész legnagyobb folkloristája s még egész sereg undorító állat. De valamennyi között legszenzációsabb a kagylócsiga. Ez az ijesztő, nyúlós, nyálkás, hajónagyságú tengeri monstrum csakhamar puszipajtása lesz Dolittle dokornak, aki a nyelvét is megtanulja, kagylójáról pedig kitalál, hogy egyike a legremekebb óceániárho hajóknak... A többit már nem nehéz kitalálni.

Mindez azonban még nem volna égbekiáltó destruktív. — A szörnyű lélekrombolás ott van, hogy Dolittle doktor s a papagáj-zseni állandóan lebecsmérlik az embereket. Hát ez a veleje Hugh Lofting „remekmű”-vének. — S ilyen még egész sereg van a gyerekszobák polcain.

Valamikor régen a kisgyermekeket hőseit Andersenék, Pósa bácsiék, Gaál Mózesék s a többiek szolgáltatták. A kicsinyek álmait Csipkerózsika, Hamupipóke, Hófehérke ragyogtatták be szemükfényével. A serdültebb ifjúságnak vörössapkás diákok, vágózó magyarok, honfoglaló ősök, szentek, királyok s bátorizésű Vernehősök voltak az ideáljait. Vajjon, nem lehetne-e visszahozni ezt a szépséges korszakot?... — Csak néhány új hőst kellene kisépenni a gyerekszobákból. Mickey-mouth-t, Dab-Dab kacsát, Csi-Csi majmot, meg a többi duvadat, hogy sohase lássuk többé. (In.)

Corysdor illatszere

kazettát ajándékozzon Ön is névnapokra és mindenkor. Minőségét utólag is garantáljuk. Propaganda ára 5.50, dupla selyem beléssel. Legszébb, legjobb ajándék! Hölgyek kedvence. — Vételkényszer nélkül bemutatjuk. Kizárólagos vezérképviselő Magyarországon részére

PAPP LAJOS ILLATSZERTARAI
Kossuth-utca 1. Csapó-utca 58.
Sylvia corderémszappan és akákrém kizárólagos egyedárúsítása!
Törvényesen védett áruk!

Uj őrlési eljárás bevezetésével leküzdi a tisztántuli takarmányinséget a debreceni Apafi gőzmalom

A jászagtartás legnehezebb problémáit oldja meg a modern malomüzem akciója — Hogyan lesz legtáplálóbb jászageleség a csontból, kukoricaszárból, csutkából és szalmából — Egy Amerikát járt debreceni gazda találmánya

(A Debreceni Ujság tudósítójától)

Az újságíró hívatása, lapjának és olvasóközönségének érdekében is, arra sarkalja, hogy mindig valami újat kutasson fel, valami érdekességet tárjon fel cikkében a nyilvánosság előtt. Persze az ilyen érdekességek alatt nem feltétlenül holmi frívól szenzációkat kell érteni, hanem komoly eseményeket, nagyobb jelentőségű megmozdulásokat, kulturális, szociális, vagy gazdasági változásokat, próbálkozásokat és törekvéseket, szóval olyan tényeket, amelyek közhasznúak, tanulságosak és általános érdeklődésre tarthatnak számot. Ezen az alapon ezúttal azon a gazdasági vonatkozású témán indultunk el hírszerző körútra, hogy vajjon az aszálykáróktól és elemi csapásoktól vergődő tisztántuli és debreceni mezőgazdaság, maga az agrár társadalom és az érdekköréhez tartozó magánvállalkozás, a kormánytól várt segítségeken kívül tesz-e valamit szomorú helyzetének enyhítése érdekében?

Mert azzal már mindenki tisztában van, hogy az államhatalom milyen erőfeszítéseket tett a válság leküzdésére, nem kétséges azonban, hogy a haibajutottak az önségély igénybevétele nélkül nem menekülhetnek meg a teljes összeomlástól. És itt találunk éppen Debrecenben, az elemi csapástól súlytott ország rész gócpontjában egy olyan megmozdulást, amely a gazdasági önségély leghatásosabb eszközének fog bizonyulni éppen a katasztrófális takarmányhiány terén s ebben egyúttal az a legörvendetesebb jelenség, hogy az akció egy nagymultú debreceni malomvállalatból indult ki, olyan üzemből tehát, amely a legszorosabb kapcsolatokban él a mezőgazdasággal.

Az Apafi gőzmalom országos jelentőségű akciója

Arról kívánunk tehát elsősorban beszámolni, hogy miben áll ez az akció, amely valóban alkalmas lesz a takarmányhiány enyhítésére s mivel országos érdeklődésre is számot tarthat a probléma, nyomban a helyszínen tanulmányoztuk. A helyszín pedig a debreceni Apafi Gőzmalom, amely több mint öt év óta Harsányi Imre és családja tulajdonában és vezetésében működik. Az öt esztendő alatt ez a hatalmas malom visszacserezte régi jó hírnevét, az agilis Harsányi család tökéletesítette és modernizálta berendezését s ami a fő az igényeknek és a kor követelményeinek megfelelő gépekkel bővítette.

Eppen az a mód, ahogy Harsányiék a malom modernizálását kezessé tették mutatja azt, hogy mennyi érzékkel és ráteremttséggel állították szembe éppen a röngeteg hajjal küzdő gazdátársadalom szolgálatába. A nagy szárazság következtében beállott takarmányhiányra való tekintettel külön őrlő zúzógépet helyeztek üzembe, amivel azt akarták elérni, — és el is érték — hogy az eddig semmibe vett, vagy kellőképpen nem értékelte takarmányféléket

a takarmányozás céljaira alkalmassá tegyék. Például a lucernát, amit eddig szélesen adtak a jászagnak, most megőrlik s így kikészíthető az a veszteség, ami abból származott, hogy a lucerna eddig ehetetlen részét is elfogyaszthatja a jászág. De még ennél is nagyobb jelentőségű az, hogy a tengeri kóró, aminek a leveleit használták eddig etetésre és a legtáplálóbb cukortartalmú vattás része a legkülönbözőbb takarmányokká vált ugyanúgy, mint például a közönséges búza, rozs és árpaszalma. — amit száradrangú jászageledelként vettek, holott így felőrölve éppen olyan tápértékű megfelelő korpá-

sabb tápláló takarmányt adja. Hiszen az az energia, amit a jászág eddig a nehezen ehető takarmány rágásával pazarolt el, most mind felszabadul és az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy az ilyen takarmánnyal etetett jászág kondíciója feltétlenül javult. Másik óriási előnye az, hogy ezek a takarmányok répával keverve a lovaknak és a szarvasmarháknak egyaránt adható, sertéseket pedig hizlalni is lehet, ha az ilyen takarmányt tengeridarával, — vagy korpával keverik. Baromfitelepeken pedig a zúzógép által megőrölt csontliszt nyújt kitűnő takarmányt, mert tudvalevő, hogy a

Harsányi Imre és Fiai Apafi gőzmalma.

keveréssel, mint akár a legfrisebb lucerna széna. De bekapcsolódik ezzel az eljárással a feleltető takarmányok közé a megőrölt olajpogácsa, a tengeri csutka, amit egyúttal őrlnek a szemestengerivel és minden egyéb más szalma és szénaféle, amit eddig figyelmebe sem vettek az állatok etetésénél.

A takarmány őrlésének jelentősége

Két hónapja helyezte üzembe az Apafi gőzmalom ezt a modern takarmányzúzó és őrlő gépet s a gazdátársadalom körében valóságos propaganda munkát fejt ki. Ma már naponta két-három szekér olyan takarmányt őrlnek a malomban, — amit eddig jóformán fel sem használtak, vagy legfeljebb trágyázásra fordítottak, holott, a felsorolt őrlő szalma, lucerna, tengeriszár, olajpogácsa, tengeri vagy árpadarával, vagy korpával keverve a legideáli-

zógép gyomrában, de ez a „nehéz” eledel egyáltalán nem fekszi meg a gyomrát és csodálatos könnyedséggel birkózik meg a legkeményebb haradnivalókkal is.

A csontliszten kívül ugyanilyen eljárással kerülnek ki a zúzógépből a lucernaliszt, szalmaliszt, csutkaliszt, amelyek mind százszázalékos takarmánnyá válnak, pedig egy mázsának az őrlése, akármelyik takarmányból csak egy pengő ötven fillérbe kerül. A legérdekesebb az, hogy ezzel a géppel a csővestengerit egyszerre őrlik meg a csutkáival, nem kell lemorzsolni és feltűnő, hogy sertés-hizlalásra így még jobb, mert a csutka rendkívül nagy cukortartalmú és a tápértéke is nagyobb. Feltehetőleg tehát fejteget, hogy mennyivel gazdaságosabb a hizlaláshoz.

Séta a malom labirintusában

Ha azután alaposabban széjjel néz az ember az Apafi gőzmalom hatalmas üzemében, más tanulságos megfigyeléseket is lehet tenni. Mindenekelőtt arra kell rámutatnunk, hogy a malom tulajdonosai kitűnő szociális érzékkel éppen arra az őrlési ágra helyezik a főszilyt, amely a szegényebb néposztály érdekeit szolgálja. Az őrlő berendezést úgy egészítették ki, hogy a tengeriből éppen olyan lisztet tudnak őrlni, mint a búzából. Tökéletesen azonos tisztítási eljárásnak vetik alá a tengerit, mint a búzát s a tengeri liszt ésdara, ami ebből a malomból kikerül, a legkeresettebb az egész városban és vidéken. A tengeridara tökéletesen jó a köleskása pótlására, tengeri lisztje pedig a legkeresettebb márka.

Másik nevezetes termelvénye a malomnak a búzadara, amit akkora gondnal és szépen tisztítva hoznak forgalomba, hogy olyat aligha tudnak másutt előállítani. Megnéztük a behozott búzának az útját a zsákban történt lemészálástól kezdve egészen addig, amíg nullásliszt, vagy kenyérliszt formájában zsákba kerül. A lemészált búzát a földszinten a homhárból felvonók segítségével a rostára szállítják, ahol ventilációval megtisztul a porttól, piszoktól és egyéb idegen anyagtól. Innen egy mágnesrétegen keresztül vezetik a hámozógépbe. A mágas a vasanyagot szedi ki a búzából, mert bizony hatalmas szegdarabok, patkószegek és egyéb vasanyag mindig található a búzában. A hámozógép tulajdonképpen egy dob, amelynek falán egy simirlyireteg feldörzsöli a búza héját s az így felborzott búzaszemek kerülnek át az úgynevezett kefégepbe, ahol azután a héját ledörzsöli. A kefégepből jut a búza a tulajdonképpeni őrlési hengerekbe.

Az Apafi gőzmalomban 14 pár henger őrlő a búzát, ami annyit jelent, hogy a búzaszemet összenyomja. — vagy széllapítja és azután a különböző szitáknak a feladata az, hogy a korpát és a lisztet széjjelválassza. — Ez a művelet a legleteszettebb, mert amint belép az ember — mondjuk — a másodemeleti szitacsontok közé, az első pillanatban azt hiszi, hogy valami táncteremben jár, ahol sok rövid láb egy potrohos nagy láda alatt valami rettenetesen gyorsított hopszopkát ron. Egy-egy láda alatt hat-nyolc fehér kerek zsák eső van, amelyekben mindegyik más és más minőségű liszt választódik szét a duolanullástól kezdve, a halos kenyérlisztig. Így azután már mind külön osztályozva hull ki a különböző tartályokba.

Ilyen forma a búza útja a malomba — természetesen erősen megrövidítve — amíg finom liszt válik belőle. Soha nem látjuk a szerkezetet teszi meg bo-

csontliszt a lojashéj képzéséhez kiválóan alkalmas ugyancsak korpával vagy egyéb darafélével keverve.

Amíg a csontból, lucernából, szalmából, csutkából liszt lesz

Ez a furcsa masina, ami az Apafi gőzmalomban látogatásunk idején nagy zakatolásokkal éppen üzembe volt, egy nagy halmaz állati csontot őrlő. Hatalmas lököpönyákat dobta be éppen a szécskavágó géphez hasonló szerkezetben hüvelykujnyi fogakkal s az irtózatos keménységű csontokat pillanatok alatt őrlő liszté a vaskalapácsokkal forgó henger. — amelyből ventiláció erejével szivódik ki a kész őrlemény, hogy egy csövön keresztül a zsákba hulljon. — De éppen ilyen hírtelenséggel végez a gép hatalmas „velőcsontokkal” az óriási nagy lábszárcsontok és lapocák pillanatok alatt tűnnek el a zú-

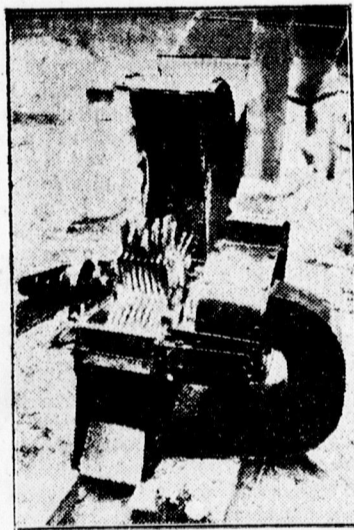
nyolult a malom képét, ami valóságos labirintus, még csak érdekességként annyit említettük meg, hogy a zsákokat is tökéletes poroló eljárásnak vetik alá és minden lisztés zsák, mikor új liszt kerül belébe, olyan patyolatossá válik, mintha új volna. Természetesen ezt a tisztogatást is egy el-

Ismerkedés a „Mátyás-zuzókkal”

A véletlen úgy hozta, hogy az — Apafti malomban történt látogatásunk alkalmával egy szenzációs örlőgép bemutatására toppantunk be. Így beszélőnknek még egy csattanós fináléja adódott, amely érdekesen egészíti ki azt az akciót, amelyet a takarmányörlés-el kapcsolatban éppen ez a malom indított meg. Mátyás Emil, a báró Vécsy uradalom volt gazdasági számtartója mutatta be az ögynevezett „Mátyás-zuzót”, ami éppen a takarmányörlések tökéletesítését szolgálja, egy rendkívül nagy jelentőségű találmány formájában.

Mátyás Emil, aki 9 évig volt a Vécsy uradalom gazdasági számtartója, hosszú időt töltött Amerikában, ahol műszaki üzemeknél, villamos-gyáraknál dolgozott. Az újvilágban ismerkedett meg Mátyás Emil egy amerikai magyar mérnökkel, akivel együtt egy évtizedes gazdasági és műszaki kutatómunka után sikerült konstruálni egy olyan örlőgépet, amely nemcsak Magyarországon, hanem az egész világon a legkételetesebb ipari és mezőgazdasági örlő- és zúzógép és amelyet nemrégiben szabadalmaztattak.

Enek az óriási hordereű találmánynak a jelentőségéről beszélgetünk Mátyás Emillel, aki érdekesen magyarázza el a mai takarmány-in-ségés időkben felbecsülhetetlen értékű gép titkait és hasznosságát. — A „Mátyás-zuzó” működése a többi kezdetleges gépektől abban tér el, hogy nem 3600—4000 fordulatszám-

„Mátyás zuzó” nyitva.

mal dolgozik, ami a gépek élettartamát megrövidíti, hanem csak 2000 fordulatszámmal s ezzel 15—20 százalékkal nagyobb teljesítményt végez, kevesebb lóerővel, mint a többi gép és az ugyanilyen nagyságban eddig forgalomba hozott összes örlőgépek.

Különösen gondot fordítottam találmányom megkonstruálása során arra, hogy a Tiszántúl rossz klímája miatt az állandó takarmányinséggel küzdő gazdáknak az erős szálú takarmány felhasználását lehetővé tegyem — mondta kérdéseinkre Mátyás Emil. Így a renceszalma, tengerizár, mákszalma, kender, len és általában a kemény szalmájú takarmányozásra teljesen használhatóan anyagoknak a feldolgozását le-

més ventiláció végzi s a kikerülő bizonyon elég tekintélyes mennyiségű lisztet a korpa közé keverik.

Harmincz molnár dolgozik ebben a nagy malomban, valamennyien családok emberek s a nagyüzem így igen jelentékeny szociális missziót is tölt be a kenyér ellátás terén.

hetővé tettem és ezzel a gazdák takarmányozási problémája tökéletes megoldást nyer.

A „Mátyás-zuzó” teljesítménye

Ez a kitűnő gép ma már több nagy gazdaságban működik, így a báró Vécsy-féle nyírbátori uradalomban kitűnő és csodálatos eredménnyel használják, de a legelismertebb szakvéleményt adta róla az uradalom szakértőjén kívül a debreceni II. számú gazdasági szakiskola igazgatója Kurdy Sándor is.

A „Mátyás-zuzónak” egy órai teljesítménye nagyobb, mint az eddig ismert összes gépeké s ugyanakkor

Csukott „Mátyás zuzó” munkában.

összehasonlíthatatlanul olcsóbbak is az eddig gyártottaknál. Például egy óra alatt östvestengeriből 12 mázsát, szemestengeriből 14 mázsát, olajpogácsából 14 mázsát, lucernából 6 mázsát, kukoricaszárból négy és féltől öt mázsát öröl fel, de az elmés szerkezet lehetővé teszi azt is, hogy egyszerre kukoricaszárát és például szemestengerit öröljenek vele, tehát már a kész takarmányt is el lehet készíteni, szitái pedig üzem közben is tökéletes biztonsággal cserélhetők. Másik nagy előnye az, hogy áttétel nélkül, közvetlen az erőgépről hajtható és így előtérítenél nem kell használni. A kukoricaszárát minden előszeccskázás nélkül is feldolgozza. Ez a szabadalmazott „Mátyás-

zuzó” nemcsak azért bír nagyfontossággal a mezőgazdaság számára, — mert malomokban örölhetnek vele, hanem azért is, hogy ezt a gépet bármelyik kis faluban is üzembe lehet helyezni, ahol traktor, vagy cséplőgép van. A malmon kívül ugyanis cséplőgép tulajdonosok, — traktorral rendelkezők, sőt ipari üzemek is üzembe állíthatják, ami rendkívül olcsóvá teszi a gazdák állattalományának takarmányozását.

Ipari üzemekben például a tímárok a cser felörlésére, dohánygyárak pedig a nikotinyártáshoz használhatják, természetesen megörli a legkeményebb csontot is a „Mátyás-zuzó”, sőt olyan tömegekben és gyorsasággal, amilyenre eddig egyetlen hasonló gép sem volt képes.

Nem hiszük, hogy akadna még találmány, amely annyira fontos szerepet töltené be a magyar mezőgazdasági életben, mint Mátyás Emilnek ez a rendkívül elmés és főképpen tökéletes gépezet, hiszen a legkisebb gazdától a leghatalmasabb uradalomig minden gazdálkodással és ösztartással foglalkozó egyén tudja értékelni azt, hogy a jövőben nemcsak a szalastakarmányra számíthat állattalományának eltartásánál, ha-

került pénzbe, se fáradságba a felnevelése. A pulyka, az indián erdők pompás ajándéka volt, vadon élt, csak le kellett löni. Ma farmokon tenyésztik százezerrel és november vége felé jéggel hűtött vagonokban szállítja a sok vonat a városokba.

A nagy peccsenyesítők kirakataiban nyárson forgatják a királyi madarat, a vendéglők százával vásárolják a pulykát és nagyon szegény az a család, amelynek az asztaláról hiányzik e napon a régi puritánok ősi szárnyasa. Az is ősi hagyomány, hogy a pulykát a házigazda darabolja fel az asztalnál. — Különböző angol szokás, hogy mindenféle sültet a házigazda szeletel föl. Meglehetősen nehéz mesterség, sok ügyességet kíván, ezért már a serdülő kortól kezdve gyakorolják a fiúk. A háziúr udvariasan megkérdezi mindenkitől, hogy mit parancsol, combot vagy felérhúst. A legtöbben a comb mellett döntenek kedves, nyílt öntözéssel. El lehet képzelni, hogy milyen zavarba hozza ez a lehetetlen kívánság a házigazdát. Egyszer egy ilyen összetört gentlemen így kiáltott föl:

— Hát azt hiszik, hogy pókot szeletelek?

Sok vidéken a pulykát osztrigával töltik. Amerikában az osztriga olcsó és kitűnő. A kompót mellé a nagyszerű amerikai áfonya. A peccsenyét teknősbékafeves előzi meg és mint minden étkezéskor, az ünnepi lakomán sem hiányzik a friss zeller, a zöld oliva és a sós pekándió. De az ebédet nem fagyalt fejezi be, mint ahogy az Amerikában szokás, hanem egy nemzeti édes étel, a mince-pie. Egy pástétom, vajdalatt hússal, mazsolával, szilvával, melasszal, sokféle fűszerrel és meglehetősen sok rummal töltve. Ősi étel ez is, egy olyan korból, ami kor Európában is szerették, ha heteorogén elemek pikáns keverékéből komponáltak egy-egy ételt.

A mince-pie még a régi népdalban is szerepel. De most belőle is gyári áru lett. Csinos csomagban burkolatban kapható az élelmiszerkereskedőnél. De a tradíciókhoz hű családok, az ősi gyarmatosok leszármazottjai nem vesznek tudomást az ilyesmiről.

nem az olyan gazdasági termékekre is, amelyeket eddig, mint értékteket figyelembe sem vettek. Egészen bizonyos, hogy ennek a mezőgazdasági iparciknek a legközelebbi időn belül feltétlenül nagy kelendőse lesz és Debrecen, valamint a — Tiszántúl gazdái annál kedvezőbb helyzetben vannak, mert a „Mátyás-zuzók” egyedárusítója — Gianovszky Lajos, műszaki- és gépkereskedő, akinek a Hunyadi-utca 23. számú telepén az egyebűtt még nem kapható zuzó és örlőgép máris beszerezhető lényegesen olcsóbban, mint a hasonló rendeltetésű, de általában nem ilyen könnyen kezelhető drága gépek. (dr. n. i.)

Amerikai érdekességek

Ha egy európai hosszabb ideig tartózkodik Amerikában, lassanként hozzászokik az ottani viszonyokhoz. Még azt is megtanulja, hogy tengeri betegség nélkül jusson fel az expresszfelvonóval a 65. emeletre. — De egyet nem tud megszokni: az amerikaiak józan, egészséges kosztját. Van azonban egy amerikai étel, amiben az európai ny is talál valami ízt, ez a steak. Az elkészítéséhez igazán csak férfiak értenek. Zsír nélkül sütik és el kell tanulni a kellő pillanatot, hogy mikor kell megfordítani, hogy minden fel benne maradjon a húsból. Kívül ropogósbarna, belül rózsaszín. Le a kalannal a szakácsművész előtt, aki ilyen sültet remekel!

Idegenre a legnagyobb megtiszteltetés, ha meghívást kap a thanksgiving napon egy családi ebédre. — November utolsó csütörtökén van ez az ünnep, az aratási hálaadó ünnep, a legnagyobb ünnepek egyike

az Egyesült Államokban. A pihenés nélküli modern ember, a gép ura és rabszolgája, a vendéglők és hotelek éttermeinek törzsvendége e napon megemlékezik arról, hogy otthona van és pátriárkális lesz, mint puritán ősatyjai, akik a legelső hálaadó ünnepet 1621-ben tartották, az idegen kontinens földjén. Isten áldását kérve a gyarmatukra, amelyeknek földjénél nagyságát legemlésebb almaikban sem sejtették, mert nem lehetett akkora fantáziájuk.

Nem esoda tehát, ha az amerikaiak évről-évre megköszönik Istennek azt a bőséges áldást, amellyel őket elárasztja és szívből ünnepelnek a thanksgiving-dayn. Az istenifisztelelet után lakomára gyűl össze a család és a család nőlen és hajdon barátai. A lakoma fénypontja a pulykanecsenye. A puritán ősek is szűköskörülményeik dacára pulykát ettek e napon, mert az nem

**Magyar Országos
Központi
Takarékpénztár
DEBRECENI FIÓKJA
DEBRECEN
FERENC JÓZSEF-U. 36
TELEFON: 20-21.**

Sürgőny cím:
MOKTAR.

**Debreceni Közraktár és
Kereskedelmi r. t.
Debrecen.**

Központi iroda:
FERENC JÓZSEF-UT. 36.
Telefon: 20-58.
Raktárházak:
HID-UTCA 16.

Mindenféle terményt legelőnyösebben vásárol és tárol.
**Elraktározott
terményekre, borra
kedvező feltételek mellett
kölcsonöket folyósít.**

RÉGI DEBRECENI ÉLET

A város ajándékai a török hatalmasságoknak*

Irta: Dr. Zoltai Lajos

A török kapzsóság féktelenül portyáztatott a behódolt rájáak között az ajándék követeléseknél, amire az iszlám régi kánuja — törvénye — is bátorította az igaz hívőket. Innen 8—10 emberöltőnyi távolságból nagyön elmosódva láthatjuk azt az emésztő gondot, tépelődést, amely az új esztendői tisztelgésre vagy a summaadó bevitelére kötelezett bírónkat elfogta, amíg a summa és ajándékok összeszedésében futkosva izzadva fáradoztak. Nagy dolog lehetett megtalálni a kulcsot a kevély pasák szívéhez és készíteni, műféle kedveskedéssel deríthetik jókedvre már megint a mindig elégedetlen, mindig duzzogó idegen nemzetségbeli nagy urakat. A guruló csengő pénzzé vert sáppadt arannyal, halvány fehér ezüsttel megtömött erszények mellé a debreceni kalmár-boltokból és műhelyekből mindig olyan tárgyakat kellett összeválogatniok, amelyekről sejtették, hogy a tisztelgéskor éppen azok hiányoznak a tariejű hatalmassok udvarából.

A XVII. század második tíz esztendeiből fennmaradt főbírói számadások kalauzolásával mellett megismerkedhetünk azokkal az arany-ezüst művekkel, selyem-hársony-gyapjú-lenszövetek, fűszerek, kézműárikkal, élelmicikkkel, amelyek Debrecenből a budai, egri pasák és a szolnoki bégek szeráfaiiba vándoroltak három esztendő alatt.

Számbavesszük tehát, hogy a fennmaradt főbírói számadások három esztendejében, micsoda készülettel megrakott szekereken indultak útnak a debreceni követések Szolnok, Buda és Eger felé.

I. 1611-ben. Nagy Gál István főbíró Torma Miklóssal, Aranyos Balázssal január 28-án megy a szolnoki béghez az új esztendői szokott tisztelgésre. Ajándékuik visznek a bégnek 150-, kihájanak, vagyis helyettesének 40-, a szentmiklósi vajdának 10-, a tolmácsnak 7-, a kádinak 10.50-, a pecsételőnek és a bég kocsisának 3-, a porkolábnak 2-, összesen 222 írt, 50 dénárt. Legalább annyit ér az is, amit a főbíró különféle tetszetős, — hasznos holmikban oszt szét a bég udvarnépe között. Nevezetesen: 6 vég karasiát, 22 sing isztamétet, (mindkettő szövötttárú) 2 szűrt, 2 férfi sarut, 4 kötőféket, 10 tábla szappant, félmázsa faggyut, egy-egy

* Ez az írás egy kis töredéke Zoltai Lajos kéziratban heverő, kiadásra váró — „Debreceni főbírók számadásai 1611., 1612., 1617. és 1618. esztendőkről” című gazdaságtörténelmi tanulmányának.

vanna (fa bődön) vaját, mézet; 12 korszoban is még vaját, mézet, egy általag sert, 3 írt. árú lenesét, borsót, egy téhely rezes kést (beret-válkozó kést skatuiával), 2 férfi ködment, 2 asszonyi sarut, 25 szál istrángot, 4 konc papírost és 3 sebesi pokrócot. Magának a bégnek adnak három lovat, veres isztamét ernyővel felszerelt kocsi is. Csak a három ló árát ismerjük más helyen talált feljegyzésből. Ezeket bíró uram Boti Gergely, Imre deák és Bika Bálint helybeli polgártársainktól vásárolta összesen 92 írt, 35 dénáron. Az ernyős kocsi ára 16—18 írt. lehetett.

Nagy Gál István főbíró még ez évi április 12-én Buda felé veszi útját négy kocsin. Torma Miklós, Villás István és Mike János tanácsbeliek mennek véle. A szentgyörgynapi summát viszik. — Gondolnók kell ám az úba eső Szolnokra is. — El nem kerülhetik a bég házáat, annyival is inkább, mert az újévi tisztelgés óta Memy nevű új bég lépett a szolnoki szandsák élére. Tudták, — hogy ez is várja udvarlásukat. Főbírók tehát a jószomszédság érdekében Memy bégnek is adott a szolnoki kifogásnál 150-, helyettesének 45-, udvara népének 26.50 írt; nem felejtkezett meg az új bégét is megillető isztamés, ernyős háromlovas kocsirol, egy és más kézbéli ajándékról sem. Sőt a galibás bég éppen akkor elveszítvén egyik lovát, főbírók azért is kárpótolta szegényt 16 írt-tal. Hogy ezt is el ne felejtsem. Kálmán Kovács és Szűcs László esküdt bíró március 8-án Szolnokra küldetvén, már ennek az új bégnek kedveskedtek egy-egy vanna vajjal, mézzel, 8 tábla szappannal, 6 drb. kőszóval, asszonyi meg férfiú sarukkal.

E kitérés után menjünk vissza a budai pasának szánt ajándékokkal Szolnokról tovább ballagni készülő szekerekhez. A pasa mindenféle udvari népe kapott ekkor készpénzben 238 írt, 15 dénárt; külön a pasa három lovat egy kocsi isztamés ernyővel; udvara népével együtt pedig osztott 8 vég krasia posztón, 36 sing kamukán, 18 sing négy ruhához eleendő sztamétet, 2 db. veres bársonyos szablyán, 2 aranyos cápás szablyán, 3 aranyos csákányon, két berbenese, — (edényféle) mézen vajon, két vanna és 12 korszó mézen, vajon, különféle aranyos késeken (olvasatlannal vitték ezeket) és 13 tábla szappanon. A számadóönny csak a szappan és a hat ló árát hagyta emlékezetben. Ez is ráment 167 írt-ra. A pasa kincstartója, mi-

kor az ajándékok szétosztása folyt, gyöngéd célzással a győzhetetlen padisah birodalmában legkényelmesebb járműnek nevezte a debreceni háromlovas kocsi. Főbírók elérlette a célzást. De mivelhogy nem volt kéznél felesleges harmadik ilyen kocsi, rávalóul 174 írt. készpénzzel elégitette ki a kincstartó áhítózsát.

Május 28-ikán városunk palánkiát szállított Szolnokra, a hídhöz. Memy bég ez alkalommal, hogy lecsapítassék elégitelensége, megint kapott ajándékuik ernyős kocsi és három lovat. Ezek ára 66 írt. volt.

Augusztus elején ismét bégváltás volt Szolnokon. Az új bég, — Huszein nevű, már harmadik újesztendő óta. — Talán ugyanaz a Huszein bég, akiről levéltárunk 1610-ben írott igen barátságos hangú magyar levelet őrizett meg. Udvarlására indulnak hát Villás István és Aranyos Balázs. Visznek az új bégnek, a kihájanak, meg ahová kellett 224 írt. készpénzt, 5 vég karasiát, öt ruhához való 22 sing sztamétet, 4 aranyos kést, két vanna mézet, vaját.

Szeptember 13-ikán föl nem jegyzett ok miatt Torma Miklós és Biczó Márton járják meg Szolnokot és fizetnek ott a kádinak loért, kocsiért, kölcsönpénzért 135 írt-ot; ezenfelül visznek ugyanoda három lovat, — posztóernyős kocsi, két vanna mézet és néhány korszoban mézet, vaját, fél mázsa faggyut, hat hüvely kést.

Október 20-án váratlanul betoppán Debrecenbe a szolnoki kihája (helyettes bég), hogy üres zsebét és kamaráját megtölthesse, öltönyét felülthassa. Elvitt a bég számára 30 írt-ot; magánál tartott 15-öt, a tolmácsnak 4.25 írt-ot, szekereire pedig felrakott 10 sing sztamétet, egy férfi s egy asszonyi ködment, 2 szűrt esuhát, 2 férfi s asszonyi sarut, 2 bokor (pár) cipellest, 52 font faggyut, 12 szál istrángot, 6 tábla szappant, 2 konc papírost, 5 szép kést, mézet, vaját, lenesét, borsót, puskaport is elégségest.

November 6-án a főbíró Kubak Tamással és Kálmán Kovácsal küld megint a szolnoki bégnek ajándékuik 75 írt-ot, három lovat, veres posztó ernyős kocsi, két vanna mézet, vaját, egy vég karasiát, egy vég kentulát (mindkettő a gyapjúsövetnek egy-egy fajtája), három asszonyi ködment, férfi és asszonyi sarut, korszoban pedig mézet. Ezt a kocsi, amely üdvő óta negyedik volt Szolnok számára Báthori Gábor, a fejedelem adatta Huszein bégnek, hogy ne büslakodjék nagyön erdélyi útja-

Modern csőbutorok

hall, iroda, lakoszoba, hálószoba berendezések, fogasok, esernyőtartók, kályhaellenzők, fa- és széntartók a legnagyobb választékban kaphatók:

a Debreceni Vas- és Rézbutorgyárban

Gyár: Városi lerakat:
Ispotály-u. 5. Hunyadi-u. 2.

ban szenvedett károsodása miatt. December 3-án István Kovács és Felhalmi Gergely concivisek újra töltögték a feneketlen szolnoki horodót. Először is megadják a porkolábnak azt az öt forintot, amelyet előző alkalommal a bég számára kölcsön kértek: Memhet agának is fizetnek valamely posztó árában 6 írt-41 dénárt; Sabán deáknak meg 2 írt. adósságot. A bég számára visznek 600 fő kapiszlát 4 írt. értékben, két vanna mézet, vaját, két szűrt esuhát, 2 asszonyi sarut, fél mázsa faggyut, veres viaszot, 3 konc papírost, két szablyát, két szekér szenet. A debreceni török részre való adózásának egyik neve volt a Kovács szén, amelyet Szolnokra be is kellett szállítaniok. Két-három négy szekérral vagy esilével vitték egyszerre. A szállítvány értéke 2—3 írt.

Ez esztendő török adójából nem szoltunk még az elkészült demeter-napi adóról. Villás István, Aranyos Balázs, Torma Miklós és Szűcs László december 14-én viszik az 1000 írt. summát Budára két kocsin. — Kézbeadják az adó ajándékát is, — amely ezúttal sem kevés. A pasának 180-, a tolmácsnak és levelek váltás-gában 33.40 írt-ot fizetnek. Hazulról 9 sing skarlátot és 15 sing sztamétet vitték magukkal, ezek pótlása végett Budán vásároltak még annyit, hogy a szétosztott szövetféle ajándékok ára 144 írt. 48 dénár-ra ment fel.

II. Az 1612. évi ajándékozások következnék most. Az új főbíró us. Tóth Mihály február 8-án indul Szolnokra bemutatkozni. Kapott ekkor a bég 165-, a kihája 40-, a kádi és a tolmács 10—10 -, a deák, pecsétnyomó együtt 15.70-, a szentmiklósi vajda 10 írt-t. Vitt továbbá a főbíró három ökröt paszlornának, azaz füstölt húsnak valót, három lovat és isztamét ernyős kocsiival együtt 5 és fél vég karasiát, egy aranyos szablyát, istrángokat, kötőfékeket, férfi- és asszonyi sarukat, mézet, vaját teljes mennyiségben, félmázsa faggyut,

50 fillérből

mit hetenként félre tesz a

Debreceni Kölcsönös Segélyező Egylet- nél (Kossuth-u. 8. Színház felőli sarok) rövid pár év múlva

tőkepénzes lesz!

Kérjen tájékoztatót.

Erzsébet Királyné Szálló

BUDAPEST, VI. EGYETEM-UTCA 5. SZÁM (a Belváros központjában)

MENÜ 1.60 és 2.— pengő
Olcsó pensiórendszer.

Szoba fűtéssel és napi 3-szori étkezéssel

7— P

3 tábla szappant, férfi ködment, egy szűrt, öt frt. áru lent, 20 sing isztamétet, egy nyest bőrt beléssel. — hét kóstó meg olasz gyümölcsöt, azaz narancsot-citromot.

Ez esztendőben a vezér pasa úgy rendelkezett, hogy a szentgyörgyi napi summát Szolnokon fizessük Huszein bég kezébe. Ebből pedig az következett, hogy a summa után kettősen, sőt háromon kellett gondoskodni főbíró urannak az ajándékról. Számított erre a bég is Szolnokon, a pasa is a jól őrzött Budán. Villás István és Torma Miklós április 12-én beviszik a summát, 1000 frót Szolnokra és szokás szerint megtoldták azt a bég számára 5 sing isztaméttel, mézzel, vajjal, faggyuval, lencsével, borsóval, 3 asszonyi saruval, cipellessel, kötőfékkel és sok más aprólékkal. Fizettek még ugyanekkor levelek váltásában 18 frt., két ökör váltásában 3 frt., Kurkut csak azok is megadnak adósság fejében 2 frt-ot. Thót Mihály főbíró csak június 16-án ment fel Budára, Villás István, Torma Miklós és Takács Mózes esküttek társaságában, hogy felmutassa a summaadó befizetéséről Szolnokon kapott nyugtát és megadja a summával járó ajándékokat a pasának is. Amde Szolnokon nem mehettek keresztül busás vámfizetés nélkül. Ezúttal kapott a kádi három ló és hozzáillő kocsi váltásában 100 frt-ot, a bég is 45 frt-ot ajándékol.

A budai törököket pedig a következőkkel örvendeztették meg a debreceniek.

A pasa helyettese kapott 3 ló és kocsi váltásában 120 frt-ot, a tolmácsnak 20, Imre úr basának 15. — különféle kapuchiáknak 35, a kenyérfutóknak 8, a pasa hordozóinak 3, Kurkut csak usura pénzül 15 frt. jutott. Levélváltásában 6 frt. fizettek. Ezen felül szétosztottak 5 sing isztamétet, négy vég kentulát, egy ruhára való atlatot és egy aranyos csákányt. Ezeket Budán vásárolta meg főbíró urunk, mert nem lett elég az, amit hazulról vitt magával. Pedig most sem fukarkodott az otthoni készülődésnél. Magához vett két kocsit hat lóval, isztamét ernyőkkel, két veres bársonyos pallost, — cápás aranyos szablyát, aranyos botot, két aranyos csákányt, három vég karasiát, tíz sing dupla bársonyt, késeket, mézet, vaját, faggyut etc.

Az őszi demeternapi summa befizetésénél megismétlődött a tavaszi kettős ajándékozás. Ezt már azért sem lehetett elkerülni, mert Szolnokra októberben új szandsák bég érkezett, Hasszán nevű. Mithogy ennek is már jóelőre viszkedett a tenyere: jámbor eleink nagyobb bajok megelőzése végett megkenték a bégét 150, a kihátiát 50, a tolmácsot 11.25, a szentmiklósi vajdát 10 forinttal. Rájuk terítettek még 9 sing karasiát is.

A summa befizetéséről Szolnokon kapott elismervényt Villás István, Aranyos Balázs és Ötvös Pál bemutatás végett tovább vitték Budára. Itt a pasa dívánja rendben levőnek találta, annyival inkább, mert az eszes és körültekintő debreceni bírák küldtek a dívánban ülő urak számára három lovat isztamét ernyős kocsival, új hámokat, öt és fél vég karasiát, 35 sing isztamétet, egy veres bársonyos szablyát, két aranyos botot, egy aranyos csákányt, mézet, vaját és minden egyebet, ami ilyenkor szokás.

Az ajándékosztogatás rendes. — hétköznapi szokássá lett a törökökkel

való mindenféle találkozás alkalmával: akár a hódolt magyar ment ő hozzá, akár ő ment, alattvalói közzé. Ajándékot követelt akkor is, amikor a debreceni tanács a deiter értelmében a szolnoki vár és hid körül dolgoztatott idevaló ácsokkal, kovácsokkal, avagy palánkfát és abrákot hordatott oda.

1612 március 12-én Mike János, Szücs László három lovat, kocsit, öreg kocsira való új ernyőt vittek a budai pasának. Hogy a szolnoki átjáróra vigyázo bégét sárga irigység ne fogja el: ez is kapott ugyanakkor egy új kocsit.

A már eddig megnevezett ajándékokon kívül különféle alkalmakkor mennyi minden „marhához” jutott ingyen a szolnoki bég csak 1612-ben, a nevüket ide rakom sorba: nyereg (ára 2 frt. 75 dr.) pallos aranyozása (4 frt.), új aranyos pallos, két aranyos szablya, öt sing sztamét, tíz sing tafota, egy vég és tíz sing karasia, két zsák aszalt szilva, borsó, lencse, méz, vaj mérellenül, egy vágó tehén, két vágó ökör, ezer fő káposzta. A szolnokon székelő kádinak (bírónak) is jutott egy új szekér: ócska szekertét pedig a főbíró megvasaltatta.

III. Az 1617. évi számadás adataiból szerkeszttem össze a harmadik ábrát Debrecen XVII. századbeli török terheiről. A szultán magyarországi főhelytartója, a budai pasa ebben az esztendőben már nem Budára, hanem Egerbe rendeli a debreceniek summaadóit ajándékaival együtt. Amikor Kubak Tamás és Takaró Mátyás éppen efelől tudakozódnának Budán az új vezérpasa helyettesénél: a kapott felvilágosítást egy aranyos csákánnyal és cifra késekkel fizetik meg. Szolnok Egerrel is osztotik tovább a debreceni zsiros koncon.

Villás István ezévi főbíró március 10-én megy a szolnoki új béghez, új bíró ajándékival megrakott szekereken. Mike János és Kubak Tamás társaságában. A bég és udvarnépe meglehetően elégedve. —

Mert a bég 250, az új kádi 100, a kiháti 50, a tolmács 13, a bég felesége 10, a szentmiklósi vajda 18, az udvar egyéb személyzete 23 frt-ot kapott. Ajándéktárgy is ment bőven: három szép kancaló kocsival; megért 88 frt-ot; hat vég karasia, 24 sing sztamét, amely hat ruhára volt elég, egy veres bársonyos aranyos kard, két aranyos csákány. Kaptak még a szolnoki törökök 13.10 frt. értékű papucsot, — czizmát: — pasztornának három tehenet 27 frt. 20 dr. értékben; továbbá mézet, vaját, sok aprólékos értékelés nélkül.

Az 1617. évi summaadót Villás István főbíró többedmagával, névszerint Kerékgyártó Mátyással, Kubak Tamással, Mike Jánossal, Makay Pállal, Torma Miklóssal, Szücs Györggyel és Török Jánossal vitte be Egerbe, július 25-én. Azonban a pasa váratlanul felesapta a summát 2000 frt-ról 3000-re: — áristommai meg is vette, sőt a regestum szerint még ennél is többet sajtolt ki belőlük azaz 3800 frt-ot, semmibe sem nézve a császár levelét, amelyet pár hónappal azelőtt hoztak Konstantinápolyból Csongorádi János és Torma Miklós atyánkfiait. A pasa keménysége nem lágyult meg az ajándékok láttára sem pedig sok szép ajándékot csillogtattak meg előtte a debreceni bírák. Középszenben adtak neki 350, a kihátiának, 75, ló és kocsi váltásában 100, a kincstartónak is a ló és kocsiért 206, a pasa és kincstartó udvari népének, főembereknek, csauzoknak, „sok sancolatásért levelek váltásával öszve (együtt)” 132.80 frt-ot. Ezenfelül: két veres bársonyos aranyos pallos, egy aranyos cápás szablya, két aranyos csákány, egy aranyos bot, nyolc vég karasia, 40 sing sztamét, amiből tíz ruhát szabhattak ki, egy festett kocsit, sztamétfedelével, három jó kanca ló, utóbbiakat főbírónk oszváni emberektől vette 112 frt-on, továbbá méz, vaj bőséggel, sok aprólék. „kit csak Isten tudja mennyi sok” volt az ajándékok feltárában.

A szolnoki bég 1617-ben is, az új bíró ajándékán kívül, többször kapott ajándékot. Így készpénzül 40 frt-ot; mások mézet, vaját, gyümölcsöt, kapisztát, (ahogy akkor hívták a káposztát) sok apró kézbeli ajándékot; ötvös műveket, például nyakbavaió láncot a bég feleségének. Főbírónk a szolnoki csauznak (hímőknek) is kedveskedett egy ruhára való isztaméttel, amely megért 7 frt-ot; mégis „hamisan vötte”, jegyezte meg notáriusunk.

Az év vége felé bégváltás híret kapták Szolnokról a debreceniek. — Nosza december 13-án István Kovács és Dobozi István útnak indulnak az új bég Mohamed közzöntésére „kézi ajándékokkal”. Hanem azért a következő 1618. évi főbíró, Tolnai Imre deák is udvarolt nája január 24-én Szücs László és Csabay András társaságában, hasonlóképpen a szokott ajándékokkal. Április 5-én pedig mesterulcai Szabó Ferenc visz Mohamednek egy aranyos botot, csákányt és vízfordó talvirát hordóstul.

Ezről az 1618 esztendőről csak április végéig figyelhetjük meg a város kiadásait. Április végén ugyanis nagy sajnálatunkra, megszakták a főbíró sáfárkodásának igen érdekes naplója.

Ez év első harmadára esik ns. Tolnai Imre deák főbíró budai utazása és fogságba vetetése a törzsek harmincadja miatt. Még a naplóból tudjuk meg, hogy a főbíró és társait: — Aranyos Balázst, Mike Jánost és Szücs Gergelyt Bethlen Gábor közbenjáró követsége szabadította ki a török-áristomból. Ok sem üres kocsikkal és nem üres zsebekkel indultak Budára. Vittek magukkal 535 frt. készpénzt. „az mire kell”, 24 sing kamukát, 27 sing sztamét, 5 vég egész karasiát, három jó lovat, festett kocsit, két szép aranyos kardot, pallost, aranyos botot, aranyos csákányt is kettőt, meg más egyebet, ami tapasztalás szerint tetszett a töröknek és sokfelét, ami csak felfért a követség alá rendelt három szekerre. Az eredmény — amint már mondtam — néhány heti sötét tömlőc a budai vár valamelyik félelmetes bástyájában. A törzsekért pedig utólagosan fizetett még a város 1737 frt. hírságot és megtette azt három lovas szép kocsival.

Ezúttal nem hoztam elő a török helyőrség zsoldjára szedett szerződött — és a császár hombárába hordott élés adókat. Csak a budai, egri, szolnoki nagy- és kis zarnokok, a pasák, bégek, ezek udvari népe möhő kapzsiságának három-négy esztendőről följegyzett eseteit szedtem fézérbe. Meglátszik ebből is, mennyire szertelenül zsebpénzeltették magukat a behódolt Debrecen által. — Meglátszik, milyen sűrűn és mindannyiszor drága, kövér, öreg aján- dékokkal megrakodva, ráják alázottságával hallongva kellett bíráinknak udvarolniuk, kevély, rangos művöltük előtt, nem feleltkezhettek meg hárembeli asszonyaik pipere cikkeitől és a korán szerint kezelt konyháruk legkedveltebb szükségleteiről sem: a mézről, vajról, pasztornáról, fűszerszámról és a faggyuról sem, amihez jámbor eleink legalább szírelt illendőségből bizonyosan időt- vágyat is kívántak az igazhitű fogvasztóknak.

És ez így ment közel másfél száz — pontosan százharminchétf esztendőn keresztül 1335-től fogva 1692-ig.

Helyi kirendeltség: Belvárosi Takarékpénztár Rt. Piac-u. 53

Nem régen még Debrecenből látták el székekkel Abesszínia fővárosát

Látogatás a debreceni Hajlított Bútorgyárban, amely hatalmas exportot bonyolít le Angliába, Afrikába és a világ minden részébe Több mint háromszáz munkást foglalkoztat a modern gyárüzem

(A Debreczeni Ujság tudósítójától)

Ha az embernek kezébe akad egy régi iskolai tankönyv, amely mondjuk a földrajz tudományára oktatja a nebulókat, rögtön szembe tűnik az az érdekes módszer, amellyel a helységek, városok megismertetését akarják megkönnyíteni az ifjúságnak. A földrajz tudományára bizonyára ma is úgy tanítják a gyermekeket, hogy például egy város fekvésének, lakosai számának meghatározása után nyomban az következik, hogy mi a nevezetessége. Így Debrecen a tankönyvekben úgy ismertük meg, mint a fejlett hentesipar városát, — amit iskolai nyelven úgy fejeztek ki, hogy kolbászáról, szalonnájáról híres. Vagy például Szegedet a paprikájáról, Makót a hagymájáról, Kecskemétet a barackjáról, Késmárkot a háziszőtyéséről tették emlékeztetővé az iskolás ifjúság számára. Valljuk be azonban, hogy ezek a tankönyvek ma már nagyon sok vonatkozásban bővítésre szorulnak mert lehet, hogy megmaradtak ezek a nevezetességek is az egyes városoknál, de a haladás a modern technika fejlődése révén számtalan olyan jellegzetességhez juthatnak az egyes városok, hogy jó lenne azokat a tankönyvekbe is beiktatni. Ki hitte volna például, hogy Debrecennek ma már a kolbásznál is nagyobb nevezetessége a székgyártás. Mert lehet, hogy az ízletes debreceni kolbászt nagyon jól ismerik országunkban, sőt talán a közeli külföldön is, azonban határozottan állíthatjuk, hogy a debreceni gyártmányú hajlított székek olyan messzeségben is ismeretesek, ahol a debreceni kolbásztól nem is hallottak. Addisz-Ababában, a sokat emlegetett Abesszínia fővárosában éppen úgy, mint Bombayban, Londonban, vagy Tuniszba egyaránt kitűnő márkák a debreceni Hajlított Bútorgyár gyártmányú és tekintélyes megrendelésekkel keresik fel Debrecen.

Mintegy azonban nem követelhetjük, hogy a Hajlított Bútorgyár beiktatása miatt sürgősen változtassák meg a tankönyveket, elegendő lesz egyelőre, ha egy újságíró keretében ismertetjük a Hajlított Bútorgyárt. Debrecennek ezt a már nem is egészen újkeletű nevezetességét. Annival is inkább megtehetjük ezt, mert hiszen a több, mint háromszáz munkást foglalkoztató gyár a mai munkanélküliség idején egyik legnagyobb szociális jelentőségű intézménye a városnak, külföldi exportjai révén pedig számottevő tételekkel járul hozzá az ország valutáris helyzetének javításához.

Hogyan létesült Debrecenben a Hajlított Bútorgyár

Az Ispóty templom mögött hatalmas gyártelepen beszélgetünk a debreceni Hajlított Bútorgyár igazgatójával a gyár keletkezéséről. Nagymagyarországon Turócszentmiklóson és Borosjenőn volt hajlított bútorgyár. Csakmagyarországon azonban nem maradt s így fejlődött fel annak a terve, hogy a csonka országban is létesüljön egy ilyen teip. Hogy a választás éppen Debrecenre esett annak magyarázata az, hogy egy debreceni családi részvénytársaság alapította meg a gyárt. — A konjunktúra idejében a debreceni Hajlított Bútorgyár óriási üzemet fejlődött, hatalmas export üzletemek

bonyolított le, azonban a helyi piac felvevő képessége alaposan lecsökkent, úgyhogy a már világszerte híres debreceni gyár teljes átorganizálása vált szükségessé ami a családi érdekeltség kivonulásával, a Magyar Általános Hitelbank égisze alatt történt meg. Ez az átszervezés hatalmas

Debrecen látja el az ország nagyrészét székekkel

Ma már annyira fejlődött a hajlított bútorgyár, hogy az ország székszükségletének több, mint ötven százalékát a debreceni gyár szállítja, amelynek termelésére jellemző, — hogy hetenként az egyéb hajlított bútorokon kívül 2000 darab széket képes előállítani.

A legnagyobb felvevő külföldi piac Angliában London, az európai államok közül Hollandia, az Afrikai piacokon Tunisz, Casablanca, Egyiptom, de szállít a gyár Ázsiába is és külföldi piacának köre még mindig bővül.

A külkereskedelmi hivatal segítsége és a valutáris nehézségek

Érdekes, hogy ilyen nagyarányú termelés mellett a debreceni Hajlított Bútorgyár egyáltalán nem tömegárút készít, hanem egy speciális hajlított bútorfajtát, amelynek minden darabja modern, eredeti tervek után készül, a székek éppúgy, mint az összes lakberendezési bútorok. Éppen ez a körülmény, ami a külföldi érdeklődést is felkeltette s a kényes angol piac is egyik legnagyobb megrendelője a debreceni gyárnak.

A debreceni gyár hatalmas külföldi piacainak megszerzésében lényeges támogatást nyújtott a külkereskedelmi hivatal is. Ez különben természetes is, hiszen a külkereskedelmi hivatalnak mindenütt, a legtávolabbi külföldi államokban is expozitúrái vannak, amelyek számon tartják a külföldi keresletet és értesítéseket küldenek az exportáló cégeknek.

Talán még szélesebb körökre terjedne ki a debreceni gyár exportja, ha a nagy valutáris nehézségekkel nem kellene megküzdeni. Ezen a téren a gyár valóban hazafias munkát végez a valuta beszolgáltatással, — amiért kap ugyan némi felárat, de tekintve, hogy nyersanyag behozatalra szorul, a lenyomott árak mellett csak nagyon kevés haszonnal lehet dolgozni. Érdekes, hogy a kül-

mas áldozatokat igényelt, azonban évek során át olyan világhírnévre tett szert, hogy fenntartása és fejlesztése Debrecen és az ország szempontjából egyenesen kötelesség volt, hiszen ma már a debreceni gyár készítményei világvizonylatban is a legelső helyen állanak.

földi államok közül igen sok az exportáló ipari vállalatokat igen nagy mértékben támogatja és messzeimő kedvezményben is részesíti, például Lengyelország az exportáló cégeknek óriási arányú vasúti fuvarterifa kedvezményt ad.

Külföldről kell beszerezni a nyers anyagot

Sajnos a nyersanyagok a zömét a gyár, ami főleg bükkfából áll, túlnyomórészt külföldről, Romániából kénytelen behozni, egyrészt azért is, mert a helyi fűrészgyárak a hajlított bútor gyártásához szükséges speciális méretű ügynevezett bükkbutorlécet nem termelik. A fenyőárukban is száz százalékos külföldi áru van utalva a gyár, de behozatalra szorul a fényezéshez szükséges sellakban is.

Mégis óriási jelentősége van ennek a gyárnak Debrecenben. Hiszen háromszázhusz munkása mind debreceni magyar állampolgár, túlnyomó részt asztalosok, gépmunkások s a gyár így a családtagokat is zámítába véve, több mint ezer embernek ad biztos megélhetést, termelvényei révén pedig az egész világon elismerést és megbecsülést szerez a magyar iparnak.

Terepszemle a csodálatos gyárüzemben

A gyártelep maga két szomszédos üzemet foglal magában s a laikus néző számára is gyönyörű mozzanatos képet mutat. A lázas munkában kattogó gépek zajában egy rövid sétát alatti látogató szeméi előtt alakul ki a nyers bükkfa lécből a legcsodálatosabb modern bútor. A beáztatott öt-hat centiméter vastag bükkfa léceket, először kerekre esztergályozzák, azután gözkazánokban főzik, hogy a hajlításához ellenálló képes legyen. Szorgos munkások illesztik vasformákba a kerekre esztergályozott bükkfa rudacskákat s percek alatt alakulnak ki a különböző szék alakatrészek, karfák, lábak, —

lámlák és így tovább, először még durva, gyalulatlan állapotban s aztán sorra gyalulják őket a beosztott munkások lükörsimára.

Lenyűgöző látvány a számtalan egyforma alkatrésztömeg, amelyekből akkord-munkások állítják össze a különböző munkatermekben a művészi modellek alapján készíthető székeket, ioteleket, asztalokat és egyéb lakberendezési tárgyakat. — Semmi sem vész kárba, a gyalu alól kikerült forgács a kazánok fűtésére szolgál, vagy pedig a csomagoláshoz használják fel.

Gyönyörű látványt nyújt a festői színezésű, szállításra váró székeknek hatalmas raktára. A fényezést és színezést leginkább női munkások végzik, különféle bonyolult gép által hajlított korongokon, mint ahogy a munkának túlnyomó részét gépi erő segítségével végzik, hiszen még a srószégeket és a széklábak összedolgozásához szükséges lyukakat is gépekkel fúrák, viszont nagy ügyességet igényel a gépek kezelése, nemkülönben a vasformákba való behelyezés, amivel a hajlított adiók meg a bútorrészeknek, éppúgy, mint az enyvezés, ami szintén nagy ügyességet igényel.

Székszállítmány Abessziniába

Amint a külföldi megrendelői könyveket lapozgatjuk, szembeűnk egy 1931-es szállítmány, amit Abesszínia fővárosából Addisz-Ababából rendeltek meg. Annakidején ez a szállítmány több mint egy vagont tett ki természetesen mint tengerentúli rakományt adták fel s nem lehetetlen, hogy Addisz-Ababában Hajlé Szela-szié népus is néha-néha debreceni széken „trónol”. Vannak a megrendelések között Indiából, Bombayból és számos érdekes egzotikus városból valók is.

Most, amikor a látogatásunkat tettük, szintén útrakészen állt már két nagyobb szállítmány. Az egyik Tuniszba kerül, a másikat Albániából rendeltek, ez utóbbi hajószékeket tartalmaz.

A külföldi szállításokat, különben kétféleképpen juttatják el rendeltési helyére. A Londonban megrendelt árú Debrecenben bevonrozva, külön exportcélt szolgáló vagonban kerül feladásra és átrakodás nélkül a vagon eljut a csatornán keresztül egyenesen Londonba, úgyhogy a megrendelő áruháza helyben kapja az árú. Tengerentúli egész különleges ládacsomagolást készítenek, amikor a székeket nem egy darabban, hanem alkatrészekre bontva csomagolják ládába, gondosan megjelölve számokkal az alkatrészek és csavarok helyét.

Budapesten is nagyon keresett a debreceni Hajlított Bútorgyár termelése. Most legutóbb a Margit-körúti Átrium mozdósínház üllőberendezését rendeltek meg a debreceni Hajlított Bútorgyárban, 35.000 pengő értékben, 750 ülést készítettek. Ez ma Budapesten a legmodernebb új mozdósínház, igazi látványosság.

Természetesen a gyár termelésének nagyrészét az exporton kívül mégis a hazai fogyasztás veszi fel. A művészi tervek szerint készített modern bútorok méltán keresett cikkek. Nemcsak azért, mert a sablonról merőben elütök és ízlések, hanem azért is, mert a gyárnak számos speciális készítménye van s egy-egy darabjai valóságos szoba bútorrészek. Láthatók is különben a Piac-utca 32. szám alatti üzletben mintakészítményei. Ez a gyárvalólag tényleg olyan munkát fejt ki Debrecenben, amely becsületet, hírt és elismerést szerez a városnak nemcsak az országban, hanem messze külföldön is, megérdemli tehát, hogy Debrecen közönsége megismerkedjék vele.

(Dr. ...)

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK
DEBRECENI FIÓKJA
Ferenc József-ut 45-47

TELEFONSZÁM: 23-70, 23-71. TELEFONSZÁM: 23-70, 23-71.

AZ INTÉZET ALAPÍTOTT
1867-ben.
A FIÓK ALAPÍTÁSI ÉVE
1908.

Alaptőke és alapok cca 70 millió pengő

MODERN LEGENDA

Dalomnak hőse Kaska Béni bácsi,
m. kir. jöv. illeték- és díjszabász.
Galambpéjű, jámbor, testes úr, de
irtózatos, hogy milyen nagy vadász.
Vasárnaponként vállra kél a flinta,
vérben szikrázik erdő és mező...
A légynek sem vét soha Béni bácsi,
de nyúlnak, fajdnak nem kegyelmez ő.

Immáron harminc s némely évek óta
példás frigy fúzi Mácsi nénihez.
Szemében ma is változatlanul a
szalonkabát a legszebb férfimez.
A kisváros nyugalmas rejtekéből
ki sem mozdultak harminc évek óta...
Az új korból beérték annyival, hogy
egy rádiót vettek pár év előtt.

Igy édegett zavartalan derűben
jó Béni bácsi Mácsi néniel.
Kaland volt, ha a megye székhelyére
utaztak — persze menettértivel.
Az újságot is csak úgy nézegették
nagyvatosan lapozgatva át.
— Jobb nem olvasni — vélte Béni bácsi —
az ember csak felizgatja magát.

Hát amint így lapozgatják a sajtót,
hirdetéseken akad meg szemük.
„Neyen Ön Provincia-péngőszelvényt!” —
rikoltozzák a betűk mindenütt.
— Hm, lássuk csak — tűnődött Béni

bácsi —
miben mesterkednek most a lapok?
... S harminc éves szokása ellenére
álböngészte a magyarázatot.

Óh, ezek a fortélyos lapcsinálók
úgy kicifrázták azt a szöveget
s felsallangozták ravaszul, hogy abban
Pest bűbájos varázsa lüktett.
Minden szavában esábitón parázslott
a nagyváros ezer tündérszine...
... Csoda-e, hogy lelket rázón hatottak
Béni bácsira, Mácsi néniire?

Oly zajtalanul folyt a sorsuk eddig
illetékek és dunsztosok között.
A szürkeségbe szín csupán egy névnap
vagy egy vadászat révén köllözött.
Csoda-e, hogy most szinte megigézve
tekint egymásra hősöm és neje?...
És Béni bácsi hümmög: — Parom, édes,
né a próbálkoznánk meg mi is vele?

Férfi-sajátság a vállalkozókedv,
a nő viszont koránt sem oly merész.
Gyanakvón vél: most is Mácsi néni,
hogy csalafintaság tán az egész.
Szabódik, zsörtöl... ám az ő szívét is
fűti — a vágy? Nem! — a kíváncsiság...
És pár nap múlva útrakészen duzzadt
az ócska bőrönd és a hátizsák.

Hősünk régimódi briftasnijában
lapul két Provincia-jegyfűzet,
amellyel majd a budapestieknek
csengő, valódi pénz helyett fizet.
A helybeli kirendeltségnél vette,
A piros-fehér-zöld szelvényeket
s a névértéknél a három szín tíz, húsz,
harminc perccel kedvezményesebb.

Fűzetenként a harminc pengőt érő
szelvényekért huszonnégyet adott.
Világos hát, hogy minden harminc pengőn
megspórol ily módon kerek hatot.
Mondta is Béni bácsi jó nejenek
és hetykén a briftasnira csapott:
— Ezzel majd csak kibirunk, lelkem, édes,
a drága Pesten is egy-két napot!

A vonaton a rántott csirke közben
Mácsi néni csak aggódott tovább:
— Mi lesz, ha majd nem fogadják el tőlünk
a maga háromszín papirosát?

Méltatlankodva torkolta le férje:
— Hogy jut eszedbe ilyen dőreség?
... De valljuk csak be, hogy a szíve mélyén.
Ő maga is szurkolt egy kicsikét.

Repült velük a vonat zakatolva
s az este végül szinesedni kezd.
Egy hosszú fűty s kitérül most vakítva
az esti Pest, a fénylő pesti est.
Százhangú zaj és örvénylő kavargás,
neon-fény lángol, autókürt rivall...
Csoda-e, hogy elszontyolodva állt meg
jó Mácsi néni Béni bácsival?

Aztán... maguk sem tudták, hogyan történt,
a taxijuk a körúton üget.
A szálló előtt a nagybajuszú soffőr
elfogadta piros szelvényüket.
Pedig — tagadjuk? — hősünk ciferázott
mikor kitépte a két kis jegyet.
Ám a soffőr nyugodtan zsebre vágta,
sőt megköszönte szépen a kegyet.

A szép szállóban, kétágyas szobában
Hamar bekerült a bőrönd és izsák.
Béni bácsi kivallatá a portást,
hol van jó koszt, jó bor, vig társaság?
Tükörfényes, elegáns étteremben
ettek, ittak, hallgatták a zenét.
S a szelvényvel már úgy fizetett hősünk,
mint aki másként sohse tette még.

Hába... Pest az Pest... tündéri város...
vén szívek is virágba szöknek itt.
Hő-eink otthon már nyolckor feküdtek.
itt még tíz óra is korán nekik.
— No most hova? — kérkedik Béni

bácsi —
holnap is, ma is színházba megyünk!
... Repül a taxi és néhány perc múlva
zsoltyében ül két derék öregünk.

Éjfél után bár. Színes fények árja
forog-kering és ringató a fánc.
A szakszofon búg, forrón zeng a fűrés,
vén arcokon is elsimul a ránc.
— Sohasem volt még ilyen szép az élet!...
Két fáradt szempár fénylőn összetűz.
„Hej, Bénékém!” „Hej, Mácsikám,
galambom!”

Tekintetük emlékeket betűz.

És ami legcsodásabb az egészben:
a szelvényt elfogadják mindenütt.
Napok suhannak. Béni, s Mácsi néni
egész Pestet kiélvezi velük.
Színház, kávéház, kabaré, vendéglő:
mindegyikben jó a szelvényfüzet.
És végül hat nap múlva Béni bácsi
a szállóban is zöld jeggyel fizet.

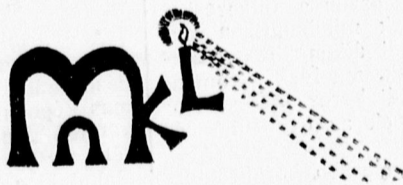
S mert végére ér a legszebb kaland is,
Hősünkkel ismét a vonat robog.
De mintha kicserélték volna őket:
Megifjodtak és újra boldogok.
Szívükben csupa szépség, élmény, emlék,
a tavasz tért vissza, a messze tűnt...
S egymás fülebe mosolyogva sűgják:
— Hűsvétra, lelkem, újra felmegyünk!

— Csak az a kár — tépődik Béni bácsi —
öt pengő ára szelvény megmaradt,
pedig de szépen elkölthették volna
a Pesten töltött vig napok alatt.
Most kárba vész... de hát már azt se
bánom,
megérte! — S neje rásusogja: — Meg!
Így használta fel hősünk Budapestben
a piros-fehér-zöld szelvényeket.

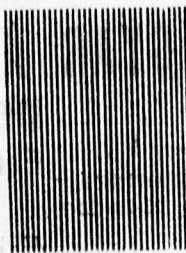
Másnap kellemes meglepetés érte
mikor a kirendeltséghez betért,
hogy elmondja, mily remekül mulattál.
Pesten a háromszín szelvényekért.
A megmaradt öt pengő ára szelvényt
visszaváltotta a társaság.
— Lám — mondta otthon Béni
restelkedve —
mi még féltünk, hogy csalafintaság!

Helyi kirendeltség:

Belvárosi Takarékpénztár r. t., Piac-utca 53.

MAGYAR
NEMZETI
KÖNYV-
ÉS LAP-
KIADÓ-
VÁLLALAT
R. T.

ELJEGYZÉSI
HÁZASSÁGI
KÁRTYÁK

FOLYÓIRATOK
SZÍNNYOMATOK
KÖNYVEK

MINDENFÉLE
ÜZLETI ES KERES-
KEDEMI
NYOMTATVÁNY

TELEFONSZÁM:

23-48

DEBRECEN, JÓZSEF KIRÁLYI HERCEG-UTCA 16. SZÁM